

Національна академія наук України
Інститут української археології та джерелознавства
імені М.С. Грушевського
Бердянський державний педагогічний університет
Науково-дослідний інститут Історичної урбаністики

*Дослідники історії
Південної України :
біобібліографічний довідник*

Том 1

**Київ
2013**

ББК: 91.9:63
УДК: 016:929:94 (477)
Д 70

Здійснення проекту уможливлене за підтримки Канадського інституту українських студій Альбертського університету (Вічний фонд ім. Михайла і Дарії Ковальських).

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України (Протокол № 3 від 25.06.2013).

Дослідники історії Південної України : біобібліографічний довідник / Упорядник : Ігор Лиман. – Київ, 2013. – ISBN 978-966-02-6972-9 (загальний)

Том 1. – 2013. – 382 с., іл. – ISBN 978-966-02-6973-6

Книга є складовою проекту, завданнями якого є формування узагальнювальної картини стану вивчення історії Південної України; популяризація напрацювань науковців, що займалися чи (та) займаються цим регіоном; створення можливостей для кожного дослідника, який звертатиметься до окремих аспектів історії Півдня, вільніше орієнтуватись у тематиці попередників; сприяння контактам між науковцями; формування інформаційної платформи, яка може прислужитися консолідації та координації зусиль і окремих дослідників, і інституцій з вивчення минувшини Південної України.

Для науковців, викладачів, студентів, усіх, хто цікавиться проблемами історіографії, джерелознавства, історії України.

ISBN 978-966-02-6972-9 (загальний)
ISBN 978-966-02-6973-6 (Том 1)

© І.І. Лиман, 2013
© Автори, 2013

Проект “Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник”

Однією з ознак сьгоднішньої історіографічної ситуації в Україні є зростання зацікавлення регіональною історією, що знаходить втілення у формуванні історичної регіоналістики як окремого напрямку наукових досліджень. Усе більше науковців звертається до вивчення історії складових частин держави, шукаючи як специфіку, так і спільне в розвитку різних регіонів. Разом з тим, на сьогодні не всі аспекти регіональної історії є дослідженими рівною мірою, так само як і в межах кожного з аспектів не однакова увага приділена різним хронологічним періодам. У цьому плані не є винятком ситуація із вивченням минулого Південної України.

І це при тому, що, як було з'ясовано в процесі фронтального опрацювання тематики дисертацій з гуманітарних дисциплін, захищених у роки незалежності України, саме Південній Україні серед всіх регіонів нашої держави приділяється чи не найбільша увага: станом ще на 2008 р. тільки кандидатських дисертацій, присвячених минувшині цього регіону в цілому чи його складових, було нараховано більше 200.

І причина цього не лише в тому, що землі Півдня охоплюють близько третини території сучасної України.

Важливою причиною такої уваги до минувшини Південної України є і специфіка історичної долі регіону, і його місце в економічному та соціокультурному розвитку українських земель.

При надзвичайній актуальності комплексного, “тотального” вивчення історії Південної України на заваді консолідації зусиль науковців стоїть недостатня обізнаність представників різних наукових шкіл, у царину інтересів яких входить цей регіон, як із напрацюваннями один одного, так і безпосередньо з персонами, що представляють інші наукові школи. Точніше буде сказати, що в багатьох випадках таке знайомство обмежується знанням історіографії безпосередньо своєї доволі вузької наукової теми (переважно – усе тієї ж дисертаційної) та тим часто доволі випадковим “набором” науковців, що дослідник зустрічає, відвідуючи конференції, круглі столи, семінари тощо.

Між іншим, це чудово усвідомлював професор Анатолій Васильович Бойко – лідер наукової школи з дослідження історії Південної (Степової) України, до якої я маю честь належати. Зовсім не випадково за тиждень до смерті у своєму останньому інтерв'ю Анатолій Васильович, відповідаючи на питання про плани, сказав:

Дослідники історії Південної України

“Першочергові наші завдання – це згуртувати дослідників Степової України та інтенсифікувати розвій наукових студій цього краю”¹.

Очолювані А.В. Бойком Запорізьке відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України, Запорізьке наукове товариство імені Я. Новицького зробили чимало саме для того, аби згуртувати науковців, що вивчають наш регіон: організовано більше 20 наукових конференцій, конгресів, семінарів, круглих столів², започатковано видання часопису “Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.”, серій “Джерела з історії Південної України”, “Запорозька спадщина”, “Старожитності Південної України” та ін., де могли публікуватись як представники самої наукової школи, так і інші дослідники, що вивчають минувшину Півдня³.

Сама ж школа професора А.В. Бойка насправді без перебільшення може бути названа одним із лідерів у вивченні історії Півдня. Сергій Плохій щодо цього висловився так: “Чи можна уявити історію Степової України через покоління, два чи три від сьогодні, яка б не брала до уваги чи навіть не базувалася б на працях Анатолія Бойка та його учнів? Мені важко уявити таку історію і таких істориків, де б вони не жили, і які б теми вони не піднімали”⁴.

Те, що 27 грудня 2010 р. Анатолій Васильович Бойко пішов із життя, без перебільшення стало тяжкою втратою не тільки для всіх тих, хто мав щастя належати до сформованої професором наукової школи, але й для історичної науки в цілому. Утім, хочеться вірити, що смерть Учителя, ставши суворим випробуванням для його учнів, разом з тим, знаменуватиме новий, але далеко не останній етап у розвитку наукової школи професора А.В. Бойка, а отже, і в реалізації її стратегічного завдання консолідувати дослідників історії Південної України.

¹ Плецький С. Повернення дослідника Степу [Електронний ресурс] // День. – 29 грудня 2010. – № 240. – Режим доступу до статті: <http://www.day.kiev.ua/299337>

² Наукові конференції, конгреси, семінари, круглі столи, в організації яких взяв участь А.В. Бойко, або очолювані ним інституції // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 364-365.

³ Часопис, багатотомні та серійні видання, започатковані А.В. Бойком // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 347-363.

⁴ Плохій С. Слово про майстра // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 11.

Бібліографічний довідник

Важливим кроком у напрямку реалізації того, до чого прагнув А.В. Бойко в контексті згуртування дослідників історії регіону, стала робота з підготовки та публікації бібліографічного видання “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок”, що побачило світ у грудні 2011 р.¹ Причому цю книгу я та В.М. Константінова розглядаємо і як своєрідну данину пам’яті нашому Учителю, але тим же часом і як намагання зафіксувати, закріпити, популяризувати здобутки наукової школи, сформованої навколо нього, як спробу мобілізувати самих учнів Анатолія Васильовича, не дати їм забути, звідки вони вийшли.

Важливо, що в самому тексті “Від упорядників” цієї книги було сформульовано подальші плани щодо втілення в життя мрії А.В. Бойка про консолідацію істориків, які займаються минувиною півдня України: “Ми маємо намір після публікації видання “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок” узятись за підготовку кількатомника “Дослідники історії Південної України XVIII-XX століть”, яка і може стати певною базою для згуртування все ще до деякої міри розпорошених сил науковців, до сфери інтересів яких входить вивчення минулого регіону”².

Аби розпочати проект “Дослідники історії Південної України...”, принципово важливо було визначитись із тим, що ж, урешті-решт, варто розуміти під “Південною Україною” та інформацію про дослідження присвячені історії якого періоду доцільно включати до видання. І тут ідеться зовсім не про формальне визначення територіальних і хронологічних рамок.

Маю підстави констатувати, що на сьогодні співіснують декілька домінуючих підходів до окреслення географічних меж регіону. І те, які саме підходи застосовуються, великою мірою корелюється з історичними періодами, до яких звертаються дослідники.

Так, переважна більшість праць, сконцентрованих на вивченні часів до XVIII ст., розглядає окремі сегменти (Кримське ханство, Запорозжя тощо) території, яку низка з авторів цих праць таки артикулюють як “Південну Україну” або ж “Степову Україну”. Значно ширше використовуються ці терміни в роботах, які верхньою хронологічною межею “зачіпають” XVIII ст., і тоді концепти “Південна Україна”, “Степова Україна” застосовуються і до більш

---

¹ Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – 376 с.

² Від упорядників // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 5-6.

Дослідники історії Південної України

ранніх часів. У цьому контексті достатньо згадати хоча б дисертацію О.О. Шкрібітько “Господарська діяльність монастирів Степової України в XVI-XVIII ст.” (де під Степовою Україною розуміються нинішні землі Донецької, Дніпропетровської, Кіровоградської, Миколаївської областей, південної частини Харківської, північно-західних районів Херсонської та північно-східних районів Запорізької областей) і дисертацію Н.Л. Стешенко “Українська і російська історіографія заселення Степової України в XVI-XVIII ст.”. До речі, показово, що хоча обидві згадані праці були підготовлені під керівництвом В.О. Пірка, в останній під “Степовою Україною” розуміється вже дещо відмінна територія – “південна частина Луганської, майже вся Донецька, південна частина Харківської, Дніпропетровська, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська та північна частина Херсонської і Запорізької областей”. Причому Н.Л. Стешенко спеціально обумовлює, що до Степової України не входить Крим, оскільки до 1783 р. він разом із прилеглими землями Причорномор'я та Приазов'я складав окреме політичне об'єднання – Кримське ханство. Тут же дослідниця зазначає, що в історіографії немає усталеної думки щодо узагальнювальної назви регіону, і стосовно Степової України також вживаються поняття “Південна Україна”, “південь України”, “південний край”. Терміни “Південна Україна”, “Степова Україна” екстраполюються на більш ранні, ніж XVIII ст., історичні періоди і при формулюванні назв різних наукових форумів (згадаймо хоча б міжнародні наукові читання “Південна Україна: козацька та післякозацька доба (XVI-XX ст.)”).

У дослідженнях, що стосуються виключно XVIII – початку XX ст., термін “Південна Україна” використовується вже надзвичайно широко (не йдеться про частину переважно російських дослідників, які, великою мірою продовжуючи імперські традиції історіописання, скептично ставляться до терміна “Південна Україна”, натомість воліючи говорити “Південна Росія” або ж “Новоросія”). При цьому географічні межі, у яких розглядається південноукраїнський регіон, тут різняться.

Зокрема, доволі поширеним на сьогодні залишається формулювання, згідно з яким територіальні межі дослідження охоплюють землі Катеринославської, Херсонської і Таврійської губерній у кордонах 1805 (інший варіант – 1806) р., але територія Криму до уваги не береться через особливості історичного розвитку та адміністративного устрою (іноді вказується на особливості етнічного складу Кримського півострова тощо). Або ж щось на кшталт “Географічні межі дослідження окреслені у відповідності з

Бібліографічний довідник

вітчизняною історіографічною традицією й охоплюють територію Катеринославської, Херсонської та материкових повітів Таврійської губерній” (до речі, одним із найсвіжіших прикладів звернення до відповідного визначення є докторська дисертація представника наукової школи А.В. Бойка О.М. Приймака, захист якої має відбутись 30 вересня 2013 р.).

Згідно з іншим вельми поширеним підходом під “Південною Україною” розуміється територія все тих же Катеринославської, Херсонської і Таврійської губерній, але вже включаючи землі Кримського півострова. У таких дослідженнях “Південна Україна” і “Степова Україна” часто розглядаються як тотожні поняття (цікавим є формулювання в авторефераті дисертації В.М. Філаса ““Журнал Министерства государственных имуществ” як джерело з соціально-економічної історії Південної України”, згідно з яким щодо Катеринославської, Херсонської і Таврійської губерній вживається термін “Південна Україна”, під яким “розуміється степовий природно-історичний регіон”), причому тут не враховується, що гірський південь Кримського півострова навряд чи коректно характеризувати як “степовий”.

Доволі обґрунтованим є дещо інший підхід, згідно з яким під “Південною Україною” розуміються, крім території трьох згадуваних вище губерній, і землі Південної Бессарабії (Бессарабської області (губернії)). Як відомо, сучасна Одеська область, а саме її південно-західна частина, включає частину Південної Бессарабії. І саме науковці Одеси й Одещини є “флагманами”, “промоутерами” такого підходу до визначення географічних меж Південної України. Вони, між іншим, наполягають, що підставами для цього є і спільна історична доля (принаймні, на кількох історичних відрізках) земель Південної Бессарабії та трьох південноукраїнських губерній, і сучасні політичні міркування.

Разом з тим, серед досліджень, присвячених XVIII – початку ХХ ст., вельми високим є відсоток праць, у яких вивчаються складові південноукраїнського регіону (Вольності Війська Запорозького, окремі губернії, той самий Кримський півострів, Донбас, Північне Приазов’я, Північне Причорномор’я тощо).

У цьому контексті на особливу увагу заслуговує концепція, згідно з якою південноукраїнський регіон залишався більш-менш однорідним тільки до останньої чверті ХІХ ст., доки під впливом потужного економічного розвитку став перетворюватись на доволі

Дослідники історії Південної України

сегментовану територію, де стали виокремлюватись “підрегіони” (“регіони другого рівня”)¹. В історичній ретроспективі Я.В. Верменич виділяє в складі Південної України такі “історико-географічні землі” (“історико-географічні зони”), як Запорожжя, Причорномор’я (Таврію), Приазов’я, Бессарабію, а згодом – і Донбас². Утім, такий підхід не є єдиним (у цьому контексті звернемо увагу хоча б на статтю з промовистою назвою “До проблеми визначення історико-етнографічних регіонів: Степове Побужжя”³).

Наявність ознак сегментації Південної України за часів після визвольних змагань відбилась і на тому, що серед досліджень, присвячених 1920-м – 2000-м рр. надзвичайно потужними є блоки робіт з історії Донбасу, Криму та низки інших складових південноукраїнського регіону. Причому не всі їхні автори пишуть про таку приналежність відповідних земель до Південної України.

Разом із тим, і чимало досліджень історії так званих “радянського” та “пострадянського” періодів територіально сконцентровані саме на “Південній Україні”, що артикулюється і в їхніх назвах. Щоправда, склад територій, що розуміються під відповідним терміном, суттєво різняться, що зумовлюється, зокрема, і тим адміністративно-територіальним устроєм, що був актуальним станом на досліджуваний період. Лише кілька прикладів. І.М. Кривко в дисертації “Земельні громади Південної України (1922-1930 рр.)” у традиціях низки дослідників, які вивчали XIX ст., пише, що під “Південною Україною” розуміє степовий природно-історичний регіон. Далі ж вона уточнює, що маються на увазі 14 округів (Артемівський, Дніпропетровський, Запорізький, Зінов’ївський, Криворізький, Луганський, Маріупольський, Мелітопольський, Миколаївський, Одеський, Первомайський, Сталінський, Старобільський, Херсонський), які увійшли до складу Південної України після адміністративно-територіальної реформи 1923-1925 рр. Т.І. Молдавська в дисертації “Обласні Ради депутатів у системі владних відносин радянського суспільства у 1947-1990 рр. (на прикладі південних областей УРСР)” пише, що під південними

¹ Турченко Г.Ф. Історичний вибір: Південна Україна чи Новоросія // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 77.

² Верменич Я.В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. – К.: Інститут історії України НАН України, 2003. – С. 91-92, 98-99.

³ Марченко О.М. До проблеми визначення історико-етнографічних регіонів: Степове Побужжя // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса: Астропринт, 2009. – Вип. 16. – С. 210-218.

Бібліографічний довідник

областями УРСР розуміє Запорізьку, Миколаївську, Одеську, Херсонську, а з 1954 р. – і Кримську області.

Отже, цілком виправдано більшість сучасних дослідників при визначенні змісту терміна “Південна Україна” враховує як певну історіографічну традицію, так і адміністративно-територіальний устрій, що був наявний у досліджуваний ними період. Варто пристати до певної історіографічної традиції і при визначенні, що слід розуміти під “Південною Україною” у цьому проєкті. Ураховуючи те, що й дослідники, які пишуть про південноукраїнські землі часів до XVIII ст., і частина науковців, які вивчають історію цих земель після розпаду Російської імперії, вживаючи термін “Південна Україна”, значною мірою спираються на традиції, сформовані дослідниками, що звертаються до історії регіону XIX – початку XX ст., доцільно обрати саме один з підходів останніх. Не вважаючи за доцільне залишати поза межами досліджень з історії Південної України ні землі Кримського півострова, ні південно-західну частину сучасної Одещини, варто пристати до традиції, згідно з якою під “Південною Україною” розуміються землі Катеринославської, Херсонської, Таврійської губерній і Південної Бессарабії. При цьому треба обумовити, що оскільки на сьогодні зазначені землі охоплюють і частину території Російської Федерації та Молдови, то під “Південною Україною” варто розуміти саме ті землі колишніх Катеринославської, Херсонської, Таврійської губерній і Південної Бессарабії, які зараз перебувають у кордонах України. Це територія Автономної Республіки Крим, Одеської, Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської, Запорізької, Дніпропетровської, Донецької областей і південно-східної частини Луганської області.

Не менш важливим є питання про те, дослідження присвячені якій хронології мають увійти до “сфери інтересів” проєкту “Дослідники історії Південної України: бібліографічний довідник”. Уже є давно ustalеною історіографічна традиція, згідно з якою рубіжним в історії земель, які сьогодні входять до складу Південної України, є XVIII ст. Адже саме тоді відбувалось приєднання значної частини земель регіону до складу Російської імперії; саме тоді розпочалася масова колонізація “Дикого Степу”; урешті-решт, саме тоді регіон став сприйматись як єдине ціле. Зважаючи на всі ці аргументи було б доцільно обмежитись саме дослідниками, що вивчали історію регіону з XVIII ст., і саме тому свого часу було заявлено про намір підготовки кількатомника “Дослідники історії Південної України XVIII-XX століть”. Разом із тим, беззастережне обмеження такими хронологічними межами могло б сприйматись чи не як заперечення

Дослідники історії Південної України

наявності історії південноукраїнських земель більш ранніх часів. А історія-то була давньою і славною! Згадаймо хоча б про сумнівність твердження про відсутність міської традиції на півдні України до “цивілізаторської місії” Катерини II. Адже ціла низка міст Криму небезпідставно відраховує свою історію ще з античності, коли на інших теперішніх українських землях до виникнення перших міст залишалось ще багато століть. І в історії низки з кримських міст до певної міри присутній континуїтет, що і є однією з головних ознак при визначенні віку населеного пункту. Та й землі Півдня поза межами Кримського півострова не можна розглядати як “Дике поле” до колонізації часів Катерини II: певні міські традиції були й тут¹. Годі й говорити про історію запорозького козацтва, яка розпочинається на Півдні аж ніяк не у XVIII ст.

Обговорюючи відповідні питання з колегами “по цеху”, мені доводилось чути думку: якщо говорити про південноукраїнський регіон як цілісність, то варто розглядати його історію саме з XVIII ст.; якщо ж говорити про історію не регіону як такого, а сукупності земель, що нині входять до Південної України, то треба звертатись до часів починаючи з появи людини на цій території.

Разом з тим, так сталося, що нещодавно завдяки запрошенню до опонування на захисті докторської дисертації одного з представників наукової школи професора А.В. Бойка В.М. Андреева “Віктор Петров: інтелектуальна біографія” я звернув увагу на концепцію, яка до певної міри дає можливість поглянути на питання під дещо іншим кутом зору. І у своїй дисертації, і у монографії² В.М. Андреев детально аналізує розроблену Віктором Петровим теорію епох, що характеризується як “своєрідна концепція історичного часу”. Згідно з нею історичний процес є дискретним, нелінійним, історія розвивається не еволюційним шляхом, не за висхідною, а завдяки зміщенню, розриву, зламу між епохами. Епоха ж, у свою чергу, – це самодостатній, “замкнений у собі” “відтинок часу”, що усвідомлюється як структурна цілісність.

---

¹ Константинова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 113; Константинова В.М. Проблема визначення чисельності населених пунктів міського типу на території Південної України у перші часи після ліквідації Вольностей Війська Запорозького (до питання про відсутність традиції міського способу буття у запорозького козацтва) // Записки історичного факультету. – Вип. 17. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2006. – С. 162-166.

² Андреев В.М. Віктор Петров. Нариси інтелектуальної біографії вченого: Монографія. – Дніпропетровськ: Герда, 2012. – 476 с. – (Серія “DNIPROVIANA”).

Бібліографічний довідник

Цілком логічно, що В.М. Андрєєв відмічає перегукування історіософської концепції В.П. Петрова з теоріями О. Шпенглера та А.Дж. Тойнбі, при цьому зауважуючи, що Віктор Платонович навряд був знайомий з працею останнього “Дослідження історії”, що набула визнання лише в 1950-1970-х роках. В.М. Андрєєв обґрунтовує висновок, що методологічні підходи В.П. Петрова багато в чому були суголосними з новітніми науковими теоріями, набагато випередили свій час і не втратили актуальності до сьогодні.

Відповідна концепція певною мірою може бути прикладена і до земель Південної України. І тоді можна говорити про те, що історія регіону насправді була історією зміни “самодостатніх епох”, що заступали одна одну, часто протистаючи одна одній. У цьому контексті події того самого XVIII ст. можуть сприйматись як прояви зміщення, розриву, “переборювання”, “протиставлення”, зламу між епохами в історії регіону. Прояви такого розриву, перерваності традицій можна знайти чи не в кожному аспекті історії Півдня відповідного періоду. Скажімо, якщо звернутись до вже згаданого вище питання про наявність міської традиції в регіоні, то досить промовистим є спостереження В.М. Константінової: після падіння Нової Січі міста Півдня “засновувалися і розвивалися скоріше всупереч, аніж у продовження старих місцевих (передусім козацьких) традицій. Вони були продуктом і в той же час чинником імперської експансії на землі Півдня”¹.

Варто звернути увагу на ще один аспект проблеми, що лежить у площині аналізу вже не суто історичного, але історіографічного процесу. Саме XVIII ст. стало початком не тільки нової “епохи” в історії Півдня, але й розвитку історико-регіональних досліджень. Вельми показово, що в монографії з промовистою назвою ““Історіограф” Південної України Аполлон Скальковський: інтелектуальна апологія імперської політики та регіональної історичної самобутності” Л.В. Новікова, пропонуючи за концептуальними домінантами розділити історико-регіональні дослідження на провінційні, регіоноцентричні й постдержавні, пише, що вже у XVIII ст. стали з’являться праці, “присвячені історії та тогочасному становищу Південної України”².

¹ Константінова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – С. 113.

² Новікова Л.В. “Історіограф” Південної України Аполлон Скальковський: інтелектуальна апологія імперської політики та регіональної історичної самобутності. – Одеса: Одеський національний університет, 212. – С. 98, 102.

Дослідники історії Південної України

Беручи до уваги все вищевикладене, мною було прийняте рішення на перших етапах проекту обмежитись саме дослідниками, що вивчають (вивчали) історію південноукраїнського регіону та (або) його складових у хронології з XVIII ст. Додатковим аргументом на користь такого рішення стало усвідомлення, що не можна одразу “охопити неосяжне”. Подальша ж евристика змусила визначатись, як ще більш звузити коло науковців, біобібліографічні дані про яких увійдуть до перших томів проекту. Адже мною було нараховано кілька тисяч лише професійних істориків, які опублікували праці щодо минулого Південної України. До того ж, до питань минувшини Півдня зверталися та звертаються не тільки безпосередньо історики, але й представники інших фахів. Годі й говорити про багаточисельність лав красназнавців-аматорів, які стали авторами публікацій з історії складових південноукраїнського регіону!

Тож за критерій включення інформації про науковців до перших томів видання “Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник” була взята досить конкретна формальна умова – наявність захищеної дисертації з історії регіону або його складових. Зрозуміло, що такий вибір (утім, як і будь-який інший) аж ніяк не є ідеальним, але він має низку очевидних переваг. При цьому я цілком свідомий того, що не всі дисертації мають однакову наукову цінність і що в низці випадків внесок у вивчення історії Південної України дослідників, які не захищали дисертацій з відповідної проблематики, є значно вагомішим.

При тому, що раніше мною велась робота з виявлення та систематизації біобібліографічних даних стосовно значно більш широкого кола науковців, тепер була повторно проведена суцільна евристика в каталогах дисертацій та авторефератів. Була сформована бібліографія дисертацій, захищених не лише з історичних дисциплін, але й з географії, педагогіки, філософії, юридичних наук... Причому при роботі з каталогами виписувались дані не тільки щодо дисертацій, у самих назвах яких були заявлені територіальні рамки дослідження, що відповідають тематиці проекту. Адже в низці випадків у формулюванні тем дисертаційних досліджень не відбивається їхня належність до праць з історії регіону. Утім, визначені самими авторами об'єкти досліджень, їхні територіальні межі дають всі підстави відносити відповідні праці до студій, що безпосередньо стосуються Південної України. Так, наприклад, Е.П. Петровський у 2006 р. захистив кандидатську дисертацію “Архівно-слідчі справи як джерело вивчення історії репресій в Україні у 1937-1938 роках”. Утім, як зазначено в авторефераті, “територіальні межі дисертаційного

Бібліографічний довідник

дослідження визначаються специфікою архівно-слідчих справ, які знаходяться у фонді “П” архіву УСБУ в Одеській області. Головним чином вони охоплюють територію сучасної Одеської області, крім Південної Бессарабії (до 1940 р. вона перебувала у складі Румунії)”. Та й наукова активність самого Е.П. Петровського поза рамками безпосередньо підготовки дисертації сконцентрована головним чином саме навколо вивчення Одещини 1920-х – 1940-х рр.

Аби такі праці не опинились “за бортом” проекту, був опрацьований великий масив безпосередньо авторефератів і дисертаційних робіт, а не лише каталоги.

У таких випадках, коли в назві дисертації не артикулюється її географічна прив’язка до південноукраїнського регіону або ж його складових, я включав необхідні пояснення до текстів відповідних бібліографічних статей.

У подальшому ж при роботі над проектом “Дослідники історії Південної України: бібліографічний довідник” до певної міри використано методику, що добре зарекомендувала себе при роботі з підготовки видання “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок”.

За базову було взято анкету, що використовувалась при підготовці згаданої книги. При цьому до анкети було внесено низку коректив. Зокрема, тоді як в силу проблематики видання “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок” у ньому не подавались дані про наукових керівників кандидатських і наукових консультантів докторських дисертацій, тепер була нагальна потреба в цій інформації, оскільки саме вона до певної міри дозволяє скласти уявлення про різноманіття наукових шкіл, представники яких займаються дослідженням історії Південної України. З іншого боку, у книзі “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок” не наводилась інформація про специфіку наукових зацікавлень дослідників у контексті вивчення історії регіону, адже там є повна бібліографія кожного дослідника. Кількість науковців, які займалися і займаються дослідженням минувшини Південної України, на порядки відрізняється від кількості представників наукової школи професора А.В. Бойка, тож надати їхню повну бібліографію на сторінках паперового видання, нехай навіть і багатомного, проблематично. Тому до скорегованої анкети було включено пункт про специфіку наукових зацікавлень дослідників у контексті вивчення історії Півдня і прохання подати бібліографію, що включає всі опубліковані монографії, археографічні видання, брошури, які стосуються історії Південної України, і лише до десяти позицій найважливіших статей з

Дослідники історії Південної України

історії регіону. Утім, публікації – це вельми важливий, але все ж таки лише один з результатів і показників наукової діяльності. Аби дати читачам можливість сформулювати повніше уявлення про спектр активності дослідників у царині вивчення історії Півдня, до оновленої анкети було включено пункт про участь у наукових проектах (розробках, грантах). У книзі “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок” такого пункту не було. Натомість виходячи з розуміння, що наукова школа – це далеко не проста сукупність науковців і їхніх персональних доробків, ми включили як структурні складові тієї книги бібліографічні відомості про всі випуски та томи часопису, багатотомних і серійних видань, започаткованих А.В. Бойком; список наукових конференцій, конгресів, семінарів, круглих столів, в організації яких взяли участь А.В. Бойко або очолювані ним інституції; перелік усно-історичних і етнографічних експедицій, організованих А.В. Бойком і Запорізьким науковим товариством ім. Я. Новицького. Інформація про проекти й гранти представників наукової школи професора А.В. Бойка була включена і до кількох передмов того видання.

Отже, дослідникам історії Південної України планувалось запропонувати надати такі “Відомості про науковця” щодо себе або ж своїх колег:

“Фотографія.

Прізвище, ім’я, по батькові.

Дата і місце народження.

Науковий ступінь (рік присвоєння), вчене звання (рік присвоєння).

Теперішнє місце роботи, посада.

Короткі відомості про навчання й попередні місця роботи.

Тема кандидатської дисертації, дата захисту (якщо дисертація ще не захищена: “Працює над кандидатською дисертацією “[Назва]”).
Науковий керівник.

Тема докторської дисертації, дата захисту (якщо дисертація ще не захищена: “Працює над докторською дисертацією “[Назва]”).
Науковий консультант.

Членство в наукових товариствах, організаціях.

Участь у наукових проектах (розробках, грантах).

Сфери наукових інтересів. Специфіка наукових зацікавлень у контексті дослідження історії Південної України.

Нагороди (найважливіші).

Кількість аспірантів, кількість захищених під керівництвом науковця кандидатських дисертацій; докторських дисертацій.

Бібліографічний довідник

Загальна кількість публікацій (окремо зазначити кількість монографій, археографічних видань, брошур, наукових статей тощо).

E-mail (за бажанням).

Сторінка в Інтернеті (за наявності).

Список (за хронологією) публікацій про науковця та рецензій на його книги.

Бібліографічні дані про всі опубліковані науковцем монографії, археографічні видання, брошури, які стосуються історії Південної України.

Бібліографічні дані про опубліковані науковцем найважливіші статті (7-10 позицій), які стосуються історії Південної України.

Ім'я та прізвище особи, яка склала "Відомості про науковця".

Однією з ключових складових реалізації проекту стало спілкування з самими науковцями, які захистили дисертації з історії Півдня. Тут добре прислужився попередній 25-річний досвід дослідницької роботи в царині минувшини саме цього регіону. Зі зрозумілих причин, до цього я був знайомий, хоча б заочно, далеко не зі всіма колегами, які захистились з історії Південної України. Але ті мої "мережеві зв'язки", які склалися раніше, дозволили знайти контактні адреси абсолютної більшості таких нині діючих колег. Тут особливо допомогли представники редакційних колегій низки наукових часописів, члени спеціалізованих вчених рад, лідери наукових шкіл, представлених у регіоні. Вельми показово, що попередні зусилля знайти контактні адреси через розширений пошук у мережі Інтернет виявились малоефективними – у такий спосіб вдалося встановити не більше 15 % електронних адрес чи телефонних номерів. У цьому контексті є підстави говорити принаймні про певну "обмеженість відкритості", якщо не про певну "закритість" значної частини науковців, які працюють у царині вивчення минувшини Півдня (і, ймовірно, не їх одних, але в таких узагальненнях усе ж не будемо виходити за тематику цього проекту). Поважаючи відповідне право на "неафішування" контактної інформації, до видання "Дослідники історії Південної України: бібліографічний довідник" включені електронні адреси лише тих колег, які самі подали їх у "Відомостях про науковця".

До написання бібліографій дослідників історії Південної України, які пішли з життя, були залучені переважно їхні колеги та учні. Утім, маю констатувати, що абсолютна більшість і кандидатських, і докторських дисертацій з історії регіону була захищена впродовж останніх двох десятиліть, і їхні автори переважно продовжують працювати донині. Між іншим, ця обставина також

Дослідники історії Південної України

вплинула на рішення на перших етапах проекту сконцентруватись саме на біобібліографіях авторів захищених дисертацій. Адже завданнями проекту є не тільки формування узагальнювальної картини стану вивчення історії Південної України, популяризація напрацювань науковців, що займались цим регіоном, створення можливостей для кожного дослідника, який звертатиметься до окремих аспектів історії Півдня, вільніше орієнтуватись у тематиці попередників, але і сприяння контактам між діючими науковцями, формуванню інформаційної платформи, яка може прислужитися консолідації та координації зусиль і окремих дослідників, і інституцій з вивчення минувшини Південної України.

Приємно констатувати, що абсолютна більшість науковців, з якими я зв'язався в процесі підготовки проекту, з ентузіазмом сприйняла ідею його створення. Ось лише кілька цитат з нашого електронного листування: “Надзвичайно радий тому факту, що Ви взяли на себе таку складну, проте, як на мене, почесну й відповідальну місію – написання біобібліографічного довідника... Гадаю, що його видання буде сприяти активізації наукових досліджень в царині вивчення історичного минулого Південної України, формуванню нового проблемного історіографічного поля, яке актуалізує цілу низку джерелознавчих, історіографічних аспектів соціально-економічної та соціокультурної історії регіону. Безумовно, зі свого боку я зроблю все належне для того, щоб надати Вам необхідну інформацію, яка Вас цікавить”; “сподіваюсь, що цей важливий та цікавий проект буде реалізований”; “дуже вдячна за інформацію, від щирого серця зичу Вам успіхів в тому; раджу, щоб зробили електронну версію цієї унікальної книги про Південь України для всіх науковців України, далекого та ближнього зарубіжжя та розіслали її за електронними адресами всіх науковців, які приймуть участь у виданні цієї книги”.

У процесі спілкування щодо уточнення анкетних даних із багатьма колегами зав'язались доволі тісні контакти, які конкретизувались не лише в порадах щодо безпосередньо проекту, але й у взаємному інформуванні про заплановані заходи, у наданні контактних адрес колег, зверненнях за відгуками на автореферати аспірантів тощо. Фактично, уже під час підготовки цього видання проект почав, нехай поки що й у локальних масштабах, виконувати ті функції, задля яких він і задумувався.

Отже, у доволі стислі терміни було сформовано базу даних, що включає біобібліографії кількох сотень дослідників. Адже паралельно зі збиранням матеріалів безпосередньо для цього тому

Біобібліографічний довідник

накопичувалась інформація, що буде використана на наступних етапах проекту. Ідеться про біобібліографії дослідників, які працювали або (та) працюють у царині вивчення минулого Південної України, при цьому захистивши дисертації, не присвячені цьому регіону, або ж і взагалі не маючи наукових ступенів.

Не маючи можливості вмістити всі ці бібліографії до одного тому, і тим же часом у силу зрозумілих обставин не маючи у своєму розпорядженні вичерпної інформації щодо всіх дослідників, які так чи інакше прилучилися до справи вивчення минувшини південноукраїнського регіону, я певною мірою змушений слідувати шляхом, протореним проектом “Українські історики. Біобібліографічний довідник” Інституту історії України НАН України. Ідеться саме про видання, нові томи (випуски) якого формуються в міру накопичення та систематизації інформації, з розміщенням біобібліографій у кожному томі (випуску) в алфавітному порядку. Як і упорядники видання Інституту історії України НАН України, я застерігаю, що кількість уміщених до цього тому осіб не вказує на його вичерпність і повноту – відсутні персоналії будуть представлені в наступних томах¹.

При цьому хочу підкреслити, що проект “Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник” має низку принципових відмінностей від проекту “Українські історики. Біобібліографічний довідник”. І йдеться не лише про те, що тоді як останній присвячено дослідникам минулого України та українським ученим, які досліджують історію інших країн, перший сфокусовано на науковцях (причому – не тільки істориках), які вивчали або (та) вивчають історію південноукраїнського регіону. Із наголосом саме на цьому аспекті їхньої наукової діяльності, навіть якщо до сфери їхніх наукових інтересів входять й інші проблеми. Відмінність між проектами становлять і підходи до обсягів безпосередньо бібліографічної інформації, що включається до видань. А головне – відрізняються завдання проектів: “Українські історики. Біобібліографічний довідник” покликані передусім “персоніфікувати донедавна безособову вітчизняну історичну науку”, у чому упорядники і вбачають наукову та суспільну цінність серії². Зрозуміло, при такому пріоритеті цілком прийнятним є те, що досі на

---

¹ Українські історики ХХ століття. Біобібліографічний довідник. Серія “Українські історики”. – Вип. 2, частина 1. – К.; Львів, 2003. – С. 3.

² Українські історики. Біобібліографічний довідник. Серія “Українські історики”. – Вип. 3. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 3.

Дослідники історії Південної України

сайті Інституту історії України НАН України розміщена повна PDF-версія лише одного випуску видання “Українські історики. Біобібліографічний довідник”, що до видання не включено інформації щодо електронних адрес та сторінок в Інтернеті дослідників, які нині працюють. Натомість пріоритети проекту “Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник” зумовлюють необхідність: а) включення (за пояснених вище умов) такої інформації, б) зосередження на перших етапах проекту на бібліографіях передусім сучасних науковців, і, що надзвичайно важливо, в) паралельного розміщення бібліографій на Інтернет-ресурсі, який і має стати головною платформою для перманентного розгортання проекту, тоді як друковані томи будуть фіксувати лише його дискретні проміжні етапи.

Що стосується безпосередньо першого тому видання, то він включає біобібліографії 136 науковців. Серед них 21 доктор наук, 1 доктор філософії (Ph.D.), 114 кандидатів наук. Інформація щодо 90 науковців подана безпосередньо за складеними ними анкетами (що зазначено після відповідних біобібліографічних даних), щодо решти 46 дослідників – подана їхніми колегами.

Стосовно гендерного представництва, серед науковців, інформація про яких увійшла до цього тому, 72 жінки і 64 чоловіки. Оскільки низка жінок-науковців публікувалась як під дівочим прізвищем, так і під прізвищем чоловіка, у виданні подаються обидва варіанти (за умови надання відповідної інформації самими дослідницями).

Показово, що абсолютна більшість (112) дослідників минувшини Південної України народилась на землях саме цього регіону, тоді як лише 10 – в інших регіонах України, 7 – у Росії, 2 – у Казахстані, 2 – в Азербайджані, 1 – в Узбекистані, 1 – у Білорусі і 1 – у Чехословаччині.

Не менш показово, що при цьому 125 науковців на час подання відомостей працювали в південноукраїнському регіоні (з них 61 у тому ж населеному пункті, де народились), 5 – в інших регіонах України, 3 – у Росії, 1 – у Канаді. Двоє дослідників історії Південної України, інформація про яких увійшла до цього тому, на час його підготовки вже пішли з життя.

За умови вдумливого прочитання в текстах анкет можна побачити цілий комплекс доволі симптоматичних ознак сучасної історіографічної ситуації.

При ретельному ознайомленні з виданням охочі мають можливість звернути увагу на різні підходи і до організації співпраці наукового керівника з його (її) вихованцями, і безпосередньо до складання CV.

Біобібліографічний довідник

До видання ввійшли і статті про низку науковців, представлених у виданні “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок”. Зроблено це аби не “відривати” відповідну наукову школу від загального контексту дослідження Південної України. При цьому дані щодо біографій і бібліографій представників школи доповнені і не є копією попередніх. Зокрема, враховано, що дехто встиг змінити свій статус, захистивши дисертацію.

До видання увійшли і фотографії представлених у ньому дослідників. На жаль, не всі змогли надати фото у PDF-форматі належної якості, що змусило вміщувати до книги портрети малого розміру, по 12 на сторінці.

При всій повазі до сумлінності колег, низка даних щодо біографій і бібліографій після додаткової перевірки була скорегована. Була уніфікована подача відомостей про наукові часописи, у яких опубліковано праці дослідників історії Південної України.

Вчені ступені та наукові звання наукових керівників дисертантів у виданні не наводяться, аби не виникало плутанини щодо того, подається ця інформація станом на момент захисту чи на час публікації тому.

Заради уніфікації до цього тому не вміщені подані низкою авторів дані щодо підготовлених ними до видання праць, які подані до друку, але ще не опубліковані. Деякі дослідники подали свої повні бібліографії, але формат видання зумовив необхідність обмежитись включенням до нього даних про не більш як 10 найбільш значущих статей з історії регіону при наведенні повного списку книг кожного автора, що стосуються минувшини Півдня.

З тих же міркувань уніфікації, оскільки лише щодо кількох науковців подані дані про конференції, в організації яких вони взяли участь (як от Е.П. Петровський навів інформацію, що В.В. Левченко був членом робочої групи з організації та проведення в стінах Одеського національного морського університету 3-х (2009, 2011, 2013 рр.) міжнародних наукових конференцій “Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри”), така інформація в біобібліографічних статтях опущена.

Разом з тим, маю наголосити, що дані, не включені до цього тому, аж ніяк не приречені на забуття. Адже принципово важливо, що цей том розглядається лише як початок проекту “Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник”. Дуже сподіваюсь, що матиму змогу продовжити роботу над цим проектом. Причому йдеться не тільки про підготовку наступних друкованих томів. Уже на час виходу першого тому з друку його повна електронна версія буде

Дослідники історії Південної України

розміщена на кількох ресурсах Інтернету для безкоштовного якомога ширшого доступу. А сайт Науково-дослідного Інституту історичної урбаністики (<http://ri-urbanhistory.org.ua>), де раніше були розміщені запрошення науковців до участі в проєкті й анкета¹, до того ж стане платформою для розгортання цього проєкту. В ідеалі, тут можуть розміщуватись і, головне, перманентно оновлюватись, доповнюватись і біографічні дані, і повні бібліографії як тих дослідників, інформація про яких увійшла до першого тому, так і науковців, що залишилися за його межами. Тож розпочавши із 136 сучасних дослідників, які захистили дисертації з історії Південної України чи її складових, можна буде не тільки подати бібліографії решти кандидатів і докторів наук, що на цей момент мають дисертації з минувшини регіону, але й поступово розширювати коло дослідників за рахунок включення до нього колег, які будуть захищатися паралельно з розгортанням проєкту, і науковців, які мають публікації з історії Півдня, хоча їхні дисертації не присвячені цьому регіону, і молодих дослідників, які перебувають лише на підступах до вченого звання. Не говорячи вже про біобібліографії представників поколінь, які вже пішли у Вічність. За певних умов проєктом можуть бути охоплені й чисельні аматори-краєзнавці, внесок яких у дослідження та популяризацію минувшини південноукраїнського регіону важко переоцінити.

Розпочавши з досліджень, присвячених історії Південної України XVIII-XX ст., поступово варто спуститися нижче по хронології, розширивши проєкт за рахунок біобібліографій, що стосуються більш ранніх етапів історії регіону та його складових.

Українською складовою розвитку проєкту може стати акумулювання на Інтернет-ресурсі не тільки біобібліографій, але й повнотекстових електронних версій праць з історії Півдня.

Годі й говорити, що всі ці кроки можуть бути вкрай важливими для згуртування дослідників Південної України, інтенсифікації розгортання студій з історії регіону, адже (укоотре наголошу) вони спрямовані не тільки на розширення можливостей для вільнішої орієнтації в чи не безмежному морі публікацій, що так чи інакше стосуються минувшини Південної України, але й на сприяння спілкуванню науковців, розширенню їхніх “мережових зв’язків”.

Принаймні, дуже хотілося б, аби такі плани були реалізовані. Побачимо...

---

¹ Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник // Інститут історичної урбаністики [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ri-urbanhistory.org.ua/projects/110-historians>

Бібліографічний довідник

Поки ж маю виконати приємний обов'язок і висловити подяку всім колегам з дослідження Південної України, які виявили свою небайдужість до проекту, надіслали свої анкети та бібліографії своїх колег, які терпляче відповідали на мої численні запити щодо уточнень, давали поради та інформацію. І звичайно ж, щиро вдячний Канадському інституту українських студій, який повірив у цей проект і підтримав його.

Ігор Лиман

АДЖИСВА Лснара Сейдаметівна (28.08.1982, м. Чирчик Узбецької РСР) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 1988 р. разом із родиною переїхала до Криму. У 1989-2000 рр. навчалася в Ліснівській СОШ Сакського району АРК, яку закінчила з золотою медаллю.

У 2000-2006 рр. навчалася в Республіканському вищому навчальному закладі “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта). У 2005 р. отримала диплом спеціаліста – “Історія. Спеціалізація: правознавство” із відзнакою, у 2006 р. – диплом магістра з історії із відзнакою.

З вересня 2005 по серпень 2009 р. працювала асистентом кафедри історії та правознавства РВНЗ “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта).

У листопаді 2006 р. – листопаді 2009 р. навчалася в очній аспірантурі при РВНЗ “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта). У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію “Науково-дослідні установи і організації Криму у системі відносин: влада – економіка – довкілля (1861-1917 рр.)”.

З вересня 2009 по серпень 2011 р. працювала асистентом кафедри історії та правознавства Євпаторійського інституту соціальних наук РВНЗ “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта). У вересні 2011 – серпні 2012 р. обіймала посаду старшого викладача кафедри історії та правознавства Євпаторійського інституту соціальних наук. З вересня 2012 р. обіймає посаду в. о. доцента цієї кафедри.

З вересня 2012 р. очолює Раду молодих вчених Євпаторійського інституту соціальних наук, у лютому 2013 р. увійшла до редакційної колегії наукового збірника “Black Sea Scientific Journal Of Academic Research”.

У 2012 р. брала участь у республіканському молодіжному конкурсі “Если бы премьер-министром был я...” й посіла друге місце у номінації “Развитие АПК Автономной Республики Крым”.

Сфера наукових інтересів: історія сільського господарства Криму (XIX ст.), наукові дослідження у Криму у XIX ст., сучасна вища освіта в Україні.

Автор понад 30 наукових публікацій, у тому числі 1 монографії.

Дослідники історії Південної України

Монографія Л.С. Аджиєвої, що стосується історії Південної України:

• **Крим: влада – економіка – довкілля (науковий аспект (1861-1917 рр.).** – Сакі: Фенікс, 2013. – 156 с.

Найважливіші статті Л.С. Аджиєвої, що стосуються історії Південної України:

• **Директори Нікітського ботанічного саду у 1861-1914 рр.: життя, громадська та наукова діяльність** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2007. – Т. 20 (59). – № 1. – С. 31-38.

• **Нікітський ботанічний сад: соціально-економічне значення в розвитку Криму (XIX ст.)** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К.: Інститут історії України, 2007. – Вип. XIV. – С. 54-62.

• **Нікітський ботанічний сад в соціально-економічному житті Криму в другій половині XIX – на початку XX ст.** // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 36. статей. – Ялта: РВВ КГУ, 2007. – Вип. 16. Ч. 1. – С. 102-109.

• **Сільське господарство Криму: науково-прикладний аспект (XIX ст.)** // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 6. Історичні науки : 36. наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – Вип. 5. – С. 152-159.

• **Природничі дослідження у Криму на початку XX ст.: прикладний аспект** // Збірник наукових праць. Серія “Історія та географія” / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Харків: Майдан, 2009. – Вип. 36. – С. 115-120.

• **Напрями наукових досліджень у виноградарстві на Південному березі Криму у 1861-1914 рр.** // Виховання, освіта, психологія, право: історичний аспект: матеріали міжнар. науково-практичної конф. студентів та молодих учених (Євпаторія, 16-18 верес. 2009 р.). – Ялта: РІО РВНЗ КГУ, 2009. – С. 86-96.

• **Науково-дослідна інфраструктура Південного берега Криму у середині XIX ст.: політичні та соціально-економічні передумови формування** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – Вип. 23. – С. 42-49.

• **Науковий доробок С. Мокржецького в сільському господарстві Криму (1892-1917 рр.)** // Гілея (науковий вісник):

Бібліографічний довідник

Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2010. – Вип. 31. – С. 50-59.

• **Наукові дослідження в розвитку сільського господарства Криму (XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2012. – Вип. XXXIV. – С. 53-57.

• **Садівництво Криму: науково-прикладний аспект розвитку (друга половина XIX – початок XX ст.)** // Black Sea: Scientific Journal Of Academic Research. Part B. – 2013. – April. Volume 1. – Issue 1. – P. 60-65.

(Анкета Л.С. Аджієвої)

АКУНІН Олександр Сергійович (8.08.1981, м. Приозерськ Дзержкаганської обл., Казахстан) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1992 р. переїхав на постійне місце проживання до України. У 1998 р. закінчив гімназію № 1 (м. Вознесенськ Миколаївської області) та вступив за співбесідою на історичний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту (МДПІ).

У 2003 р. закінчив з відзнакою історичний факультет Миколаївського державного університету (колишній МДПІ, тепер – Навчально-науковий інститут історії та права Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

З 2003 по 2006 р. навчався з відривом від виробництва в аспірантурі Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

З 2007 по 2008 р. працював на посаді викладача в Миколаївському технікумі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, за сумісництвом – викладачем на кафедрі історії України Навчально-наукового інституту історії та права Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. З 2008 по 2009 р. виконував обов'язки викладача на кафедрі історії України Миколаївського навчально-наукового інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

З 2009 р. працював на посаді старшого викладача, а з 2010 р. – доцента кафедри нової та новітньої історії Навчально-наукового інституту історії та права Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

В травні 2009 р. захистив кандидатську дисертацію «Південноукраїнське селянство в кінці 20-х – першій половині 30-х

Дослідники історії Південної України

років ХХ століття: соціально-економічне становище”. Науковий керівник – М.М. Шитюк.

Теперішні сфери наукових інтересів: соціально-економічний аспект новітньої історії України, нова та новітня історія Західної Європи та Північної Америки.

Нагороди: почесна грамота Миколаївської обласної державної адміністрації (2012 р.), грамота Управління Міністерства внутрішніх справ України у Миколаївській області (2012 р.).

E-mail: akunin@list.ru

Автор і упорядник близько 35 наукових праць (зокрема, 2 монографій, 2 навчально-методичних посібників, більше 30 наукових статей).

Монографії О.С. Акуніна, що стосуються історії Південної України:

• **Голодомори ХХ століття на території Миколаївщини. Миколаївщина в голодних 1921-1923 роках.** Наукове видання / Керівник наук. колективу М.М. Шитюк. – Миколаїв, 2008. – 455 с. (у співавторстві з Є.Г. Горбуровим, М.Є. Козиревою, І.Є. Ніколаєвим, М.М. Шитюком та ін.).

• **Південноукраїнське селянство (кінець 20-х – перша половина 40-х років ХХ століття).** – Вид-во ПП Шамрай. – Миколаїв, 2010. – 284 с. (у співавторстві з М.М. Шитюком).

Найважливіші статті О.С. Акуніна, що стосуються історії Південної України:

• **Тоталітарний режим в боротьбі проти селянства Півдня України в 20-30-ті роки ХХ ст.** // Селянство Півдня України: історія і сучасність. Збірка доповідей Всеукраїнської наукової конференції. – Миколаїв: МДУ, 2003. – С. 172-177.

• **Репресивно-каральні заходи влади проти селян Миколаївщини в 30-40-х роках ХХ століття** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2005. – Вип. 4 (жовтень-грудень). – С. 56-70.

• **Селянство Півдня України в кінці 20-х – на початку 30-х років ХХ століття: Побутовий, морально-психологічний та соціальний аспекти** // Проблеми історії України: Факти, судження,

Бібліографічний довідник

пошуки: Міжвідомчий збірник наукових праць. – Вип. 15. – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – С. 265-272.

• **Українське селянство Півдня України в 20 – 50-ті роки ХХ ст. (огляд сучасної української історіографії)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2007. – Вип. 7. – С. 300-311.

• **Становище селянства півдня України в 20-х – першій половині 30-х років ХХ ст.: морально-психологічний аспект** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 74. – Вип. 61. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. – С. 49-52.

• **Південноукраїнське селянство в роки окупації (1941-1944 рр.): продподатковий окупаційний тягар** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 92-97.

• **Антиулацкие операции на Юге Украины в конце 20-х – начале 30-х годов ХХ в.** // Проблемы истории массовых политических репрессий в СССР: Материалы V Всероссийской научной конференции. – Краснодар: Экоинвест, 2008. – С. 115-121.

• **Голод 1928-1929 рр. в Південному регіоні України: злам стереотипів** // Емінак. – Науковий щоквартальник. – № 1-4 (4) (січень-грудень). – К.-Миколаїв, 2009. – С. 58-69.

• **Общий характер потерь среди крестьянства Юга Украины в период апогея “Большого террора” (1937-1938) и немецко-оккупационного режима (1941-1944)** // Проблемы истории массовых политических репрессий в СССР. К 70-летию Всесоюзной переписи населения 1939 года: материалы VI Международной научной конференции. – Краснодар: Экоинвест, 2010. – С. 45-54.

• **Последствия немецко-румынского оккупационного режима (1941-1944 гг.) на Юге Украины: “коллораборционизм” или вынужденное сотрудничество с оккупантами** // Проблемы истории массовых политических репрессий в СССР: к 70-летию начала Великой Отечественной войны: Материалы VII Международной научной конференции. – Краснодар: Экоинвест, 2012. – С. 322-328.

Роман Крайнік

АНДРЕЄВА Світлана Серафимівна (31.03.1970, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (2011).

Випускниця СШ № 90 м. Запоріжжя. У 1992 р. закінчила Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. У

Дослідники історії Південної України

1996-1999 рр. навчалася в аспірантурі Запорізького державного університету, на кафедрі всесвітньої історії та міжнародних відносин.

У 1996-1997 рр. працювала учителем історії та географії ЗОШ № 89 м. Запоріжжя.

1997-1998 рр. – науковий співробітник Науково-дослідного інституту козацтва при Запорізькому державному університеті.

З 1998 р. – викладач кафедри всесвітньої історії та соціальних наук Херсонського державного педагогічного університету, з 2001 р. – старший викладач, з 2007 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Взаємини Запорожжя і Кримського ханства періоду Нової Січі (1734-1775 рр.)”. Науковий керівник – Л.О. Нестеренко.

З 2011 р. – докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Працює над докторською дисертацією “Інкорпорація земель Кримського ханства в склад Російської імперії у XVIII – на початку XIX ст.”.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України XVIII ст., історія запорозького козацтва, історія Кримського ханства, історія міжнародних відносин Центрально-Східної Європи XVIII ст.

Автор більше 50 наукових публікацій.

Публікація про С.С. Андрєєву:

- Андрєєва Світлана Серафимівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 182-187.

Книга С.С. Андрєєвої, що стосується історії Південної України:

- **Національний розвиток єврейського населення міста Херсона (кінець XVIII – початок XX ст.)** // И. Векслер. “Херсон и его жители”. – Старожитності Південної України / Упорядники: В. Андрєєв, С. Андрєєва, Т. Братченко, С. Дяченко / Відповідальний редактор випуску В. Андрєєв. – Запоріжжя, 2005. – С. 7-18 (у співавторстві з О.К. Шкворець).

Бібліографічний довідник

**Найважливіші статті С.С. Андрєєвої, що стосуються історії
Південної України:**

- **Комісії для вирішення взаємних претензій татар і запорожців періоду Нової Січі** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 40-47.
- **До питання про запорозько-татарські взаємини періоду Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 1998.– Вип. IV.– С. 100-109.
- **До питання про етнокультурні аспекти запорозько-татарських взаємин часів Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 1999. – Вип. VI. – С. 10-18.
- **Організація боротьби з чумою на запорозько-татарському кордоні за часів Нової Січі** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 143-152.
- **Документи про нагородження медалями купців Південної України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 215-220 (у співавторстві з А.В. Бойком).
- **Матеріали з історії Південної України XVIII ст. у фондах Архіву зовнішньої політики Російської імперії** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 7-12[Передмова]; С. 13-34 [публікація документів].
- **Грошовий обіг між Кримським ханством та Запорозькою Новою Січчю** // Наукові записки. – Херсон: Херсонський краєзнавчий музей, 2007. – С. 20-27.
- **Впровадження карантинів на південних кордонах Вольностей в часи Нової Січі (1734-1775 рр.)** // Україна крізь віки: Зб. наук. праць на пошану академіка НАН України проф.В. Смолія . – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2010. – С. 608-623.
- **“Кримський вектор” зовнішньої політики Коша Нової Запорозької Січі в період між російсько-турецькими війнами**

Дослідники історії Південної України

1734-1739 рр. та 1768-1774 рр. // Український історичний збірник. – Вип. 13. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2010. – С. 98-106.

• **Журнал подорожі до Криму російського консула О. Нікіфорова 1763 р. як джерело до вивчення історії Нової Запорозької Січі** // Гуманітарний журнал. – 2011. – № 3/4. – С. 175-179.

Вікторія Константінова

АНТОШАК Марина Миколаївна (28.01.1966, с. Обіточне Чернігівського р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1988 р. закінчила історичний факультет Запорізького державного університету за спеціальністю “Історія”, отримала кваліфікацію “історик, викладач історії та суспільствознавства”. З 1988 р. працювала вчителем історії Бердянської СШ № 16, має звання вчитель-методист вищої категорії. З 2004 р. за сумісництвом працювала старшим викладачем кафедри історії та психології Бердянського університету менеджменту і бізнесу. Отримала сертифікати тренінгу “Основи місцевого самоврядування” (вересень-жовтень 2004 р.) та семінару з громадянської освіти за програмою “Партнери в освіті – літні семінари 2005”, адміністрованого організацією Американські ради з міжнародної освіти АСТР/ACCELS.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Громадська та освітньо-наукова діяльність М.О. Корфа”. Науковий керівник – В.Г. Ткаченко.

З 2011 р. працює у Бердянському державному педагогічному університеті. З вересня 2013 р. – доцент кафедри філософії та всесвітньої історії.

Сфери наукових інтересів: впровадження земської та освітнянської реформ на теренах Південної України у XIX ст., розвиток народної, ремісничої та сільськогосподарської освіти, персоналії, що зробили вклад в розвиток народної освіти регіону.

Нагороди: почесна грамота Управління освіти і науки Запорізької облдержадміністрації (2001 р.); почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2005 р.); подяка Українського національного фонду “Взаємопорозуміння і примирення” при Кабінеті Міністрів України (2005 р.); диплом за II місце у міжнародному конкурсі “Педагогічна спадщина М.О. Корфа” (2010 р.).

*Бібліографічний довідник***Найважливіші статті М.М. Антощак, що стосуються історії Південної України:**

- **М.О. Корф і учительські з'їзди у 60-80-ті роки XIX століття** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – Вип. VIII. – 2004. – С. 262-269.
- **Внесок М.О. Корфа у розвиток бібліотечної справи** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – Вип. 14. – С. 23-28.
- **Недільні повторювальні школи М.О. Корфа** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 2005. – Вип. XIX. – С. 113-119.
- **Внесок М. Корфа в підготовку педагогічних кадрів для народних земських шкіл** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – № 2. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – С. 19-24.
- **Науковий доробок М.О. Корфа як джерело вивчення історії Північного Приазов'я** // Північне Приазов'я / За ред. В.В. Крижка, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. – С. 117-126.
- **Громадсько-просвітницька діяльність М.О. Корфа у земських органах Катеринославської губернії** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – № 2. – Бердянськ: БДПУ, 2009. – С. 159-167.
- **До питання використання “Руководства к обучению грамотности по звуковому способу” М.О. Корфа у школах Південної України** // Наукові записки. Серія “Психолого-педагогічні науки” (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). – Ніжин, 2009. – № 5. – С. 215-219.
- **Життєвий шлях та заповіт барона Миколи Олександровича Корфа** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXI. – С. 111-124 (у співавторстві з В.Г. Ткаченком).
- **Гендерний підхід у вирішенні питання педагогічних кадрів у спадщині М.О. Корфа** // Моделі збалансованого розвитку соціально-економічних систем: економіко-правові, соціально-

Дослідники історії Південної України

політичні, історичні та філософські аспекти: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Бердянськ, 4-5 грудня 2012 р.). – Донецьк: Видавництво “Донбас”, 2012. – С. 190-191.

• **Звіти Олександрівської училищної ради як засіб реалізації права на інформацію** // Права людини перед викликом ХХІ століття. – Вип. V. За матеріалами I Всеукраїнської наукової конференції “Права людини перед викликом ХХІ століття: вивчення та викладання”. – Луганськ: Вид-во “Ноулідж”, 2013. – С. 19-24.

(Анкета М.М. Антощак)

АРАБАДЖИ Світлана Сергіївна (12.03.1985, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 2002 р. закінчила загальноосвітню школу № 47 м. Маріуполя. У 2002-2007 р. навчалася на історичному факультеті Маріупольського державного гуманітарного університету, отримала освіту за спеціальністю “Історія” та здобула кваліфікацію магістра з історії. 2006-2008 рр. – працювала старшим інспектором відділу кадрів Маріупольського державного гуманітарного університету.

У грудні 2008 – листопаді 2011 р. навчалася в аспірантурі Маріупольського державного університету.

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Повсякденне життя грецького населення Північного Приазов’я кінця ХVІІІ – початку ХХст.: джерелознавчий аспект”. Науковий керівник – В.М. Романцов.

З 2012 р. – асистент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету.

Сфери наукових інтересів: джерелознавство, повсякденне життя, історія грецького населення Північного Приазов’я.

Досліджує повсякденність грецького населення Північного Приазов’я, питання земської освіти та умов перебування дітей в навчальних закладах. Займається пошуком та введенням до наукового обігу джерел з історії греків регіону кінця ХVІІІ – початку ХХ ст.

Автор 19 наукових праць (зокрема, 1 монографії).

Монографія С.С. Арабаджи, що стосується історії Південної України:

• **Старый Крым: история и современность. Историко-этнографическое исследование.** – Мариуполь: ПАО “ММК имени

Бібліографічний довідник

Ильича», 2010. – 328 с. (у співавторстві з В.М. Романцовим і Г.В. Наметченюк).

**Найважливіші статті С.С. Арабаджи, що стосуються історії
Південної України:**

- **Повсякденне життя грекині Приазов'я наприкінці XIX – на початку XX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 78-84.
- **Значення матеріалів експедицій у вивченні історії повсякденного життя греків Приазов'я у XIX ст.** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 29. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – С. 3-9.
- **Використання матеріалів газетної періодики другої половини XIX – початку XX ст. в дослідженні повсякденності грецького населення Північного Приазов'я** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2011. – Вип. 50. – С. 245-250.
- **Діловодні матеріали Маріупольського грецького суду як джерела з історії повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 171. Вип. 159. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – С. 102-106.
- **Записки іноземців як джерела з історії повсякденності грецької спільноти Приазов'я** // Вісник Маріупольського державного університету. – Вип. 2. Серія: Історія. Політологія. – Маріуполь, 2011. – С. 117-121.
- **Відображення деяких аспектів історії повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я у медичних звітах земських лікарів** // Українська державність: історія і сучасність: Круглий стіл “Історія грецьких сіл Приазов'я”. Зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених. – Маріуполь, 2011. – С. 4-8.
- **Greek Woman in the North Azov Sea Region** // Journal of the Hellenic Diaspora. – 39.1-2. – New York, USA: Pella Publishing Company, 2013. – P. 95-120.

Володимир Романцов

Дослідники історії Південної України

АРХІРЕЙСЬКИЙ Дмитро Володимирович (01.08.1969, м. Шостка) – кандидат історичних наук (2001 р.), доцент (2005 р.).

У 1986 р. закінчив середню школу № 2 м. Шостка. 1987-1989 рр. – служив у Радянській Армії. У 1990-1995 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримав диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 1995-1998 рр. навчався в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

У 2000 р. захистив кандидатську дисертацію “Діяльність воєнних нарад України в 1920-1924 роках (на матеріалах південних губерній)”. Науковий керівник – В.В. Іваненко.

Працює над докторською дисертацією “Митна справа УСРР-УРСР у 1919-1939 рр.”. Науковий консультант – В.В. Ченцов.

Із серпня 1998 р. – викладач кафедри соціально-політичних дисциплін Академії митної служби України, з квітня 2005 р. – доцент цієї ж кафедри.

Член Міжнародної асоціації істориків права, член редколегії часопису “Історія торгівлі, податків та мита”, з 2007 р. – співорганізатор щорічної Міжнародної наукової школи-семінару “Історія торгівлі, податків та мита”.

Наукові інтереси: Українська революція 1917-1921 рр., повстанський рух 1918-1920-х рр., репресії 1920-х-1930-х рр., радянська митна справа.

Автор близько 80 наукових праць, в тому числі чотирьох монографій (трьох – колективних).

E-mail: siverin47@mail.ru

Найважливіші статті Д.В. Архирейського, що стосуються історії Південної України

- **Запорозька Січ і махновщина: пошук аналогій (типологічна подібність чи генетичний зв'язок?)** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Запоріжжя, 2-4 жовт. 1997 р. Секції III, IV, V. – Запоріжжя, 1997. – С. 197-202 (у співавторстві з Б.В. Малиновським).

- **Справа Вільгельма Цілера** // Вопросы германской истории: Сбор. науч. стат. – Днепропетровск: Издат-во Днепропетр. ун-та, 2000. – С. 135-142.

- **Катеринослав чекістський** // Грані. – 2001. – № 2. – С. 25-33.

Бібліографічний довідник

- **Зовнішньоекономічна діяльність уряду “Півдня Росії” (1920 р.) за спогадами П. Врангеля** // Вісник Академії митної служби України. – 2004. – № 1. – С. 112-118.
- **Останній рейд Махна** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 2004. – Вип. XVII. – С. 103-112.
- **Отамани громадянської війни. Федір та Григорій Іванови** // Грані. – 2005. – № 4. – С. 15-21; № 6. – С. 15-22.
- **Махно за мемуарами білих** // Революції в Україні у XX-XXI століттях: співзвуччя епох. Матеріали I Міжнародної наукової конференції (Одеса, 18-19 лист. 2005 р.). – Одеса, 2005. – С. 188-193.
- **Україна у радянсько-італійській торгівлі у 1920-х рр.** // Культура народів Причорномор'я. – № 145. – 2008. – С. 52-55.
- **Азовські порти у зовнішній торгівлі України на початку 1920-х років** // Північне Приазов'я / За ред. В.В. Крижка, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. – С. 94-100.
- **Митна справа і боротьба з контрабандою в Криму на початку НЕПу** // Культура народів Причорномор'я. – № 174. – 2009. – С. 31-34.

(Анкета Д.В. Архірейського)

БАРАБАШ Юлія Василівна (06.12.1983, с. Железінка Железінського р-ну Павлодарської обл., Казахстан) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 2001 р. закінчила Білолуцьку загальноосвітню школу I-III ст. У 2001-2006 рр. навчалася на факультеті історії і політології Східноукраїнського національного університету імені В. Даля, отримавши диплом зі спеціальності “Архівознавство”.

У грудні 2006 – червні 2008 р. навчалася в аспірантурі Східноукраїнського національного університету імені В. Даля.

У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію “Розвиток інфраструктури охорони здоров'я в Донбасі у 20-х рр. XX ст.: історичний аспект”. Науковий керівник – І.В. Довжук.

3 грудня 2007 р. – асистент кафедри архівознавства Східноукраїнського національного університету імені В. Даля, з січня 2009 р. – старший викладач, з грудня 2010 р. – на посаді доцента кафедри архівознавства СХУ імені В. Даля.

З жовтня 2011 р. перебуває у докторантурі СХУ імені В. Даля.

Дослідники історії Південної України

Працює над докторською дисертацією. Науковий консультант – І.В. Довжук.

З 2012 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів: історія соціально-економічного розвитку Донбасу у 1920-х рр.

Автор близько 30 наукових праць (зокрема, 1 монографії (у співавторстві), 17 апробацій наукових міжнародних і всеукраїнських конференцій, близько 28 наукових статей).

E-mail: yulyabar@ukr.net

Монографія Ю.В. Барабаш, що стосується історії Південної України:

- **Охорона здоров'я в Донбасі у 20-х рр. ХХ ст.** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – 140 с. (у співавторстві з І.В. Довжуком).

Найважливіші статті Ю.В. Барабаш, що стосуються історії Південної України:

- **До питання щодо забезпечення медичними кадрами Донбасу у 20-х рр. ХХ ст.** // Гуржіївські історичні читання. Збірник наукових праць. – Черкаси, 2007. – С. 224-227.

- **Започаткування основ профілактичної медицини в Донбасі у період становлення радянської влади** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 16. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – С. 6-10.

- **Розвиток електрозв'язку в Донбасі у 1920-х роках** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 42 (12). – С. 65-70.

- **Санаторно-курортна допомога в Донбасі (1920-ті рр.)** // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – № 11 (165). Ч. 1. – Луганськ, 2011. – С. 5-9.

- **Становлення транспортних комунікацій на Донбасі у 1920-х рр.** // Гуржіївські історичні читання: Збірник наукових праць / Ред. кол.: В.А. Смолій, О.І. Гуржій, А.Г. Морозов та ін. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2011. – Вип. 4. – С. 247-249.

- **Умови праці та промисловий травматизм на підприємствах Донбасу у 1920-і рр.** // Вісник Київського національного університету

Бібліографічний довідник

імені Тараса Шевченка. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2011. – Вип. 108. – С. 4-7.

• **Проблеми комунального господарства Донбасу в 1920-х рр.** // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Історичні науки. – № 23 (220). – 2011. – С. 88-93.

• **Електробудівництво та енергопостачання в Донбасі у 20-х роках ХХ ст.** // Сумська старовина. Видання Сумського державного університету та Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Суми: Сумський державний університет – 2012. – № XXXVI-XXXVII. – С. 155-163.

• **Висвітлення у виданнях радянського періоду та сучасності соціальних відхилень у Донбасі в 1920-х рр.** // Часопис української історії / За ред. доктора історичних наук, професора А.П. Коцура. – К., 2012. – Вип. 24. – С. 138-143

• **Становлення та розвиток пожежної охорони у Донбасі в 1920-х рр.** // Історичні записки: Збірник наукових праць / Гол. ред. В.П. Михайлюк. – Вип. 34. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – С. 9-13.

Ігор Довжук

БАУКОВА Анастасія Юріївна (17.07.1979, м. Керч) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 1996 р. закінчила середню школу № 13 м. Керч. У 1997-2002 рр. навчалась на історичному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка. У 2003 р. закінчила магістратуру цього ж вишу. У 2003-2007 рр. навчалась у аспірантурі Львівського національного університету імені Івана Франка.

У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію “Науково-дослідна діяльність Керченського історико-археологічного музею (1922-1988 рр.): археологічний аспект”. Науковий керівник –Р.Я. Берест.

З вересня 2008 р. – асистент кафедри археології та історії стародавнього світу (з 2010 р. – кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки) Львівського національного університету імені Івана Франка.

Сфери наукових інтересів: антична археологія, історія музейної справи, історія Східного Криму.

Вивчає різні аспекти діяльності Керченського історико-археологічного музею, історію заселення Східного Криму за

Дослідники історії Південної України

результатами рятівних розкопок, пам'яткоохоронну діяльність установ регіону.

Автор 20 наукових статей.

**Найважливіші статті А.Ю. Баукової, що стосуються історії
Південної України:**

- **Поль Дюбрюкс та Іван Стемпковський – перші археологи-дослідники Пантікапея** // Археологічні дослідження Львівського університету. – Вип. 7. – Львів, 2004. – С. 184-190.
- **Імператорська археологічна комісія та її вплив на дослідження античних пам'яток Керченського півострова** // Археологічні дослідження Львівського університету. – Вип. 9. – Львів, 2006. – С. 54-58.
- **Із історії охоронних досліджень Керченського історико-археологічного музею в 60-х роках ХХ століття** // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. – Вип. 8. – Острог, 2007. – С. 319-324.
- **Археологічні розкопки на території Керчі під час Другої світової війни** // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Держава і армія. – Вип. 584. – Львів, 2007. – С. 155-158.
- **Археологічна діяльність Керченського музею у другій половині 40-х – у 50-х рр. ХХ ст.** // Научный сборник Керченского заповедника. – Вип. 2. – Керчь, 2008. – С. 181-194.
- **Микола Іванович Литвиненко: сторінки історії музейництва України** // Археологічні дослідження Львівського університету. – Вип. 11. – Львів, 2008. – С. 319-329.
- **Деякі підсумки археологічної діяльності Керченського музею (до 185-ї річниці від дня заснування)** // Археологічні дослідження Львівського університету. – Вип. 14-15. – Львів, 2011. – С. 285-295.

(Анкета А.Ю. Баукової)

БАХАНОВ Андрій Костянтинович (12.12.1983, м. Бердянськ Запорізької обл.) – кандидат філософських наук (2010 р.).

У 2000 р. закінчив середню школу № 11 м. Бердянськ. У 2000-2005 рр. навчався на соціально-гуманітарному факультеті Бердянського державного педагогічного університету, отримав диплом за спеціальністю “Педагогика та методика середньої освіти.

Бібліографічний довідник

Історія”. У 2006 р. закінчив магістратуру Бердянського державного педагогічного університету та отримав диплом за спеціальністю “Управління навчальним закладом”.

У 2002-2006 рр. працював вчителем історії у загальноосвітній школі № 11 м. Бердянськ.

З жовтня 2006 по вересень 2009 р. навчався в аспірантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію “Релігійно-філософські погляди архієпископа Інокентія (Борисова)”. Науковий керівник – І.В. Кондратьєва.

Дисертація присвячена одному з найвпливовіших південноукраїнських єпархіальних архієреїв, архієпископу Херсонському і Таврійському Інокентію (Борисову), який правив у Одесі в 1848-1857 рр.

З жовтня 2009 р. А.К. Баханов працює на кафедрі філософії та соціології Бердянського державного педагогічного університету.

Регулярно бере участь у роботі журі Всеукраїнського турніру юних істориків (з 2002 р.), Малої академії наук (з 2012 р.).

Сфери наукових інтересів: історія релігії та міжконфесійних відносин на Півдні України.

Нагороджений грамотами Міністерства освіти та науки України (2002) та Запорізької облдержадміністрації (2011).

Монографія А.К. Баханова, що стосується історії Південної України:

• Архієпископ Інокентій (Борисов): релігійно-філософські погляди: монографія. – Донецьк: видавництво “Ноулідж” (донецьке відділення), 2010. – 224 с.

Найважливіші статті А.К. Баханова, що стосуються історії Південної України:

• Погляди Інокентія Борисова на проповідь і проповідницьку діяльність в оцінках дослідників ХІХ ст. // Інтелект. Особистість. Цивілізація: тематичний збірник наукових праць із соціально-філософських проблем. – Вип. 6 / гол. ред. О.О. Шубін. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. – С. 169-179.

• Архієпископ Інокентій як християнський проповідник // Проблеми гуманітарних наук: наукові записки Дрогобицького державного

Дослідники історії Південної України

педагогічного університету ім. І. Франка. – Дрогобич: ДДПУ, 2008. – Вип. 21. – С. 85-95.

● Гносеологічний аспект релігійно-філософських поглядів архієпископа Інокентія (Борисова) // Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наукових праць / гол. ред. В.В. Лях. – Вип. 82. – К., 2009. – С. 184-197.

● Становлення релігійно-філософських поглядів Інокентія (Борисова) // Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наукових праць / гол. ред. В.В. Лях. – Вип. 86. – К., 2009. – С. 117-130.

● Історіософський аспект релігійно-філософської думки України с. XIX ст. (на прикладі Інокентія Херсонського) // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції “Зародження та розвиток українського цивілізаційного простору...”. – Ужгород: інформаційно-видавничий центр УУБА-КаУ, 2012. – С. 93-98.

(Анкета А.К. Баханова)

БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна (03.04.1971, м. Одеса) – доктор історичних наук (2003 р.), професор (2005 р.).

У 1988 р. закінчила середню школу № 63 м. Одеса. 1988-1993 рр. – навчалася на історичному факультеті Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У жовтні 1993 - жовтні 1996 р. навчалася в аспірантурі Одеського державного університету імені І.І. Мечникова.

У 1997 р. захистила кандидатську дисертацію “Дунайське (Новоросійське) козацьке військо (1828-1869)”. Науковий керівник – Ф.О. Самойлов.

З листопада 1996 р. – асистент кафедри історії України Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, з вересня 1997 р. – старший викладач, з вересня 1999 р. – на посаді доцента, з березня 2003 р. – на посаді професора кафедри історії України Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Докторську дисертацію “Колонізація українським населенням Придунайських земель. Кінець XVIII – початок XX ст.” захистила у 2003 р. Науковий консультант – З.В. Першина.

З 2000 р. – завідувач Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва при Інституті історії України НАН України (на громадських засадах), який відкритий при історичному факультеті Одеського національного університету імені

Бібліографічний довідник

І.І. Мечникова. Відповідальний редактор щорічного часопису Відділу “Чорноморська минувшина” (з 2005 р.).

Член редколегії наукових видань “Записки історичного факультету” (Одеса), “Інтелегенція і влада. Серія: Історія” (Одеса), “Лукомор’я: археологія, етнологія, історія Північно-західного Причорномор’я” (Одеса), “Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України” (Одеса), “Надчорномор’я у IX ст. до н.е. – початку XIX ст.: студії з історії та археології” (Київ), “Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т.” (Київ) тощо.

Організатор 7 міжнародних і всеукраїнських конференцій, круглих столів.

Стипендіат Одеського відділення Українського фонду культури (1994, 1995), Канадського інституту українських студій (1994), Кабінету міністрів України (1998-2000).

Основні дослідження присвячені: історії українського козацтва наприкінці XVIII-XIX ст., заселенню і освоєнню українським населення межиріччя Дністра та Дунаю в XVIII-XIX ст., краєзнавству Одещини. Одна із перших досліджувала питання перебування Дунайського козацтва на території межиріччя Дністра та Дунаю у XIX ст., запропонувала новий концептуальний підхід до дослідження процесів колонізації в зазначеному регіоні шляхом виокремлення проблеми української колонізації із контексту загальної, у взаємодії з представниками інших етнічних груп та на фоні політичних, суспільних і економічних перетворень; включила питання соціально-економічного розвитку Південної Бессарабії до контексту історії Південної України; довела існування і показала роль українського козацтва Південної та Лівобережної України у подіях XIX ст. – так званої “післякозацької доби”.

Нагороди: почесні грамоти ректора Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (2005, 2007); почесна грамота управління освіти і наукової діяльності Одеської обласної державної адміністрації (2007); почесні грамоти Одеської міської ради (2009, 2010); подяка управління освіти і наукової діяльності Одеської обласної державної адміністрації (2009).

Рукопис книги О.А. Бачинської “Козацтво в “післякозацьку” добу української історії (кінець XVIII-XIX ст.)” переміг у конкурсі “Українська книга – 2010”.

Дослідники історії Південної України

Офіційний науковий консультант однієї захищеної докторської дисертації, офіційний науковий керівник п'ятьох захищених кандидатських дисертацій.

Автор і упорядник близько 120 наукових праць, у тому числі 5 монографій.

Публікації про О.А. Бачинську та рецензії на її праці:

- Стипендія імені М.Є. Слабченка // Одеський університет. – 1994. – 16 листопада. (про надання Одеським відділенням Українського фонду культури аспірантці О. Бачинській стипендії ім. М.Є. Слабченка).

- Адырова Анжела. Избран Президент // Вестник региона (газета). – Одесса, 1998. – 24 октября. – № 50/210. (Про обрання О. Бачинської президентом міжнародного інтелектуального клубу молодих учених-викладачів ОДУ імені І.І. Мечникова).

- Станко В.Н. Бачинська О.А. // Професори Одеського (Новоросійського) університету. Біографічний словник. – Т.2: А-І. – Одеса: Астропринт, 2005. – С. 90-91.

- Шепель Л. Бачинська О.А.// Українські історики ХХ ст.: Біобібліографічний довідник / Інститут історії України НАН України. – К., 2006. – Вип. 2, ч. 3. – С. 13.

- Шиян Р.І. [Рец.] А.Д. Бачинський, О.А. Бачинська. Козацтво на Півдні України. 1775-1869. – Одеса: Маяк, 1995 // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 2. – Запоріжжя, 1996. – С. 182-183.

- Бутич І. [Рец.]. А.Д. Бачинський, О.А. Бачинська. Козацтво на Півдні України. 1775-1869. – Одеса: Маяк, 1995 // Записки НТШ. – Т. ССXXXIII: Праці історично-філософської секції. – Львів, 1997. – С. 575-577.

- Аксанюк М. Дунайське козацтво: від лицарів-оборонців до найманців-підкорювачів. Україна інкогніта // День. – 1999. – 23 квітня. – № 74. [Рец. на книгу: Бачинська О. Дунайське козацьке військо. 1828-1868 рр. (До 170-річчя заснування). – Одеса: Астропринт, 1998. – 232 с.]

- Воротнюк Г. “Ехал казак за Дунай...” Чтоб там создать свое войско // Голос Украины. – 1999. – 15 июня. – № 107 (2109). [Рец. на книгу: Бачинська О. Дунайське козацьке військо. 1828-1868 рр. (До 170-річчя заснування). – Одеса: Астропринт, 1998. – 232 с.]

Бібліографічний довідник

• Непомнящий А.А. Українці Буджака тепер мають свою історію // Библиотечное дело и краеведение: Сб. науч. тр. – К.; Симферополь, 2002. – Вып. IV. – С.154-156. [Рец. на книгу: Бачинська О. Українське населення Придунайських земель. XVIII – початок XX ст. (заселення й економічне освоєння). – Одеса: Астропринт, 2002. – 328 с.].

Монографії та брошури О.А. Бачинської, що стосуються історії Південної України:

• **Козацтво на Півдні України. 1775-1869.** – Одеса: Маяк, 1995. – 55 с. (у співавторстві з А.Д. Бачинським).

• **Дунайське козацьке військо. 1828-1868 рр. (До 170-річчя заснування).** – Одеса: Астропринт, 1998. – 232 с.

• **Українське населення Придунайських земель. XVIII – початок XX ст. (заселення й економічне освоєння).** – Одеса: Астропринт, 2002. – 328 с.

• **Козацтво в “післякозацьку” добу української історії (кінець XVIII – XIX ст.).** – К.: Вища школа, 2011. – 287 с.: іл., вкл.

• **Османські фортеці Буджака на межі XVIII-XIX ст.: залоги й їхній склад=Bucak vilayetinde Osmanlı kaleleri: garnizonların yapısı ve işleyişi (XVIII. Yüzyıl sonu – XIX. Yüzyıl başları).** – Одеса: Астропринт, 2013. – 168 с.: іл. (українською та турецькою мовами).

Найважливіші статті О.А. Бачинської, що стосуються історії Південної України:

• **Болгары в казачьих формированиях Южной Украины в конце XVIII-XIX вв.** // Българите в Северното Причерноморие: Изследования и материали. – Велико-Търново, 2000. – Т. 7. – С. 283-291.

• **Колонізаційна політика Стамбула на Придунайських землях у XVIII ст.** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – Вип. 3. – К., 2003. – С. 243-252.

• **Політика Російської імперії щодо задунайського козацтва: стратегія, тактика, заходи** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – Вип. 4. – К.: Інститут історії України НАН України, 2004. – С. 320-328.

• **Козацтво в системах Російської і Турецької імперії** // Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Ред. кол.: В.А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К., 2007. – Т. 2. – С. 303-362.

Дослідники історії Південної України

• **Колонізація Південної України** // Енциклопедія історії України: В 5-т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 2003. – Т. 4: Ка-Ком. – 2007. – С. 461-462.

• **Пути миграций и процесс стягивания болгарского населения в города Буджака на рубеже XVIII-XIX ст.** // Просвета и промяна. – София: Институт за исторически изследования, Българска академия на науките пр БАН, 2010. – С. 72-78.

• **Задунайські запорожці: козацьке буття в “післякозацьку добу”** // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. – Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення / Гол. ред. В. Смолій; Відп. ред. В. Горобець. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2012. – С. 201-216.

• **Османсько-турецькі документи про задунайське козацтво напередодні та під час російсько-турецької війни 1828-1829 рр.** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2012. – Вип. 7. – С. 150-159 (у співавторстві з О. Середою).

(Анкета О.А. Бачинської)

БЕЗНОСОВ Олександр Інокентійович (30.09.1961, с. Услон Зимінського р-ну Іркутської обл., Росія) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1979 р. закінчив середню школу №1 в с. Лозуватка Криворізького району Дніпропетровської області. У 1979-1981 рр. служив в армії на Далекому Сході. Згодом працював у радгоспі “Інгулецький” у с. Лозуватка. У 1983 р. після навчання на підготовчому відділенні вступив на історичний факультет Дніпропетровського державного університету, який закінчив у 1988 р., отримавши диплом за спеціальністю “Історія” з присвоєнням кваліфікації “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1988 – жовтні 1991 р. навчався в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

З листопада 1991 р. – асистент кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського державного університету, з вересня 2000 р. – старший викладач, а з листопада 2011 р. – доцент кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Бібліографічний довідник

З 1994 по 2004 р. працював заступником декана історичного факультету ДНУ з виховної роботи.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію “Соціально-політичне життя німців-колоністів і менонітів Півдня України (1917-1933 рр.)”. Науковий керівник – С.Й. Бобилева.

Зараз проводить збір матеріалів для докторської дисертації “Національні меншини Причорномор’я в умовах революції та Громадянської війни (1917-1920 рр.)”.

Окрім того в сферу наукових інтересів входять проблеми військової історії Першої світової та Громадянської воєн, усна історія південноукраїнського регіону.

З 1996 р. працює старшим науковим співробітником Центру українсько-німецьких наукових досліджень ДНУ. Брав участь у реалізації міжнародних наукових проєктів: “Енциклопедія “Німці Росії”” (автор понад 20 статей); “Мала Батьківщина” – дослідницькі експедиції в колишні німецькі поселення Дніпропетровської та Запорізької областей (1998, 2001, 2002, 2003 рр.); “Шведи в Україні” (2006-2009 рр.).

З вересня 1999 р. є членом Міжнародної асоціації дослідників історії та культури російських німців (Росія). Був стипендіатом Менонітського стипендіального комітету “Хортиця-99” (2001 р.), Німецького історичного інституту в Москві (2011р.).

Виступав з науковими доповідями з історії національних меншин Південної України на міжнародних наукових конференціях в Україні, Росії, Німеччині та Швеції.

Автор понад 70 наукових публікацій, в тому числі і за кордоном.

Монографія О.І. Безносова, що стосується історії Південної України:

- **Живи и помни... История меннонитских колоний Екатеринославщины** / Под ред. проф. С.И. Бобылевой. – Днепропетровск, 2006. – 378 с. (у співавторстві з С. Бобилевою, О. Безносовою, Н. Венгер, О. Каковкіною, В. Клецем, І. Толстих, Т. Петровою).

Найважливіші статті О.І. Безносова, що стосуються історії Південної України:

- **Религиозная жизнь немецкого населения юга Украины и политика Советской власти (1920-1928 гг.)** // Немцы России и

Дослідники історії Південної України

СССР: 1901-1941 гг.: Материалы Международной научной конференции, Москва, 17-20 сентября 1998 г. – М., 1999. – С. 329-342.

- **Політичні та соціально-економічні процеси у німецьких і менонітських поселеннях Півдня України після закінчення громадянської війни (1918-1920 рр.)** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 11. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського університету, 2003. – С. 46-57.

- **Колонистское население и вооруженная борьба на юге Украины (конец 1918 – осень 1919 гг.)** // Вопросы германской истории: Зб. наук. пр. / Редкол.: С.Й. Бобилева (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2005. – С. 71-96.

- **Zur Frage der Beteiligung der deutschen Kolonisten und der Mennoniten am Bürgerkrieg im Süden der Ukraine** // Deutsche in Russland und in der Sowjetunion 1914-1941 / Hrsg.: Eisfeld, V. Herd und B. Meissner. – Berlin: LIT Verlag, 2007. – S. 145-158.

- **Der Kampf ums Überleben: Selbstschutz der Deutschen und Mennoniten in der Ukraine** // Von der Autonomiegründung zur Verbannung und Entrechtung. Die Jahre 1918 und 1941 bis 1948 in der Geschichte der Deutschen in Russland. Sonderband der Reihe “Heimabucher der Landsmannschaft der Deutschen aus Russland e. V”. Hrsg.: Alfred Eisfeld. – Stuttgart, 2008. – S. 90-94.

- **Альтшведендорф в годы революции и Гражданской войны: судьбы шведов** // Этнические немцы России: Исторический феномен народа в пути. Материалы XII международной научной конференции. Москва, 18-20 сентября 2008 г. / Под ред. А.А. Германа. – М.: МСНК-пресс, 2009 – С. 421-432.

- **Трансформація німецької національної школи у 20-ті рр. ХХ ст.** // Питання німецької історії: зб. наук. пр. / Відп. ред. С.Й. Бобилева. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2010. – С. 89-102.

- **Хлебозаготовительные кампании 1929-1932 гг. в немецких районах Причерноморья: характер и последствия** // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.30: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2011. – С. 246-257.

- **Німці та меноніти Півдня України в контексті радянської національної політики** // Питання німецької історії: зб. наук. пр. / Відп. ред. С.Й. Бобилева. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2011. – С. 159-173.

Бібліографічний довідник

• **Голод 1932-1933 годов в немецких и менонитских поселениях Юга Украины: характер и последствия** // Питання німецької історії: зб. наук. пр. / Відп. ред. С.Й. Бобилева. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2012. – С. 121-137.

(Анкета О.І. Безносова)

БЕЗНОСОВА Оксана Володимирівна (26.04.1969, м. Держинськ Горьківської обл., Росія) – кандидат історичних наук (1998 р.), старший науковий співробітник (2007 р.).

У 1986 р. закінчила середню школу № 30 в м. Стерлітамак Башкирської АРСР. У 1986-1987 рр. працювала секретаркою в середній школі № 72 в м. Дніпропетровськ. У 1987-1992 рр. навчалася на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1992 – жовтні 1995 р. навчалася в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

У 1998 р. захистила кандидатську дисертацію “Пізнє протестантське сектантство Півдня України (1850-1905 рр.)”. Науковий керівник – Л.С. Тутік.

З жовтня 1996 р. – науковий співробітник Інституту (з 2009 р. – Центру) українсько-німецьких наукових досліджень кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського державного університету, з вересня 2000 р. – старший науковий співробітник, з червня 2011 р. – докторант кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Працює над докторською дисертацією, присвяченою общинам-церквам менонітів. Науковий консультант – С.С. Троян.

Сфери наукових інтересів: проблеми соціокультурної, релігійної та етнічної історії півдня України, цивілізаційна історія південноукраїнського регіону як невід’ємна частина світової культурної Ойкумени.

Брала участь в реалізації міжнародних наукових проектів “Енциклопедія “Німці Росії” (автор понад 20 статей); “Мала Батьківщина” – дослідницькі експедиції в колишні німецькі поселення Дніпропетровської та Запорізької областей (1998, 2001, 2002, 2003 рр.); “Шведи в Україні” (2006-2009 рр.).

З вересня 1999 р. є членом Міжнародної асоціації дослідників історії та культури російських німців (Росія). Була стипендіатом Менонітського стипендіального комітету “Хортиця-99” (2001,

Дослідники історії Південної України

2003 pp.), Американської ради наукових товариств (ACLS, 2004 p.). Брала участь в програмі ReSET “Порівняльна історія релігійних традицій Європи в добу Нового та Новітнього часу” (2008-2010 pp.).

Виступала з науковими доповідями з історії національних меншин Південної України на міжнародних наукових конференціях в Україні, Росії, Німеччині, Угорщині та Швеції.

Автор понад 80 наукових публікацій, в тому числі і за кордоном.

Археографічне видання та монографія О.В. Безносової, що стосуються історії Південної України:

• **Евангельское движение в Российской империи (1850-1917): Екатеринославская губерния: (Сборник документов и материалов) /** Сост. и ред. О.В. Безносова. – Днепропетровск; Штайнхаген: Samensogn, 2006. – 320 с.

• **Живи и помни... История меннонитских колоний Екатеринославщины /** Под ред. проф. С.И. Бобылевой. – Днепропетровск, 2006. – 378 с. (у співавторстві з С. Бобилевою, О. Безносовим, Н. Венгер, О. Каковкіною, В. Клецем, І. Толстих, Т. Петровою).

Найважливіші статті О.В. Безносової, що стосуються історії Південної України:

• **Die Missionstätigkeit deutscher Evangelisten in der Ukraine im 19. Jahrhundert //** Forschungen zur Geschichte und Kultur der Russlanddeutschen. – 6/1996. – S. 5-20.

• **Религиозная политика Российской империи и новые протестантские группы среди немецкого населения Юга Украины (вторая половина XIX в.) //** Вопросы германской истории: Германия и мир: проблемы межэтнических контактов и государственных взаимоотношений: межвузовский сборник научных трудов. – Днепропетровск: ДГУ, 1998. – Т. 1: История. – С. 21-29.

• **Меннониты и екатеринославское православное духовенство (1850-1917) //** Вопросы германской истории: Межвузовский сборник научных трудов. – Днепропетровск: ДГУ, 2003. – С. 51-62.

• **“Крымские братья”, “Хлебопреломители”, “Антиквитисты” и “другие христианские исповедания” в Крыму (1866-1917) //** История немецкой колонизации в Крыму и на Юге Украины в XIX-XX вв.: материалы Международной научной конференции,

Бібліографічний довідник

посвященной 200-летию переселения немцев в Крым. 6-10 июня 2004 г. / Сост. Ю.Н. Лаптев. – Симферополь, 2007. – С. 360-368.

• **Участь населення Новомосковського повіту Катеринославської губернії в релігійно-реформаційних рухах середини XVIII – початку XX ст.** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: Зб. наук. пр. – Вип. 2. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2005. – С. 91-104.

• **Релігійозна життя Катеринославської губернії глазами офіцерів Катеринославського губернского жандармского управления (1884-1916)** // Спадщина. До 85-річчя Державного архіву Дніпропетровської області: зб. статей. – Вип. 2. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 147-159.

• **Особливості релігійного взаємовпливу німецько-менонітського та православного населення півдня України (кінець XVIII – 1917 р.)** // Держава і церква в Україні за радянської доби: збірник наукових статей за матеріалами II Всеукраїнської наукової конференції (18-19 жовтня 2007 року). – Полтава: АСМІ, 2008. – С. 162-171.

• **Особенности обустройства церковной жизни в многонациональных и поликонфессиональных регионах Юга Российской империи (на примере села Старошведское Херсонского у. Херсонской губ.)** // Юг России и Украина в прошлом и настоящем: история, экономика и культура: сб. науч. тр. V междунар. науч. конф. (г. Белгород, 23-24 января 2009 г.) / Отв. ред. И.Т. Шатохин. – Белгород: Изд-во БелГУ, 2009. – С. 293-298.

• **Особливості розвитку свангельського руху в південноукраїнських губерніях: порівняльний аналіз** // Вітчизняний свангельський протестантизм: історія, досвід, проблеми: збірник наукових статей / За науковою редакцією А. Колодного і О. Панич // Українське релігієзнавство. – № 58. – К: УАР, 2011. – С. 54-59.

• **Regionale Besonderheiten in den antideutschen Kampagnen im Russischen Reich: Gouvernement Ekaterinoslav** // Besetzt, interniert, deportiert. Der Erste Weltkrieg und die deutsche, jüdische, polnische und ukrainische Zivilbevölkerung im östlichen Europa. Im Auftrag der Wissenschaftlichen Kommission für die Deutschen in Russland und in der GUS herausgegeben von Alfred Eisfeld, Guido Hausmann und Dietmar Neutatz. – Essen: Klartext, 2013. – S. 311-332.

(Анкета О.В. Безносолої)

Дослідники історії Південної України

БЕРЕСТЕНЬ Олена Євгенівна (13.05.1977, м. Дніпропетровськ) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2012 р.).

У 1994 році закінчила Українську національну гімназію № 136 м. Дніпропетровська. У 1995-2000 рр. навчалася на відділенні романо-германської філології філологічного факультету Дніпропетровського державного університету, спеціальність “Німецька мова та література”. Отримала диплом зі спеціальності “Філолог, викладач німецької мови та літератури”.

З серпня 2000 р. по лютий 2003 р. працювала на посаді наукового співробітника Інституту україно-німецьких історичних досліджень Дніпропетровського державного університету (нині Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара).

У 2003 р. стала здобувачем кафедри історії Росії Дніпропетровського державного університету.

З лютого 2003 по серпень 2006 р. – на посаді завідувача лабораторії Сучасних технологій навчання іноземним мовам кафедри англійської філології філологічного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

З вересня 2006 р. – викладач, з лютого 2007 р. – доцент кафедри другої іноземної мови Дніпропетровського університету економіки та права, згодом – доцент кафедри романо-германських мов Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність німецьких та менонітських колоністів Півдня України (1905-1914 рр.)”. Науковий керівник – А.І. Голуб.

Сфера наукових інтересів: етнічна історія півдня України, локальна та регіональна історія, соціокультурна та соціально-політична історія німецьких та менонітських колоній півдня України початку ХХ століття.

Автор понад 30 праць з історії менонітської спільноти та німців-колоністів півдня України.

E-mail: beresten@i.ua

Бібліографічний довідник

**Найважливіші статті О.Є. Берестень, що стосуються історії
Південної України:**

- **Из истории колонии Йозефсталь** // Вопросы германской истории. – Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського державного університету, 2000. – С. 145-167 (у співавторстві з С.Й. Бобилевою).
- **Немецкоязычная пресса юга Украины конца XIX – начала XX веков: историографический аспект** // Грані. – 2002. – № 6 (26). – С. 30-33.
- **Немецкоязычная пресса (1905-1914 гг.) и российское законодательство о печати** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 11. – Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету, 2003. – С. 111-117.
- **Німецькомовна преса Півдня України кінця XIX – початку XX ст. як предмет вивчення вітчизняної історіографії** // Борисфен. – 2003. – № 7 (145). – С. 22-23.
- **Вибори до II Державної думи та менонітська громада Півдня України** // Історичні записки. – Вип. 3-4. – Луганськ, 2004. – С. 74-83.
- **Католицько-лютеранський альянс у контексті культурного відродження німецьких колоній Півдня України на початку XX ст.** // Грані. – 2006. – № 6 (50). – С. 16-19.
- **Мecenатські організації менонітів Катеринославської губернії (початок XX століття)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Видавництво НГУ, 2007. – С. 78-82.
- **Менонітські просвітні товариства Придніпров'я на початку XX століття** // Гуманітарний журнал. – 2009. – № 34. – С. 149-153.

(Анкета О.Є. Берестень)

БЕРЕСТЕНЬ Юрій Володимирович (14.06.1976, м. Дніпропетровськ) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2008 р.).

У 1993 р. закінчив середню загальноосвітню школу № 38 м. Дніпропетровська. У 1993-1998 рр. навчався на історичному

Дослідники історії Південної України

факультеті Дніпропетровського державного аграрного університету. Отримав диплом з відзнакою зі спеціальності “Історик, викладач історії й суспільствознавства”.

У листопаді 1998 – жовтні 2001 р. навчався в аспірантурі Дніпропетровського державного університету (нині Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара) на кафедрі всесвітньої історії (науковий керівник – С.Й. Бобилева). Тема дисертації: “Соціально-економічний розвиток німецьких колоній Півдня України (1861-1914 рр.)”. У період навчання в аспірантурі брав участь у російсько-німецько-українському науковому проєкті “Енциклопедія “Німці Росії””.

У 1998 р. брав участь в організації та проведенні україно-німецької етнографічної експедиції Інституту українсько-німецьких історичних досліджень Дніпропетровського національного університету. Займався упорядкуванням та дешифруванням матеріалів експедиції з усної історії німців-колоністів та менонітів Півдня України (Дніпропетровська область).

У грудні 2001 – вересні 2002 р. працював на посаді журналіста, заступника редактора журналу “ДОМ&OFFICE” (м. Дніпропетровськ).

З вересня 2002 р. – асистент, з серпня 2006 р. – старший викладач, згодом – доцент кафедри філософії, соціології та історії Дніпропетровського державного аграрного університету.

У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію “Земельні відносини в менонітських колоніях Півдня України та їх суспільні наслідки (60-90-ті роки XIX століття)”. Науковий керівник – С.М. Тимченко.

З 2008 р. – відповідальний секретар регіональних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, які проводилися на базі кафедри філософії, соціології та історії Дніпропетровського державного аграрного університету. Упорядник матеріалів конференції.

Сфера наукових інтересів: етнічна історія півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.), локальна та регіональна історія, соціальна, господарська та соціокультурна історія німецьких колоній та менонітських конгрегацій півдня України XIX – початку XX ст., історія Першої світової війни.

Автор близько 60 праць з історії менонітської спільноти та німців-колоністів півдня України, історії аграрної освіти Придніпров'я, історії Дніпропетровського державного аграрного університету, опублікованих в Україні, Російській Федерації та Німеччині.

E-mal: beresten@i.ua

Бібліографічний довідник

Монографії та брошури Ю.В. Берестеня, що стосуються історії Південної України:

- **Дніпропетровський державний аграрний університет. 85 років /** Голова редколегії В.І. Шемавньов. – Вид. 3-те доп. і перероб. – Дніпропетровськ: ТОВ “ЕНЕМ”, 2007. – 220 с. (у співавторстві).
- **Золоті зірки Дніпропетровського державного аграрного університету. Біографічний довідник.** – Дніпропетровськ, 2012. – 87 с. (у співавторстві).

Найважливіші статті Ю.В. Берестеня, що стосуються історії Південної України:

- **Немецкие колонисты в Екатеринославском земстве во второй половине XIX – начале XX столетия (по материалам Екатеринославского земства) // Вопросы германской истории. Германия и мир: проблемы межэтнических контактов и государственных взаимоотношений.** – Днепропетровск: ДДУ, 1998. – Т. 1. – С. 29-35.
- **“Немецкий вопрос” и Екатеринославское земство во второй половине XIX века (по материалам Екатеринославского земства) // Немцы в контексте отечественной истории: общие проблемы и региональные особенности** – М.: Готика, 1999. – С. 209-223.
- **Ликвидационные законы // Немцы Украины. Материалы к энциклопедии “Немцы России”.** – Вып. 7. – М., 2002. – С. 124-133 (у співавторстві з Н.В. Осташевою (Венгер)).
- **Розвиток поземельних відносин у менонітських колоніях Півдня України в останній третині XIX – на початку XX століття // Питання аграрної історії України та Росії. Матеріали п’ятих наукових читань, присвячених пам’яті професора Д.П. Пойди.** – Дніпропетровськ, 2004. – С. 61-69.
- **Фриденштимме (Голос мира) // Немцы России. Энциклопедия.** – М.:ЭРН 2006. – С. 680-681.
- **До питання про особливості суспільно-політичного життя німецьких колоній Півдня України на початку російської революції 1905-1907 рр. // Проблеми політичної історії України. Збірник наукових робіт ДНУ.** – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – Вип. 4. — С. 71-77.

Дослідники історії Південної України

• **Організація санітарної служби менонітів на початку Першої світової війни (липень – грудень 1914 року)** // Воєнна історія Наддніпрянщини та Донщини / За загал. ред. В.В. Карпова. – Дніпропетровськ, 2011. – С. 208-215.

• **Менонітські колонії Півдня України в період піднесення першої російської революції (січень – грудень 1905 рр.)** // Гуманітарний журнал. – 2011. – № 1-2. – С. 115-125 (у співавторстві з О.Л. Левіним).

• **Організація охорони довкілля в менонітських колоніях Півдня України в XIX – початку XX століття: до історії Хортицького товариства охоронців природи** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 9. – Дніпропетровськ: НГУ, 2012. – С. 45-57.

(Анкета Ю.В. Берестеня)

БЄЛКОВА Марина Володимирівна (18.12.1976, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2005 р.), доцент (2012 р.).

У 1994 р. закінчила лицей № 99 м. Запоріжжя. У 1994-1999 рр. навчалась на історичному факультеті Запорізького державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1999 – жовтні 2003 р. навчалась в аспірантурі Запорізького державного університету.

У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію “Меннонітські колонії Південної України (1789-1917)”. Науковий керівник у 1999-2003 рр. – А.І. Карагодін, у 2003-2005 рр. – Л.Г. Злобіна.

З вересня 1999 р. – вчитель історії та правознавства ЗОШ “Гімназія № 45”. З грудня 2002 р. – старший науковий співробітник Національного заповідника “Хортиця”. З вересня 2003 р. – викладач кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медичного університету.

З вересня 2010 р. – доцент кафедри міжнародного туризму Запорізького національного технічного університету.

Сфери наукових інтересів: історія менонітських колоній Південної України XVIII-XIX ст., музеєзнавство.

Автор 50 наукових статей.

Бібліографічний довідник

**Найважливіші статті М.В. Белікової, що стосуються історії
Південної України:**

- **Меноніти: “свої” або “чужі” на півдні України (1789-1917)?** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 119-124.
- **Торгівля населення менонітських колоній півдня України (кінець XVIII – початок XX століття)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 306-319.
- **Ендогамія в менонітській етноконфесійній спільноті півдня України (1789-1917 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 49-52.
- **Медичне обслуговування в менонітських колоніях Південної України (1789-1917)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 19-22.
- **Традиційно-побутова культура менонітської спільноти півдня України наприкінці XVIII – початку XX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – Вип. 9. – С. 240-252.
- **Менонітські старожитності в фондах Національного заповідника “Хортиця”** // Київська старовина. – К., 2010. – № 4 (344): липень-серпень. – С. 163-169.
- **Место меннонитской этноконфессиональной общности в развитии Южной Украины** // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.30: Історичні науки. – Миколаїв: Видавництво МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2011. – С. 44-54.
- **Історія менонітських колоній півдня України в українських дисертаційних дослідженнях сучасності (кінець XX – початок XXI ст.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 22. – К., 2011. – С. 356-369 (у співавторстві з Е.М. Стьопченко).
- **Культурно-історичні ресурси Запорізької області та їх характеристика** // Актуальні проблеми та перспективи розвитку туристичного і готельно-ресторанного бізнесу в Запорізькому регіоні /

Дослідники історії Південної України

Колектив авторів; за заг. ред. проф. В.М.Зайцевої; Запорізький національний технічний університет. – Запоріжжя: ТОВ “ЛІПС” ЛТД, 2012. – С.87-132.

(Анкета М.В. Бєлікової)

БЄЛЬСЬКИЙ Олександр Володимирович (22.01.1962) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (2011 р.).

У 1979 р. закінчив середню школу № 11 м. Керч. Працював робітником у Керченському морському торговому порту. 1981-1983 рр. – служив у Радянській Армії. У 1991-1997 рр. навчався на історичному факультеті Сімферопольського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У липні 1997 – вересні 2002 р. працював провідним спеціалістом та молодшим науковим співробітником у Кримському науковому центрі Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України.

У вересні 2001 – червні 2004 р. – асистент кафедри культурології Таврійського національного університету.

У вересні 2002 – серпні 2004 р. – в.о. завідувача кафедри правових і гуманітарних дисциплін Інституту країн Сходу та Африки Міжнародного Слов'янського Університету.

У вересні 2004 – серпні 2008 р. – викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Кримського державного інженерно-педагогічного університету.

У 2007 р. захистив кандидатську дисертацію “Старообрядництво в Південній Україні: формування та розвиток у другій половині XVIII – на початку XX ст.”. Науковий керівник – Ю.А. Катунін.

З вересня 2008 р. – доцент кафедри суспільних, економічних наук та українознавства Керченського державного морського технологічного університету.

Співзасновник та випускаючий редактор часопису “Культура народів Причорномор'я” (1996-2002 рр.).

Сфери наукових інтересів: історія християнства та старообрядництва в Україні, історія Другої світової та Великої Вітчизняної війни, генеалогічні дослідження, історико-етнічні, історико-демографічні та адміністративно-територіальні процеси на півдні України, історія Керчі.

Нагороди: “Захиснику Вітчизни” (1999 р.), “70 років Кримському фронту” (2012 р.).

Автор і упорядник близько 30 наукових статей.

Бібліографічний довідник

E-mail: alexandr-bosporianos@yandex.ru

**Найважливіші статті О.В. Бельського, що стосуються історії
Південної України:**

- **История Белокриницкой старообрядческой церкви в России и в Крыму (XIX-XX века) // Культура народів Причорномор'я. – № 3. – 1998. – С. 89-95.**
- **Единоверчество и единоверческий Корсунский монастырь: возникновение, история и лица // Культура народів Причорномор'я. – № 6. – 1998. – С. 75-87.**
- **Запорожские старообрядческие общины // Культура народів Причорномор'я. – № 15. – 2000. – С. 51-56.**
- **Рыболовный промысел и образование рыболовецких старообрядческих деревень // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2001. – Т. 14 (53). – С. 149-156.**
- **Этапы борьбы за создание церкви у старообрядцев // Культура народів Причорномор'я. – № 81. – 2006. – С. 106-109 (у співавторстві з Ю. Катунінім).**
- **Административно-территориальное устройство Крыма. 200 лет истории: Часть III. Керчь-Еникальский округ, Керчь-Еникальское, Севастопольское, Феодосийское и Ялтинское градоначальства Крыма (1774-1919 гг.) // Культура народів Причорномор'я. – № 171. – 2010. – С. 7-11.**
- **Керчь и Керченский регион в XX в.: административно-территориальный статус // Культура народів Причорномор'я. – № 207. – 2011. – С. 48-52.**
- **Керчь-Еникальский округ Черноморского казачества. 1788-1792 гг. // Культура народів Причорномор'я. – № 213. – 2011. – С. 122-123.**
- **Население Керчи в годы Великой Отечественной войны. Военнообязанные // Культура народів Причорномор'я. – № 223. – 2012. – С. 172-176.**
- **Население Керчи в годы Великой Отечественной войны. Депопуляция // Культура народів Причорномор'я. – № 225. – 2012. – С. 180-184.**

(Анкета О.В. Бельського)

Дослідники історії Південної України

БІЛІВНЕНКО Сергій Миколайович (26.06.1979, с. Привільне Баштанського р-ну Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 1996 р. закінчив загальноосвітню школу с. Привільного Баштанського району Миколаївської області.

У 2001 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історик, магістр історії”.

З липня по листопад 2001 р. – архівіст архівного відділу Баштанської райдержадміністрації, Миколаївська обл.

З 2001 по 2004 р. – аспірант денної цільової аспірантури Запорізького державного університету (кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін).

З 2003 р. – викладач, з 2011 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. З 2003 по 2009 р. – співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (Запорізьке відділення).

З 2003 р. – керівник етнографічних експедицій Запорізького національного університету.

У 2008 р. захистив кандидатську дисертацію “Джерела з історії відкупів півдня України останньої чверті XVIII – початку XIX століття”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

З 2000 р. – член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. З 2011 р. – голова правління товариства. Член Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Співробітник науково-дослідного інституту історичної урбаністики.

З 2000 р. – учасник археографічно-етнографічних експедицій Запорізького наукового товариства ім. Я.П. Новицького.

Учасник міжнародного наукового проекту “Multilateral attitudes towards the Cold War” (“Багатонаціональні інтерпретації подій холодної війни”) – 2011 р.

Сфери наукових інтересів: джерелознавство історії України, етнологія України, побут населення Степової України, історія повсякденності.

Автор 55 наукових публікацій.

E-mail: bilivnenko@ukr.net

Публікація про С.М. Білівненка:

Бібліографічний довідник

• Білівненко Сергій Миколайович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 188-194.

Книги С.М. Білівненка, що стосуються історії Південної України:

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’яко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

• **Усна історія: теорія та практика** / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 100 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 8. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2010. – 362 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 9. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 412 с.

• **Дніпровські лощани: нариси з історії та історіографії.** – Херсон: Вид-во ВНЗ “ХДМГ”, 2012. – 352 с., ч.б іл. (у співавторстві з В. Андрєєвим (автором ідеї та керівником проекту), О. Беловим, А. Бойком, О. Борисенко, О. Власовим, С. Ляшко, М. Мордовським, О. Ходаковським, Г. Шаповаловим, О. Шумєєм).

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко

Дослідники історії Південної України

(голов. ред.), В. Мільчев, С. Білівненко та ін. – Т. 10. – Запоріжжя: Тандем-У, 2012. – 536 + XXIV с.

Найважливіші статті С.М. Білівненка, що стосуються історії Південної України:

- **До історії становлення винної відкупної торгівлі на півдні України останньої третини XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 2000. – С. 151-157.
- **Справа про кримський соляний відкуп наприкінці 70-х років XVIII століття.** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 128-132.
- **План облаштування соляних промислів на Півдні України після Кючук-Кайнарджийського мирного договору 1774 р.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2003. – С. 254-256.
- **Історіографія відкупної системи Південної України** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 468-478.
- **Винний та соляний статуту як джерела з історії відкупної торгівлі Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 111-119.
- **Система управління та регулювання відкупів Степової України останньої чверті XVIII ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 209-237.
- **Діяльність М.Л. Фалєєва як відкупника і підрядника на Півдні України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2008. – С. 176-186.
- **Основні архівні зібрання документальних джерел з історії Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 416-436.
- **Традиції козацького рибальського промислу на Півдні України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького

Бібліографічний довідник

національного університету. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XXVI. – С. 191-196.

- **Махновський рух в усних спогадах мешканців Степової України початку ХХІ століття (публікація матеріалів)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 23. – К., 2011. – С. 105-123.

Вікторія Константинова

БОБКОВ Володимир Віталійович (01.03.1980, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2004 р.).

У 1997 р. закінчив Краснознаменську ЗОШ із золотою медаллю.

У 1997-2002 рр. навчався на історичному факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, отримав диплом за фахом “Історик” та здобув кваліфікацію історика, викладача історії.

У 2002-2004 рр. навчався в аспірантурі Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію “Розвиток статистичних досліджень в Таврійській губернії в ХІХ – на початку ХХ століття”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

З 2005 по 2007 р. – завідувач музеєм історії Таврійського університету. У 2007-2008 рр. – доцент кафедри філософії і соціально-політичних дисциплін Таврійського гуманітарно-екологічного інституту. З 2008 по 2009 р. – доцент кафедри загальної та прикладної політології Таврійського гуманітарно-екологічного інституту. З серпня 2009 р. – завідувач кафедрою загальної та прикладної політології Таврійського гуманітарно-екологічного інституту.

Сфери наукових інтересів: історія Криму і Південної України ХІХ-початку ХХ ст., кримознавство, історія розвитку вищої освіти Криму у ХХ ст., періодичні видання Новоросійського краю як історичне джерело.

З вересня 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Автор і упорядник понад 30 наукових праць.

Рецензії на праці В.В. Бобкова:

- Верменич Я.В. Рецензія на видання: Бобков В.В. Статистики Тарической губернии (ХІХ – начало ХХ века): Библиографический указатель // Праці Центру пам’яткознавства / НАН України. – Вип. 7. – К., 2005. – С. 295-298.

Дослідники історії Південної України

- Пучков А.О. “Библиография крымоведения”: Многовекторье безбрежной темы // Питання історії науки та техніки. – № 1 (5). – К, 2008. – С. 51-60.
- Зозуля С.Ю. “Sturm und Drang” у сучасному кримознавстві // Праці Центру пам’яткознавства / НАН України. – Вип. 14. – К, 2008. – С. 275-282.

Видання В.В. Бобкова, що стосуються історії Південної України:

- **Статистики Таврической губернии (XIX – начало XX века): Библиографический указатель / Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского. – Симферополь, 2004. – 304 с. – (Библиография крымоведения; Вип. 1).**
- **Профессора Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – К.: Либідь, 2007. – 172 с. (у співавторстві з В.В. Лавровим).**

Найважливіші статті В.В. Бобкова, що стосуються історії Південної України:

- **Документы о деятельности сотрудников статистических комитетов Таврической губернии в XIX – начале XX века как исторический источник // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий зб. наук. праць. – Вип. 1: Архів та особа. – К., 1999. – С. 238-245.**
- **Матеріали газетної періодики Криму XIX – початку XX ст. як джерело з вивчення діяльності статистиків Таврійської губернії // Зб. праць Науково-дослідного центру періодики / Львівська наук. б-ка ім. В. Стефаника. – Вип. 11. – 2003. – С. 215-227.**
- **Керчь-Еникальскый статистический комитет: создание и основные направления деятельности // Боспорские исследования / Ин-т востоковедения им. А. Крымского НАН Украины. – Вип. 3. – Симферополь, 2003. – С. 147-157.**
- **К истории земско-статистических исследований в Таврической губернии, 1884-1889 // Культура народов Причерноморья. – № 46. – 2003. – С. 122-127.**
- **До біографії К.В. Ханацького: За матеріалами архівів Санкт-Петербургу та Сімферополя // Історія і культура Придніпров’я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 44-48.**

Бібліографічний довідник

- **Вивчення російськомовної дорадянської періодичної преси Таврійської губернії в сучасному криминології** // Українська періодика: Історія і сучасність: Доп. та повід. восьмої Всеукраїнської наук.-теоретич. конф. – Львів, 2005. – С. 207-212 (у співавторстві з А.А. Непомнящим).
- **К истории становления высшего юридического образования в Крыму (1917-1920 гг.)** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Юридические науки. – 2006. – Т. 19 (58). – № 1. – С. 16-31 (у співавторстві з В.В. Лавровим).
- **Социально-экономический институт при Крымском университете: Последняя попытка организации высшей юридической школы в Крыму, 1922-1923 гг.** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Юридические науки. – 2006. – Т. 19 (58). – № 3. – С. 3-12 (у співавторстві з В.В. Лавровим).
- **Социально-экономический и Педагогический институты при Крымском университете, 1922-1923** // Историческое наследие Крыма. – Симферополь, 2007. – № 17. – С. 199-210 (у співавторстві з В.В. Лавровим).
- **“Неофіційна частина” губернських відомостей: інформаційні можливості як історичного джерела (на прикладі видань Південних регіонів України)** // Українська періодика: Історія і сучасність: Доп. та повід. десятої Всеукраїнської наук.-теоретич. конф., Львів, 31 жовтня – 1 листопада 2008 р. / За ред. М.М. Романюка. – Львів, 2008. – С. 251-260.

Андрій Непомнящий

БОБКОВА Оксана Михайлівна (16.10.1979, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2007 р.).

У 1996 р. закінчила середню школу № 35 м. Сімферополя.

У 1997-2002 рр. навчалась на історичному факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, де отримала диплом за фахом “Історик” та здобула кваліфікацію історика, викладача історії.

У 2004-2007 рр. навчалась в аспірантурі на кафедрі історії України та допоміжних історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

Дослідники історії Південної України

У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію “Адміністративна та культурно-просвітницька діяльність А.Я. Фабра на Півдні України (20-ті – початок 60-х рр. XIX ст.)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

З жовтня 2002 р. – старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти, з квітня 2008 р. – виконувач обов’язків завідувача кафедри соціально-гуманітарної освіти, а з лютого 2009 р. – доцент кафедри економіки та управління освітою Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти.

З вересня 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України XIX ст., кримознавство.

Автор 1 монографії та 20 наукових статей.

Рецензії на працю О.М. Бобкової:

- Пучков А.О. “Библиография кримведения”: Многовекторье безбрежной темы // Питання історії науки та техніки. – № 1 (5). – К, 2008. – С. 51-60.

- Сінкевич Є.Г. Цінне дослідження в царині біоісторіографії // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2008. – Вип. XXVII. – С. 237-238.

- Зозуля С.Ю. Десять книг унікальної краєзнавчої серії “Біобібліографія кримознавства” // Краєзнавство. – К., 2008. – С. 213-215.

- Галь Б.О. Таємниця одного адміністратора // Історія культури Подніпров’я: Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 6. – С. 236-240.

Монографія О.М. Бобкової, що стосується історії Південної України:

- **А.Я. Фабр: Портрет адміністратора на фоні епохи /** Центр пам’яткознавства НАН України; Українское общество охраны памятников истории и культуры. – К., 2007. – 310 с. – (Биобібліографія кримведения; Вип. 8).

*Бібліографічний довідник***Найважливіші статті О.М. Бобкової, що стосуються історії
Південної України:**

• **Материалы о деятельности екатеринославского губернатора А.Я. Фабра в архивах г. Санкт-Петербурга** // Гуманітарний журнал. – 2004. – № 1/2 (21/22). – С. 110-113.

• **Исследователь Новороссийского края А.Я. Фабр** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: История. – 2005. – Т. 18 (57). – № 1. – Спец. вып.: Историческое краеведение Крыма на рубеже столетий: Вопросы истории крымоведения и охраны памятников: Сб. научн. трудов в честь 150-летия со дня рождения А.И. Маркевича. – С. 25-39.

• **З історії вивчення пам'яток старовини на Півдні України: А.Я. Фабр** // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПІК. – Вип. 10. – К., 2006. – С. 100-112.

• **Нові джерела до біографії катеринославського губернатора А.Я. Фабра** // Историчний журнал. – № 4 (28). – 2006. – С. 66-76.

• **Организация и деятельность Сиротского дома тайного советника Фабра (1864-1920)** // Культура народов Причерноморья. – № 85. – 2006. – С. 100-105.

• **А.Я. Фабр и его вклад в развитие науки Юга Украины** // Историческое наследие Крыма. – № 10. – 2005. – С. 76-85.

• **До історії створення першої дендромінералогічної колекції у Новоросійському краї, 30-50-і рр. XIX ст.** // Музейна справа на Житомирщині: Історія, досвід, проблеми: Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. – (Велика Волинь; Т. 33). – Житомир, 2005. – С. 131-138.

• **К истории создания приюта тайного советника Фабра** // VII Таврические научные чтения, г. Симферополь, 19 мая 2006 г.: Сборник материалов / Министерство культуры Автономной Республики Крым. – Ч. 1. – Симферополь, 2007. – С. 35-40.

• **З історії благодійності на Півдні України: А.Я. Фабр** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: НГУ, 2007. – С. 40-44.

Андрій Непомнящий

БОЙКО **Анатолій Васильович** (14.03.1960, м. Запоріжжя – 27.12.2010, м. Запоріжжя) – доктор історичних наук (2001 р.), професор (2003 р.), Заслужений працівник освіти України (2008).

Дослідники історії Південної України

У 1977 р. закінчив середню школу № 50 м. Запоріжжя. Працював робітником на заводі “Запоріжсталь”. 1978-1981 рр. – служив на Чорноморському флоті. У 1981-1986 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1986 - жовтні 1989 р. навчався в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

У 1991 р. захистив кандидатську дисертацію “Торгівля Південної України (1775-1825)”. Науковий керівник – Д.П. Пойда.

З листопада 1989 р. – асистент кафедри історії СРСР і УРСР Запорізького державного університету, з вересня 1991 р. – старший викладач, а з травня 1992 р. – доцент кафедри історії України ЗДУ.

У жовтні 1994 - вересні 1997 р. перебував у докторантурі ЗДУ.

З січня 2000 р. – завідувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету.

Докторську дисертацію “Джерела з соціально-економічної історії Південної України останньої чверті XVIII століття” захистив у 2001 р. Науковий консультант – Ф.Г. Турченко.

З 1997 р. – голова правління Запорізького наукового товариства імені Я. Новицького. З 1999 р. – голова Запорізького відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України. З 2003 р. – керівник Запорізької філії Східного інституту українознавства імені Ковальських.

Впродовж 2000-2010 рр. – організатор масштабних усно-історичних і етнографічних експедицій на півдні України.

Організатор 25 міжнародних і всеукраїнських конференцій, конгресів, семінарів, круглих столів.

Головний редактор часопису “Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.”, багатотомних і серійних видань “Джерела з історії Південної України”, “Новицький Я. Твори у 5-ти томах”, “Усна історія Степової України”, “Старожитності Південної України”, “Запорозька спадщина”, “Вознесенські старожитності” тощо.

Сфери наукових інтересів: історія Степової України XVIII-XIX ст., джерелознавство, усна історія Степової України.

Послідовно обстоював ідею ґрунтового багатоаспектного вивчення історії Південної (Степової) України. Працював над створенням синтетичної історії регіону. Плідно досліджував

Бібліографічний довідник

соціально-економічну історію Півдня останньої чверті XVIII – першої чверті XIX ст.; займався пошуком та введенням до наукового обігу джерел з історії регіону, джерелознавчими студіями.

Нагороди: “За розвиток Запорізького краю” (2004 р.), “Заслужений працівник освіти України” (2008 р.), “За розвиток Запорізького краю” (2008 р.), “За особистий внесок у розвиток міста Запоріжжя” (2010 р.) та ін.

Офіційний науковий консультант трьох захищених докторських дисертацій, офіційний науковий керівник дванадцяти захищених кандидатських дисертацій.

Автор і упорядник близько 170 наукових праць (зокрема, 6 монографій, 12 археографічних видань, 3 брошур, близько 150 наукових статей).

Публікації про А.В. Бойка та рецензії на його праці:

- Бойко Анатолій Васильович // Бібліографічний покажчик наукових праць співробітників історичного факультету ЗДУ / Укладачі: Г. Тошев, Р. Шиханов / Запорізький державний університет; історичний факультет. – Запоріжжя, 1997. – С. 4-9.

- Бойко Анатолій Васильович // Історичний факультет Запорізького державного університету. 30 років (1971-2001): Ювілейна книга. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – С. 124-128.

- Гіржон В. Бойко Анатолій Васильович // Енциклопедія сучасної України. – К., 2004. – Т.3: Біо – Бя. – С.182-183.

- Бойко Анатолій Васильович // Запорізький національний університет. Історія і сучасність (1930-2005). Ювілейна книга. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006. – С. 198-199.

- Бойко Анатолій Васильович // Гордість Запорожжя: Альманах. – Запорожжя: ЧП “АА Тандем” 2009. – С. 45.

- Бойко Анатолій Васильович [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://sites.znu.edu.ua/ZNU/fakultety/ist/dzher/bojko.pdf>

- Бойко Анатолій Васильович // Славетні запоріжці [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5398&lang=ukr

- Бойко Анатолій Васильович [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.cossackdom.com/participantsu.html#boiko>

- У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128, [8] с.

Дослідники історії Південної України

- 50 років (1960) А.В. Бойку // Знаменні та пам'ятні дати Запоріжжя 2010 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zounb.zp.ua/resourse/2010/podrobno.html>
- Швайба Н.І. Анатолій Бойко, або історія як покликання // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 265-267.
- Пам'яті Анатолія Васильовича Бойка (1960-2010) // Офіційний сайт Східного інституту українознавства імені Ковальських [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://keui.wordpress.com/2010/12/28/boyko/>
- Брехуненко В. Анатолій Васильович Бойко (14.III.1960-27.XII.2010) // Український археографічний щорічник / НАН України. Археографічна комісія, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. – Вип. 15. – К.: Український письменник, 2010. – С. 753-762.
- Пletzкий Сергій. Народна історія Степової України // Українське Слово [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrslovo.net/interesting-facts/postati/8082.html>
- Брехуненко В. Анатолій Бойко. – К., 2011. – 64 с. (Серія “Великі українці”).
- Дячок О.О., Білівненко С.М. Анатолій Васильович Бойко (1960-2010) // Історія торгівлі, податків та мита: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2011. – № 1 (3). – С. 137-141.
- Швидько Г.К. Дослідник історії Півдня України Анатолій Бойко // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 4-9.
- Пам'яті професора Анатолія Васильовича Бойка // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 239-242.
- Бойко Анатолій Васильович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 53-100.

Монографії, археографічні видання, брошури А.В. Бойка, що стосуються історії Південної України:

- **Запорозький зимівник останньої чверті XVIII століття.** – Запоріжжя: РВП “Видавець”, 1995. – 56 с. – (Історія запорозького козацтва; Вип. 1).

Бібліографічний довідник

- **Матеріали до історії Азовського козачого війська.** – Запоріжжя, 1995. – 220 с. (у співавторстві з Л.М. Маленко).
- **Джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII століття в архівосховищах Москви та Петербурга: покажчик справ.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 1).
- **“Пишу тебе, мой ангельский друг...” (Из эпистолярного наследия начала XIX века).** – Запорожье: РА “Тандем-У”, 1997. – 146 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 3) (у співавторстві зі С.В. Абросимовою).
- **Південна Україна останньої чверті XVIII століття.** – Частина 1: Аграрні відносини. – Запоріжжя: Тандем-У, 1997. – 204 с.
- **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Л. Роциною (Маленко), Р. Шияном).
- **Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 6).
- **Південна Україна останньої чверті XVIII століття: Аналіз джерел.** – К., 2000. – 308 с.
- **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).
- **Джерелознавство історії Південної України.** – К., 2004. – 124 с.
- **Наративні джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII – XIX століття.** – К., 2005. – 148 с.
- **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко (наук. ред.), В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко. –

Дослідники історії Південної України

Видання друге, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 528 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

• **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, С. Плохій / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 482 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1).

• **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. А. Бойко, С. Плохій / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 2]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 489-1003. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 2).

• **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, В. Мільчев / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 2. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 632 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 9).

• **Усна історія: теорія та практика** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: “Тандем-У”, 2008. – 100 с.

• **Описи Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. А. Бойко / Ред.: Білівненко С., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2009. – 434 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 10).

• **Дневник Смольянинова (1941-1945 гг.)** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые мемуары / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко

Бібліографічний довідник

(науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запорозьке, 2010. – 36 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

• **Дневник солдата Василя Лукьяненко (18.08.1941-10.01.1942)** / Упорядники В. Ткаченко, А. Бойко / Воснні мемуари / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запоріжжя, 2010. – 88 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

• **Новицький Яків. Твори у 5-ти томах** / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упорядн. А. Бойко, Р. Молдавський / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Боряк Г. та ін. – Т. 4. – Ч. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 401 с.

• **Фронтowe письма** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые дневники / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запорозьке, 2010. – 40 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

Найважливіші статті А.В. Бойка, що стосуються історії Південної України:

• **Запровадження общинного устрою на Півдні України останньої чверті XVIII століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 72-91.

• **Атласи Катеринославського намісництва останньої чверті XVIII століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 3. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – С. 122-135.

• **Напрямки колонізації Південної України в останній чверті XVIII століття** // Український археографічний щорічник. – Вип. 5/6. – К.: Наукова думка, 2001. – С. 242-262.

• **Окладні книги Катеринославського намісництва за 1782-1788 роки** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 2003. – С. 90-125.

Дослідники історії Південної України

- **Атласы Южной Украины** // Историко-географический сборник. – Вып. 1. – Краснодар: ООО “Картика”, 2007. – С. 90-107.
- **Яків Новицький – видатний дослідник і громадський діяч Запорізького краю** // Новицький Я. Твори у 5-ти томах. – Т. 1. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – С. 10-47 (у співавторстві з А. Бровком, Б. Бровком, Л. Іванніковою).
- **Купецтво Степової України кінця XVIII – початку XIX століття** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 383-415.

Ігор Лиман

БОЙКО Володимир Володимирович (21.04.1970, смт. Велика Лепетиха Херсонської обл.) – кандидат історичних наук (2004 р.), доцент (2012 р.).

У 1987 р. закінчив Великолепетиську середню школу № 1. У 1987-1992 рр. навчався на історичному факультеті Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

Впродовж 1990-х рр. працював викладачем у навчальних закладах Сімферополя.

З 1998 р. – викладач соціально-гуманітарних дисциплін Кримського коледжу Київського національного економічного університету.

З 2000 р. – здобувач кафедри російської історії Таврійського національного університету. Науковий керівник – М.Є. Демет'єв, згодом – В.І. Корольов.

У 2003 р. захистив кандидатську дисертацію “Земельні громади Кримської АРСР (1922-1930 рр.)”.

З вересня 2004 р. – завідувач кафедри історії і теорії журналістики, після реорганізації – завідувач кафедри історії, філософії і права Таврійського гуманітарно-екологічного інституту (м. Сімферополь).

З червня 2010 р. – заступник директора з наукової роботи Кримського інституту інформаційно-поліграфічних технологій Української академії друкарства. З травня 2013 р. – заступник директора з науково-педагогічної роботи того ж інституту.

З 2004 р. працює над дослідженням теми “Становлення та розвиток ринкової економіки Таврійської губернії (1861-1917 рр.)”.

Бібліографічний довідник

Сфери наукових інтересів: економічна історія Південної України, розвиток інститутів громадянського суспільства, самоорганізації та кооперації в регіоні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Автор близько 30 наукових праць, у тому числі 22 статей у фахових виданнях України.

Найважливіші статті В.В. Бойка, що стосуються історії Південної України:

- **Земельные общества Крымской АССР 20-х годов XX века как органы крестьянского самоуправления // Культура народов Причерноморья. – № 22. – 2001. – С. 79-84.**

- **Размещение производительных сил в Таврической губернии во второй половине XIX века // Культура народов Причерноморья. – № 84. – 2006. – С. 10-18.**

- **Вопросы хозяйственного развития края в деятельности земских органов Таврической губернии // Культура народов Причерноморья. – № 148. – 2008. – С. 14-17.**

- **Особливості діяльності кредитних кооперативів Таврійської губернії у контексті розвитку загальноєвропейського кооперативного руху (друга половина XIX – початок XX століття) // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2009. – Т. 104. – Вип. 91. Історичні науки. – С. 40-45.**

- **Соляні промисли на Півдні України у другій половині XIX – на початку XX століття // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Серія № 6. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Вип. 6: Ювілейний випуск до 175-річчя НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К., 2010. – С. 72-80.**

- **Ціни на споживчі товари та вартість робочої сили в Таврійській губернії у другій половині XIX – на початку XX століття // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2010. – Т. 121. – Вип. 108. Історичні науки. – С. 17-26.**

- **Ціноутворення та його чинники на регіональному ринку Таврійської губернії у другій половині XIX століття // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 60-66.**

Дослідники історії Південної України

- **Розвиток рибальства у Таврійській губернії у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 35. – С. 68-76.
- **Форми кооперативних об'єднань у Таврійській губернії у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Історичні науки. – 2011. – № 11 (222). – Частина I. – С. 67-79.
- **Розвиток сільськогосподарського машинобудування в Таврійській губернії у другій половині XIX – на початку XX століття** // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Історичні науки. – 2013. – № 1 (260). – Частина II. – С. 98-109.

(Анкета В.В. Бойка)

БОЙКО Олег Вікторович (1.04.1980, м. Кривий Ріг) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 1996 р. закінчив гімназію № 95 м. Кривого Рогу. У 1996-2001 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського національного університету, отримавши диплом магістра історії.

У вересні 2001 – жовтні 2002 р. працював асистентом, згодом – викладачем кафедри історії та українознавства Криворізького технічного університету.

У 2002-2005 рр. навчався в аспірантурі історичного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. З вересня 2005 р. – викладач кафедри російської історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

У 2008 р. захистив кандидатську дисертацію “Протидія православної церкви і громадськості антирелігійному наступу держави у 20-30-ті роки XX ст. (на матеріалах Півдня України)”. Науковий керівник – В.В. Іваненко.

З 2009 р. – старший викладач, з квітня 2010 р. – доцент кафедри російської історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. У 2008-2010 рр. – заступник декана історичного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара з наукової роботи.

Відповідальний секретар збірника наукових праць “Питання аграрної історії України та Росії”.

Бібліографічний довідник

Сфери наукових інтересів: історія православної церкви ХХ ст., соціально-політична історія Радянської держави, українська етнопедagogіка.

Автор більше 30 наукових публікацій (зокрема, співавтор 4 книг).

Книги у співавторстві О.В. Бойка, що стосуються історії Південної України:

• **Історія Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара** / Голова редколегії проф. М.В. Поляков. – 4-те вид., переробл. і доповн. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2008. – 308 с. (у співавторстві з А.Г. Болебрухом, Є.І. Бородіним, В.В. Іваненком, М.Е. Кавуном, Т.М. Кондратюком, І.С. Лісниковською, Ю.А. Лопатіним, В.Д. Мирончуком, С.І. Поляковим, В.С. Савчуком, С.І. Світленком, А.М. Терновським, Р.Р. Хісамутдіновою, І.А. Шахрайчуком, В.Я. Яценком).

• **Діячі державної влади та самоврядування Дніпропетровської області: історичні нариси: у 2 т.** Т. 1. – Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2009. – 448 с. Т. 2. – Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2009. – 400 с. (у співавторстві з С.І. Світленком, Є.І. Бородіним, В.О. Браславцем, Н.М. Булановою, В.П. Бурмагою, В.Д. Демченком, Р.О. Довганенком, О.В. Дяченко, В.Б. Єфимовим, В.В. Іваненком, І.В. Іщенком, О.В. Іщенко, М.Е. Кавуном, В.М. Климовичем, О.О. Конином, В.І. Лазебник, О.В. Марінченком, Л.М. Марковою, В.Д. Мирончиком, В.С. Морозом, О.А. Репаном, В.С. Савчуком, В.І. Саричевим, В.М. Сацутою, А.М. Терновським, І.В. Толстих, Т.М. Цимляковою, М.П. Чабаном, Т.І. Шапаренко, А.Ю. Шевченком, О.М. Шевчуком, О.Б. Шляховим, А.Ю. Шоріною, В.Я. Яценком).

• **Репресії проти православного духовенства і віруючих на Дніпропетровщині у 1920–1930-ті роки // Реабілітовані історією: У 27 т. Дніпропетровська область: У 2 кн.** / упор.: Є.І. Бородін, О.Г. Бажан, В.В. Іваненко, Л.Л. Прокопенко, Р.К. Терещенко. – Дніпропетровськ, 2009. – Кн.1. – С. 743-762.

Найважливіші статті О.В. Бойка, що стосуються історії Південної України:

• **Становлення та розвиток обновленського руху на Катеринославщині в першій половині 20-х років ХХ століття // Грані.** – 2003. – № 6. – С. 44-52.

Дослідники історії Південної України

- **Православна церква і робітничий клас Півдня України в умовах антирелігійної політики держави 20-30-х років ХХ століття** // Грані. – 2004. – № 3. – С. 42-51.

- **Взаємодія православного духовенства з громадськістю у спротиві атеїстичному наступу більшовиків на Наддніпрянщині в 1920-1930 рр.** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: зб. наук. пр. – Вип. 4. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 146-155.

- **Репресії проти православного духовенства і віруючих на Дніпропетровщині у 1920-1930-ті роки** // Важкий шлях до правди: Наукове осмислення репресивної політики радянського тоталітаризму на Дніпропетровщині. – Дніпропетровськ: Моноліт, 2006. – С. 227-262.

- **Молодь Наддніпрянської України в умовах державно-церковного протистояння 1920-х – 1930-х рр.** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: [зб. наук. пр.] / Ред. кол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Вип. 6. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 345-355.

- **Діячі державної влади та самоврядування в контексті історичного процесу на Дніпропетровщині** // Діячі державної влади та самоврядування Дніпропетровської області: історичні нариси : у 2 т. – Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2009. – Т. 1. – С. 5-34 (у співавторстві з С.І. Світленком, О.Б. Шляховим, О.А. Репаном, М.Е. Кавуном, В.С. Морозом).

- **Постать архієпископа Катеринославського Агапіта на тлі церковно-політичних процесів післяреволюційної доби (1917-1924 рр.)** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. / редкол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. – Вип. 10. – С. 225-233 (у співавторстві з Є.О. Снідой).

- **Православна церква на Дніпропетровщині в роки Голодомору (1932-1933 рр.)** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: [зб. наук. пр.] / ред. кол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Вип. 9. – Дніпропетровськ, 2011. – С. 214-222.

- **Маловідомі сторінки із життя та діяльності священномученика Онуфрія (Гагалюка) на Катеринославщині у 1920-ті рр.** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. / редкол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2011. – Вип. 9 – С. 106-114.

(Анкета О.В. Бойка)

Бібліографічний довідник

БОНДАРЕНКО Володимир Григорович (16.01.1968, м. Кіровоград, Азербайджан) – кандидат історичних наук (2006 р.).

У 1985 р. закінчив ЗОШ № 26 м. Запоріжжя. У 1985-1990 рр. навчався на історичному факультеті Запорізького державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історія” та одержавши кваліфікацію “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У 1990-2003 рр. працював вчителем історії і права у ЗОШ № 58 м. Запоріжжя. У 2003-2006 рр. навчався в аспірантурі Запорізького національного університету.

У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію “Вільнокозацький рух на Півдні України (1917-1918 рр.)”. Науковий керівник – В.М. Мороко.

У 2007-2011 рр. працював науковим співробітником НДІ історії козацтва Запорізького національного університету. З 2011 р. – докторант кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

Працює над докторською дисертацією “Український вільнокозацький рух у 1919-1952 рр.”. Науковий консультант – М.О. Фролов.

Сфери наукових інтересів: воєнно-політична історія Південної України першої половини ХХ ст., історія парамілітарних формувань та військового будівництва у південному регіоні за доби Української Центральної Ради та Гетьманату П. Скоропадського, повстансько-партизанський рух у 1919-1923 рр.

Нагорода: “Відмінник освіти України” (1994 р.).

Автор 45 наукових публікацій, зокрема, 1 монографії.

Монографія В.Г. Бондаренка, що стосується історії Південної України:

• **Історія новітніх запорожців: вільнокозацький рух на Півдні України (1917-1918 рр.).** – Запоріжжя: ТОВ “ЛППС” ЛТД, 2010. – 228 с.

Найважливіші статті В.Г. Бондаренка, що стосуються історії Південної України:

• **Соціальна база Вільного козацтва на Півдні України (1917-1918 рр.)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2004. – № 3. – С. 99-105.

Дослідники історії Південної України

• **Відродження козацтва на південному заході України (1917-1918 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVIII. – С. 117-122.

• **Участь інтелігенції у відродженні козацтва на Півдні України (1917-1918 рр.)** // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – Вип. 8. – Серія: Історія: Збірник наукових праць. / За заг. ред. проф. П.С. Григорчука. – Вінниця: ДП “ДКФ”, 2004. – С. 122-127.

• **Відродження козацтва на Катеринославщині (серпень-листопад 1917 р.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 160-165.

• **Політика Павла Скоропадського у відродженні станового козацтва у 1918 році та її реалізація на Південній Україні** // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Основи теорії військової справи та бойових мистецтв”. – Запоріжжя, 2006. – С. 84-90.

• **Участь Вільного козацтва в антигетьманському повстанні Директорії на Півдні України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – Вип. XX. – С. 148-153.

• **Олександрівський курінь Вільного козацтва (1917-1920 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – С. 43-47.

• **Гаврило Гордієнко – вільний козак з Олександрівська, науковець і громадсько-політичний діяч української діаспори** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 155-160.

• **Вільне козацтво Олександрівська у повстансько-партизанському русі (1917-1923 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – Вип. XXX. – С. 120-126.

• **Георгій Магалецький – організатор вільнокозацького руху в Олександрівському повіті на Катеринославщині** // Матеріали Всеукраїнської наукової військово-історичної конференції / За заг. ред. к.і.н. полковника В.В. Карпова. – К., 2012. – С. 355-361.

(Анкета В.Г. Бондаренка)

Бібліографічний довідник

ВЕНГЕР (ОСТАШЕВА) Наталія Вікторівна (21.08.64, м. Дніпропетровськ) – доктор історичних наук (2010 р.).

У 1982 р. закінчила середню школу № 21 м. Дніпропетровськ. У 1984-1989 рр. навчалась на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримала диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії та суспільствознавства”.

3 вересня 1989 р. по вересень 1991 р. – вчитель історії та суспільствознавства у середній школі № 82 м. Дніпропетровська.

3 листопада 1991 по жовтень 1996 р. навчалась в аспірантурі Дніпропетровського державного університету (навчання переривалось декретною відпусткою).

У жовтні 1996 р. захистила кандидатську дисертацію “Криза менонітської спільноти України та закордонна менонітська допомога (1914 – поч. 30-х рр. ХХ ст.)”. Науковий керівник – Н.В. Бочарова.

З 1996 р. – викладач, старший викладач кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського державного університету, з 2000 р. – доцент кафедри всесвітньої історії.

У 2004-2008 рр. – докторант кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

У 2010 р. захистила докторську дисертацію “Менонітське підприємництво та модернізація Півдня Російської імперії (1789-1917)”. Науковий консультант – С.С. Троян.

З 2013 р. – завідувач кафедри всесвітньої історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

З 1997 р. – член Міжнародної асоціації дослідників історії та культури російських німців.

З 2007 р. – член консультативної ради “Journal Mennonite Studies” (Канада, Вінніпезький університет).

З 2013 р. – член редакційної колегії журналів “Грані”, “Вісник Дніпропетровського університету. Історія. Археологія” (Дніпропетровськ).

У 2000-2001 рр. одержала гранти від “Грантової програми Хортиця’99” (Khortitsa’99 Mennonite Studies Grant Program) (США-Канада, голова Пітер Классен); гранти імені Дж.К. Еппа для проведення наукових досліджень; у 2011 р. – грант фонду Д.Ф. Плетта (Delbert Plett Historical Research Foundation Ink.) (Вінніпег, Канада) для проведення наукових досліджень.

Участь у наукових програмах:

1997-2004 рр. – програма “Мала вітчизна” (спільний проект Дніпропетровського національного університету з Гетингентським дослідницьким центром (Німеччина));

Дослідники історії Південної України

2001 р. – академічна програма Європейського Союзу “TEMPUS/TACIS”, місячне стажування в університеті Кентербері (Кент, Велика Британія);

2006-2007 рр. – програма академічного обміну фонда Фулбрайта (США);

2012-2014 рр. – програма Європейського Союзу “Запрошуємо до менонітської Європи” (учасники: Вільний університет міста Амстердам та Міжнародний менонітський центр (м. Вітмарзум) (Королівство Нідерландів), Гамбурзький університет (Німеччина)).

Сфери наукових інтересів: міжетнічні процеси на Півдні Російської імперії (XIX ст.) та в СРСР (ранній радянський період); історія підприємництва етнічних груп, модернізаційні процеси та суспільні травми; націоналізм (побутовий, стихійний, державний); російський імперський націоналізм та колонізація; психологія націоналізму.

Автор 94 публікацій (зокрема, 4 монографій, 4 методичних посібників і 86 наукових статей).

Публікації про Н.В. Венгер (Осташеву) та рецензії на її праці:

- О защите кандидатской диссертации Н.В. Осташевой // Российские немцы. Die Russlanddeutschen: Научно-информационный бюллетень. Wissenschaftliches Informationsbulletin. – 1997. – № 1. – S. 28-30.

- N.V. Ostasheva, Na perelome Epoch: Mennonitskoye soobshestvo Ukraini 1914-1931 (Moscow, 1998) // Preservings. – No. 20. – June 2002. – P. 139 (рецензія на монографію).

- Клец В.К. О защите докторской диссертации Наталией Викторовной Венгер “Меннонитское предпринимательство и модернизация Юга Российской империи (1789-1917)” // Российские немцы. Die Russlanddeutschen: Научно-информационный бюллетень. Wissenschaftliches Informationsbulletin. – 2010. – № 3-4. – С. 28-30.

- Венгер (Осташева) Наталия Викторовна // Международная ассоциация исследователей истории и культуры российских немцев, 1995 – 2010: Справочник. – М.: МСНК., 2010. – С. 52-55.

- Zhuk Sergei. Mennonites as “the Russian Americans”, or problems of colonization and Modernisation in the South of the Russian Empire: Наталья В. Венгер. Меннонитское предпринимательство в условиях модернизации Юга России: между конгрегацией, кланом и российским обществом (1789-1920). Review. – P. 439-449.

Бібліографічний довідник

Монографії Н.В. Венгер (Осташевої), що стосуються історії Південної України:

- **Очерки истории немцев и менонитов юга Украины.** – Днепропетровск: РВВ ДНУ, 1999. – 231 с. (у співавторстві з С. Бобилевою, Н.В. Бочаровою, О. Кудиною, Л. Тутік).
- **На переломе эпох.** – М.: Готика, 1998. – 253 с.
- **Живи и помни... История менонитских колоний Екатеринославщины** / Под ред. проф. С.И. Бобылевой. – Днепропетровск, 2006. – 378 с. (у співавторстві з С. Бобилевою, О. Безносовою, О. Безносим, О. Каковкіною, В. Клецем, І. Толстих, Т. Петровою).
- **Менонитское предпринимательство в условиях модернизации Юга России: между конгрегацией, кланом и российским обществом.** – Днепропетровск: Изд-во Днепропетровского национ. университета, 2009. – 696 с.

Найважливіші статті Н.В. Венгер (Осташевої), що стосуються історії Південної України:

- **Die sudukrainischen Mennoniten auf der Suche nach einem “dritten” Genoschaftlichen weg** // Forschungen zur Geschichte und Kultur der Ruslanddeutschen. – Gottingen, 1995. – № 5. – S. 38-53.
- **Die Dynastie Lepp und ihr Unternehmen** // Forschungen zur Geschichte und Culture der Ruslanddeu-tschen. – Gottingen, 1998. – № 8. – S. 25-35.
- **The Mennonite Industrial Dynasties in Alexandrovsk** // Journal of Mennonite Studies. – Vol. 21. – 2003. – P. 89-111.
- **Аграрна колонізація? До питання про формування “особливої” економічної зони на території сільськогосподарських менонітських колоній Півдня України (перша половина XIX ст.)** // Український селянин: Збірник наукових праць. – Черкаси: Черкаський національний університет, 2004. – Вип. 8. – С. 63-68.
- **Етика підприємництва в релігійній доктрині, світоглядній системі цінностей і реальній практиці менонітів (XVI-XIX ст.)** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 13. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2005. – С. 88-98.

Дослідники історії Південної України

- **Меннонитское предпринимательство в контексте социальной истории** // Вопросы германской истории. – Днепропетровск: РВВ ДНУ, 2006. – С. 5-23.
- **Казус “ликвидационного законодательства”: факторы антиколониесткой пропаганды и антиколониесткого сознания в динамике межэтнических взаимоотношений поздней Российской империи (на примере истории меннонитского предпринимательства)** // Вопросы германской истории. – Днепропетровск: Пороги, 2007. – С. 110-127.
- **Меннониты и власть в конфликте 1860-1870-х гг.: pro и cons реформ унификации** // Гражданская идентичность и внутренний мир российских немцев в годы Великой отечественной войны и в исторической памяти потомков. – М.: МСНК-пресс, 2011. – С. 449-467.
- **“Малорусский бунт” Нестора Махно и “немецкий вопрос” в России: социально-психологический анализ эскалации конфликта** // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.30: Історичні науки. – Миколаїв, 2011. – С. 199-218
- **Німецьке питання в світогляді та політиці П.А. Столипіна: апробація владою** // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки РДГУ. – Вип. 22. – Рівне: О. Зень, 2011. – С. 173-180.

(Анкета Н.В. Венгер)

ВІНЦКОВСЬКИЙ Тарас Степанович (23.08.1971, м. Дрогобич) – кандидат історичних наук (2000 р.), доцент (2004 р.).

У 1988 р. закінчив середню школу № 18 м. Стебник Львівської області. Працював на різних технічних посадах у СШ № 18 м. Стебник і СШ № 2 м. Трускавець. У 1990-1995 рр. навчався на історичному факультеті Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова. Отримав диплом спеціаліста “Історик, викладач історії”.

У жовтні 1995 – жовтні 1998 р. навчався в аспірантурі Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова, паралельно працюючи вчителем історії у ЗОШ № 37 м. Одеси. З 1999 р. працював вчителем історії у Юридичному лицейі м. Одеси.

У 2000 р. захистив кандидатську дисертацію “Участь населення Херсонської губернії в організації та діяльності місцевих органів

Бібліографічний довідник

влади і управління Центральної Ради (березень 1917 р. – квітень 1918 р.)”. Науковий керівник – В.П. Вашенко.

З вересня 2000 р. – доцент кафедри історії України Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. У лютому 2006 р. став заступником декана історичного факультету з науково-дослідної роботи, у жовтні 2011 р. обраний головою профспілкового бюро факультету.

З 2000 р. є членом Одеського осередку Українського історичного товариства, з 2004 р. – Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Тараса Шевченка, з 2010 р. – Національної спілки краєзнавців України.

Впродовж 2003-2009 рр. – відповідальний секретар наукової збірки “Записки історичного факультету” (ОНУ ім. І.І. Мечникова). З 2007 р. у редакційній колегії профільного наукового видання “Чорноморська минушина” (ОНУ ім. І.І. Мечникова), а з 2010 р. – часопису “Danubius” (Університет Нижній Дунай, м. Галац, Румунія). Брав участь у редагуванні й виданні збірок праць молодих вчених, аспірантів і студентів “Одеські читання” (2009-2012 рр.) та “Матеріалів звітної студентської конференції історичного факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова” (2007-2011 рр.).

Сфери наукових інтересів: історія Південної України в добу національної революції 1917-1921 рр., українське самостійницьке підпілля в Трансністрії під час Другої світової війни.

Досліджував революційні процеси в Херсонській, Таврійській та Катеринославській губерніях, трансформацію системи регіональної влади, формування і становлення представницьких інституцій Центральної Ради, українських урядових структур на місцях, етнополітичні чинники революції в південному регіоні. Вивчав евристичні можливості періодичної преси щодо зазначеного періоду, особливості розгортання революції на основі аналізу біографій відомих діячів української громади регіону. З’ясував вплив українського самостійницького підпілля на виникнення руху Опору в Трансністрії, актуалізації елементів національної самосвідомості в умовах румунської окупації Південно-Західної України.

Нагороди: почесна грамота міністра освіти і науки України В.Г. Кременя (2002 р.), почесна грамота міського голови Одеси Р. Боделана (2003 р.), “Відмінник освіти України” (2004 р.), почесна грамота міського голови Одеси Е. Гурвіца (2008 р.), почесна грамота голови Одеської обласної державної адміністрації Е. Матвійчука (2010 р.).

Автор близько 70 наукових праць (зокрема, 5 монографій).

Дослідники історії Південної України

Монографії Т.С. Вінцковського, що стосуються історії Південної України:

- **Місцеві органи влади і управління Центральної Ради в Херсонській губернії (березень 1917 – квітень 1918 рр.).** – Дрогобич: Вимір, 2002. – 169 с.
- **Українські мілітарні формування в Одесі в добу Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 рр.).** – Одеса: Фенікс, 2010. – 154 с. (у співавторстві з Є. Джумигою та А. Мисечком).
- **Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси /** НАН України. Інститут історії України. – К.: НВП Видавництво “Наукова думка”, НАН України, 2010. – Кн. 1. – 735 с. // Розділ 3. Підрозділ. Окупаційний режим в губернаторстві “Трансністрія”. – С. 413-446 (у співавторстві з Г. Кязимовою, М. Михайлуцою, В. Щетніковим).
- **Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917-1920 рр.** – Одеса: ТЕС, 2011. – 586 с. (у співавторстві з О. Музичком, В. Хмарським, А. Мисечком, Т. Гончаруком).
- **Формування і діяльність органів влади Центральної Ради на півдні України.** – Суми: ТОВ “Друкарський дім “Папірус””, 2012. – 384 с.

Найважливіші статті Т.С. Вінцковського, що стосуються історії Південної України:

- **Польські партії та об’єднання в Одесі періоду Центральної Ради //** Записки історичного факультету. – Вип. 14. – Одеса, 2003. – С. 150-161.
- **Проголошення УНР та питання про владу в Одесі //** Записки історичного факультету. – Вип. 15. – Одеса, 2004. – С. 217-221.
- **Початок революції 1917 року та питання про організацію влади в Таврійській губернії (за матеріалами газети “Южные ведомости”) //** Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2005. – Вип. XX. – С. 120-124.
- **Українське самостійницьке підпілля у Трансністрії (1941-1944 рр.) //** Український історичний журнал. – 2007. – № 5. – С. 123-134 (у співавторстві з І. Нікульчою).

Бібліографічний довідник

- **Становище караїмської громади Таврійської губернії в умовах революційних трансформацій першої половини 1917 року** // Причорноморський регіон у контексті європейської політики. – Одеса-Ополе-Вроцлав, 2008. – С. 433-437.
- **Іван Луценко в українському національному русі кінця XIX – початку XX ст.** // Український історичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 94-106 (у співавторстві з О. Музичком).
- **Організація системи пропаганди ОУН на території Трансністрії** // Сторінки воєнної історії України. – Вип. 12. – К., 2009. – С. 249-254.
- **Українські національні організації Таврійської губернії у політичному протистоянні жовтня – листопада 1917 р.** // Краєзнавство. – 2011. – № 1. – С. 181-190.
- **Крымские татары – выпускники Новороссийского (Одесского) университета и их судьбы** // Культура народов Причерноморья. – № 199. – 2011. – С. 68-74 (у співавторстві з Д. Урсу).
- **Вільне місто Одеса в добу Центральної Ради: революційна інтерпретація політичного сепаратизму** // Український історичний журнал. – 2013. – № 1. – С. 80-91.

(Анкета Т.С. Вінцовського)

ВОЛОНИЦЬ Віра Степанівна (06.07.1980, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (2012 р.).

У 1997 р. закінчила загальноосвітню середню школу № 56 м. Маріуполя.

У 1997-2002 рр. навчалась на історичному факультеті Маріупольського гуманітарного інституту Донецького національного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 2004-2007 рр. навчалась в аспірантурі Донецького національного університету.

У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію “Торговельно-комерційна діяльність греків-купців в Україні (середина XVII – XIX ст.)”. Науковий керівник – А.В. Гедьо.

У дисертації досліджено торговельно-економічну діяльність грецького купецтва в Україні у другій половині XVII-XIX ст. Визначено історичні умови та чинники, які впливали на розгортання торговельної активності греків, охарактеризовано її політико-правове

Дослідники історії Південної України

забезпечення Гетьманською державою та Російською імперією. Розкрито характер, напрями та результативність торгівлі греків Ніжина. Показано вплив торговельного чинника на процеси самоорганізації та автоматизації, структурування купецького загалу у рамках Ніжинського грецького братства. З'ясовано специфіку одеського грецького купецтва. Доведено, що особливості молодого портового міста та господарська спеціалізація регіону зумовили орієнтацію греків-купців Одеси на експорт зерна, що здійснювався за посередництва великих торгових домів. Визначено соціокультурну роль греків Одеси, показано їх участь у суспільно-політичному, культурному житті міста. Визначено місце підприємницької та торговельно-посередницької діяльності мариупольських купців-греків в економіці Північного Приазов'я. Проведено порівняльний аналіз грецьких купецьких спільнот Ніжина, Одеси та Північного Приазов'я, а також встановлено їх роль у розвитку торгівлі в Україні.

З серпня 2002 р. – асистент кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту Донецького національного університету, з вересня 2006 р. – старший викладач кафедри, а з вересня 2007 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного гуманітарного університету. З травня 2011 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету.

Сфери наукових інтересів: торговельно-комерційний розвиток Південної України (кінець XVIII – поч. XX ст.), купецтво Степової України, статистичні та топографічні джерела з історії регіону. Вивчення та врахування історичного досвіду підприємницької діяльності купців на південноукраїнських теренах, аналіз зовнішньоекономічних зв'язків надає необхідні історичні знання для формування цивілізованих торговельно-економічних та інвестиційних відносин як у національному, так і у міжнародному вимірах. Аналіз підприємницького потенціалу купецтва надає можливість зрозуміти функцію торгівлі як інструмента реалізації економічних інтересів південноукраїнського регіону, як засобу самоорганізації місцевого та інземного торгового людю, здійснення міжетнічного спілкування.

Бере участь в дослідницьких проєктах “Історія грецьких сіл Приазов'я”, “Маріупольський повіт на шляху суспільної модернізації (1860-ті – 1923 рр. XIX ст.)”, “Black Sea Port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy”.

Автор 35 наукових статей, упорядник навчального посібника.

*Бібліографічний довідник***Статті В.С. Волонич, що стосуються історії Південної України:**

- **До історіографії вивчення історії греків Одеси** // Література та культура Полісся. – Чернігів: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – Вип. 28. – С. 52-57.
- **Заснування та функціонування грецьких торгових домів у місті Одесі у XIX столітті** // Історичні і політологічні дослідження: 36. ст. / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2006. – № 3/4 (33-34). – С. 130-135.
- **Законодавче регулювання діяльності греків-купців міста Одеси у XIX столітті** // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції “Розвиток еллінізму в Україні у XVIII-XXI ст.” / За ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь, 2007. – С. 87-90.
- **Торговельна діяльність греків на українських землях (середина XVII-XIX ст.): джерелознавчий аспект** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 144-151.
- **Грецькі села Приазов'я у перші роки по заснуванню: огляд діловодної документації** // Збірник матеріалів Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених “Українська державність: історія і сучасність”. – Маріуполь, 2009. – С. 18-22.
- **Грецькі села Приазов'я у перші роки по заснуванню: огляд актуалізованої діловодної документації** // Актуальні проблеми науки та освіти Збірник матеріалів XII підсумкової науково-практичної конференції викладачів. – Маріуполь, 2010. – С. 376-380.
- **Особливості землекористування в грецьких селах Приазов'я наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.** // Збірник матеріалів Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених “Українська державність: історія і сучасність”. – Маріуполь: МДУ, 2010. – С. 11-14.
- **Меценатська діяльність греків-купців Одеси у XIX ст.** // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції “Наука та освіта в сучасному університеті в контексті в контексті міжнародного співробітництва”. – Маріуполь, 2011. – С. 74-77.
- **До питання про статистичні джерела з історії греків Приазов'я XIX століття** // Актуальні проблеми науки та освіти. Збірник матеріалів XIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів. – Маріуполь, 2012. – С. 361-365.

Наталья Шипік

Дослідники історії Південної України

ВОЛОШЕНКО Вікторія Олександрівна (24.06.1971, м. Донецьк) – кандидат історичних наук (2003 р.), доцент (2006 р.).

У 1988 р. закінчила середню школу № 21 м. Донецька. У 1988-1993 рр. навчалася на історичному факультеті Донецького державного університету, отримавши диплом із відзнакою зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У серпні 1993 – серпні 1996 р. – викладач історії в школі № 24 м. Донецька, у серпні 1996 – грудні 1999 р. – викладач історії в школі № 41 м. Донецька.

3 грудня 1999 р. до червня 2003 р. навчалася в аспірантурі Донецького національного університету.

У 2003 р. захистила кандидатську дисертацію “Комітети незаможних селян в Донбасі (1920-1933 рр.)”. Науковий керівник – В.М. Нікольський.

3 вересня 2003 р. – асистент кафедри історії і політології Донбаської державної академії будівництва і архітектури, з вересня 2004 р. – доцент цієї ж кафедри, з вересня 2010 р. – доцент кафедри історії і філософії Донбаської національної академії будівництва та архітектури.

У 2006-2007 рр. брала участь у міжнародному дослідницькому проєкті “Україна в Великому терорі. Масова операція (приказ НКВС СРСР № 00447) проти куркулів, кримінальників та ін. антирадянських елементів у 1937-1938 рр.”. Проєкт координувався дослідницькою групою РУР університету м. Бохума (Німеччина), Германського інституту (м. Москва, Росія).

У 2007-2011 рр. залучалася до виконання українсько-польського проєкту “Історія – Ментальність – Ідентичність” (“Historia – Mentalność – Tożsamość”), організованого спільними зусиллями Міжнародного дослідницького колективу (співголови керівного комітету – проф. Л.О. Зашкільняк (Львівський національний університет ім. І. Франка) та проф. Є. Матерніцький (Жешувський університет)).

Сфери наукових інтересів: історія селянства, культурна історія.

Досліджувала історію пробільшовицьких селянських організацій у Донбасі (1920-1933 рр.). Аналізувала протоколи засідань трійки НКВС Донецької (Сталінської) області Архіву тимчасового зберігання документів УСБУ Донецької області та Галузевого державного архіву СБУ для виявлення даних про репресованих згідно наказу № 00447 у 1937-1938 рр. колишніх білогвардійців, махновців, петлюрівців. Цікавилась проблемами історичної пам’яті та ідентичності донеччан.

Бібліографічний довідник

Автор 48 наукових статей.

E-mail: VA_VOL@mail.ru

Найважливіші статті В.О. Волошенко, що стосуються історії Південної України:

• **Селянські комітети суспільної взаємодопомоги: 1921-1932 роки (на матеріалах Донбасу) //** Історичні і політологічні дослідження. Донецьк: Вид-во ДонНУ. – 2001. – № 1(5). – С. 82-90.

• **Становлення профспілки сільськогосподарських і лісових робітників в Донбасі (1920-1931 рр.) //** Історичні і політологічні дослідження. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2002. – № 1 (9). – С. 90-99.

• **Формування соціального складу КНС у Донбасі: параметри визначення селянської заможності //** Історичні і політологічні дослідження. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2004. – № 3 (21). – С. 113-119.

• **Репресії проти колишніх махновців періоду “великої чистки” 1937-1938 рр. в Донбасі //** Історичні і політологічні дослідження. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2007. – № 3/4 (33/34). – Т. I. – С. 291-297.

• **Відзначення свят у Донецьку (у висвітленні матеріалів місцевої преси) //** Historia – Mentalność – Tożsamość. Miejsce i rola historii oras historyków w życiu narodu polskiego i ukraińskiego w XIX I XX wieku/ Praca zbiorowa pod redakcją Joanny Pisulińskiej, Pawła Sierżęgi, Leonida Zaszkilnyaka. Wstępem opatrzył Jerzy Maternicki. – Rzeszow: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2008. – S. 672-692.

• **Селянство Донбасу 1920 – 30-х рр. в історичній пам’яті “краю вугілля та металу” другої половини ХХ – початку ХХІ ст. //** Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19. (у 2-х кн.). Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”. Книга II, частина 2. – К., 2009. – С. 215-227.

• **Бывшие военнослужащие – противники большевиков в 1917-1920 гг. в Донбассе как целевая группа террора //** Сталинизм в советской провинции: 1937-1938 гг. Массовая операция на основе приказа № 00447 / [сост.: М. Юнге, Б. Бонвеч, Р. Биннер]. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН); Германский исторический институт в Москве, 2009. – С. 363-385. *Ця ж стаття: Die Verfolgung von ehemaligen Bürgerkriegsgegnern in Donbass // Stalinismus in der sowjetischen Provinz 1937-1938. Die Massenaktion aufgrund des operativen Befehl № 00447 /* Herausgegeben von Rolf

Дослідники історії Південної України

Binner, Bernd Bonwetsch, Marc Junge. – Berlin: Akademie Verlag GmbH, 2010. – P. 309-334.

• **Селяни і КНС: способи адаптації (на матеріалах Донбасу)** // Питання аграрної історії України та Росії: Матеріали восьмих наукових читань, присвячених пам'яті Д.П. Пойди: зб. наук. пр. Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 21-22 жовтня 2010 р. / [редкол: В.В. Іваненко (відп. ред.) та ін.]. – Дніпропетровськ, 2010. – С. 148-154.

(Анкета В.О. Волошенко)

ГАНКЕВИЧ Віктор Юрійович (20.09.1968, с. Гладківка Голопристанського р-ну Херсонської обл.) – доктор історичних наук (2001 р.), професор (2003 р.).

У 1985 р. закінчив Херсонську середню школу № 11. У 1985-1992 рр. навчався на історичному факультеті Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, вчитель історії та суспільствознавства”. 1987-1989 рр. – служив у Збройних силах СРСР (Семіпалатинський полігон, Казахська РСР).

З 15 серпня по 1 жовтня 1992 р. працював вчителем історії в Херсонській СШ № 11.

У 1992-1995 р. – аспірант кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе.

У 1995 р. захистив кандидатську дисертацію “Життя і діяльність І. Гаспринського (1851-1914)”. Науковий керівник – В.Ф. Шарапа.

З 31 грудня 1995 р. – асистент кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе.

У 1996-2003 р. – на посаді професора Кримського факультету Національного університету внутрішніх справ (за сумісництвом).

1 вересня 1997 р. зарахований на посаду доцента кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе.

У 1997-2000 рр. – завідувач кафедри суспільних дисциплін Кримського державного індустріально-педагогічного інституту (за сумісництвом).

23 грудня 1999 р. рішенням Атестаційної колегії МОН України присвоєно звання доцента кафедри історії України та допоміжних

Бібліографічний довідник

історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

У 2000 р. захистив докторську дисертацію “Джадидистська реформа просвіти кримських татар (межа XIX-XX ст.)”.

У 2001 р. переведений на посаду професора кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського за терміновою трудовою угодою. 18 лютого 2003 р. рішенням Атестаційної колегії МОН України присвоєно вчене звання професора кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін.

Брав участь у міжнародних наукових конференціях в Україні, Нідерландах, Італії, Австрії, Чехії, Росії, Туреччині, Німеччині, Польщі.

Член спеціалізованої вченої ради (докторської) Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського з історії; член спеціалізованої вченої ради (докторської) Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського з політології.

Член редколегії наукових часописів “Ученые записки ТНУ (история)” та “Культура народів Причорномор'я”.

Член Громадської Ради при Державному архіві АР Крим.

Сфери наукових інтересів: історія кримських татар у XIX – на початку XX ст.; іслам у Криму; біографії видатних діячів Півдня України та вплив ангальтсько-російських зв'язків на історію України.

Нагороди: стипендія АР Крим (1991-1992 рр.); 1994-1995 рр. – стипендія Президента України (1991-1992 рр.); премія Асоціації національних громад і спільнот народів Криму ім. І. Гаспринського (1997 р.); Почесна Грамота МОН України (1998 р.); премія Абдель Азіз Сауд Аль-Баптіні для нащадків імама Аль Бухарі (Саудівська Аравія) (2000 р.); Почесна грамота Президії Верховної Ради Автономної республіки Крим (2011 р.).

Підготував 12 кандидатів історичних наук (2 нині доктори історичних наук). Готуються 2 докторанти.

Опублікував 195 наукових та методичних робіт в Україні, Росії, Туреччині та Німеччині (зокрема, 10 монографій та брошур).

E-mail: prgankiewiczw@yandex.ru

Видання В.Ю. Ганкевича, що стосується історії Південної України:

Дослідники історії Південної України

• **Исмаил-бей Мустафа-оглу Гаспринский. Биобиблиография.** – Симферополь: Крымское учебно-педагогическое государственное издательство, 1995. – 80 с. (у співавторстві з Н. Яг'я).

• **Очерки по истории крымскотатарского народного образования (Реформирование этноконфессиональных учебных заведений мусульман Таврической губернии XIX – начала XX вв.).** – Симферополь: Таврия, 1998. – 162 с.

• **На службе правде и просвещению. Краткий биографический очерк Исмаила Гаспринского (1851-1914).** – Симферополь: Доля, 2000. – 328 с.

• **Крымскотатарские медресе (Курс лекций).** – Симферополь: Доля, 2001. – 76 с.

• **Гаспринский И. Французские письма / Сост. В.Ю. Ганкевич.** – Симферополь: Доля, 2003. – 204 с. (друге видання 2010 р.).

• **До джерел кримськотатарської журналістики:** навчальний посібник. – Симферополь: Б.в., 2004. – 356 с. (у співавторстві з І.О. Богдановичем).

• **Медиев А. Крымские письма / Сост. В.Ю. Ганкевич.** – Симферополь: Доля, 2005. – 88 с.

• **Исмаил Гаспринский и возникновение либерально-мусульманского политического движения.** – Симферополь: Доля, 2008. – 192 с. (у співавторстві з С.П. Шендриковою).

• **Адміністративно-політична діяльність та політико-правові погляди Ісмаїла Гаспринського.** – Сімферополь: Доля, 2009. – 206 с. (у співавторстві з В.О. Гладуном).

• **Ісмаїл Гаспринський – міський голова Бахчисараю.** – Сімферополь: Доля, 2011. – 302 с.

Найважливіші статті В.Ю. Ганкевича, що стосуються історії Південної України:

• **“В ім'я гуманітарного завдання” (Ісмаїл Гаспринський в Каїрі)** // Вісник національної академії наук України. – 1995. – № 5-6. – С. 39-42.

• **XIX ve XX. Asırlar Dönemecinde İlya Kazas ve Kırım Türk Halklarının Eğitimi Meselesi** // Dinî Araştırmalar. – Cilt. – Sayı: 3. – Ocak-Nisan. – S. 99-111.

• **Культурно-освітнє життя етнорелігійних громад Криму // Крим в етнополітичному вимірі.** – К.: Світогляд, 2005. – С. 75-85.

Бібліографічний довідник

• **The Muslim Newspaper Perevodchik / Terjüman (1883-1918) and the Art of Printing** // Islamic Art and Architecture in the European Periphery / Crimea, Caucasus, and the Volga-Ural Region. – Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2008. – P. 117-120, 260-261.

• **Возникновение ангалт-кетенских колоний в Таврической губернии: К истории заповедника Аскания-Нова** // Херсонесский колокол: Сборник научных статей, посвященный 70-летию со дня рождения и 50-летию научной деятельности Виталия Николаевича Даниленко. – Симферополь: СОНАТ, 2008. – С. 374-378.

• **Висвітлення питань шариату та фікху на шпальтах газети “Терджиман”** // Межэтнические и межконфессиональные отношения в Крыму: проблемы и их решение. Сборник научных статей. – Симферополь: ИД “Тезис”, 2009. – С. 99-109.

• **Правовые основы создания и функционирования ангалт-кетенской колонии Аскания-Нова в Российской империи** // Российская империя в исторической ретроспективе: сб. науч. тр. V Междунар. науч. конф. (г. Белгород, 28-29 января 2010 г.). – Белгород-Чернигов: Белгородский государственный университет, Черниговский государственный педагогический университет им. Т.Г. Шевченко, 2010. – С. 19-25.

• **Архивные дела АВПРИ об ангалт-кетенско-российских дипломатических отношениях** // Питання німецької історії: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2011. – С. 304-308.

• **Ангалт-Кетенський герцог Хайнрих (1830-1847)** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2012. – Т. 25 (64). – № 1. – С. 66-76.

• **Вплив ангалтсько-російських династичних зв'язків на історію України. (До 800-річчя Ангалтської державності)** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2012. – Т. 26 (65). – № 2. – С. 86-95.

(Анкета В.Ю. Ганкевича)

ГЕДЬО Анна Володимирівна (17.04.1971, с. Куйбишеве (нині Малий Янісоль) Володарського р-ну Донецької обл.) – доктор історичних наук (2006 р.), професор (2010 р.).

У 1989-1994 рр. навчалася на історичному факультеті Донецького державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

Дослідники історії Південної України

У грудні 1994 – травні 1997 р. навчалася в аспірантурі Донецького державного університету.

У 1997 р. захистила кандидатську дисертацію “Греки Північного Приазов’я (1778-1875 рр.)”. Науковий керівник – В.О. Пірко.

З липня 1997 р. – старший викладач кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного університету.

З жовтня 1998 по квітень 1999 р. – стипендіат благодійного фонду “Олександр Онасіс” (Греція).

З листопада 1999 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного гуманітарного університету.

З грудня 1999 р. – проректор з міжнародних зв’язків Маріупольського державного гуманітарного університету.

У 2002-2005 рр. – докторант Донецького національного університету.

Докторську дисертацію “Соціальний статус та розвиток господарства грецьких громад України середини XVII-XIX ст.: джерелознавчий аспект” захистила у травні 2006 р. Науковий консультант – П.В. Добров.

З вересня 2006 р. – професор кафедри історіографії, джерелознавства, археології та методики викладання історії Донецького національного університету.

З 2008 року – член спеціалізованої вченої ради Донецького національного університету із захисту докторських і кандидатських дисертацій, член редакційної колегії “Вісника Донецького національного університету” (серія Б-гуманітарні науки), наукових журналів “Історичні і політологічні дослідження”, “Вісник Маріупольського державного університету”.

Нагороджена грамотами Міністерства освіти і науки України (2001, 2007 рр.).

Сфери наукових інтересів: іноземці в історії України (XVII – початок XX ст.), джерелознавство.

Офіційний науковий керівник десяти захищених кандидатських дисертацій.

Автор і упорядник близько 120 наукових праць (зокрема, 5 монографій, близько 100 наукових статей).

Рецензії на праці А.В. Гедьо:

- Пахоменко С.П. [Рец. на] Гедьо А.В. Грецькі громади Ніжина та Північного Приазов’я в актових матеріалах середини XVII-XIX ст. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – 423 с. //

Бібліографічний довідник

Історико-географічні дослідження в Україні. – Число 9. – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – С. 265-272.

Монографії А.В. Гедьо, що стосуються історії Південної України:

- Джерела з історії греків Північного Приазов'я (кінець XVIII – початок XX ст.). – К.: Інститут історії України НАН України, 2001. – 245 с.
- Грецькі громади Ніжина та Північного Приазов'я в актових матеріалах середини XVII-XIX ст. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – 423 с.
- Соціально-економічний розвиток грецьких громад України середини XVII-XIX ст.: джерелознавчий аспект. – Донецьк, 2006. – 398 с.
- Маріупольський грецький суд: історія створення та діяльність. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 480 с. (у співавторстві з Н.О. Терентьевою, Р.І. Саєнко).

Найважливіші статті А.В. Гедьо, що стосуються історії Південної України:

- Переселення греків з Криму до Приазов'я // Український історичний журнал. – 2001. – № 1. – С. 73-84.
- Розміщення кримських греків у Приазов'ї (1778-1780 рр.) // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 152-159.
- Церковна організація грецького населення Маріупольщини (кінець XVIII-XIX ст.) // Новые страницы истории Донбасса. – Кн. 6. – Донецьк: Донбас, 1998. – С. 15-26.
- Значення картографічних матеріалів у вивченні історії Північного Приазов'я // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 18. – К.-Донецьк, 2001. – С. 113-118.
- Культурно-освітній розвиток греків Північного Приазов'я (кінець XVIII-XIX ст.) // Вісник Донецького університету. – 2001. – № 1. – С. 150-158.
- Матеріали діловодчої документації як джерело для вивчення соціально-економічної історії греків Північного

Дослідники історії Південної України

Приазов'я // Новые страницы истории Донбасса. – Кн. 10. – Донецк: Донбас, 2002. – С. 28-43.

- **Політика Росії щодо мариупольської грецької громади на підставі законодавчих актів** // Історичні та політологічні дослідження. – ДонДУ. – Вип. 6. – 2002. – С. 18-33.

- **Греки Північного Приазов'я в історіографії XIX – початку XX ст.** // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – № 4. – Луганськ, 2005. – С. 29-36.

- **Значення картографічних матеріалів у вивченні історії Північного Приазов'я кінця XVIII-XIX ст.** // Історико-географічні дослідження в Україні. – Число 8. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – С. 165-178.

- **Матеріали ревізійного перепису населення Маріупольського повіту як джерело з історії Донбасу** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 15-16 / Гол. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, 2008. – С. 354-362.

- **Напрями діяльності та механізм функціонування Маріупольського грецького суду (80-ті рр. XVIII – 60-ті рр. XIX ст.)** // На пошану професора о. Юрія Мицика. – Т. 2. – К., 2010. – С. 174-182.

(Анкета А.В. Гедьо)

ГОЛОВКО Юлія Іванівна (17.01.1975, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2004 р.), доцент (2007 р.).

У 1997 р. закінчила історичний факультет Запорізького державного університету. У 1995-1999 рр. працювала вчителем історії в СЗШОІН № 19.

У 1999-2002 рр. навчалася в аспірантурі кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету.

У 2002-2004 рр. – асистент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету.

У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію “Джерела з історії митниць Південної України (1775-1819 рр.)”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

У 2007-2010 рр. – докторант Запорізького національного університету. Працює над докторською дисертацією “Джерела з

Бібліографічний довідник

історії зовнішньої торгівлі Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.”.

З 2010 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Директор Інституту усної історії Запорізького національного університету.

Сфери наукових інтересів: джерелознавство та історіографія історії України, зовнішня торгівля, митна та карантинна справа, соціальна історія Південної України, історичне документознавство, усна історія.

Автор і упорядник 65 наукових публікацій.

Офіційний науковий керівник однієї захищеної кандидатської дисертації.

E-mail: golovko@mail.ua

Публікація про Ю.І. Головка:

• Головка Юлія Іванівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 195-205.

Книги Ю.І. Головка, що стосуються історії Південної України:

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’яко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

• **Впровадження та розвиток митної мережі на півдні України (остання чверть XVIII – перша половина XIX ст.). Збірник документів та матеріалів. (Матеріали до курсу “Історія митної справи та митної політики в Україні”)** / Автори-упорядники Ю.І. Головка, В.В. Ченцов. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2002. – 465 с.

• **Формування митної мережі Південної України (1775-1819)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут

Дослідники історії Південної України

української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андрєєв В., Бєх В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 608 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 8).

- **Усна історія: теорія та практика** / Упорядники А. Бойко, С. Білівенко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 100 с.

- **Азовські порти в зовнішній торгівлі 1777–1782 рр. (рапорти азовського губернатора В. Черткова)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андрєєв В., Бєх В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 20).

- **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

Найважливіші статті Ю.І. Головка, що стосуються історії Південної України:

- **Деякі питання історії Азовського козачого війська (До 130-річчя ліквідації Азовського козацтва)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя, 1996. – С. 115-117.

- **Впровадження митної системи на Півдні України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя, 1999. – С. 205-208.

- **Особливості створення та різновиди документів митних установ Південної України другої половини XVIII – першої половини XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя, 2001. – С. 139-150.

- **Класифікація документальних джерел з історії становлення південноукраїнських митниць (1776-1819 рр.)** // Україна: вчора,

Бібліографічний довідник

сьогодні, завтра: Збірник наукових праць / Ред. колегія: Вашкевич В.М. та ін. – Запоріжжя, 2003. – С. 112-133.

• **Митні установи Південної України в системі зовнішньої (азовсько-чорноморської) торгівлі в 1775-1819 рр.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 38-44.

• **Континентальна блокада в азовсько-чорноморських портах за матеріалами археографічного видання “Внешняя политика России XIX и начала XX века”** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2010. – Вип. 32. – С. 114-121.

• **Матеріали фонду генерал-майора В.С. Попова Державного архіву в Автономній Республіці Крим як джерело з історії зовнішньої торгівлі Південної України останньої чверті XVIII ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 20. – К., 2010. – С. 109-119.

• **“Санктпетербургские коммерческие ведомости” як джерело з історії зовнішньої торгівлі Південної України початку XIX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 22. – К., 2011. – С. 143-154.

• **Матеріали фонду Комітету для влаштування Новоросійської губернії при Міністерстві внутрішніх справ (РДІА) як джерело з історії зовнішньої торгівлі Південної України початку XIX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 23. – К., 2011. – С. 129-137.

• **Проекти та записки з фонду Воронцових Російського державного архіву давніх актів як джерело з історії зовнішньої торгівлі Південної України останньої чверті XVIII ст.** // Український археографічний щорічник. – Нова серія. Вип. 16/17. – К.: Український письменник, 2012. – С. 24-36.

Вікторія Константинова

ГОНЧАРОВ Володимир Володимирович (22.04.1970, м. Донецьк) – кандидат історичних наук (2005 р.), доцент (2011 р.).

У 1987 р. закінчив середню школу № 57 м. Донецька. Навчався та працював на фізичному факультеті Донецького державного університету. 1988-1990 рр. – служив у лавах Радянської армії. У 1997 р. закінчив Донецький державний університет за спеціальністю

Дослідники історії Південної України

“Історія” та отримав кваліфікацію спеціаліста “Історик. Викладач історії”.

З червня 1996 р. по листопад 2001 р. працював інженером, інженером I та II категорії науково-дослідної частини Донецького національного університету у відділі ФМЯ та ВТСП.

У грудні 2001 – листопаді 2004 р. – аспірант Донецького національного університету.

З вересня 2004 р. по серпень 2005 р. – викладач кафедри філософії Донецького університету економіки та права.

У 2005 р. захистив кандидатську дисертацію “Єврейське населення Південно-Східної України. 1861-1917 рр.”. Науковий керівник – М.Є. Безпалов.

З вересня 2005 р. по серпень 2006 р – доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького інституту ринку та соціальної політики.

1 вересня 2006 р. обраний за конкурсом доцентом кафедри історії і права Донецького національного технічного університету.

З 2004 р. – науковий співробітник Донецького Центру інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України.

Сфера наукових інтересів: історія національних меншин Південно-Східної України XIX – початку XX ст.

Автор 2 монографій і 37 наукових статей.

E-mail: vladgonchar@yahoo.com

Монографія В.В. Гончарова, що стосується історії Південної України:

• **Евреи Юго-Восточной Украины: на перекрестке традиций и новаций (конец XVIII – начало XX вв.).** – Донецк: Вебер (Донецкое отделение), 2008. – 292 с.

Найважливіші статті В.В. Гончарова, що стосуються історії Південної України:

• **Еврейская сельскохозяйственная колонизация Мариупольского уезда Екатеринославской губернии во II половине XIX в.** // Вісник Донецького університету. Серія Б. Гуманітарні науки. – 1998. – № 2. – С. 13-16.

Бібліографічний довідник

- **Правовое положение еврейского меньшинства в Украине (к. XIX-XX в.)** // Етнічна історія народів Європи: Національні меншини. Етноархеологія: Зб-к наукових праць. – К.: СтилоС, 1999. – С. 19-23.
- **Єврейська початкова освіта в Україні наприкінці XIX – початку XX ст. (на матеріалі Маріупольського повіту Катеринославської губернії)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 2000. – Вип. XII. – С. 20-28 (у співавторстві з С. Нестерцовою).
- **Чисельність єврейського населення Донбасу (сер. XIX – поч. XX ст.)** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 8 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, 2000. – С. 239-247.
- **Деякі напрямки господарської діяльності єврейського населення Катеринославської губернії наприкінці XIX – початку XX століть** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 2001. – Вип. XV. – С. 120-130.
- **Еврейские местечки юго-восточной Украины XIX –н. XX в.в: социально-экономический аспект** // Sztetl – Wspólne Dziedzictwo. Szkice z dziejów ludności żydowskiej Europy Środkowo-Wschodniej – Białystok: Instytut Historii Uniwersztetu w Białymstoku, 2003. – S. 110-120.
- **Зміни у структурі зайнятості євреїв Південно-Східної України наприкінці XIX ст.: перехід від традиційного суспільства до індустріального** // Історичні і політологічні дослідження. – 2006. – № 3/4 (29/30). – С. 155-161.
- **До питання формування єврейської громади у Донбасі (к. XVIII-XIX ст.)** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 13/14 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, 2007. – С. 311-325.
- **Єврейське населення Південно-Східної України к. XIX-XX ст. (історіографія проблеми)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2007. – № 3/4 (33/34). – С. 36-45.
- **Деякі аспекти модернізації обцинної школи євреїв Катеринославської губернії (1861-1913 рр.)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2008. – № 1/2 (37/38). – С. 229-235.
- **Єврейське населення Південно-Східної України к. XIX-XX ст. (джерельна база)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2010. – № 1/2 (43/44). – С. 69-75.

Наталія Малярчук

Дослідники історії Південної України

ГОРЛО Наталя Віталіївна (10.10.1977, с. Мала Лепетиха Великолепетиського р-ну Херсонської обл.) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (2011 р.).

У 1994 р. закінчила Малолепетиську середню школу. У 1994-1999 рр. навчалася на історичному факультеті Запорізького державного університету, отримавши диплом за спеціальністю “Історія” і здобувши кваліфікацію “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

З листопада 1999 р. – архівіст Державного архіву Запорізької області.

У листопаді 2000 – жовтні 2004 р. – аспірант Запорізького державного університету (заочна форма навчання).

З вересня 2002 р. – викладач Запорізького коледжу радіоелектроніки і Запорізького професійно-технічного училища № 36. З вересня 2004 р. – асистент кафедри політології Запорізького національного університету, з вересня 2005 р. – викладач, з жовтня 2007 р. – старший викладач, з вересня 2010 р. – доцент кафедри політології Запорізького національного університету.

У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію “Спорудження водосховищ Дніпровського гідрокаскаду: соціальний та економічний аспекти (50-70-ті рр. ХХ ст.)”. Науковий керівник – М.О. Фролов.

Сфери наукових інтересів: соціально-економічна історія України другої половини ХХ ст., гідроенергетичне будівництво в Україні у ХХ ст., історична і політична регіоналістика.

Досліджує соціальні і економічні процеси, пов’язані зі спорудженням водосховищ Дніпровського гідрокаскаду у 50-70-ті рр. ХХ ст. (у тому числі Каховського і Дніпродзержинського). Вивчає вплив гідробудівництва на соціальну сферу і екологічний стан Наддніпрянщини.

Автор близько 45 наукових праць (зокрема, 25 наукових статей).

E-mail: ngml@rambler.ru

Найважливіші статті Н.В. Горло, що стосуються історії Південної України:

• **Колгоспи Наддніпрянщини в умовах спорудження водосховищ Дніпровського гідрокаскаду** // Питання аграрної історії України та Росії: Матеріали четвертих наукових читань, присвячених пам’яті Д.П. Пойди, Дніпропетровський національний університет / Редактор Голуб А.І. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 166-171.

Бібліографічний довідник

- **Позиція громадськості щодо спорудження Каховського водосховища (50-і рр. ХХ ст.)** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 р. / Ред. кол.: Котигоренко В.О., Дедков М.В., Деркач Н.В. та ін. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2003. – С. 161-164.
- **Вирішення питання про захист важливих народногосподарських об'єктів під час спорудження водосховищ Дніпровського гідрокаскаду** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2003. – Вип. XI. – С. 53-57.
- **Переселення в південні області України під час спорудження водосховищ Дніпровського гідрокаскаду (50-70-і рр. ХХ ст.)** // Збірник матеріалів наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. 2004 р. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – С. 311-316.
- **Проблема охорони природи під час спорудження водосховищ Дніпровського гідрокаскаду (50-70-ті рр. ХХ ст.)** // Сторінки історії: Збірник наукових праць / Відп. ред. Н.Ф. Гнатюк. – К.: Видавництво “Політехніка”, 2004. – Вип. 19. – С. 9-27.
- **Виплата компенсації переселенцям у період спорудження водосховищ Дніпровського гідрокаскаду як прояв нехтування людським фактором (50-70-і рр. ХХ ст.)** // Література та культура Полісся / Відп. ред. і упорядник Г.В. Самойленко. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – Вип. 29: Регіональна історія та культура в українському і східноєвропейському контексті. – С. 191-196.
- **Роль людського фактора у період спорудження Дніпровського гідрокаскаду (50-70-і рр. ХХ ст.)** // Грані. – Дніпропетровськ, 2005. – № 4 (липень-серпень). – С. 21-27.
- **Основні підходи до забудови сіл та житлового будівництва у зоні водосховищ Дніпровського гідрокаскаду: історичний аспект (50-70-ті рр. ХХ ст.)** // Український селянин: Зб. наук. праць / За ред. А.Г. Морозова. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2006. – Вип. 10. – С. 363-366.
- **Вплив гідробудівництва на Дніпрі на соціальну сферу Наддніпрянщини (50-70-ті рр. ХХ ст.)** // Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика. Збірник статей / Відп. ред. В.М. Даниленко. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008. – Вип. 14. – С. 221-231.

Дослідники історії Південної України

• **Вирішення питання про масштаби і напрями переселення із зони затоплення водосховищ Дніпровського гідрокаскаду (50-70-ті рр. ХХ ст.)** // Український селянин: Зб. наук. праць / За ред. А.Г. Морозова. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2008. – Вип. 11. – С. 278-280.

(Анкета Н.В. Горло)

ГОРЮНОВА Євгенія Олександрівна (05.11.1972, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2000 р.), доцент (2011 р.).

У 1990 р. закінчила середню школу № 2, м. Сімферополь. У 1990-1995 рр. навчалася на історичному факультеті Сімферопольського державного університету, отримала диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

З листопада 1995 до листопада 1999 р. навчалася в аспірантурі Сімферопольського державного університету.

У 1999 р. захистила кандидатську дисертацію “Соціально-політичні процеси в селі Кримської АРСР 1920-х років”. Науковий керівник – Н.Є. Демент’єв.

З вересня 2000 р. – доцент кафедри країнознавчих дисциплін Таврійського екологічного інституту (м. Сімферополь); з вересня 2002 р. – завідувач кафедри країнознавства Таврійського екологічного інституту; з вересня 2005 р. – декан факультету “Країнознавство” Таврійського гуманітарно-екологічного інституту (м. Сімферополь); з вересня 2008 р. – доцент кафедри політичних наук та міжнародних відносин Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Сфера наукових інтересів: політична історія Криму, земельні відносини у Криму.

Автор 50 наукових праць, у тому числі 15 – з історичної проблематики.

Статті Є.О. Горюнової, що стосуються історії Південної України:

• **К вопросу об аграрной политике властных органов Крыма в 1920-е годы** // Культура народов Причерноморья. – № 3. – 1998. – С. 127-130.

Бібліографічний довідник

- **Мероприяття органів влади Крима по регулюванню поземельних отношеній в деревне в 1920-е годы** // Культура народів Причорномор'я. – № 5. – 1998. – С. 194-203.
- **О политических настроениях крымского крестьянства в 1920-е годы** // Культура народів Причорномор'я. – № 3. – 1998. – С. 324-327.
- **Начало массовых политических репрессий в Крымской деревне в 20-х годах XX в.** // Культура народів Причорномор'я. – № 31. – 2002. – С. 88-92.
- **Политика коллективизации в Крымской деревне в первой половине 20-х годов XX века** // Культура народів Причорномор'я. – № 43. – 2002. – С. 159-163.
- **Политика социальной дифференциации в Крымском селе накануне массовой коллективизации** // Культура народів Причорномор'я. – № 33. – 2002. – С. 93-97.
- **Национальный вопрос через призму поземельных отношеній в Крыму в 20-е годы XX века** // Востоковедный сборник. – 2002. – Вып. 5. – С. 51-63
- **Политическая роль в крымской деревне групп крестьянской бедноты** // Культура народів Причорномор'я. – № 68. – 2005. – С. 132-135.

(Анкета Є.О. Горюнової)

ГРИБОВСЬКИЙ Владислав Володимирович (14.02.1975, с. Кам'янське Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл.) – кандидат історичних наук (2006 р.).

У 1992 р. закінчив Кам'янську середню школу, у 1998 р. – історичний факультет Запорізького державного університету.

У 1998-2001 рр. – вчитель історії Придніпровської СЗОШ (Нікопольський район Дніпропетровської області).

2001-2002, 2003-2007 рр. – начальник відділу з питань внутрішньої політики Нікопольської райдержадміністрації; 2002-2003 рр. – асистент кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету.

У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію “Ногайські орди Північного Причорномор'я у XVIII – на початку XIX ст.”. Науковий керівник – А.В. Бойко, згодом – В.А. Брехуненко.

У 2007 р. – доцент кафедри гуманітарних наук Нікопольської філії Міжрегіональної академії управління персоналом.

Дослідники історії Південної України

У 2007-2011 рр. – виконавчий директор ГО “Інститут суспільних досліджень”, м. Дніпропетровськ.

З вересня 2011 р. – докторант Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України. Працює над докторською дисертацією “Степовий кордон Європи у XVIII – на поч. XIX ст.”. Науковий консультант – В.А. Брехуненко.

З 2002 року – директор Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва при Інституті історії України Національної Академії наук України. Редактор Альманаху цього відділення: “Козацька спадщина” (2004-2008 рр., чотири випуски).

З 2012 р. – редактор альманаху “Фронтири міста”, присвяченого проблемам урбаністики.

З 2012 р. – співробітник науково-дослідного інституту історичної урбаністики (на громадських засадах).

Організатор 12 всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій.

Член Національної спілки журналістів України, Національної спілки краєзнавців України, Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфери наукових інтересів: кордонний простір Степової України і Північно-Західного Кавказу, історія кочових народів Східної Європи у XVIII – на початку XIX ст.

Автор більше 100 наукових і публіцистичних праць.

E-mail: nuradyn@ukr.net

Сторінка в Інтернет: <http://gri-urbanhistory.org.ua/component/content/article/11-personalni-storinki/9-gribovskij-vladislav-volodimirovich>

Рецензії на праці та публікація про В.В. Грибовського:

- Кульова В. Останній кошовий. Владислав Грибовський досліджує соловецьку епопею отамана Петра Калнишевського // Хрещатик: Київська муніципальна газета. – № 63 (2466). – 30 квітня 2004 р.

- Абросимова С.В. [Рец.] В.В. Грибовський. Кошовий отаман Петро Калнишевський. – Дніпропетровськ: Пороги, 2004 // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАН України. – Запоріжжя-Нікополь: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 125-127.

Бібліографічний довідник

- Голуб І. Калнишевими шляхами // Свічадо: літературно-художній альманах. – Дніпропетровськ, 2006. – № 3-4. – С. 196-207.
- Ченцова Н.В. [Рец.] Шлях від Січі до Соловків: Петро Калнишевський та його доба: Збірник документів та матеріалів / Гол. упорядник В.В. Грибовський. – К., 2009 // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010. – С. 231-234.
- Старостін В. Петро Калнишевський та його доба // Експедиція XXI. Історична, культурологічна газета. – № 1 (91). – 2010. – С. 7.
- Грибовський Владислав Володимирович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 206-214.

Монографії, археографічні видання, брошури В.В. Грибовського, що стосуються історії Південної України:

- **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, С. Леп'явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головко, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).
- **Неопалима купина козацька.** До 350-ї річниці заснування Чортомлицької Запорозької Січі. 1652-2002 роки: науково-популярні нариси. – Нікополь: КП “Південна зоря”, 2002. – 26 с.
- **Кошовий отаман Петро Калнишевський.** Монографія. – Дніпропетровськ: Пороги, 2004. – 130 с.
- **Іван Сірко в історичній спадщині Нікопольщини** (до 400-роковин народження кошового отамана Чортомлицької Січі І.Д. Сірка). – Нікополь: ТРК “Південна зоря”, 2005. – 36 с.
- **Петро Калнишевський** / Серія: Про Україну з гонором та гумором. Кошові отамани. – Київ, 2007. – 72 с.
- **Пейссонель Ш., де. Записка про Малу Татарію** / Пер. з фр. В. Лотошникової; вступ. ст., прим. і коментарі В. Грибовського. – Дніпропетровськ: “Герда”, 2009. – 80 с.

Дослідники історії Південної України

• **Петро Калнишевський та його доба: Збірник документів та матеріалів** / Гол. упорядник, вст. ст., ком. В.В. Грибовський. – К., 2009. – 432 с. (за участі В.І. Мільчева та І.Л. Синяка).

• **Архімандрит Леонтій (Лука Яценко-Зеленський). Подорожі на Запорозьку Січ у 1749-1750 і 1751 рр.** / Упорядники: В. Грибовський, В. Мільчев. – К., 2012. – 100 с.

• **Пейссонель Ш.-К. Записка о Малой Татарии** / пер. с фр. В.Х. Лотошниковой / вступ. ст., прим. и ком. В.В. Грибовский. Изд.-е 2: испр. и доп. – К., 2013. – 110 с.

• **Перепоховання Івана Сірка у 1967 р. Збірка документів** / Упор. В.В. Грибовський. – К., 2013. – 100 с.

Найважливіші статті В.В. Грибовського, що стосуються історії Південної України:

• **Соціальна структура приазовських ногайців наприкінці XVIII – на початку XIX ст.** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 87-94.

• **Ногайське козацьке військо: передумови і процес формування** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 151-171.

• **Формування локальної групи причорноморських ногайців // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.).** – Вип. 4. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2004. – С. 279-306.

• **Запорожці і ногайці в контексті Великого Кордону** // Козацька спадщина. Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 95-131.

• **Територія розселення і характер відносин причорноморських ногайців із землеробським населенням українського степового порубіжжя у період 1739-1768 років** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 60-76.

Бібліографічний довідник

• **Містечко Микитине і Микитин перевіз: козацька передісторія міста Нікополя** // Датування міста як проблема історичної урбаністики: європейський та український досвід: Матеріали круглого столу (Київ, 24 вересня 2008 р.) / За заг. ред. В. Панченка. – Дніпропетровськ: Герда, 2008. – С. 34-42.

• **Тенденції трансформації потестарних структур запорозького козацтва в останні десятиліття існування Запорозької Січі** // Кубань-Україна: питання історико-культурної взаємодії. – Вип. 3. – Краснодар: “Картика”, 2008. – С. 194-213.

• **Нівеляція традиційних потестарних і егалітарних структур запорозького козацтва в останні десятиліття існування Січі** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. праць / редколегія С.І. Світленко та ін. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: Вид.-во ДНУ, 2009. – С. 18-36.

• **Запорозькі промисли у Східному Приазов'ї в 40-60-х роках XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 22. – К., 2011. – С. 55-66.

• **Буза, горілка і кава в чоловічому просторі кримськотатарського міста кінця XVIII – першої половини XIX ст.** // Фронтири міста: історико-культурологічний альманах / Ред. В.В. Грибовський. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: Герда, 2012. – С. 58-81.

Вікторія Константінова

ГУЗЕНКОВ Сергій Григорович (27.10.1978, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2005 р.), доцент (2010 р.).

У 1995 р. закінчив ліцей “Логос” м. Запоріжжя. У 1995-2000 рр. навчався на історичному факультеті Запорізького державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 2000 – жовтні 2003 р. – аспірант Запорізького державного університету.

У 2005 р. захистив кандидатську дисертацію “Метричні книги як джерело з історичної демографії Південної України другої половини XIX – початку XX ст.”. Науковий керівник – Ю.П. Князьков.

З січня 2004 по липень 2005 р. – асистент кафедри історії політології та права Запорізького національного технічного університету.

Дослідники історії Південної України

3 липня 2005 по червень 2006 р. – старший викладач кафедри філософії Запорізького національного технічного університету.

3 липня 2006 р. – старший викладач, згодом – доцент кафедри історичної та правової освіти (кафедри філософії та суспільно-гуманітарних дисциплін) Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Сфери наукових інтересів: історіографія, джерелознавство, інтелектуальна, соціальна історія та міжнаціональні відносини на Півдні України.

Лауреат (третє місце) IV Міжнародного конкурсу “Уроки Голокосту – уроки толерантності” (2007 р.) Всеукраїнського центру вивчення Голокосту “Ткума”. Як лауреат конкурсу пройшов стажування в інституті “Яд-Вашем” (Ізраїль) (2008 р.).

Нагороджений почесними грамотами Запорізького обласного управління освіти та науки (2007, 2009 рр.).

Автор понад 45 публікацій (зокрема, 1 індивідуальної і 1 колективної монографії, 2 навчальних посібників та методичних рекомендації, близько 40 наукових статей).

Монографії С.Г. Гузенкова, що стосуються історії Південної України:

- **Комунальний заклад “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” Запорізької обласної ради – 70. Історія та розвиток: учора, сьогодні, завтра / Редкол.: В.В. Пашков (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя: ТОВ “Ліпс” ЛТД, 2009. – 120 с. (у складі авторського колективу).**

- **Метричні книги Південної України другої половини XIX – початку XX ст.: джерелознавчий нарис. – К.-Запоріжжя: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 2011. – 124 с.**

Найважливіші статті С.Г. Гузенкова, що стосуються історії Південної України:

- **Особливості фіксації неправославного населення у православних метричних книгах Південної України другої половини XIX – початку XX ст. // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 16. – С. 18-24.**

Бібліографічний довідник

• **Особливості географічної атрибуції особи у метричних книгах другої половини XIX – початку XX ст.** // II Міжнародний конгрес українських істориків “Українська історична наука на сучасному етапі розвитку”. Кам’янець-Подільський, 17-18 вересня 2003 р. Доповіді та повідомлення / Українське історичне товариство, Інститут історії НАН України, Кам’янець-Подільський державний університет. Редактори: Л. Винар, О. Завальнюк. – Кам’янець-Подільський; Київ-Нью-Йорк-Острог: Вид-во НаУОА, 2006. – Т. 2. – С. 231-237.

• **До питання про особливості архівного зберігання метричних книг (на матеріалах Державного архіву Запорізької області)** // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: Історичні науки. – Вип. 7: До 40-ліття Українського Історичного Товариства / Національний університет “Острозька академія”, Українське Історичне Товариство. Відп. редактори: І. Пасічник, Л. Винар, ред. А. Атаманенко. – Острог-Торонто-Нью-Йорк: Вид-во Національного університету “Острозька академія”, 2006. – С. 200-216.

• **Церковні джерела про шлюби у традиційному суспільстві на півдні України у другій половині XIX – початку XX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя, 2007. – Вип. 19. – С. 26-33.

• **З історії післядипломної педагогічної освіти області (за матеріалами Державного архіву Запорізької області)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 166-170.

• **Образ історії краю в освітньому просторі Запорізької області** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19 (у 2-х кн.). Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”. – Книга II, частина 2. – К., 2009. – С. 350-360.

• **Регіональна історія в лещатах пам’яті** // Матеріали III Волинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції (Житомир, 12-13 листопада 2010 р.). – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 125-127.

• **Советское vs национальное: образование и региональная память на юго-востоке Украины (на материалах Запорожской области)** // Историческая память, власть и дисциплинарная история. Материалы международной научной конференции, Пятигорск 23-25 апреля 2010 г. – Пятигорск-Ставрополь-Москва: Изд-во ПГЛУ, 2010. – С. 397-401.

Дослідники історії Південної України

• **Образ социалистического Запорожья в краеведческой литературе советского периода** // Гістарычная ўрбаністыка: асновы метадалогіі і крыніцазнаўчая база: зб. навук. / ГрДУ імя Я.Купалы; рэдкал. І.В. Соркіна (гал. рэд.) [і інш.]. – Гродна: ГрДУ, 2011. – С. 398-406.

(Анкета С.Г. Гузенкова)

ДЕМІДОВ Андрій Васильович (25.03.1983, м. Первомайськ Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 2000 р. закінчив Первомайську загальноосвітню школу № 1 І-ІІІ ступенів. У 2000-2004 рр. навчався у Первомайському навчально-науковому центрі Одеського національного університету. У 2005 р. закінчив магістратуру на історичному факультеті Одеського національного університету, отримав диплом зі спеціальності “Історія”.

З 2007 по 2011 р. навчався в аспірантурі Одеського державного економічного університету. У 2011 р. захистив кандидатську дисертацію “Діяльність Російського товариства пароплавства і торгівлі (1856-1920 рр.) на півдні України”. Науковий керівник – В.М. Хмарський.

З вересня 2005 р. – директор Первомайської міської централізованої бібліотечної системи. З вересня 2006 р. – викладач кафедри загальних дисциплін Первомайської філії Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки. З вересня 2006 р. – викладач Первомайського інституту Одеського національного університету. З вересня 2009 р. – старший викладач кафедри загальних дисциплін Первомайської філії Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки. З вересня 2011 – директор Первомайської міської централізованої бібліотечної системи.

З 2012 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України (середина ХІХ – початок ХХ ст.), економічна історія та історія торгового флоту Південної України. Вивчає історію м. Первомайська за матеріалами місцевої преси.

Автор більше 10 наукових праць.

Книга А.В. Демідова, що стосується історії Південної України:

• **Первомайськ: літопис історичних подій (1941-1944 рр.): документи, матеріали, дослідження** / упоряд. А.В. Демідов. – Первомайськ: ЦБС, 2012. – 173 с.

Бібліографічний довідник

**Найважливіші статті А.В. Демідова, що стосуються історії
Південної України:**

- **Висвітлення діяльності “Русского общества пароходства и торговли” на сторінках журналу “Русское Судоходство”** // Науковий вісник / Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – 2008. – № 8 (64). – С. 170-177.
- **Участь М.А. Аркаса в створенні Російського товариства пароплавання і торгівлі** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 83. – Вип. 70. – Історичні науки. – Миколаїв: Видавництво МДГУ імені П. Могили, 2008. – С. 15-18.
- **Виникнення та основні етапи розвитку пароплавних компаній Чорноморського басейну в другій чверті XIX ст.** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 96. – Вип. 83. – Історичні науки. – Миколаїв: Видавництво МДГУ імені П. Могили, 2008. – С. 153-156.
- **Відродження та розвиток торгівельного пароплавання в Чорноморському басейні після Східної (Кримської) війни: військово-політичний аспект** // Культура народів Причорномор'я. – № 163. – 2009. – С. 76-78.
- **Розвиток торгівельного флоту Південної України в другій половині XIX – на початку XX ст.: історія вивчення в радянський період** // Науковий вісник / Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – 2009. – № 7 (85). – С. 185-197.
- **Внесок М.М. Чіхачева у розвиток акціонерної пароплавної справи другої половини XIX ст.** // Сучасність, наука, час. Взаємодія та взаємовплив. – К., 2010. – Ч. 3. – С. 22-24.
- **Внесок Російського товариства пароплавання і торгівлі у розвиток системи річкових перевезень Чорноморсько-Азовського басейну** // Україна наукова. – Сімферополь, 2010. – С. 27-29.
- **Основні етапи націоналізації акціонерних пароплавних компаній Чорноморсько-Азовського басейну в період становлення радянської влади** // Збірник наукових праць I науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу КІРУЕ. – Первомайськ: ПФ КІРУЕ, 2010. – С. 124-127.
- **Розвиток ліній пароплавного сполучення в Чорноморсько-Азовському басейні у третій чверті XIX ст.** // Актуальні проблеми

Дослідники історії Південної України

соціально-економічних трансформацій у міжнародному середовищі: матеріали науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 23 квітня 2010 р. – Тернопіль : ТКІ, 2010. – С. 22-23.

• **Робітники та моряки Російського товариства пароплавства і торгівлі в революційному русі 1905-1907 рр.** // Генерація наукових ідей: соціально-економічні, суспільно-політичні, гуманітарні, історичні, культурологічні та правові аспекти досліджень проблем сучасного українського суспільства. – Вип. 1. – Первомайськ: ПФ КІРУЕ, 2011. – С. 164-171.

Оксана Дорошенко

ДІАНОВА Наталія Миколаївна (28.05.1956, м. Шпола Черкаської обл.) – доктор історичних наук (2013 р.).

У 1973 р. закінчила середню школу № 3 м. Шпола Черкаської обл. У 1973-1978 рр. навчалася в Одеському технологічному інституті харчової промисловості імені М. Ломоносова (нині Академія харчової промисловості), отримавши диплом зі спеціальності “Інженер-технолог”.

Впродовж 1981-1988 рр. працювала бібліотекарем в Центральній бібліотечній системі ім. І. Франка. З 1988 р. – викладач історії та суспільних дисциплін в Одеському професійно-технічному училищі № 8. У 1988-1993 рр. заочно навчалася в Одеському державному університеті імені І.І. Мечникова, отримавши диплом зі спеціальності “Історія”. У 1994-1997 рр. навчалася в заочній аспірантурі.

У 2003 р. захистила кандидатську дисертацію “Формування населення міст Південної України у дореформений період (кінець XVIII ст. – 1861 р.)”. Науковий керівник – О.А. Бачинська.

З вересня 1994 р. – асистент кафедри історії України Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, з вересня 1999 р. – старший викладач, з червня 2004 р. – доцент кафедри історії України Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

З жовтня 2008 р. по жовтень 2011 р. перебувала у докторантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У травні 2013 р. захистила докторську дисертацію “Науково-просвітницька діяльність вищого православного духовенства Південної України (кінець XVIII – початок XX ст.)”. Науковий консультант – О.А. Бачинська.

Сфери наукових інтересів: соціально-економічна та церковна історія Південної України кінця XVIII – початку XX ст. Займається пошуком та введенням до наукового обігу джерел з церковної історії

Бібліографічний довідник

південного регіону. Працює над дослідженням внеску вищого православного духовенства у розвиток історичної науки, освіти та православної церкви в південних єпархіях впродовж XIX ст.

Автор і упорядник близько 100 наукових праць (зокрема, 2 монографій, бібліографічного посібника та наукових статей).

Рецензії на праці Н.М. Діанової:

- Новікова Л.В. Етнічна та конфесійна історія південноукраїнських міст кінця XVIII – першої половини XIX ст. у виданнях одеських науковців: новий етап наукового синтезу // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2010. – Т. 15. – Вип. 21. – С. 221-227. – Рец. на кн.: Формування етно-конфесійної структури населення міст Південної України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): монографія / Н.М. Діанова. – Одеса: Астропринт, 2010. – 176 с.

- Білоусова Л.Г. Святині православної духовності // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2011. – Т. 16. – Вип. 1/2 (5/6). – С. 303-305.

- Петренко І.М. [Рецензія] // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2012. – Вип. 62 (7). – С. 689-690. – Рец. на кн.: Внесок вищого православного духовенства Південної України у розвиток історичної науки і освіти (кінець XVIII – початок XX ст.): монографія / Н.М. Діанова. – Одеса: Фенікс, 2012. – 319 с.

Монографії та бібліографічне видання Н.М. Діанової, що стосуються історії Південної України:

- **Формування етно-конфесійної структури населення міст Південної України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).** – Одеса: Астропринт, 2010. – 176 с.

- **Розвиток православ'я на півдні України кінець XVIII – початок XX ст. (на матеріалах Херсонської губернії та Південної Бессарабії): бібліогр. покажч.** / ОНУ імені І.І. Мечникова; автор-упоряд.: В.В. Самодурова, Н.М. Діанова, В.С. Кочмар; наук. ред. та авт. вступ. ст. Н.М. Діанова; відп. ред. М.О. Подрезова. – Одеса: Астропринт, 2010. – 440 с.

- **Внесок вищого православного духовенства Південної України у розвиток історичної науки і освіти (кінець XVIII – початок XX ст.).** – Одеса: Фенікс, 2012. – 319 с.

Дослідники історії Південної України
**Найважливіші статті Н.М. Діанової, що стосуються історії
 Південної України:**

• **Науково-релігійна діяльність єпископа Порфирія (Успенського)** // Історія релігій в Україні: наук. щорічник, 2007. – Львів: Логос, 2007. – Кн. 1. – С. 344-355.

• **Роль католицького населення у розвитку міст Південної України в першій половині XIX ст.** // Записки історичного факультету. – Вип. 19. – Одеса, 2008. – С. 171-181.

• **Nineteenth Century Jewish Odessa** // The Odessa Connection. – Diplomatic Academy of Vienna. Favorita Papers / ed. by Melanie Sully. – 2008. – P. 61-67.

• **Співпраця православного духовенства Південної України з Одеським товариством історії і старожитностей** // Науковий вісник. Серія: Науки: економіка, політологія, історія / Одес. держ. екон. ун-т, Всеукр. Асоц. молодих науковців. – 2009. – № 10 (88). – С. 210-223.

• **Проповідницька діяльність Херсонських архієпископів у другій половині XIX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2011. – Вип. 44 (№ 2). – С. 76-81.

• **Роль архієпископа Інокентія (Борисова) у відродженні православних святинь Криму** // Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – № XII-XIII. – С. 186-192.

• **Архієпископ Никанор (Бровкович) як науковий та релігійний діяч** // Наукові праці Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Вид-во ЗНУ, 2011. – Вип. XXXI. – С. 326-329.

• **Місіонерська діяльність архієпископа Никифора (Феотокі) на Півдні України** // Чорноморський літопис: наук. журн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. – С. 58-62.

• **Православ'я у Новоросійському університеті** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса: Астропринт, 2012. – Вип. 27. – С. 30-38.

• **Діяльність Катеринославської вченої архівної комісії: церковно-релігійний аспект** // Історія релігій в Україні: наук. щорічник / упоряд. О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич. – Львів: Ін-т релігієзнавства – філія Львів. музею історії релігії; вид-во “Логос”, 2012. – Кн. 1. – С. 375-384.

(Анкета Н.М. Діанової)

Бібліографічний довідник

ДМИТРУК (ВОЛКОВА) Світлана Анатоліївна (13.04.1981, м. Прага) – кандидат історичних наук (2007 р.).

У 1998 р. закінчила середню школу № 6 м. Сімферополя. У 1998-2003 рр. навчалася на історичному факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського за спеціальністю “Історія” та здобула кваліфікацію магістра історії.

У 2002-2003 рр. – учитель історії Сімферопольської ЗОШ I-III ст. № 40.

У 2003-2006 рр. – аспірантка кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію “Чехи на півдні України (60-ті рр. XIX – 30-ті рр. XX століття)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

У 2006-2008 рр. – доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Кримського університету культури, мистецтв і туризму (м. Сімферополь) (із 2007 р. – за сумісництвом).

У 2007-2008 рр. – асистент кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

У 2007-2008 рр. – науковий співробітник науково-редакційної групи Кримської республіканської редколегії науково-документальної серії книг “Реабілітовані історією” (за сумісництвом).

З 2012 р. – координатор зв’язків з навчальними закладами і громадськими об’єднаннями Національної спілки краєзнавців України.

З 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Слухач Літньої школи молодих учених країн СНД “Інтеграція та інновації” (м. Новосибірськ, 19-29 липня 2008 р.).

Стипендіат Президента України для молодих учених 2006 р.

За сприяння Чеської Республіки в Україні бере участь у написанні колективної монографії, присвяченої історії чехів в Україні. Здійснює підготовку статей до “Етнографічної енциклопедії України”.

Сфера наукових інтересів: історія чехів Південної України. Досліджує міграційні процеси, етнографічні особливості, матеріальну та духовну культуру чехів регіону в історії та сьогоденні.

Автор понад 20 наукових праць (зокрема, 1 монографії та 2 брошур).

Рецензія на працю С.А. Дмитрук:

Дослідники історії Південної України

• Хмарський В. Волкова С.А. Чехи на півдні України (друга половина XIX – перша третина XX століття) / За ред. професора А.А. Непомнячого. – Сімферополь: Антіква, 2006. – 160 с. // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса: Фенікс, 2008. – Вип. 3. – С. 182-186.

Монографія, брошури С.А. Дмитрук, що стосуються історії Південної України:

• **Волкова С.А. Чехи на півдні України (друга половина XIX – перша третина XX століття)** / За ред. А.А. Непомнячого. – Сімферополь: Антіква, 2006. – 160 с. – (Бібліографія кримознавства; Вип. 6).

• **150 лет Крымской Богемке** / Vltava; [авт.-сост. Светлана Дмитрук, канд. ист. наук]. – Симферополь: Антіква, 2011. – 14 с.

• **Чехи в Крыму 150 лет: Александровка (1862-2012)** / Vltava; [авт.-сост. Светлана Дмитрук, канд. ист. наук]. – Симферополь, 2012. – 18 с.

Найважливіші статті С.А. Дмитрук, що стосуються історії Південної України:

• **Заселение чехами Перекопского уезда Таврической губернии: по архивным материалам** // II Таврические научные чтения, посвященные 80-летию Центрального музея Тавриды. – Симферополь, 2002. – С. 94-97.

• **Новые документы Российского государственного исторического архива по истории чешской колонизации Таврической губернии в XIX веке** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: История. – 2003. – Т. 16. – С. 9-13.

• **Из истории этносоциальных процессов в Таврической губернии во второй половине XIX века** // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2004. – Вип. 27: Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті. – С. 78-84.

Бібліографічний довідник

• **Прошения как источник по истории чешской эмиграции на юг Украины** // Культура народов Причерноморья. – № 52. – 2004. – С. 16-19.

• **Чехи южных регионов Украины в 20-30-е гг. XX века: Днепропетровская, Запорожская, Херсонская области** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: История. – 2005. – Т. 18. – С. 56-59.

• **Чешская эмиграция в Крым и основание колоний во второй половине XIX в.** // Чехи в Крыму: Очерки истории и культуры. Серия: История, культура и традиции народов Крыма: Книга четвертая. – Симферополь: АнтикВА, 2005. – С. 7-36.

• **Из истории чехов Украины в 20-30-е гг. XX века** // Rada spolecenskich ved. – Brno, 2006. – S. 113-115.

• **Чешская эмиграция на юг Украины: вторая половина XIX – начало XX века** // Историческое наследие Крыма. – 2007. – № 20. – С. 177-188.

• **Допомога Чехословацької Республіки за часів Т. Масарика чехам півдня України на початку 20-х років XX ст. (за архівними матеріалами SUAP, м. Прага)** // Перший чехословацький президент Томаш Гарріг Масарик і Україна: матеріали III Чесько-української наук.-практ. конф. “Шляхи розвитку культури чехів України”, м. Київ, 17 березня 2012 р., НАУ / Посольство Чес. Республіки в Україні, Нац. авіац. ун-т, Укр.-чес. культур.-освіт. т-во “Вишеград”, каф. історії та культурології НАУ; [редкол.: Л.Ф. Мухіна, І.І. Тюрменко, О.А. Радзивілл]. – К.: НАУ, 2012. – С. 55-57.

• **Чехи в Крыму – 150 лет: Богемка и Александровка (малая история)** // Этнография Крыма XIX-XXI вв. и современные этнокультурные процессы: Материалы и исследования. – Вып. 3 / Отв. ред. М.А. Араджиони, Л.А. Науменко. – Симферополь: СГГ, 2012. – С. 161-170.

(Анкета С.А. Дмитрук)

ДОБРОВОЛЬСЬКА Вікторія Анатоліївна (14.12.1978, м. Херсон) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2011 р.).

До 1994 р. навчалася у Херсонській загальноосвітній школі № 41. У 1995 р. закінчила лицей при Херсонському педагогічному інституті ім. Н.К. Крупської.

У 1995-1999 рр. навчалася на історичному факультеті Херсонського державного педагогічного університету, отримавши

Дослідники історії Південної України

диплом з відзнакою за спеціальністю “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”. У 2000 р. закінчила магістратуру та здобула кваліфікацію магістра історії.

З 1999 по 2001 р. працювала вчителем історії Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 31. У 2000-2001 рр. – методист учбово-методичного відділу Херсонського державного педагогічного університету.

У 2001-2004 рр. – аспірант Херсонського державного технічного університету.

У 2004-2005 рр. – вчитель історії загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 18 Херсонської міської ради.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Історія жіночої освіти Півдня України (1901-1910 рр.)”. Науковий керівник – В.Д. Сусоров.

З вересня 2005 р. – асистент кафедри українознавства Херсонського національного технічного університету, з 2006 р. – доцент цієї кафедри (зараз – кафедра історії України і культури професійного спілкування). У січні 2011 р. присвоєно вчене звання доцента кафедри українознавства.

Член Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів: історія жіночої освіти Півдня України другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Нагороджена Почесною грамотою Херсонської обласної ради (2011 р.).

Автор близько 40 наукових праць (зокрема, 1 колективної монографії).

E-mail: viado@ukr.net

Монографія В.А. Добровольської, що стосується історії Південної України:

• **Дитинство наше забрала війна. Спогади та нариси про дітей війни – викладачів і співробітників університету.** – Херсон: Видавництво ХНТУ, 2010. – 355 с. (у співавторстві з Ю. Бардачовим, Ф. Рогальським, Г. Сарібековим, В. Пучковою, В. Сусоровим, Л. Чирковою, Л. Голдун, Л. Козаковою, С. Микитась, Н. Скибою, С. Сусоровим, Н. Тоцькою).

Найважливіші статті В.А. Добровольської, що стосуються історії Південної України:

Бібліографічний довідник

- **Становлення та розвиток системи жіночої освіти Півдня України на початку ХХ століття** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДПУ, 2002. – Вип. VIII. – С. 108-115.
- **Жінка в національних школах Півдня України у 1901-1910 рр.** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – Вип. XXI. – С. 168-175.
- **Політика царського уряду в сфері національної освіти Півдня України у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 84-86.
- **Підготовка вчителів-жінок Півдня України у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 22-26.
- **Діяльність жіночих медичних та економічних шкіл Півдня України у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – Вип. XXVIII-XXIX. – С. 50-55.
- **Навчання в спархціальних жіночих училищах Півдня України у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття** // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – Вип. 3. – С. 54-59.
- **Жіночі професійні школи Півдня України у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття** // Наукові праці. Історичні науки. (Миколаївський державний гуманітарний університет ім. Петра Могили комплексу НаУКМА). – Т. 96. – Вип. 83. – Миколаїв; Venezia: Видавництво МДГУ ім. П. Могили, Ca'Foscari, 2008. – С. 157-161.
- **Викладання циклу суспільно-гуманітарних предметів у вищих жіночих школах Півдня України на початку ХХ ст.** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: (зб. наук. пр.) / Ред. кол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Вип. 6. – Дніпропетровськ: Видавництво ДНУ, 2008. – С. 239-246.
- **Навчання в інститутах шляхетних дівчат Півдня України другої половини ХІХ – на початку ХХ століття** // Історичний архів. Наукові студії: Зб. наук.праць. – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 3. – С. 114-117.

Дослідники історії Південної України

• **Організація навчально-виховного процесу у жіночих гімназіях Півдня України у II половині XIX – на початку XX ст.** // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології / Збірник наукових праць Херсонського національного технічного університету. – Вип. 2 (7). – Херсон: Олді-плюс, 2012. – С. 322-325.

(Анкета В.А. Добровольської)

ДОВЖУК Ігор Володимирович (05.10.1963, м. Луганськ) – доктор історичних наук (2005 р.), професор (2006 р.), член-кореспондент Української академії історичних наук (2001 р.).

У 1980 р. закінчив середню школу № 47 м. Луганська. У 1982-1983 рр. працював у Ворошиловградському художньому училищі на посаді викладача фотомистецтва. У 1983-1988 рр. навчався на історичному факультеті Ворошиловградського державного педагогічного інституту ім. Т.Г. Шевченка, отримавши диплом з кваліфікацією учителя історії і суспільствознавства та методиста з виховної роботи.

У 1988-1994 рр. працював у Луганському обласному краєзнавчому музеї на посадах методиста, старшого наукового співробітника. У 1992-1996 рр. заочно навчався в аспірантурі Інституту історії України НАН України за спеціальністю “Історія України” (відділ історії України XIX – початку XX ст.; науковий керівник – В.Г. Сарбей).

У 1995-1998 рр. працював у Луганському науковому центрі ім. В. Даля на посадах заступника директора з наукової роботи та директора.

У 1997 р. захистив кандидатську дисертацію “Промисловий Донбас в історії розвитку економіки України (2-га половина XIX століття)”.

З вересня 1998 р. – старший викладач Східноукраїнського державного університету, з липня 1999 р. – доцент кафедри історії і українознавства, із серпня 1999 р. – заступник декана гуманітарного факультету з навчальної роботи, з липня 2001 р. – завідувач кафедри архівознавства (з липня 2012 р. – кафедри архівознавства та суспільно-правових наук) Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

У 2004 р. захистив докторську дисертацію “Роль важкої промисловості Донбасу в розвитку економіки Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.)”. Науковий консультант – О.П. Реєнт.

Бібліографічний довідник

У 2001-2012 рр. – учений секретар спеціалізованої вченої ради з історичних наук при Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля. З 2005 р. – керівник філії відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України НАН України на базі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. З грудня 2011 р. – член експертної ради з питань проведення експертизи дисертаційних робіт з історичних наук ДАК МОН України.

Організатор понад 20 міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів, круглих столів.

Член редколегії часопису “Історичні записки: Збірник наукових праць” Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

З 2012 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів: історія і культура України XVII-XX ст., соціально-економічна історія України XIX-XX ст.

Автор та співавтор понад 160 наукових та навчально-методичних праць (зокрема, 11 монографій, 8 навчальних посібників та 3 підручників).

Монографії і брошури І.В. Довжука, що стосуються історії Південної України:

- **Вугільно-металургійна промисловість Донбасу в середині XIX століття.** – К.: Інститут історії України НАНУ, 1997. – 18 с.

- **Донбас – центр вугільної та металургійної промисловості України (60-80-ті рр. XIX ст.).** – К.: Інститут історії України НАНУ, 1997. – 18 с.

- **Вугільно-металургійна промисловість Донбасу та України в кінці 80-90-х роках XIX століття.** – К.: Інститут історії України НАНУ, 1997. – 32 с.

- **Нариси з історії Української державності (до кінця XIX століття).** – Луганськ: Вид-во СХУ, 2000. – 135 с. (у співавторстві з В.М. Бодрухіним і В.Ф. Литвиненком).

- **Нариси з історії української державності (XX століття).** – Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2001. – 140 с. (у співавторстві з В.М. Бодрухіним, В.Ф. Литвиненком та ін.).

- **Історичні постаті України: проблеми і пошуки.** – Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2003. – 160 с. (у співавторстві з В.М. Бодрухіним, В.М. Романцовим, Г.О. М’ягкою та ін.).

Дослідники історії Південної України

- **Промисловий розвиток Донбасу в системі економіки Наддніпрянської України (кінець XIX – початок XX ст.).** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2003. – 312 с.
- **Індустріальний Донбас в історії розвитку економіки Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.).** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – 364 с.
- **Охорона здоров'я в Донбасі у 20-х рр. XX ст..** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – 140 с. (у співавторстві з Ю.В. Барабаш).
- **Творча інтелігенція Донбасу в 50-60-х рр. XX ст.** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – 122 с. (у співавторстві з Г.С. Сергієнко).
- **Російська православна церква в культурному та економічному житті Донбасу у 20-х рр. XX ст.** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – 132 с. (у співавторстві з С.А. Підченко).
- **Інженерно-технічна інтелігенція в розвитку важкої промисловості Півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.).** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 122 с. (у співавторстві з І.В. Симоненко).

Найважливіші статті І.В. Довжука, що стосуються історії Південної України

- **Вугільна промисловість Донбасу на зламі XIX-XX ст.** // Гуманітарний журнал. – 2000. – № 3-4. – С. 62-66.
- **Кам'яновугільна промисловість Півдня України в 60-70-х рр. XIX ст.** // Наукові записки з української історії: Зб. наук. статей. – Переяслав-Хмельницький: Золоті литаври, 2001. – Вип. 12. – С. 131-137.
- **Металургійна промисловість Півдня України в умовах економічної кризи 1900-1903 рр.** // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Історичні науки. – 2001. – № 5. – С. 24-27.
- **Наукове дослідження Донецького басейну в XIX столітті** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – Вип. X. – С. 66-71.
- **Деякі аспекти формування промислової буржуазії Донецького басейну в другій половині XIX ст.** // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: історія. – Вип. 7. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2002. – С. 51-54.

Бібліографічний довідник

- **З історії складання детальної геологічної й гірничопромислової карти Донбасу (початок ХХ ст.)** // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Історичні науки. – 2003. – № 6 (62). – С. 200-205.
- **Вугільна промисловість Донбасу в 40-50-х рр. ХІХ ст.** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 5. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. – С. 103-109.
- **Інвестування промисловості Півдня України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.** // Історичні записки: Зб. наук. праць. – Вип. 7. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. – С. 78-87.
- **Умови праці шахтарів Донбасу на зламі ХІХ-ХХ ст.** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 23. – Ч. 1. – Луганськ, 2009. – С. 58-66.
- **Шахтарі Донецького басейну наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.** // Wschodni rocznik humanistyczny. – Tom VII. – 2010-2011. – Lublin-Radzyn Podlaski, 2011. – S. 213-221.

Олександр Реєнт

ДОРОШЕНКО Оксана Миколаївна (18.10.1982, м. Первомайськ Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 2000 р. закінчила Бандурську загальноосвітню школу І-ІІІ ступенів. У 2000-2004 рр. навчалася у Первомайському навчально-науковому центрі Одеського національного університету. У 2005 р. закінчила магістратуру на історичному факультеті Одеського національного університету, отримала диплом зі спеціальності “Історія”.

Із 2007 по 2010 р. навчалася в аспірантурі Одеського національного університету.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Рід Скаржинських в історії Південної України (середина ХVІІІ – початок ХХ ст.)”. Науковий керівник – Т.Г. Гончарук.

Із вересня 2005 р. – викладач кафедри історії та загальних дисциплін Первомайського навчально-наукового центру. З вересня 2009 р. – старший викладач кафедри історії та психології Первомайського інституту Одеського національного університету. З лютого 2012 р. – доцент кафедри історії та загальних дисциплін Первомайського інституту Одеського національного університету. З серпня 2012 р. – методист Первомайської міської централізованої бібліотечної системи.

Дослідники історії Південної України

З 2012 р. – член Всеукраїнського товариства краєзнавців.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України (кінець XVIII – початок XX ст.), історія роду Скаржинських та сімейна історія південноукраїнських дворянських родин. Займається пошуком та введенням до наукового обігу джерел з історії населених пунктів, що знаходяться на теренах сучасної Миколаївщини. Вивчає історію м. Первомайська за матеріалами місцевої преси.

Автор більше 20 наукових праць.

Монографія О.М. Дорошенко, що стосується історії Південної України:

• **Рід Скаржинських в історії Південної України (середина XVIII – початок XIX століття).** – Миколаїв: Видавництво Ірини Гудим, 2011. – 164 с.

Найважливіші статті О.М. Дорошенко, що стосуються історії Південної України:

• **Йосип Петрович Скаржинський – визначний господар та меценат Південної України другої половини XIX – початку XX ст.** // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – № 13 (33). – 2006. – С. 150-158.

• **Внесок родини Скаржинських у розвиток архітектурної справи на території Південної України (кінець XVIII – XIX століття)** // Етнос. Культура. Духовність: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Інноваційні моделі розвитку туристичної інфраструктури України. Буковинське та світове старообрядництво: історія, культура, туризм”, Чернівці, 23-24 вересня 2006 р. – Ч. 2. – Чернівці: Глибочька друкарня, 2006. – С. 78-84.

• **Розвиток поміщицького господарства Скаржинських на території Первомайщини (остання чверть XVIII – перша половина XIX ст.)** // Сторінки історії, духовне життя Первомайська і Первомайщини: збірка доповідей регіональної наукової конференції, присвяченої 300-річчю заснування м. Первомайська. – Первомайськ, 2006. – С. 7-12.

• **Розвиток поміщицького господарства родини Скаржинських на території Південної України (остання чверть XVIII – перша половина XIX століття)** // Чорноморська минувшина. Записки

Бібліографічний довідник

Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса: Фенікс, 2007. – Вип. 2. – С. 89-93.

• **Внесок родини Скаржинських у соціально-економічний розвиток Південної України XIX століття** // Поляки на Півдні України XVII-XX століття: збірник наукових праць – Ольштин-Ополе-Вроцлав-Одеса, 2007. – С. 137-142.

• **Біографічний нарис родини Скаржинських (перша половина XVIII – початок XX століття)** // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Т. 76. – Вип. 63. – Історичні науки. – Миколаїв: Видавництво МДГУ імені П. Могили, 2008. – С. 149-153.

• **Петро Михайлович Скаржинський: походження та діяльність** // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Т. 83. – Вип. 70. – Історичні науки. – Миколаїв: Видавництво МДГУ імені П. Могили, 2008. – С. 131-133.

• **Історія Ольгинсько-Скаржинської сільськогосподарської школи** // Збірник наукових праць науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Українське агентство інформації та друку “Рада”, 2008. – Т. XIX. – С. 249-255.

• **Духовна спадщина родини Скаржинських (історія Архангело-Михайлівської та Петро-Павлівської церков)** // Культура народів Причорномор'я. – № 164. – 2009. – С. 67-70.

• **Скаржинські у легендах та переказах Південного Побужжя** // Генерація наукових ідей: соціально-економічні, суспільно-політичні, гуманітарні історичні культурологічні та правові аспекти дослідження проблем сучасного українського суспільства: збірник наукових праць I Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Вип. 1. – Первомайськ, 2011. – С. 180-187.

Андрій Демідов

ЄРМОЛІН Денис Сергійович (14.10.1985, м. Дубна Московської обл., Росія) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 2002 році закінчив середню загальноосвітню школу № 4 м. Печора (Республіка Комі). У 2002-2006 рр. навчався на кафедрі лінгвістики Факультету соціальних та гуманітарних наук Міжнародного університету природи, суспільства і людини “Дубна” (м. Дубна), отримав ступінь бакалавра лінгвістики.

У 2006-2008 рр. продовжив навчання в магістратурі на кафедрі загального мовознавства філологічного факультету Санкт-

Дослідники історії Південної України

Петербурзького державного університету, захистив магістерську дисертацію і отримав ступінь магістра лінгвістики.

У жовтні 2008 – листопаді 2011 р. навчався в аспірантурі Музею антропології та етнографії ім. Петра Великого (Кунсткамера) РАН.

У 2011 р. захистив кандидатську дисертацію “Поховально-поминальна обрядовість албанців Буджака та Приазов’я (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.)”. Науковий керівник – О.О. Новік.

З січня 2012 р. – молодший науковий співробітник відділу європеїстики Музею антропології та етнографії ім. Петра Великого РАН.

Сфери наукових інтересів: етнографія і усна історія балканських колоністів Південної України, історія старообрядницьких громад Приазов’я, поховально-поминальна обрядовість етнічних груп Балканського півострова, вивчення міських і сільських кладовищ Албанії та Косово.

З 2007 р. щорічно проводить польові етнографічні дослідження в Приазов’ї, з 2011 – у Південній Бессарабії.

У рамках етнографічного вивчення албанців Буджака та Приазов’я (кер. проекту О.О. Новік) провів дослідження поховально-поминального комплексу албанців України, зіставив структуру і специфіку обряду з етнографічними даними, що зафіксовані серед інших етнічних груп Південної України (болгар, гагаузів, українців, росіян), так і з власне балканським матеріалом (насамперед, серед населення Південно-Східної Албанії).

Автор понад 40 наукових публікації (статей, матеріалів конференцій, наукових звітів), учасник численних конференцій з доповідями з етнографії Південної України (Одеса, Бердянськ, Київ, Москва, Санкт-Петербург, Брянськ, Петрозаводськ, Тирана, Приштина, Мюнхен, Сіетл та ін.)

E-mail: denis.ermolin@gmail.com

Найважливіші статті Д.С. Єрмоліна, що стосуються історії Південної України:

• **Vendi i bimësisë dhe i kafshëve shtëpiake në ritet funërale të shqiptarët e Priazovjes në Ukrainë** // Vjetar / Arkivi shtetëror i Kosovës. 43 – 44 / 2010. – Prishtinë, 2010. – F. 558-562.

• **Календарный поминальный цикл приазовских албанцев в балканском контексте** // Материалы полевых исследований МАЭ РАН. Вып. 11 / Отв. ред. Е.Г. Федорова. – СПб.: МАЭ РАН, 2011. – С. 55-75.

Бібліографічний довідник

- **Похоронний обряд призовських албанцев (по матеріалам фотоілюстративного фонду відділу етнології та архіву МАЕ) // Культурне насліддя народів Європи. (Збірник МАЕ. Т. 57) / Отв. ред. А.А. Новик. – СПб.: Наука, 2011. – С. 156-215.**
- **Представлення о судьбе, смерті та загробном світі у призовських албанцев // Вестник ЛГУ ім. А.С. Пушкіна. – 2011. – № 2. – Том 4. – Історія. – С. 25-33.**
- **“Приходи к нам завтра на обід” (поминальна обрядність призовських албанцев) // Общество. Среда. Развитие. (Terza Humana). – 2011. – № 2. – С. 124-129.**
- **Причитання у албанцев України: фольклорна форма та жива традиція // Традиційна культура. – 2011. – № 4. – С. 69-79.**
- **Структура та характер сучасної погребально-поминальної обрядності албанцев Призовья // Антропологический форум Online. – 2011. – № 15. – С. 163-193.**
- **Етнографічне дослідження албанцев Призовья: етапи, результати, перспективи // Етнографічне оглядення. – 2012. – № 1. – С. 213-220. (Online розділ).**
- **Етнокультурні стереотипи нащадків балканських колоністів Буджака та Призовья // Музей. Традиції. Етнічність. – 2012. – № 2. – С. 124-134.**
- **Православне хаджіство: паломніцтво “задунайських” колоністів Буджака та Призовья в Ієрусалім в ХІХ – початку ХХ в. // Радловський збірник: Научні дослідження та музейні проекти МАЕ РАН в 2012 г. / Рос. акад. наук, Музей антропології та етнографії ім. Петра Великого (Кунсткамера); [отв. ред: Ю.К. Чісов]. – Санкт-Петербург: МАЕ РАН, 2013. – С. 393-399.**

(Анкета Д.С. Єрмоліна)

ЖУРАВЛІОВА Алла Олександрівна (10.09.1985, с. Воеводське Арбузінського р-ну Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 2002 р. закінчила середню школу в селі Воеводському. У 2002-2006 рр. навчалася на історичному факультеті Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, отримавши диплом бакалавра зі спеціальності “Історик”. У 2006-2007 рр. продовжила навчання в магістратурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, по закінченні якої отримала диплом магістра.

Дослідники історії Південної України

З вересня 2007 по червень 2009 р. – викладач кафедри історії та загальних дисциплін Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2007-2010 рр. – аспірант Одеського державного економічного університету.

У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію “Формування мережі залізничного транспорту в Південній Україні, її вплив на урбанізаційні процеси та розвиток торгівлі (др. пол. XIX – поч. XX ст.)”. Науковий керівник – Г.К. Парієнко.

Найважливіші статті А.О. Журавльової, що стосуються історії Південної України:

• **Роль С.Ю. Вітте в реформуванні Південно-Західної залізниці** // Науковий вісник / Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – Одеса, 2008. – № 18 (74). – С. 185-190.

• **Взаємозв’язок розвитку Чорноморського басейну торгівлі з проектуванням залізничних шляхів на Півдні України** // Культура народів Причорномор’я. – № 145. – 2008. – С. 143-145.

• **Вплив залізничних перевезень на розвиток аграрного сектору півдня України другої половини XIX ст.** // Український селянин: зб. наук. праць. – Черкаси, 2008. – Вип. 11. – С. 232-234.

• **Особливості розбудови залізничного транспорту України в умовах приватного та державного фінансування (історичний аспект)** // Науковий вісник / Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – Одеса, 2009. – № 7 (85). – С. 55-59.

• **Вплив залізничного транспорту на розвиток внутрішньої торгівлі Півдня України в другій половині XIX ст.** // Наукові праці: науково-методичний журнал / Чорноморський державний університет ім. Петра Могили. – Серія “Історичні науки”. – Миколаїв, 2009. – Т. 100. – Вип. 87. – С. 20-23.

• **Будівництво внутрішньоміського залізничного транспорту та його роль у розбудові міст Південної України (др. пол. XIX – поч. XX ст.)** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Вид. ХДУ, 2010. – Вип. XXXI-XXXII. – С. 288-293 (у співавторстві з В.М. Красовським).

Бібліографічний довідник

- **Особливості залізничної справи Півдня України за даними С.Ю. Вігте** // Проблеми державотворення в Україні: матеріали регіональної наукової конференції, присвяченої 10-ій річниці ПІ ОНУ імені І.І. Мечникова, 22 травня 2008 р. – Первомайськ, 2008. – С. 11-14.
- **Роль іноземців в проектуванні залізничних мереж Півдня України** // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [“Перший крок в науку”]. – Луганськ, 2009. – Т. 10.– С. 59-63.
- **Періодизація будівництва залізничних шляхів Півдня України в другій половині ХІХ ст.** // Регіональні дослідження в Україні: досягнення і проблеми: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 90-ій річниці утворення м. Первомайськ, 14-15 травня 2009 р. – Первомайськ, 2009. – С. 17-20.
- **Особливості господарського життя південного регіону напередодні розбудови залізничного транспорту** / Матеріали ІІ Волинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2-3 жовтня 2009 р. – Житомир, 2009. – С. 17-20.

(Анкета А.О. Журавльової)

ЗАДЕРЕЙЧУК Алла Анатоліївна (21.10.1980, м. Севастополь) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1997 р. закінчила Севастопольську загальноосвітню середню школу № 31. У 1997-2002 рр. навчалася на історичному факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 2001-2006 рр. – викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Севастопольського національного університету ядерної енергії та промисловості.

У 2006-2010 рр. – аспірант кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Внесок роду Фальц-Фейнів у соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток Півдня України”. Науковий керівник – В.Ю. Ганкевич.

Сфери наукових інтересів: соціально-економічна та суспільно-політична історія півдня України, біографії видатних діячів півдня України; історія кримських татар у ХІХ – на початку ХХ ст.

Автор понад 20 наукових праць.

Монографія А.А. Задерейчук, що стосується історії Південної України:

• **Фальц-Фейны в Таврии.** – Симферополь: Издательство “ДОЛЯ”, 2010. – 192 с., ил.

Найважливіші статті А.А. Задерейчук, що стосуються історії Південної України:

• **Деятельность семьи Фальц-Фейнов в работе органов земского самоуправления Таврической губернии** // Вестник Черниговского государственного педагогического университета. – 2006. – Вып. 34. – № 4. – С. 95-99.

• **История возникновения и деятельности частного порта Хорлы** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2007. – Т. 20 (59). – № 1. – С. 16-20.

• **Аскания-Нова – образцовое хозяйство на юге России (1818-1919 гг.)** // Вестник Черниговского государственного педагогического университета. – 2008. – Вып. 52. – № 5. – С. 141-146.

• **Участие рода Фальц-Фейнов в выставках-ярмарках Российской империи** // Культура народов Причерноморья. – № 111. – 2007. – С. 143-146.

• **Деятельность Владимира Эдуардовича Фальц-Фейна в Государственной Думе Российской империи III созыва** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2008. – Т. 21 (60). – № 1. – С. 63-75.

• **Гласный Таврического земства В.Э. Фальц-Фейн и решение вопроса о возвращении хаджи в Российскую империю в 1908 г.** // Проблемы гармонизации межэтнических и межконфессиональных отношений в Крыму. Сборник научных статей. – Симферополь, 2009. – С. 106-110.

• **Внесок роду Фальц-Фейнів у соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток Півдня України** // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. – 2010. – Т. 23 (62), № 1. – С. 50-62.

• **Використання сучасної сільськогосподарської техніки в маєтках Фальц-Фейнів** // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. – 2010. – Т. 24 (63), № 2. – С. 23-27.

Бібліографічний довідник

• **Пропаганда наукових знань в Асканії-Нова у дореволюційний період** // Чорноморський літопис. – 2011. – Вип. 4. – С. 144-151.

• **Ознаменованіе 100-летнего юбилея Отечественной войны 1812 года земствами Таврической губернии** // Ученые записки Таврического національного университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2012. – Т. 25 (64). – № 1. – С. 77-87.

(Анкета А.А. Задерейчук)

ЗАДЕРЕЙЧУК Іван Панасович (11.04.1980, смт. Шумськ Тернопільської обл.) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2010 р.).

У 1997 р. закінчив Шумську загальноосвітню середню школу № 2. У 1997-2002 рр. навчався на історичному факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 2002-2011 рр. працював у Кримському юридичному інституті системи навчальних закладів МВС України. У 2009-2011 рр. перебував на посаді заступника начальника кафедри теорії та історії держави і права цього інституту. З жовтня 2011 р. працює в Міжнародному гуманітарному університеті. У вересні 2012 р. призначений в.о. завідувача кафедри соціально-економічних дисциплін Кримського економіко-правового інституту Міжнародного гуманітарного університету.

Захистив кандидатську дисертацію “Розвиток освіти в німців Півдня України в 1789-1938 рр.”. Науковий керівник – В.Ю. Ганкевич.

Сфери наукових інтересів: історія України, міжнаціональні відносини на Півдні України, сучасні політичні процеси в Україні, методика викладання гуманітарних дисциплін.

Автор понад 60 наукових праць.

E-mail: zadereychuk@rambler.ru

Найважливіші статті І.П. Задерейчука, що стосуються історії Південної України:

• **Подготовка квалифицированных кадров для сельскохозяйственной отрасли в немецких колониях юга Украины в начале XX в.** // Ученые записки Таврического

Дослідники історії Південної України

національного університета ім. В.И. Вернадского. – Сер.: История. – 2003. – Т. 16. (55). – № 2. – С. 21-26.

• **Переселение меннонитов на территорию Крыма** // Вісник Чернігівського педагогічного університету. – 2006. – № 4. – С. 92-95.

• **Просветительская и экологическая деятельность И. Корниса и Ф. Виле на юге Украины** // Вісник Чернігівського педагогічного університету. – 2008. – № 5. – С. 41-45.

• **Роль бібліотек у просвіті німців Криму в XIX – першій половині XX ст.** // Культура народів Причорномор'я. – № 155. – 2009. – С. 110-114.

• **До питання формування та розвитку самоврядування в німецьких колоніях півдня України в першій половині XIX ст.: історико-правовий аспект** // Кримський юридичний вісник. – 2009. – № 2 (6). – С. 219-226.

• **Клубні заклади в системі просвіти німців Криму 20-30-х рр. XX ст.** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2008. – Т. 21 (60). – № 1. – С. 106-112.

• **Немцы Крыма в 1990-2004 годах** // Немцы Сибири: история и культура: материалы VI Международной научно-практической конференции. – Омск: Издательский дом “Наука”; изд-во ОмГПУ, 2010. – С. 131-137.

• **Політика радянської влади щодо німецьких релігійних конфесій у Криму в 20-30-ті рр. XX ст.** // Схід. – 2011. – № 3. – С. 99-102.

• **Німці Криму в системі професійної освіти в 20-30-ті роки XX ст.** // Історичний архів. Наукові студії. – 2011. – Вип. 7. – С. 24-27.

• **Стан садівництва у німців Криму в XIX – на початку XX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2012. – Вип. XXXIV. – С. 58-62.

(Анкета І.П. Задерейчука)

ЗАХАРЧЕНКО Таїса Костянтинівна (07.02.1960, м. Бердянськ) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2012 р.).

У 1977 р. закінчила середню школу № 9 м. Бердянська. Працювала лаборантом у Бердянському державному педагогічному університеті. З 1978 по 1984 р. навчалася на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

Бібліографічний довідник

У 1984-2004 рр. працювала вчителем історії та правознавства у школах м. Бердянська. Отримала звання “старший вчитель” (2001 р.), “вчитель-методист” (2002 р.) та кваліфікацію “вчитель вищої категорії”.

У 1999-2004 рр. навчалася в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

У грудні 2005 р. захистила кандидатську дисертацію “Соціокультурний розвиток німецьких та менонітських колоній Північного Приазов’я (XIX – початок XX ст.)”. Науковий керівник – С.Й. Бобилева.

З вересня 2006 р. – старший викладач кафедри всесвітньої історії та правознавства, з 2010 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та методики навчання історії, з 2012 р. – доцент кафедри філософії та всесвітньої історії Бердянського державного педагогічного університету.

Є соредактором наукового видання “Права людини в контексті загальної декларації прав людини” (2009 р.) та членом редакційної колегії наукового видання “Північне Приазов’я” (2008 р.).

Сфера наукових інтересів: історія національних меншин України XIX-XX ст.

Автор близько 50 наукових праць.

Публікації про Т.К. Захарченко:

- Слово про колегу: Захарченко Таїса Костянтинівна. – Бердянськ, 2010. – 12 с.

- Захарченко Таїса Костянтинівна // Соціально-гуманітарний факультет Бердянського державного педагогічного університету: бібліографія. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. – С. 114-118.

- Щоб жити недаремно // Азовский вестник. – 5 февраля 2010. – С. 3.

Найважливіші статті Т.К. Захарченко, що стосуються історії Південної України:

- **Німецькі колонії Бердянського повіту** // Наукові записки (історичні науки). Спеціальне видання іст. фак. Національного педагогічного ун-ту ім. М.П. Драгоманова й Бердянського державного педагогічного ун-ту. – К.-Бердянськ, 2002. – Вип. 46. – С. 47-51.

Дослідники історії Південної України

• **Особенности основания, адаптации и развития немецких и менонитских колоний Бердянского уезда** // Вопросы германской истории. Сб. науч. тр. – Днепропетровськ, 2003. – С. 75-85.

• **Wie die Kultur in Kreis Berdjansk entstand** // Lutherische Gemeinde. – Kirchengemeinde Berdjansk. – № 3. – 2003. – S. 12-15.

• **Міжетнічні відносини в Бердянському повіті (XIX ст.)** // Вопросы германской истории. Сб. науч. тр. / Отв. редактор С.И. Бобылева. – Днепропетровск: РИО ДНУ, 2004. – С. 48-56.

• **Релігійний фактор в соціокультурному житті колоністів Бердянського повіту (друга пол. XIX – поч. XX ст.)** // Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. – Чернівці, 2004. – Вип. 203-204. – С. 182-185.

• **Етносоціальні питання Північного Приазов'я (XVIII – поч. XX ст.). Утворення та ліквідація діаспори німців і менонітів** // Державотворчі процеси і соціально-економічні моделі розвитку України на сучасному етапі: Зб. наукових статей: В 2-х т. – Донецьк: ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2007. – Т. 2. – С. 74-78.

• **Культура садівництва та виноградарства німців і менонітів Північного Приазов'я (XIX – поч. XX ст.): перспективи реанімації галузей виробництва** // Північне Приазов'я / За ред. В.В. Крижжя, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. – С. 170-180.

• **Политика немецко-фашистских оккупантов в сфере образования на территории Приазовья (1941-1943 гг.): постановка проблемы** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – № 2. – 2008. – С. 130-132 (у співавторстві з В.А. Агеєвою).

• **Релігійне життя німецько-менонітського населення Північного Приазов'я (XIX – поч. XX ст.)** // Наука, релігія, суспільство. – № 4. – 2008. – С. 90-96.

• **Жизнь и быт южноукраинского населения в период оккупации (1941-1943 гг.)** // Юг России и Украина в прошлом и настоящем: история, экономика, культура / Сборник научных трудов V Международной научной конференции, г. Белгород, 23-24 января 2009 г. – Белгород: Государственный университет, 2009. – С. 397-400.

(Анкета Т.К. Захарченко)

ІВЛЄВА Яна Анатоліївна (01.01.1984, м. Саки) – кандидат історичних наук (2012 р.).

Бібліографічний довідник

У 2001 р. закінчила Виноградівську середню школу Сакського району. У 2001-2006 рр. навчалася на Євпаторійському педагогічному факультеті Республіканського вищого навчального закладу “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта), отримавши диплом з відзнакою і здобувши кваліфікацію “вчитель історії та правознавства”.

У 2007 р. з відзнакою закінчила історико-філологічний факультет РВНЗ “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта) за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр”, здобувши кваліфікацію “викладач історії”.

У листопаді 2007 – жовтні 2011 р. навчалася в аспірантурі Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

У квітні 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Архівні джерела з історії православних сект Таврійської губернії в першій половині XIX ст.”. Науковий керівник – Ю.А. Святець.

У вересні 2005 – травні 2007 р. – старший лаборант кафедри історії та правознавства Євпаторійського педагогічного факультету Республіканського вищого навчального закладу “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта). З вересня 2006 р. – асистент кафедри історії та правознавства Євпаторійського педагогічного факультету РВНЗ “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта).

З вересня 2012 р. – старший викладач кафедри історії та правознавства Євпаторійського інституту соціальних наук РВНЗ “Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта).

Сфери наукових інтересів: історія православних сект Таврійської губернії у XIX ст., джерелознавство історії Криму, архівна справа.

Працює над створенням синтетичної історії сектантів краю.

Автор і упорядник більше 30 наукових і методичних праць.

Найважливіші статті Я.А. Івлєвої, що стосуються історії Південної України:

- **Переселення духоборів і молочан з Таврійської губернії до Закавказького краю у першій половині XIX ст. (за матеріалами фондів Державного архіву Автономної Республіки Крим) // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 17. – Дніпропетровськ, 2009. – С. 119-130.**

- **Інформативний потенціал джерел з історії молочанської секти Таврійської губернії в першій половині XIX ст. (за матеріалами Державного архіву в Автономній Республіці Крим) // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19**

Дослідники історії Південної України

(у 2-х кн.). Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”. – Книга II, частина 1. – К., 2009. – С. 30-44.

• **Скопецька секта Таврійської губернії в першій половині XIX століття: особливості віровчення** // Історія релігій в Україні: науковий щорічник / [ред. кол. З. Білик, Я. Дашкевич, Л. Моравська; відп. ред. Т. Вишневецька] / Ін-т релігієзн., Львів, від-ня ін-ту укр. археогр. та джерелозн. ім. М. Грушевського НАН України [та ін.]. – Львів: Львівський музей історії релігії; вид-во “Логос”, 2009. – Кн. I. – С. 356-361.

• **Значение архивных источников в исследовании истории православного сектантства Таврической губернии первой половины XIX в. (на материалах фондов Государственного архива в Автономной Республике Крым)** // Архивы и историческая наука: материалы Второй междунар. межвуз. конф. 20 марта 2009 г. / отв. ред. О.А. Барынина. – СПб.: Скифия-Принт, 2009. – С. 86-91.

• **Джерела з історії духоборської, молоканської та скопецької сект** // Київська старовина. – К., 2010. – № 1 (341). – С. 160-172.

• **Джерельний комплекс з історії духоборської, молоканської та скопецької сект Таврійської губернії в першій половині XIX ст. у фондах Російського державного історичного архіву** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 18. – Дніпропетровськ, 2010. – С. 247-256.

• **Класифікація архівних джерел з історії духоборської, молоканської та скопецької сект Таврійської губернії першої половини XIX ст.** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 19. – Дніпропетровськ, 2011. – С. 182-189.

• **Особливості віровчення таврійських духоборів (на основі записки Й. Корніса про догмати духоборства)** // Історія релігій в Україні: науковий щорічник / [упоряд. О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич] / Ін-т релігієзн.; Львів, від-ня ін-ту укр. археогр. та джерелозн. ім. М. Грушевського НАН України [та ін.]. – Львів: Ін-т релігієзн. – філія Львівського музею історії релігії; вид-во “Логос”, 2011. – Кн. I. – С. 391-398.

• **Статистичні документи з історії православних сектантів Таврійської губернії у першій половині XIX ст.** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 20. – Дніпропетровськ, 2012. – С. 185-192.

Бібліографічний довідник

• **Картографічні джерела з історії таврійських духоборів і молокан у першій половині XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXIII. – С. 288-290.

(Анкета Я.А. Івлєвої)

ІРІОГЛУ Юрій Олександрович (06.09.1982, м. Пологи Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2009 р.), доцент (2013 р.).

У 2004 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 2007 р. – асистент, з 2010 р. – старший викладач, згодом – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2009 р. захистив кандидатську дисертацію “Усні наративи як джерело з історії болгарського населення Північного Приазов’я XX століття”. Науковий керівник – В.І. Мільчев.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, Української Асоціації Усної Історії.

Сфери наукових інтересів: джерелознавство, історіографія, історична регіоналістика, усна історія.

Науковий редактор шостого тому археографічного видання “Усна історія Степової України” (2009 р.).

E-mail: irioglu-2006@yandex.ru

Публікація про Ю.О. Іріоглу:

• Іріоглу Юрій Олександрович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 215-216.

Археографічне видання Ю.О. Іріоглу, що стосується історії Південної України:

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам’яток історії та культури / Ред.: А. Бойко

Дослідники історії Південної України

(голов. ред.), Ю. Іріюглу, В. Козирев та ін. – Т. 6. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 464 с.

Найважливіші статті Ю.О. Іріюглу, що стосуються історії Південної України:

• **Трансформації у традиційній культурі болгарського населення Північного Приазов'я другої половини XIX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 264-265.

• **Модернізаційні процеси в середовищі болгарського населення Північного Приазов'я у 20-30-ті роки XX століття за матеріалами усної історії** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: зб. наук. праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дєдкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 95-99.

• **Світоглядні імперативи старшої вікової групи болгарського населення Буджаку та Таврії за усними історіями** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 476-483.

• **Соціально-психологічні аспекти усної історії** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 339-350.

• **Усні історії як джерело дослідження соціальної та гендерної історії болгар Північного Приазов'я першої половини XX століття** // Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. – Великотърнавський университет “Св. Кирил и Методий”, 2006. – Т. 9. – С. 321-327.

• **Друга світова війна в усних історіях болгар Північного Приазов'я** // Схід/Захід: Іст.-культ. зб. / Схід. Ін-т українознавства ім. Ковальських та ін.; Редкол.: В.В. Кравченко та ін. – Х.: Майдан, 1998. – Вип. 11-12: Спец. Вид.: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. В. Кравченка, Г. Грінченко. – Х.: ТОВ “НТМТ”, 2008. – С. 224-235.

• **“Усні історії” таврійських болгар як джерело дослідження голодоморів 1932-1933 та 1946-1947 років** // Голодомор 1932-1933: запорізький вимір. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 208-230 (у співавторстві з В.І. Мільчевим).

Бібліографічний довідник

• **Формування комплексу усних наративів у середовищі болгар Північного Приазов'я** // Матеріали XI Міжнародної наукової конференції “Болгарии Північного Причорномор'я”, 15-16 жовтня 2010 р. – Мелітополь-Велико Тирново: Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького, Великотирнівський університет імені Св. Кирила і Мефодія, 2010. – С. 41-60.

Вікторія Константинова

КАВУН Максим Едуардович (10.09.1978, м. Дніпропетровськ) – кандидат історичних наук (2004 р.).

У 1995 р. закінчив із золотою медаллю середню школу № 10 м. Дніпропетровська. У 1995-2000 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом магістра з відзнакою зі спеціальності “Історія”.

У листопаді 2000 – жовтні 2003 р. – аспірант Дніпропетровського національного університету.

У жовтні 2003 р. захистив кандидатську дисертацію “Походження та рання історія міста Катеринослава”. Науковий керівник – В.В. Іваненко.

З серпня 2003 р. – викладач кафедри російської історії Дніпропетровського національного університету, з квітня 2007 р. по жовтень 2012 р. – доцент кафедри російської історії Дніпропетровського національного університету.

З листопада 2012 р. – завідуючий відділом “Музей історії місцевого самоврядування Дніпропетровської області” Дніпропетровського національного історичного музею імені Д.І. Яворницького.

З 1995 р. – член Всеукраїнської Спілки краєзнавців (нині – Національна Спілка краєзнавців України). З вересня 2008 р. – член правління Дніпропетровської обласної організації Національної Спілки краєзнавців України.

З вересня 2007 р. – Голова Робочої групи Комісії Дніпропетровської міської ради з найменування та перейменування вулиць, провулків, площ, парків, скверів, мостів та інших об'єктів на території міста.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України XVIII-XX ст., історія архітектури, історична урбаністика, культурологія, краєзнавство, регіональна історія, історична топоніміка.

Дослідники історії Південної України

Досліджує історію Південної України, передусім, в історико-урбаністичному аспекті. Обстоює ідею ґрунтового багатоаспектного вивчення історії м. Катеринослава – Дніпропетровська.

Нагороди: стипендія Міжнародного Благодійного фонду “Смолоскип” (1996-2004 рр.); стипендія Кабінету Міністрів України для молодих учених (2006-2008 рр.); подяки міського голови м. Дніпропетровська (2006, 2009, 2011 рр.).

Автор, співавтор і упорядник близько 350 публікацій, у тому числі 83 наукових праць (зокрема, 8 монографій, 1 археографічного видання, 1 брошури, 73 наукових статей), а також 261 науково-популярних праць (зокрема, 1 науково-популярної книги, 4 брошур, 256 науково-популярних статей), 2 науково-методичних праць.

E-mail: mkavun@yandex.ru

Персональний сайт: www.mkavun.narod.ru

Рецензія на прац. М.Е. Кавуна:

• Непомнящий А.А. Рец. на: Зуев В.Ф. Путешественные записки Василья Зуева от С. Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году / В.Ф. Зуев; / подг., вступ. ст., комм. М.Э. Кавуна; Ин-т укр. археологии и источниковедения им. М.С. Грушевского НАН Украины. – Днепропетровск: Герда, 2011. – 420 с.; ил. – (Editio princeps) // Український археографічний щорічник. – Вип. 15. – К., 2010. – С. 661-663.

Видання М.Е. Кавуна, що стосуються історії Південної України:

• **Дніпропетровськ: Віхи історії.** – Дніпропетровськ: Грані, 2001. – 256 с. – (у співавторстві з А.Г. Болебрухом, І.Ф. Ковальновою, І.С. Стороженком, В.І. Лазебник, В.Я. Яценком, В.В. Іваненком, О.А. Удодом, О.В. Касьяновим, К.В. Поповою).

• **“Секретний” підрозділ галузі: Нариси історії фізико-технічного інституту Дніпропетровського національного університету.** – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2001. – 376 с., іл. – (у співавторстві з В.С. Савчуком, Ф.П. Саніним, В.Я. Яценком, А.В. Портновим).

• **Старт в третє тисячелетіє: Очерки о Приднепровье.** – Дніпропетровськ: Проспект, 2002. – 304 с. – (у співавторстві з В. Платоновим, В. Морозом, Л. Пашук, В. Клименко, Л. Марковою).

Біобібліографічний довідник

- **Днепропетровск. Архитекторы.** – К.: Издательский дом “А+С”, 2006. – 196 с., ил. – (у співавторстві з Н.М. Кондель-Перміноюю, М.П. Андрущенкою, М.О. Лопатюком, С.І. Подолинним, В.С. Старостіним).
- **Історія міста Дніпропетровська.** – Дніпропетровськ: Грані, 2006. – 596 с. – (у співавторстві з А.Г. Болебрухом, І.Ф. Ковальновою, І.С. Стороженком, О.М. Посунько, В.І. Лазебник, С.І. Світленком, А.І. Голубом, Т.М. Цимляковою, Л.М. Марковою, В.В. Іваненком, В.В. Стецкевичем, В.М. Сацутою, Г.Г. Кривчиком, С.А. Квіткою).
- **Живописець із Сурьско-Литовського (Федір Павлович Решетников): Біобібліограф. посібник** / Упорядн. Т. Зайцева, І. Голуб, М. Кавун. – Дніпропетровськ: Дніпропетр. обл. наук. біб-ка, 2006. – 8 с.
- **Історія Дніпропетровського національного університету імені Олеса Гончара.** – 4-те вид., переробл і доповн. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2008. – 308 с. – (у співавторстві з А.Г. Болебрухом, В.С. Савчуком, С.І. Світленком, Є.І. Бородіним, В.В. Іваненком, В.Д. Мирончуком, О.В. Бойком, В.Я. Яценком, І.А. Шахрайчуком, Т.М. Кондратюком, І.С. Лісниковською, Ю.А. Лопатіним, С.І. Поляковим, А.М. Терновським, Р.Р. Хісамутдіноюю).
- **Літописець міста на трьох пагорбах Михайло Шатров (1908-1985) (до 100-річчя від дня народження): Біобібліограф. покажчик** / Упорядн.: І. Голуб, М. Кавун. – Дніпропетровськ: Дніпропетр. обл. наук. біб-ка, 2008. – 32 с.
- **Євген Вучетич – творець монументальних шедеврів (до 100-річчя від дня народження): Біобібліограф. покажчик** / Укл. М. Кавун, С. Пономаренко, І. Голуб; Дніпропетр. обл. універс. наук. біб-ка. – Дніпропетровськ: ДОНУБ, 2008. – 12 с.
- **Сади и парки в истории Екатеринослава-Днепропетровска.** – Книга 1. Парк имени Т.Г. Шевченко. – Дніпропетровськ: Герда, 2009. – 144 с., ил.
- **Діячі державної влади та самоврядування Дніпропетровської області: історичні нариси: у 2 т. – Т. 1.** – Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2009. – 448 с. (у співавторстві з В.І. Лазебник, В.С. Морозом, О.А. Репаном, С.І. Світленком, В.С. Савчуком, В.Д. Мирончуком, О.Б. Шляховим, М.П. Чабаном, О.О. Коником, В.Б. Єфимовим, О.В. Дяченко).
- **Зуев В.Ф. Путешественныя записки Василья Зуева от С. Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году** / подгот. текста, вступ.

Дослідники історії Південної України

статья, comment. М.Э. Кавуна; Ин-т укр. археографии и источниковедения им. М.С. Грушевского НАН Украины; Днепропетр. нац. ист. музей им. Д.И. Яворницкого. – Днепропетровск: Герда, 2011. – XXVIII, 394 с., ил., карт. – (Серия “EDITIO PRINCEPS”).

• **“Екатерининская миля”:** История памятника путешествия Екатерины II 1787 г. и основания Екатеринослава. – Днепропетровск: Герда, 2012. – 40 с. – (Исторические этюды Максима Кавуна; Вып. 1).

**Найважливіші статті М.Е. Кавуна, що стосуються історії
Південної України:**

• **Картографічний матеріал кінця XVIII ст. як джерело з історії формування м. Катеринослава** // Наддніпрянський історико-краєзнавчий збірник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: Етюд-Сервіс, 1998. – С. 104-110.

• **Два Катеринослави: До проблеми історичного континуїтету в розвитку міських поселень Півдня України XVIII – першої половини XIX ст.** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 6. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2001. – С. 147-153.

• **Актуальні питання літочислення міст Півдня та Сходу України** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 16. – К.-Донецьк: Рідний край, 2001. – С. 259-264.

• **В.В. Коховський і становлення м. Катеринослава наприкінці XVIII ст. (Матеріали до історії міста)** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 10. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2002. – С. 138-145.

• **“Потемкинские деревни”:** современные историографические прочтения культурного мифа // Україна і Росія: досвід історичних зв'язків та перспективи співробітництва. – Кривий Ріг: ТОВ “Етюд-Сервіс”, 2004. – С. 480-491.

• **Урбанізація Причорномор'я та Дніпровського Надпорожжя в контексті методологічного плюралізму світової урбаністики** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Нац. гірн. ун-тет, 2006. – С. 23-31.

• **Роль иностранного элемента в оптимизации процесса колонизации и урбанизации Новороссии в раннемодерновую эпоху** // Вопросы германской истории. Немцы Украины и России в

Бібліографічний довідник

конфликтах и компромиссах XIX-XX веков. – Днепропетровск: Пороги, 2007. – С. 43-57.

• **Перший історіограф Катеринослава: Архієпископ Гавриїл (В.Ф. Розанов) і процес формування історіографії, історичної культури та самосвідомості міста** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. – Вип. 6. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2008. – С. 73-87.

• **Проблеми адаптації цивілізаційних концепцій Європейського Просвітництва у регіональному контексті Північного Причорномор'я (друга половина XVIII – початок XIX ст.)** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2009. – С. 28-42.

• **Ранній Єкатеринослав как пространство культурного Пограничья в сознании современников (опыт прочтения российских мемуарных источников первой четверти XIX в.)** // Фронтири міста: історико-культурологічний альманах. – Дніпропетровськ: Герда, 2012. – Вип. 2. – С. 80-91.

(Анкета М.Е. Кавуна)

КАЛІНОВСЬКИЙ Володимир Віталійович (02.04.1987, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 2004 р. закінчив із золотою медаллю середню загальноосвітню школу № 8 м. Сімферополя. У 2004-2009 рр. навчався на історичному факультеті Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності “Історик, викладач історії” та кваліфікацію “магістр історії”.

Листопад 2009 – жовтень 2012 р. – аспірант Центру пам'яткознавства НАН України та УТОPIK.

У 2012 р. захистив кандидатську дисертацію “Православне духовенство в охороні культурної спадщини Криму (1837-1920)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

З 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: історія Церкви в Криму у XIX – на початку XX ст., церковне пам'яткознавство Криму, єпархіальна періодика Південної України, біографії ієрархів південноукраїнських єпархій.

Створив перше комплексне дослідження, присвячене краєзнавчій роботі православного духовенства в Криму; досліджує маловідомі аспекти діяльності служителів культу; займається пошуком та

Дослідники історії Південної України

введенням до наукового обігу джерел з церковної історії регіону, пам'яткознавчими та біографічними студіями.

Автор близько 40 наукових праць (зокрема, 1 монографії та близько 40 наукових статей).

Рецензії на праці В.В. Каліновського:

- Ковальова І.Ф. Гідне поповнення авторитетної книжкової серії // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПК. – К., 2012. – Вип. 22. – С. 319-321.

- Кутайсов В.А. Содержательное исследование по церковному кримоведению // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2012. – Т. 25 (64). – № 2. – С. 128-131.

Монографія В.В. Каліновського, що стосується історії Південної України:

- “Древностей – и замечательных, и интересных, и красивых – непочатый уголок”: Церковное кримоведение (1837-1920) / под ред., вступ. ст. А.А. Непомнящего. – К.-Симферополь: Антиква, 2012. – 340 с., ил. – (Серия: Биобиблиография кримоведения; Вып. 18).

Найважливіші статті В.В. Каліновського, що стосуються історії Південної України:

- Часопис “Таврические епархиальные ведомости” в культурно-суспільному житті Таврії у XIX ст. // Українська періодика: історія і сучасність: доп. та пов. Десятої всеукр. наук.-теор. конф. Львів, 31 жов. – 1 лист. 2008 р. / Львівська нац. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. – Львів, 2008. – С. 132-140.

- Часопис “Таврические епархиальные ведомости” як біографічне джерело до характеристики видатних церковних діячів Таврійської губернії // Православ'я – наука – суспільство: питання взаємодії: на пошану київського митрополита Євгенія (Болховітінова): матер. Сьомої міжнар. наук. конф. (27-29 трав. 2009 р.) / Нац. Києво-Печерський іст.-культ. запов. – К., 2010. – С. 33-40.

Бібліографічний довідник

- **Монастирі Криму в студіях духівництва Таврійської єпархії (XIX – перша чверть XX ст.)** // Красзнавство. – 2010. – № 1/2. – С. 143-148.
- **Пам'яткознавча діяльність духовних осіб Таврії в роботі наукових товариств** // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПІК. – К., 2010. – Вип. 17. – С. 221-231.
- **Церковне історико-археологічне товариство Таврійської єпархії** // Питання історії науки і техніки. – 2010. – № 2. – С. 18-25.
- **Шляхом непорозумінь та компромісів: учені-археологи і таврійське духівництво в справі охорони пам'яток Криму (кінець XIX – початок XX ст.)** // Чорноморський літопис. – 2010. – Вип. 2. – С. 73-77.
- **Красназвча робота в духовно-навчальних закладах Таврійської єпархії (друга половина XIX-початок XX ст.)** // Красзнавство. – 2011. – № 3. – С. 40-44.
- **“Російський Афон” архієпископа Інокентія (Борисова): політичні аспекти відновлення християнських пам'яток Криму** // Церква – наука – суспільство: питання взаємодії: на пошану Київського митрополита Євгенія (Болховітінова): матер. Дев'ятої міжнар. наук. конф. (25-27 трав. 2011 р.) / Нац. Києво-Печерський іст.-культ. запов. – К., 2011. – С. 122-124.
- **Монастир Св. Володимира й археологічне дослідження Херсонесу: нові свідчення про охорону християнських старожитностей Криму (друга половина XIX ст.)** // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПІК. – К., 2011. – Вип. 19. – С. 281-290.
- **Музей християнських старожитностей у Херсонесі: з досвіду взаємин представників церкви і науковців у XIX – на початку XX ст.** // Болховітіновський щорічник / Нац. Києво-Печерський іст.-культ. запов. – К., 2011. – С. 186-196.

(Анкета В.В. Каліновського)

КАМІНСЬКА (ШАРИГІНА) Олена Анатоліївна (05.08.1975, м. Херсон) – кандидат історичних наук (2010 р.), доцент (2012 р.).

У 1992 р. закінчила середню школу № 4 м. Херсона. У 1999-2004 рр. навчалась у Херсонському державному університеті, отримавши диплом зі спеціальності “Історія” з кваліфікацією “Викладач історії, вчитель правознавства і суспільствознавства”.

Дослідники історії Південної України

У 2005-2007 рр. працювала вчителем історії, філософії та права у Приватному ліцеї економіки, управління та права при Міжнародному університеті бізнесу і права. З вересня 2007 р. – викладач (з вересня 2008 р. – старший викладач) кафедри цивільного, господарського права і процесу Приватного вищого навчального закладу Міжнародний університет бізнесу і права, з січня 2009 р. – старший викладач кафедри теорії держави і права, філософії та гуманітарних дисциплін. У 2010-2011 рр. – старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ. З вересня 2011 р. – доцент кафедри теорії держави і права, філософії та гуманітарних дисциплін Приватного вищого навчального закладу Міжнародний університет бізнесу і права.

У листопаді 2006 – квітні 2010 р. – здобувач кафедри українознавства Херсонського національного технічного університету.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “ Історія виникнення і розвитку залізничного та морського транспорту на Півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.”. Науковий керівник – В.Д. Сусоров.

Сфери наукових інтересів: історія транспорту, соціально-економічна та політична історія України XIX-XX ст.

Автор 25 наукових праць (зокрема, 1 монографії та 20 наукових статей).

Монографія О.А. Камінської (Шаригіної), що стосується історії Південної України:

• **Історія виникнення і розвитку залізничного та морського транспорту на Півдні України (друга половина XIX – початок XX століття).** – Херсон: Вид-во ХДМІ, 2009. – 260 с.

Найважливіші статті О.А. Камінської (Шаригіної), що стосуються історії Південної України:

• **Історія Катерининської залізниці (друга половина XIX – початок XX століття)** // Наукові праці: наук.-метод. журнал (Серія: Історичні науки). – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Т. 100. – Вип. 87. – С. 33-39.

• **Розвиток морського флоту Чорноморсько-Азовського басейну у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Наукові праці:

Бібліографічний довідник

наук.-метод. журнал (Серія: Історичні науки). – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Т. 104. – Вип. 91. – С. 46-50.

• **Передумови будівництва залізниць на Півдні України в другій половині XIX – на початку XX століть** // Сіверянський літопис. – Чернігів, 2009. – № 4. – С. 125-133.

• **Історія Одеської залізниці (друга половина XIX – початок XX століття)** // 36. наук. праць НДІ Українознавства. – К., 2009. – Т. XXIV. – С. 220-228.

• **Історіографія розвитку залізничного та морського транспорту на Півдні України у другій половині XIX – на початку XX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 464-468.

• **Історія Харково-Миколаївської залізниці (друга половина XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – Вип. XXXI. – С. 88-92.

• **Історія Курсько-Харково-Азовської залізниці (друга половина XIX століття)** // Українознавство. – К.: НДІ українознавства Міністерства освіти і науки України, 2012. – № 1 (42). – С. 93-95.

• **Політика уряду Російської імперії щодо розвитку морського комерційного флоту Чорноморсько-Азовського басейну (друга половина XIX ст.)** // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Історичні науки. – 2012. – № 6 (241). – С. 109-116.

• **Діяльність пароплавних компаній Чорноморсько-Азовського басейну (друга половина XIX століття)** // Історичний архів. Наукові студії: Збірник наукових праць. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 9. – С. 35-40.

• **Проблеми розробки проектів будівництва залізниць на Півдні України** // Наукові праці: наук.-метод. журнал. (Серія: Історичні науки). – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 103. – С. 45-54.

(Анкета О.А. Камінської)

КАПАРУЛІН Юрій Валерійович (01.08.1986,
м. Дніпропетровськ) – кандидат історичних наук (2012 р.).

Дослідники історії Південної України

У 2003 р. закінчив Академічний лицей при Херсонському державному університеті. З 2003 р. навчався в Херсонському державному університеті. У 2008 р. отримав диплом зі спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”. У 2008-2009 рр. – викладач, асистент Херсонської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом та Херсонського державного університету.

У листопаді 2009 – червні 2012 рр. – аспірант Херсонського державного університету.

У 2012 р. захистив кандидатську дисертацію “О. Рябінін-Скляревський (1878-1942 рр.): інтелектуальна біографія історика”. Науковий керівник – В.М. Андреев.

Сфери наукових інтересів: воєнна історія, біоісторіографія.

Дослідив, зокрема, діяльність Олександра Рябініна-Скляревського на півдні України, вивчення ним історії регіону.

Найважливіші статті Ю.В. Капаруліна, що стосуються історії Південної України:

• **З історії масонства на Півдні України: неопублікована праця О. Рябініна-Скляревського** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2009. – Вип. XXX. – С. 211-217.

• **О. Рябінін-Скляревський як дослідник історії Південної України** // Наукові записки. – 2011. – Т. 22. – С. 278-283.

• **Неопублікована праця О. Рябініна-Скляревського з історії Задунайської Січі** // Пам’ятки. – 2011. – Т. 12. – С. 23-41.

• **Проблеми української воєнної історії у творчості О. Рябініна-Скляревського** // Воєнна історія Північного Причорномор’я та Таврії (Матеріали Всеукраїнської наукової військово-історичної конференції). – Севастополь, 2011. – С. 324-329.

• **Історико-літературознавчі студії О. Рябініна-Скляревського** // Наукові праці. Серія “Історія”. – Миколаїв, 2011, – Т. 147. – С. 97-102.

(Анкета Ю.В. Капаруліна)

КАРАУЛЬНА Олена Миколаївна (10.09.1956, с. Майське Бобринецького р-ну Кіровоградської обл.) – кандидат історичних наук (2005 р.), доцент (2010).

У 1982 р. з відзнакою закінчила Київський державний інститут ім. О.Е. Корнійчука.

Бібліографічний довідник

Працювала заступником директора з навчально-практичного роботи Миколаївського державного училища культури.

У 2004 р. присвоєно педагогічне звання “Викладач-методист” та кваліфікаційна категорія “Спеціаліст вищої категорії”.

Після закінчення аспірантури у 2005 р. захистила кандидатську дисертацію “Південь України кінця ХІХ – початку ХХ століття в контексті українського культурно-національного відродження”. Науковий керівник – В.Д. Яремченко.

Працювала заступником директора з навчально-практичного навчання Миколаївського державного училища культури.

У 2005-2007 рр. – проректор з навчально-методичної роботи Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини Відкритого Міжнародного університету розвитку людини “Україна”.

3 вересня 2007 р. – доцент кафедри всесвітньої історії Інституту історії та права МДУ ім. В.О.Сухомлинського.

3 вересня 2010 р. – доцент кафедри філософської думки та культурології Навчально-наукового інституту історії та права.

Брала участь у створенні та комплектації народного музею Південноукраїнського побуту та ремесел. Разом з творчою етнографічною групою Миколаївського державного училища культури взяла участь у польовій фольклорно-етнографічній експедиції по території населених пунктів Миколаївщині, які вважаються колишніми козацькими хуторами та змовниками.

Сфери наукових інтересів: етнографія, джерелознавство та культура Півдня України.

Автор близько 30 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 2 хрестоматійних збірок, більше 20 статей).

Публікації про О.М. Караульну:

- Миколаївське державне вище училище культури. 50 років служіння культурі. 1954-2004 рр.: збірник нарисів і спогадів. – Миколаїв: Іліон, 2004. – 150 с.

- Навчально-науковий інститут історії та права (1974-2010 рр.). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2011. – 452 с.

Видання О.М. Караульної, що стосуються історії Південної України:

Дослідники історії Південної України

• **Козацька веселка над Бугом. хрестоматія з народознавства.** – Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2002. – 192 с. (у співавторстві з В.Я. Дрізо та О.О. Царельник).

• **Козацька веселка над Бугом. Свята та обряди за народним календарем в козацьких поселеннях Миколаївщини.** – Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2010. – 170 с. (у співавторстві з В.В. Щукіним, В.Я. Дрізо, О.О. Царельник).

• **Миколаївське градоначальство в площині культурно-історичних процесів (кінець XIX – початок XX ст.).** – Миколаїв, 2013. – 164 с. (у співавторстві з М.М. Шитюком).

Найважливіші статті О.М. Караульної, що стосуються історії Південної України:

• **Розвиток національно-музичної культури кінця XIX початку XX ст. на Миколаївщині** // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник. Одеська державна музична академія ім. А.В. Нежданової. – Одеса: Друкарський дім, 2004. – № 5. – С. 15-18.

• **Бібліотечні установи як осередки становлення ідей національної культури на Миколаївщині кінця XIX – початку XX ст.** // Бібліотечний вісник: збірка наукових праць. – К., 2004. – № 4. – С. 31-33.

• **Діяльність культурно-громадських товариств півдня України кінця XIX – початку XX ст. як приклад формування національної свідомості (на матеріалах Миколаївського губернаторства)** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса: Астропринт, 2006. – № 8. – С. 25-35.

• **Становлення архітектурних стилів на Миколаївщині кінця XIX – початку XX.** // Міжрегіональна науково-практична конференція “Поліетнічна культура півдня України: історичні особливості формування та сучасні проблеми розвитку”. – Миколаїв, 2007. – С. 28-33.

• **Культурний розвиток єврейських меншин Півдня України в контексті радянської національної політики 30-х років XX ст. (на прикладі роботи Миколаївського будинку єврейської культури)** // МДГУ ім. Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”. – Вип. 75 – 2008. – С. 125-128.

• **Гастрольна палітра корифеїв російського театру на південноукраїнській сцені та її вплив на формування аматорського акторства (на матеріалах Миколаївського**

Бібліографічний довідник

градоначальства кінця XIX – початку XX ст.) // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 94. – Вип. 81. – Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2009. – С. 152-159.

• **Етнокультурний процес як сегмент ідеологізації суспільства (на прикладі роботи Миколаївського будинку єврейської культури у 30 - х рр. XX ст.)** // Збірка наукових праць Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України ім. І.Ф. Кураса та Запорізького національного технічного університету. – Запоріжжя: НТУ, 2010. – С. 111-120.

• **Регіональна етнографічно-фольклористична діяльність XIX ст. як новий етап національно-культурного відродження Півдня України** // Аркасівські читання: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (14-15 квітня 2011 р.). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2011. – С. 242-245.

• **Діяльність культурно-громадських товариств Миколаївського губернаторства кінця XIX – початку XX ст.** // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.32: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2012. – С. 86-94.

• **Наукова еліта Миколаївського губернаторства кінця XIX – початку XX ст. у розвитку національної культури** // Аркасівські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2012 р.). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С. 173-176.

(Анкета О.М. Караульної)

КАРМАЗІНА Наталя Валеріївна (09.04.1977, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2011 р.).

У 1994 р. закінчила середню школу № 36 м. Сімферополя. У 1994-1999 рр. навчалася на історичному факультеті Сімферопольського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історія”.

У серпні 1999 – серпні 2005 р. – викладач історії Сімферопольського економічного ліцею, у 2005-2006 рр. – заступник директора з виховної роботи гімназії № 9 Сімферопольської міської ради.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Розвиток історичного краєзнавства в Криму (1954-1991 рр.)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

Дослідники історії Південної України

З жовтня 2005 р. – викладач кафедри історії Кримського інженерно-педагогічного університету, з вересня 2006 р. до серпня 2007 р. – старший викладач.

З вересня 2007 р. – завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Університету економіки і управління (м. Сімферополь). З лютого 2008 р. – проректор з навчально-методичної роботи Університету економіки і управління (м. Сімферополь).

З 2006 р. – заступник голови Кримської республіканської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. З 2009 р. – член Українського національного комітету ICOMOS. З травня 2012 р. – голова Кримської республіканської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

Працює над докторською дисертацією “Становлення та розвиток історичного пам'ятокознавства на Півдні України (кінець XVIII – початок XX ст.)”.

Бере участь у підготовці Зводу пам'яток історії і культури України в Автономній Республіці Крим, виконує роботу з виявлення, обстеження і фотофіксації пам'яток, здійснює моніторинг стану об'єктів культурної спадщини Криму. Започаткувала створення електронного архіву (бази даних) об'єктів культурної спадщини Кримського півострова. Є організатором низки пам'ятокознавчих заходів.

Ініціатор та організатор щорічної всеукраїнської наукової конференції “Актуальні питання охорони та використання культурної спадщини Криму”.

Сфери наукових інтересів: розвиток пам'ятокознавства на півдні України у XIX ст., розвиток історичного краєзнавства в Криму в XIX–XX ст., історія пам'яткоохоронної роботи на півдні України.

Комплексно досліджує процес становлення й розвитку історичного пам'ятокознавства півдня України XIX – початку XX ст. як невід'ємної частини пам'ятокознавства Російської імперії, вивчає форми і методи роботи офіційних установ та громадських товариств у галузі історичного пам'ятокознавства, спрямовані на вивчення і збереження впродовж XIX – початку XX ст. культурної спадщини півдня України. Визначає внесок науково-громадських осередків, окремих дослідників у вивчення і збереження старожитностей регіону.

Нагороди: почесна грамота Міністерства культури і туризму України (2008 р.), подяка Представництва Президента України в АРК (2009 р.), грамоти Кримського регіонального центру оцінювання якості освіти (2008, 2009 рр.), цінний подарунок Верховної Ради

Бібліографічний довідник

України (2012 р.), грамота Міністерства освіти і науки, молоді та спорту АР Крим (2012 р.).

Автор 35 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 4 навчально-методичних посібників, 30 наукових статей).

E-mail: karmazinanata@ukr.net

Рецензії на праці Н.В. Кармазіної:

- Зозуля С.Ю. Історіографія повоєнного пам'яткознавства в Криму: Точка відліку // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПК. – К., 2006. – Вип. 9. – С. 225-228.

- Горак В. Нове слово в історичному кримознавстві // Історичний журнал. – К., 2007. – № 1. – С. 116-117.

- Маньковська Р., Дмитрук В. Красназничка школа в Криму: Досвід і перспективи // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика / Ін-т історії України НАН України. – К., 2007. – Вип. 12: Збірник статей на пошану професора П.П. Гузенка. – С. 495-500.

- Пучков А.А. “Биобиблиография крымоведения”: Многовекторье одной безбрежной темы // Питання історії науки і техніки. – К., 2008. – № 1. – С. 53-60.

Монографія Н.В. Кармазіної, що стосується історії Південної України:

- **Нариси розвитку історичного красназничства в Криму (1954-1991 рр.)** / За ред. А.А. Непомнячого. – Сімферополь: Таврія, 2005. – 177 с. – (Бібліографія кримознавства; Вип. 4).

Найважливіші статті Н.В. Кармазіної, що стосуються історії Південної України:

- **Забутий кримський красназничець: Павло Наумович Надінський** // Історичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 77-82.

- **Увічнення сторінок історії та культури в Криму в другій половині ХХ ст.** // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; Українське т-во охорони пам'яток історії та культури. – 2008. – Вип. 14. – С. 66-78.

- **Развитие культурно-образовательной среды Таврической губернии во второй половине XIX – начале XX века** // Вестник

Дослідники історії Південної України

СевГТУ. Педагогіка: сб. науч. тр. / Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2009. – Вып. 96. – С. 174-176.

• **З історії збереження історико-культурної спадщини в Криму в 60-80-х рр. ХХ ст.** // Краєзнавство. – К., 2009. – Ч. 3-4. – С. 111-117.

• **Значення історичного краєзнавства в освіті та вихованні молоді Криму (50-80-ті рр. ХХ ст.)** // Вестник СевГТУ. Педагогіка: сб. науч. тр. / Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2010. – Вып. 105. – С. 140-145.

• **На сторожі історичної та культурної спадщини Півдня України (Микола Мурзакевич)** // Краєзнавство. – 2012. – № 3. – С. 85-92.

• **Вивчення та охорона пам'яток Півдня України в діяльності Одеського товариства історії та старожитностей** // Праці Центру пам'яткознавства. – 2012. – № 22. – С. 224-235.

(Анкета Н.В. Кармазіної)

КОЗИРЕВ Олег Сергійович (20.01.1959, м. Миколаїв) – кандидат історичних наук (2005 р.), доцент (2008 р.).

У 1974 р. закінчив восьмирічну школу № 40, а через два роки – середню школу № 13 м. Миколаєва. Працював слюсарем механоскладальних робіт цеху № 51 суднобудівного заводу імені 61 Комунара.

У 1977-1981 рр. навчався на історичному факультеті Миколаївського державного педагогічного інституту імені В.Г. Белінського зі спеціальності “Історія”, отримавши диплом з відзнакою з присвоєнням кваліфікації “Вчитель історії і суспільствознавства”.

З січня 1981 р. працював учителем історії у вечірній середній школі № 5, а з листопада – вчителем історії та суспільствознавства у середній школі № 52. З жовтня 1987 р. по серпень 1989 р. – організатор позакласної та позашкільної освіти середньої школи № 25.

З вересня 1989 р. – викладач кафедри історії КПРС і політичної економії Миколаївського державного педагогічного інституту імені В.Г. Белінського. У зв'язку з неодноразовими перейменуваннями і реорганізаціями кафедри працював викладачем кафедри політичної історії і політичної економії (червень 1990 – травень 1992 р.); викладачем кафедри історії України та економічної теорії (травень 1992 – жовтень 1993 р.); старшим викладачем кафедри історії України

Бібліографічний довідник

та економічної теорії (жовтень 1993 р.), старшим викладачем кафедри українознавства (жовтень 1993 р. – вересень 2003 р.). З вересня 2003 р. – старший викладач, з вересня 2005 р. – доцент кафедри політології Миколаївського державного (з серпня 2010 р. – національного) університету ім. В.О. Сухомлинського.

У 2005 р. захистив кандидатську дисертацію “В.Г. Мальований у суспільно-політичному русі України 70-80-х років XIX ст.” Науковий керівник – М.М. Шитюк.

Діяльність В.Г. Мальованого міцно пов’язана з південноукраїнським регіоном. Він – дворянин Катеринославської губернії, дитинство провів в с. Андріївка Олександрівського повіту, вчився в Катеринославській гімназії. У 1870-х рр. був одним з найактивніших членів Одеської громади (цьому періоду діяльності В.Г. Мальованого присвячена друга глава дисертації О.С. Козирева), активно співпрацював з Єлизаветградською громадою, займався налагодженням зв’язків між південноукраїнськими громадівцями та М. Драгомановим у Женеві.

О.С. Козирев – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: російське народництво та українське народолюбство 60-80-х рр. XIX ст.; народництво в Україні та “єврейське питання”.

Лауреат обласної культурологічної премії ім. М.М. Аркаса в номінації “Просвітницька діяльність” (1996 р.).

Автор понад 90 наукових праць.

Публікації про О.С. Козирева та рецензії на його праці:

- Козырев Олег Сергеевич // Иудаика в странах СНГ и Балтии: Справочник / Редколлегия: Р.М. Капланов, В.В. Мочалова, Л.А. Чулкова / Центр научных работников и преподавателей иудаики в вузах “Сэфер”; Международный Центр университетского преподавания еврейской цивилизации (Еврейский Университет, Иерусалим). – М., 1999. – С. 123, 249.

- Kozyrev Oleg // Academic Directory of Jewish Studies in the CIS and Baltic States / Moskow Center for University Teaching of Jewish Civilization “Sefer”; International Center for University Teaching of Jewish Civilization, Hebrew University of Jerusalem. – Moscow, 1999. – P. 119, 235.

Дослідники історії Південної України

• Козирев Олег Сергійович // Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса: Альманах / Укладач І.І. Александренко. – Миколаїв: Атол, 2003. – С. 28.

• Козирев Олег Сергійович // Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса: Альманах / Укладач І.І. Александренко. – 2-е вид. доп. – Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2006. – С. 41.

• Козырев Олег Сергеевич // Запорізькі єврейські читання 1991-2005 рр.: Каталог / Керівник проекту С.Ф. Орлянський. Редактор Б.Л. Естеркін / Запорізький національний університет; Запорізьке міське відділення товариства “Україна-Ізраїль”. – Запоріжжя, 2006. – С. 18, 19, 42.

• Козирева М.Е. Козирев Олег Сергійович // Навчально-науковий інститут історії та права (1974-2010 рр.). Присвячується 100-річчю з дня заснування МНУ ім. В.О. Сухомлинського. – Миколаїв: Видавництво МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2011. – С. 284-289.

• Сарбей В.Г. До проблеми “Одеса в історії українського національного відродження кінця XVIII – початку XX ст.” // Одесі – 200: Тези доп. міжнар. наук.-теорет. конф. 6-8 вересня 1994 р. – Ч. 1. – Одеса, 1994. – С. 99-100.

• Шкварець В.П. Історія рідного краю. Миколаївщина: погляд крізь віки: Історико-краєзнавчий нарис-посібник. – Миколаїв-Одеса, 2002. – С. 21, 96.

• Орлянский С. В.О. Ключевский и некоторые заметки о работах участников Запорожских еврейских чтений // Восьмые Запорожские еврейские чтения / Запорожский государственный университет; Запорожское городское отделение общества “Украина-Израиль”. – Запорожье: Диво, 2004. – С. 215, 216.

Довідкове видання О.С. Козирева, що стосується історії Південної України:

• **Провідники духовності в Україні: Довідник** / За ред. І.Ф. Кураса. – К.: Вища школа, 2003. – 783 с. (у співавторстві з М.О. Багметом, В.І. Гусевим, М.С. Івановим, Г.Д. Казьмирчуком, Ю.В. Котляром та ін.).

Найважливіші статті О.С. Козирева, що стосуються історії Південної України:

Бібліографічний довідник

• **В. Мальований в українському національному русі (70 – початок 80-х років XIX ст.)** // Четверта Академія пам'яті професора Володимира Антоновича 26-27 березня 1999 року: Доповіді та повідомлення. – К., 1999. – С. 181-194.

• **Володимир Мальований: сторінки біографії** // Наукові праці: Збірник. – Т. 10: Історичні науки. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 2001. – С. 57-61.

• **Соломон Яковлевич Виттенберг** // Девятыя Запоржские еврейские чтения. – Запорожье, 2005. – С. 330-335.

• **Фанни Абрамовна Морейнис-Муратова** // Десятыя Запорожские еврейские чтения. 11-12 мая 2006 г. – Запорожье. – С. 405-410.

• **Агітаційно-пропагандистська діяльність народництва в Україні у 70-80-х рр. XIX ст. та “сврейське питання”** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2008. – Вип. 12. – С. 38-47.

• **Громадсько-політична діяльність українського народолюбця Володимира Мальованого на початку 80-х рр. XIX ст.** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 88. Вип. 75. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – С. 140-148.

• **Громадсько-політична діяльність Володимира Мальованого в одеський період (1870-1879)** // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 168. Т. 180. Історія. – С. 27-30.

(Анкета О.С. Козирева)

КОЗИРЕВА Марина Едуардівна (2.11.1960, м. Миколаїв) – кандидат історичних наук.

У 1977 р. закінчила із золотою медаллю середню школу № 30 м. Запоріжжя.

У 1977-1981 рр. навчалася на історичному факультеті Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Белінського, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності “вчитель історії та суспільствознавства”. Під час навчання у 1980-1981 рр. працювала лаборантом кафедри історії СРСР та УРСР Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Белінського.

Дослідники історії Південної України

З 1981 р. – вчитель історії ВСШ № 28 м. Миколаєва. З серпня 1983 р. – вихователь ГПД СШ № 15, з серпня 1985 р. – вихователь ГПД СШ № 32.

Із січня 1988 р. – старший лаборант кафедри історії СРСР та УРСР (після перейменування у 1991 р. – кафедри історії України) Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Белінського.

У 1992 р. вступила до заочної аспірантури кафедри історії України Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Белінського; з 1994 р. – аспірантка 3-го курсу стаціонарної форми навчання.

З 1995 р. – старший викладач кафедри українознавства Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Белінського, згодом перейменованого на МДПІ, МДУ, МДУ ім. В.О. Сухомлинського, МНУ ім. В.О. Сухомлинського.

З 2003 р. – старший викладач, з 2010 р. – доцент кафедри політології МНУ ім. В.О. Сухомлинського.

У 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Німецькі національні райони Півдня України як адміністративно-територіальні одиниці 20-30-х рр. ХХ ст.”. Науковий керівник – П.М. Тригуб.

Член Міжнародної асоціації дослідників історії і культури російських німців, що входить до Асоціації громадських об'єднань “Міжнародний союз німецької культури”.

Досліджує проблеми розвитку національних меншин України.

Автор понад 80 наукових праць.

Публікації про М.Е. Козиреву та рецензії на її праці:

- Герман А.А., Чернова Т.Н. Международная научная конференция “Немцы России и СССР: 1900-1941 гг.” // Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin) / Международная ассоциация исследователей истории и культуры российских немцев; Международный союз немецкой культуры; Institut für Deutsch land- und Osteuropaforschung (Göttingen, Deutschland); Wissenschaftliche Kommission für die Deutschen in Russland und in der GUS (Göttingen, Deutschland); Международный союз немецкой культуры (IVDK) / Под ред. проф., д.и.н. И.Р. Плева, д-ра Т.Н. Черновой / Отв. составитель Т.Н. Чернова. – М.: Издательство “Готика”, 1999. – № 4 (Октябрь-Декабрь). – С. 4.

- Хердт В. Международная научная конференция “Немцы в Причерноморье и на Кавказе в период от первой мировой войны до

Бібліографічний довідник

1928 г.” // Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin) / Международная ассоциация исследователей истории и культуры российских немцев; Международный союз немецкой культуры; Institut für Deutsch land- und Osteuropaforschung (Göttingen, Deutschland); Wissenschaftliche Kommission für die Deutschen in Russland und in der GUS (Göttingen, Deutschland); Международный союз немецкой культуры (IVDK) / Ред.кол. проф., д.и.н. И.Р. Плеве, д-р Т.Н. Чернова (гл. редактор) / Отв. составитель Т.Н. Чернова. – М.: Издательство “Тотика”, 2000. – № 4 (октябрь-декабрь). – С. 6.

- Хмарский В.М. Международная научная конференция “История немцев Причерноморья и украино-немецкие культурные связи” // Российские немцы (“Die Russlanddeutschen”): Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin): Ежеквартальное издание: информация об исследованиях истории и культуры российских немцев / Редколлегия: д-р А. Айсфельд, проф., д.и.н. А.А. Герман, проф., д.и.н. И.Р. Плеве, О.Ю. Силантьева (отв. редактор). – М.: Солист, 2003. – № 4 (36) (октябрь-декабрь). – С. 3.

- Силантьева О.Ю. Международная научная конференция “Ключевые проблемы истории российских немцев” // Российские немцы (“Die Russlanddeutschen”): Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin): Ежеквартальное издание: информация об исследованиях истории и культуры российских немцев / Редколлегия: д-р А. Айсфельд, проф., д.и.н. А.А. Герман, проф., д.и.н. И.Р. Плеве, О.Ю. Силантьева (отв. редактор). – М.: Солист, 2003. – № 4 (36) (октябрь-декабрь). – С. 9.

- Козырева Марина Эдуардовна // Запорізькі єврейські читання 1991-2005 рр.: Каталог. – Запоріжжя, 2006. – С. 19, 42.

- Черказьянова И.В. Международная научная конференция “Российское государство, общество и этнические немцы: основные этапы и характер взаимоотношений (XVIII-XXI вв.)” // Российские немцы (“Die Russlanddeutschen”): Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin): Ежеквартальное издание: информация об исследованиях истории и культуры российских немцев / Редколлегия: д-р А. Айсфельд, проф., д.и.н. В.Л. Гентшке, проф., д.и.н. А.А. Герман, к.ф.н. О.Ю. Силантьева (отв. секретарь), доц., к.и.н. Т.Б. Смирнова, к.и.н. И.В. Черказьянова (отв. редактор). – М.: ЗАО “МСНК-пресс”, 2006. – № 4 (48) (октябрь-декабрь). – С. 4.

Дослідники історії Південної України

- Бобылева С.И. Защита кандидатской диссертации Мариной Эдуардовной Козыревой “Німецькі національні райони Півдня України як адміністративно-територіальні одиниці 20-30-х рр. ХХ ст.” // Российские немцы (“Die Russlanddeutschen”): Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin): Ежеквартальное издание: информация об исследованиях истории и культуры российских немцев / Редколлегия: д-р А. Айсфельд (Геттинген, Германия), проф., к.и.н. С.И. Бобылева (Днепропетровск, Украина), проф., д.и.н. В.Л. Гентшке (Москва, Россия), доц, д.ф.н. Е.И. Зейферт (Москва, Россия), проф., д.и.н. А.А. Герман (Саратов, Россия), отв. секретарь, к.ф.н. О.Ю. Силантьева (Москва, Россия), доц., к.и.н. Т.Б. Смирнова (Омск, Россия), отв. редактор, д.и.н. И.В. Черказьянова (Санкт-Петербург, Россия). – М.: ЗАО “МСНК-пресс”, 2010. – № 1 (61) (январь-март). – С. 24-26.

- Козирев О.С. Козирева Марина Едуардівна // Навчально-науковий інститут історії та права (1974-2010 рр.). Присвячується 100-річчю з дня заснування МНУ ім. В.О. Сухомлинського. – Миколаїв: Видавництво МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2011. – С. 289-294.

- Черказьянова И.В. Международная научная конференция в Геттингене “Голод и эпидемии в России и Советском Союзе в 1891-1947 годах: региональные, этнические и конфессиональные аспекты” // Российские немцы (“Die Russlanddeutschen”): Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin) / Международная ассоциация исследователей истории и культуры российских немцев; Международный союз немецкой культуры; Institut für Kultur und Geschichte der Deutschen in Nordosteuropa (Abteilung Göttingen); Wissenschaftliche Kommission für die Deutschen in Russland und in der GUS (Göttingen, Deutschland) / Отв. ред. И.В. Черказьянова. – М.: ЗАО “МСНК-пресс”, 2011. – № 1 (65). – С. 11.

- Черказьянова И.В. Юбилейная дата Козыревой Марины Эдуардовны // Российские немцы (“Die Russlanddeutschen”): Научно-информационный бюллетень (Wissenschaftliches Informationsbulletin) / Международная ассоциация исследователей истории и культуры российских немцев; Международный союз немецкой культуры; Institut für Kultur und Geschichte der Deutschen in Nordosteuropa (Abteilung Göttingen); Wissenschaftliche Kommission für die Deutschen in Russland und in der GUS (Göttingen, Deutschland) / Отв. ред. И.В. Черказьянова. – М.: ЗАО “МСНК-пресс”, 2011. – № 1 (65). – С. 31-32.

Бібліографічний довідник

Видання М.Е. Козиревої, що стосуються історії Південної України:

- **Адміністративно-територіальні перетворення німецьких районів півдня України в 20-30 рр. ХХ століття** // Німецькі поселенці в Україні: історія та сьогодення: монографія. – К.-Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – С. 324-332. – (Серія: Україна: історія і сучасність; вип. 1).
- **Миколаївщина багатостічна** // Миколаївщина в новітній історії. 70-річчю утворення Миколаївської області присвячується: навчальний посібник. – Миколаїв: ПП “Шамрай”, 2007. – С. 249-268 (у співавторстві з О.П. Хасцьким, В.І. Гамзою).
- **Німці Півдня України: історія і сучасність.** – Миколаїв: Редакційно-видавничий відділ МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2009. – 424 с. (у співавторстві з М.М. Шитюком, В.П. Шкварцом, І.Є. Ніколаєвим, Л.М. Хрящевською, І.В. Оборонько).

Найважливіші статті М.Е. Козиревої, що стосуються історії Південної України:

- **Немецкие районы Юга Украины 20-30-х гг. ХХ в. как национальные административно-территориальные единицы** // Немцы России и СССР 1901-1941: материалы международной научной конференции (Москва, 17-19 сентября 1999 г.) / Международный союз немецкой культуры. – М.: Готика, 2000. – С. 298-305.
- **Трансформация сельскохозяйственного производства в Ландауском (Карл-Либкнехтовском) немецком районе в период нэпа** // Немцы Одессы и Одесского региона: сб. докладов, сделанных на международных конференциях в Геттингене (Германия) / Институт истории и культуры немцев Северо-Восточной Европы, Люнебург-Геттинген, Германия / [сост. А. Айсфельд, Э.Г. Плесская; науч. ред. Э.Г. Плесская]. – Одесса: Астропринт, 2003. – С. 201-216.
- **Особливості здійснення кадрової політики в німецьких національних районах Півдня України в 20-30-ті роки ХХ століття** // Вопросы германской истории: сборник научных трудов / отв. ред. С.И. Бобылева. – Днепропетровск: РИО ДНУ, 2005. – С.121-139.

Дослідники історії Південної України

• **Reise nach Katharinental** // VOLK AUF DEM WEG. – 2006. – № 10. – Р. 24-25.

• **Землевпорядна та переселенська політика в німецьких національних районах Півдня України в 20-30-ті роки ХХ століття** // Вопросы германской истории: сборник научных трудов / отв. ред. С.И. Бобылева. – Днепропетровск: РИО ДНУ, 2006. – С. 119-133.

• **Тельмановский немецкий национальный район** // Немцы России: энциклопедия: [в 3 т.] / Ред. кол.: О. Кубицкая (пред. ред. кол.) [и др.]. – Т. 3: П-Я. – М.: ЭРН, 2006. – С. 531.

• **Голод 1921-1923 років в німецьких поселеннях Миколаївщини** // Вопросы германской истории: сборник научных трудов / отв. ред. С.И. Бобылева. – Днепропетровск: РВВ ДНУ, 2008. – С. 45-56.

• **Німецькі національні райони Півдня України у другій половині 30-х рр. ХХ ст.** // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: збірник наукових праць / наук. і літ. ред. М.Е. Козирева. – Вип. 3.30: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2011. – С. 258-269.

• **Международная помощь голодающим на Юге Украины в 1921-1923 гг.: национальный компонент** // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Історичні науки. – 2012. – № 6 (241). – Ч. I. – С. 117-124.

• **Конфесійний чинник в німецьких національних районах Півдня України 20-30 рр. ХХ ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2013. – Вип. 68 (№ 1). – С. 48-53.

(Анкета М.Е. Козиреві)

КОЗИРСЬ Валерій Кирилович (5.02.1952, м. Барнаул Алтайського краю РРФСР) – кандидат історичних наук (2002 р.).

З 1972 по 1976 р. навчався на історичному факультеті Запорізького державного педагогічного інституту, після закінчення якого отримав спеціальність “Вчитель історії та суспільствознавства”.

З 1976 по 1990 р. працював на комсомольській та партійній роботі – секретар райкому, секретар міськкому комсомолу, інструктор обкому компартії України, заввідділом пропаганди Запорізького міськкому компартії України.

Бібліографічний довідник

З грудня 1990 р. очолює культурний центр “Хортиця”. Організує проекти, що сприяють відродженню історичних, патріотичних, культурних традицій запорозького козацтва, затвердження в суспільстві пріоритету загальнолюдських цінностей, розширення сфери духовного спілкування між людьми, затвердження здорового образу життя і задоволення культурних потреб громадян. Зокрема, йому належать організація в 1991 р. фольклорно-етнографічного кінного театру “Запорозькі козаки”, в 1994 р. – благодійного фонду підтримки працівників карного розшуку; в 1997 р. – благодійного фонду “Допомога”; благодійного фонду “Сподівання”.

Один із ініціаторів створення Запорізького наукового товариства імені Я. Новицького.

Ініціатор реалізації Національних проектів “Запорозька чайка” та “Бригантина” (головною метою яких є підняття та збереження історичних реліквій – стародавніх козацьких суден першої половини XVIII століття). У 2000 р. – один з ініціаторів та спонсор встановлення пам’ятника О.С. Пушкіну у м. Запоріжжі. У жовтні 2000 р. стає засновником та головою громадської організації випускників ЗНУ “Інтелект”. У 2001 р. – спонсор встановлення на будівлі Запорізького державного університету меморіальної дошки громадському і політичному діячеві, герою соціалістичної праці, ініціатору створення університету в Запоріжжі М.М. Всеволозькому.

У 2003 р. створив у рідному селі Широке Василевського району народний музей; у 2004 р. відтворив у с. Широке народну бібліотеку.

З 2011 р. – телеведучий програми “Так склалося історично?” Запорізької обласної державної телерадіокомпанії.

У 2002 р. захистив кандидатську дисертацію “Запорозька спадщина на півдні України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

Почесний доктор Запорізького національного університету.

До 2012 р. – голова Запорізької обласної організації Українського товариства охорони пам’яток історії та культури.

Заступник голови правління Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. Член Вченої ради Українського інституту національної пам’яті. Член Запорізького обласного відділення Всеукраїнської громадської організації “Спілка археологів України”.

Член редакційних колегій серійних видань “Запорозька спадщина”, “Старожитності Південної України”, “Забуті щоденники”, “Вознесеньські старожитності”, багатотомників “Новицький Я. Твори у 5-ти томах”, “Усна історія Степової України”.

**Дослідники історії Південної України
Публікації про В.К. Козирєва:**

• Козырев Валерий Кириллович // Кто есть кто в Запорожье. Интернет-справочник по персонам города [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kto.zp.ua/index.php?id=2&pid=716>

• Касич-Пилипенко Ольга. Не зная прошлого, не построишь будущего [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.verge.zp.ua/2012/N05/text20.htm>

• Козирєв Валерій Кирилович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 217-220.

Книги В.К. Козирєва, що стосуються історії Південної України:

• **Очерки истории Васильевки.** – Запорожье: РА “Тандем-У”, 1998. – 170 с. (у співавторстві з О. Кучеренком).

• **Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 1999. – 529 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

• **Південна Україна у внутрішній політиці Російської імперії та СРСР (XVIII-XX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізька філія / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2002. – 372 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 2).

• **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Упорядники: А. Бойко, В. Козирєв, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко // Джерела з історії Південної України. Том 1. Видання 2-е, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 528 с. + XLI с.

• **Запорізька спадщина Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія;

Бібліографічний довідник

Культурний центр “Хортиця” / Відповідальний редактор Бойко А.В. – Запоріжжя, 2006. – 417 с.

**Найважливіші статті В.К. Козирєва, що стосуються історії
Південної України:**

• **Запорозька традиція в історичному розвитку Південної України останньої чверті XVIII століття** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. 4. – Запоріжжя, 1998. – С. 33-35.

• **Запорозька спадщина в адміністративному устрої Південної України кінця XVIII століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VII. – С. 116-119.

• **Запорожская верфь** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 202-205 (співавтор – В. Шовкун).

• **Записки В. Зуєва про рибні промисли запорозьких козаків** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя, 2001. – С. 172-185.

• **Традиції рибальства запорозького козацтва на півдні України в останній чверті XVIII століття** // Наукові записки аспірантів та молодих вчених. – Том 7. – Київ, 2001. – С. 102-107.

• **Без минулого немає майбутнього, а сьогодення виглядає безглуздом фарсом** // Усна історія Степової України / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Д. Швець, Н. Швайба та ін. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – С. XXIX-XXXI.

Вікторія Константинова

Дослідники історії Південної України

КОНИК Юлія Олександрівна (21.09.1977, м. Херсон) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 1994 р. закінчила середню школу № 46 м. Херсон. У 1994-1998 рр. навчалася на історико-правознавчому факультеті Херсонського державного педагогічного інституту, отримавши диплом зі спеціальності “Історія”. У 1998-1999 рр. навчалася в магістратурі Херсонського державного педагогічного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”.

З вересня 1999 р. – провідний спеціаліст, з лютого 2002 р. – головний спеціаліст, з липня 2005 р. – заступник начальника відділу забезпечення збереженості документів, обліку та довідкового апарату державного архіву Херсонської області.

У листопаді 2007 – грудні 2011 р. навчалася в аспірантурі Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства.

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Губернська межова служба південного правобережжя України (остання третина XVIII – перша третина XIX ст.”. Науковий керівник – А.М. Катренко.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України середини XVIII – середини XX ст., архівознавство, джерелознавство.

Досліджує історію межування Південної України дорадянського періоду, історію митних установ довоєнного періоду. Запровадила термін “губернська межова служба” для збірного позначення межових підрозділів та посадових осіб, підпорядкованих губернським адміністраціям Південної України у складі Російської імперії.

Автор і упорядник близько 40 наукових праць (зокрема, 8 науково-довідкових видань, 2 археографічних видань, близько 30 наукових статей).

Науково-довідкові видання Ю.О. Коник, що стосуються історії Південної України:

- **Немцы Херсонщины. Аннотированный перечень дел Государственного архива Херсонской области (1919-1930)** / Сост.: А.В. Карпова (отв.), А. Айсфельд, Л.В. Виноградова, Ю.А. Коник, А.Н. Назарова, А.И. Шинкаренко; Науч. ред. О.В. Айсфельд. – Одесса: Астропринт, 2002. – 168 с.

- **Державний архів Херсонської області. Анотований реєстр описів: Фонди до 1917 року.** До 85-річчя Державного архіву Херсонської області: / Автор-упорядник Ю. Коник; А. Карпова

Бібліографічний довідник

(керівник проекту); Державний комітет архівів України, Державний архів Херсонської області. – Херсон, 2006. – 137 с. – (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).

- **3 історії українського державотворення на Херсонщині. 1917-1921: Анований перелік справ** / Державний комітет архівів України, Державний архів Херсонської області; Ред. кол.: В. Боровик (голова), В. Баранюк, В. Лебідь, О. Марущак, О. Шинкаренко; Автори-упоряд.: В. Баранюк, Л. Виноградова, Т. Іващенко, Ю. Коник та ін. – Херсон: ВАТ “Херсонська міська друкарня”, 2009. – 224 с.: іл. – (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).

- **Карти і плани у фондах Державного архіву Херсонської області:** Покажчик / Автори-упорядники: Т. Ю. Іващенко, Ю.О. Коник, В.О. Лебідь, І.Ю. Сінкевич, О.І. Шинкаренко; Державна архівна служба України; Державний архів Херсонської області. – Херсон, 2012. – 160 с.: іл. – (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).

Найважливіші статті Ю.О. Коник, що стосуються історії Південної України:

- **Огляд фондів Херсонського окружного комісара і комісара м. Херсона періоду нацистської окупації України** // Архіви України. – № 1-3. – 2005. – С. 332-340.

- **Херсонська митниця (1797-1924): Огляд фонду № 7** / Державний архів Херсонської області. – Херсон, 2008. – Бібліотечка архіву. – Вип. 10. – 56 с.; іл.

- **Еволюція губернських межових установ півдня України останньої третини XVIII ст. – першої третини XIX ст.: від Новоросійської межової експедиції до Херсонської губернської креслярні** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – Вип. XXX. – С. 77-85.

- **Межові архіви Південного правобережжя України: зародження, склад, проблеми збереженості документів (кінець XVIII – перша третина XIX ст.)** // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство. – Вип. 10. – 2009. – С. 60-81.

- **Складання генеральних карт і планів як напрямок діяльності губернської межової служби Півдня України в останній третині XVIII – першій третині XIX ст.** // Український історичний журнал. – 2011. – № 3. – С. 74-94.

Дослідники історії Південної України

• **Участь працівників губернської межевої служби півдня України у шляховому будівництві та сфері містобудування й архітектури (остання третина XVIII – перша третина XIX ст.)** // Студії з архівної справи та документознавства / Державна архівна служба України, УНДІАСД; [редкол.: С.Г. Кулешов (голов. ред.) та ін.]. – К., 2011. – Т. 19, кн. 2. – С. 66-76.

(Анкета Ю.О. Коник)

КОНСТАНТИНОВА (ЦИБЕРТ) Вікторія Миколаївна (29.03.1975, м. Запоріжжя) – доктор історичних наук (2011 р.), професор (2012 р.).

У 1992 р. закінчила СШ № 88 м. Запоріжжя. У 1998 р. з відзнакою закінчила історичний факультет Запорізького державного університету за спеціальністю “Історія України”. У 1999-2002 рр. навчалась в аспірантурі Запорізького державного університету.

У 2003-2004 рр. працювала викладачем кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету.

У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію “Джерела з соціально-економічної історії міст Південної України (остання чверть XVIII ст. – 1854 р.)”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

У 2004-2005 рр. – доцент Європейського університету. З серпня 2005 р. – доцент кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У листопаді 2009 – березні 2011 рр. – докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У березні 2011 р. захистила докторську дисертацію “Урбанізаційні процеси на півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.)”. Науковий консультант – А.В. Бойко.

З березня 2011 р. – професор кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

З 2012 р. – директор науково-дослідного інституту Історичної урбаністики.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, Міжнародної Асоціації Гуманітаріїв.

З 2005 р. організовує усно-історичні та етнографічні експедиції на базі Бердянського державного педагогічного університету.

Сфери наукових інтересів: історична урбаністика, усна історія, історична регіоналістика.

Бібліографічний довідник

Є науковим керівником чотирьох аспірантів.

Є автором і упорядником 227 наукових праць (зокрема, 17 археографічних видань і монографій).

Сторінки в Інтернет:

<http://ri-urbanhistory.org.ua/component/content/article/11-personalni-storinki/5-konstantinova-viktoriya-mikolajivna>

<http://www.bdpu.org/Constantinova.html>

E-mail: VNKonst@ukr.net

Публікації про В.М. Константінову та рецензії на її праці:

- Крупина В. Константінова Вікторія Миколаївна // Українські історики. Бібліографічний довідник. – Вип. 3. Серія “Українські історики”. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 136-137.

- Константінова Вікторія Миколаївна // Соціально-гуманітарний факультет Бердянського державного педагогічного університету: бібліографія. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. – С. 63-76.

- Константінова Вікторія Николаевна // Энциклопедия Бердянска: в 2 т. – Мелитополь: ООО “Издательский дом Мелитопольской городской типографии”, 2013. – Т. 1: А-Л. – С. 720.

- Войцехівський Ю., Руда Ю., Балута В. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 13. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – С. 304-305.

- Мільчев В. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 265-266.

- Кривошея І. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман //

Дослідники історії Південної України

Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Історико-педагогічний альманах. – Вип. 2. – Умань, 2009. – С. 95.

• Дерман І.П. [Рец.] Комплексное исследование истории высшего учебного заведения // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномыск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 132-135.

• Михайлюк В.П. Рецензія на книги: Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.; Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.; Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с. // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 23. – Ч. 1. – Луганськ, 2009. – С. 224-225.

• Макаренко Т.П. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Я. Ісасвич та ін. – Вип. XIII. – Дрогобич: Коло, 2009. – С. 397-399.

• Золотар Л. Рецензія на археографічне видання “Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету” / Zolotar L. Recenzja publikacji “Materialy z historii Berdianskiego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu” // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis. – 1(3)2010. – Rzeszów. – S. 241-246.

• Довжук І.В. Рецензія на монографію: Константинова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). –

Бібліографічний довідник

Запоріжжя, 2010 // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Васькевич. – К.: ВІР УАН, 2010. – Вип. 42. – С. 701-703.

- Мартиненко Ю. Рецензія на археографічні видання “Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” // *Zeszyty Historyczne Semper Fidelis*. – 2(4)2010. – Rzeszów. – S. 211-218.

- Кочергін І.О. Історія Бердянського державного педагогічного університету в документах (Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. В 3-х томах. К., 2006, т. 1; 2007, т. 2; 2008, т. 3) // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 225-230.

- Водотика С.Г. [Рец.] Константинова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя: АА Тандем, 2010 // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 253-254.

- Грибовський В.В. [Рец.] Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К.: Освіта України, 2006-2008 / В.В. Грибовський // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 247-251.

- Полторац В. Від гімназії до університету: історія одного навчального закладу... [Рец.: Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К., 2006-2008] // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2010. – Вип. 5. – 164-165.

- Васильчук Г.М. [Рец.] Константинова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя, 2010. – 596 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 374-375.

- Швидько Г.К. Південноукраїнське місто доби капіталізму // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 233-235.

- Прес-служба МОНМС України інформує. Славетні ювілеї // Вища школа. – 4/2012. – С. 3.

- Венцева Н. Вовлечение студентов в исследование истории их alma mater как современная тенденция в образовательном процессе:

Дослідники історії Південної України

опыт написания истории Бердянского государственного педагогического университета // *New trends in education: research and development*. – Gori: Gori Teaching University, 2011. – P. 81-84.

- Ковальская С. Рецензия на многотомное археографическое издание “Материалы по истории Бердянского государственного педагогического университета” // *Археография және деректану ұлттық орталығының хабарлары (Известия национального центра археографии и источниковедения)* / Министерство культуры и информации республики Казахстан. Комитет информации и архивов. – 2012. – № 1. – С. 116-119.

- Швидько Г.К. Наукові здобутки дослідника півдня України професора А.В. Бойка та його учнів. Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок. Запоріжжя: Тандем, 2011, 374 с. // *Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник*. – Вип. 9. – Дніпропетровськ: НГУ, 2012. – С. 194-195.

- Денисов Е.С. Даже часы истории имеют своих часовщиков // Денисов Е.С. *Оглянуться в прошлое*. – Мелитополь: Издательский дом Мелитопольской городской типографии, 2013. – С. 107-108. – Рецензія на видання: Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // *Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету*. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.

- Денисов Е.С. *Очередной рубеж* // Денисов Е.С. *Оглянуться в прошлое*. – Мелитополь: Издательский дом Мелитопольской городской типографии, 2013. – С. 109-111. – Рецензія на видання: Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учителський інститут (1932-1953 роки) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // *Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету*. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

- Денисов Е.С. *У истории нет конца...* // Денисов Е.С. *Оглянуться в прошлое*. – Мелитополь: Издательский дом Мелитопольской городской типографии, 2013. – С. 111-112. – Рецензія на видання: Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // *Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету*. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с.

- Білівненко С.М. Рец.: *Селяни і місто: феномен сприйняття урбанізаційних процесів у селянській традиції* (матеріали історико-

Бібліографічний довідник

археографічних експедицій Північним Приазов'ям) / Упорядник В.М. Константинова. – К., 2012. – 416 с. // Фронтири міста: історико-культурологічний альманах / ред. В.В. Грибовський. – Дніпропетровськ: Герда, 2013. – Вип. 2. – С. 315-319.

Книги В.М. Константиної, що стосуються історії Південної України:

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: Тандем-У, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп'явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

• **Бердянська чоловіча гімназія (остання третина ХІХ століття)** / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том І. – К.: “Освіта України”, 2006. – 528 с.

• **Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том ІІ. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.

• **“Бердянський літописець” Василь Крижанівський** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-К.-Едмонтон: РА “Тандем-У”, 2007. – 300 с.

• **“Кращий порт Азовського моря”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-1875 рр.)** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Таганрог: РА “Тандем-У”, 2007. – 402 с.

• **“Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 рр.)** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Невинномиськ: РА “Тандем-У”, 2007. – 380 с.

• **Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том ІІІ. – К.: “Освіта України”, 2008. – 569 с.

• **Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки)** /

Дослідники історії Південної України

Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

- **Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї: матеріали історико-археографічних експедицій /** Упорядник: В.М. Константинова. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – 532 с.

- **Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї. Бердянський вимір /** Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Запоріжжя: “АА ТанDEM”, 2009. – 302 с.

- **Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки).** – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – 596 с.

- **Соціокультурні аспекти урбанізаційних процесів на півдні України (друга половина ХІХ – початок ХХ століття).** – Запоріжжя, 2011. – 100 с.

- **Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок /** Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – 376 с., іл.

- **Селяни і місто: феномен сприйняття урбанізаційних процесів у селянській традиції (матеріали історико-археографічних експедицій Північним Приазов'ям) /** Упорядник В.М. Константинова. – К., 2012. – 416 с.

- **Історична освіта в Бердянську: від чоловічої гімназії до соціально-гуманітарного факультету БДПУ /** Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ: БДПУ, 2012. – 253 с.

- **Бердянський державний педагогічний університет. Історія. Сьогодення /** Авт.: В.А. Зарва, В.М. Константинова, І.І. Лиман та ін. – Бердянськ: БДПУ, 2012. – 286 с.: іл. (Колективна монографія).

- **Бердянський (Осипенківський) державний педагогічний інститут (1953-1991 роки) /** Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том V. – Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2012. – 638 с.

Найважливіші статті В.М. Константинової, що стосуються історії Південної України:

- **Соціальний розвиток південноукраїнських міст першої половини ХІХ століття //** Наукові записки. Історичні науки: Збірник

Бібліографічний довідник

наукових статей Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. – Вип. 46. – К.-Бердянськ, 2002. – С. 37-41.

• **Урбанізаційні процеси на півдні України в останній чверті XVIII – середині XIX ст.** // Література та культура Полісся / Відп. ред. і упорядник Г.В. Самойленко. – Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – Вип. 27: Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті. – С. 48-52.

• **Студії з історії розвитку південного регіону як напрям історіографічних досліджень з соціально-економічного розвитку південноукраїнських міст останньої чверті XVIII – середині XIX ст.** // Український історичний збірник. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – Вип. 8. – С. 339-347.

• **Городское население Российской империи конца XIX века: гендерный аспект (на примере Екатеринославской губернии)** // Женщина в российском обществе. – № 4 (53). – 2009. – С. 83-93.

• **Северное Приазовье: исследование устной истории как составляющая исторической урбанистики** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд. центр Таганрог. гос. пед. ин-та, 2009. – № 2. – С. 362-367.

• **Південноукраїнська історична урбаністика на межі тисячоліть** // Історія української науки на межі тисячоліть: Зб. наук. праць / Відп. редактор О.Я. Пилипчук. – Вип. 47. – 2010. – С. 102-107.

• **Особливості конфесійного життя південноукраїнського “міського простору” 1861-1904 років** // Історія релігій в Україні: науковий щорічник / упоряд. О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич. – Львів: Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії: вид-во “Логос”, 2011. – Кн. 1. – С. 377-384.

• **Проблеми міського самоврядування і земства другої половини XIX – на початку XX ст.: південноукраїнський аспект** // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін. – Вип. XIV-XV. – Дрогобич: Коло, 2011. – С. 255-263.

• **“Свої – чужі?": взаємні міфи та стереотипи в свідомості українського та польського населення Північного Приазов'я (за матеріалами історико-археографічних експедицій)** // Mity i stereotypy w dziejach Polski i Ukrainy w XIX i XX wieku / red. Andrzej Czyżewski, Rafał Stobiecki, Tomasz Toborek, Leonid Zaszkiłniak. – Warszawa-Łódź, 2012. – S 171-180.

Дослідники історії Південної України

• **Науково-дослідний інститут історичної урбаністики** // *Фронтири міста: історико-культурологічний альманах* / ред. В.В. Грибовський. – Дніпропетровськ: Герда, 2013. – Вип. 2. – С. 326-330 (у співавторстві з І. Лиманом).

Ігор Лиман

КОРОБКА Вадим Миколайович (21.11.1956, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1973 р. закінчив середню школу № 3 м. Жданова (Маріуполя). У 1973-1978 рр. навчався на історичному факультеті Донецького державного університету, отримав диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії та суспільствознавства”. У 1978-1980 рр. служив у Радянській армії.

З 1980 по 1984 рр. працював учителем середньої школи № 27 м. Жданова (Маріуполя). У 1984-1985 рр. – завуч університету марксизму-ленінізму, у 1985-1991 рр. – методист-консультант дому політосвіти Ждановського міського комітету Компартії України. У 1991-1996 рр. – завідувач інформаційно-видавничим відділом науково-методичного центру управління освіти міськвиконкому м. Маріуполя.

З вересня 1996 р. – старший викладач кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту Донецького національного університету (зараз – Маріупольський державний університет).

У 2009 р. став одним із переможців конкурсу “Старовинний дім”, який проводився Маріупольським краєзнавчим музеєм і редакцією газети “Приазовский рабочий”; був нагороджений дипломом за популяризацію краєзнавчих знань серед мешканців Маріуполя.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію “Громадське управління у містах Катеринославської губернії (1870-1914 рр.)”. Науковий керівник – В.О. Пірко.

З вересня 2011 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету.

Керівник науково-дослідного проекту “Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1923 рр.)”.

Сфера наукових інтересів: міське самоврядування в підросійській Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Досліджував запровадження Городових положень 1870 та 1892 рр. у Катеринославській губернії, виборчий процес та формування закладів громадського управління міст губернії, вивчав результати

Бібліографічний довідник

роботи міських дум і управ у медико-санітарній галузі й царині громадського піклування, висвітлював заходи громадських управлінь у сфері міського шкільництва. Більшість робіт присвячена історії громадського управління Маріуполя в контексті самоврядування міст Катеринославської губернії.

Автор 34 наукових праць (зокрема, 4 навчальних посібників та 30 наукових статей).

E-mail: vadikor@meta.ua

Найважливіші статті В.М. Коробки, що стосуються історії Південної України:

• **З історії міського громадського управління на Катеринославщині в 70-х роках XIX століття** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 7 / Гол. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 1999. – С. 5-16.

• **Перші вибори у маріупольську міську думу за законом 1870 року та початок діяльності громадського управління** // Матеріали VI конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія. Політологія: Зб. наук. статей. – К., 2007. – Кн. 3. – Ч. 2. – С. 255-264.

• **Розвиток медико-санітарної галузі міського господарства Маріуполя в 70 рр. XIX – на початку XX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2009. – Спецвипуск. – С. 70-77.

• **Міський голова – ключова посада самоврядування міст підросійської України 1785-1917 рр.** // Література та культура Полісся / Відп. ред. і упорядник Г.В. Самойленко. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – Вип. 66. – С. 89-98.

• **Наукова розробка проблеми міського самоврядування у Катеринославській губернії останньої третини XIX – початку XX ст.** // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія: Зб. наук. пр. – Маріуполь: МДУ, 2011. – Вип. 1. – С. 54-61.

• **Виборчий процес і формування установ громадського управління за законом 1870 р. у містах Катеринославської губернії** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук.

Дослідники історії Південної України

пр. / Відп. ред. С.І. Світленко. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2011. – Вип. 9. – С. 40-50.

• **Розвиток міського шкільництва в Катеринославі в 1870-х – 1890-х рр.** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: зб. наук. пр. / Відп. ред. С.І. Світленко. – Вип. 10. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2012. – С. 77-85.

• **Джерела з історії міського самоврядування Катеринославської губернії 1870-1914 рр.** // Схід: Аналітично-інформаційний журнал / Гол. ред. В. Білецький. – Донецьк: Український культурний центр, 2012. – № 6 (120). – С. 108-112.

• **Діяльність установ міського самоврядування Катеринославської губернії у сфері санітарного захисту населення (1870-1914 рр.)** // Схід: Аналітично-інформаційний журнал / Гол. ред. В. Білецький. – Донецьк: Український культурний центр, 2013. – № 1 (121). – С. 95-100.

• **Заходи громадського управління Маріуполя із влаштування міського водопроводу** // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах / Гол. ред. С.А. Квітка. – Дніпропетровськ: Вид-во “Грані”, 2013. – № 3 (95). – С. 88-93.

Юлія Коробка

КОТЛЯР Юрій Вадимович (23.09.1969, смт. Березнегувате Миколаївської обл.) – доктор історичних наук (2005 р.), професор (2007 р.).

У 1986 р. закінчив Березнегуватську середню школу. У 1986-1992 рр. навчався на історичному факультеті Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, служив в частинах морської авіації Чорноморського флоту. Отримав диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 1992-1994 рр. – вчитель Березнегуватської НСШ № 2, у 1995-1996 рр. – завідувач Березнегуватським народним історичним музеєм.

У 1995-1997 рр. навчався в аспірантурі Одеського державного університету імені І.І. Мечникова.

У 1997 р. захистив кандидатську дисертацію “Повстансько-партизанський рух українських селян у 1919 – на початку 1920 р.

Бібліографічний довідник

(на матеріалах Півдня України)”. Наукові керівники – Д.С. Шелест, Н.І. Калюжко.

У 1996-1999 рр. працював начальником паспортної служби Березнегуватського РВ УМВС в Миколаївській області.

У 1999-2002 рр. – старший викладач, доцент, завідувач кафедри історичних дисциплін Миколаївського навчально-наукового інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2002 - 2005 рр. перебував у докторантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Докторську дисертацію “ Селянство Півдня України в період нової економічної політики (1921-1929 рр.)” захистив у 2005 р. Науковий консультант – В.П. Шкварець.

З 2005 по 2007 р. працював завідувачем кафедри історичних дисциплін Миколаївського навчально-наукового інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

З 2007 р. по теперішній час – завідувач кафедри історії Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

З 2010 р. – завідувач Миколаївського відділення Інституту історії України НАН України.

З 2011 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Член редколегій наукових журналів: “Наукові праці. Історія”, “Чорноморський літопис”, “Історичний архів”, “Тілея”, багатотомного видання “Реабілітовані історії. Миколаївська область”.

Сфери наукових інтересів: історія півдня України, історія селянства, військова історія, сакральна історія.

Досліджує історію селянства півдня України першої третини ХХ ст., повстанський рух, сакральну історію Миколаївщини.

Нагороди: Миколаївська обласна культурологічна премія ім. М. Аркаса в номінації “Історичні, етнографічні, археологічні дослідження, охорона культурної спадщини” (2003 р.); “Відмінник освіти України” (2004 р.); почесні грамоти Міністерства освіти і науки України (2002, 2005, 2006, 2010 рр.); орден Української Православної Церкви “Преподобного Нестора Літописця” (2006 р.); знак “Петро Могила” (2009 р.); почесна грамота Кабінету Міністрів України (2011 р.)

Офіційний науковий керівник чотирьох захищених кандидатських дисертацій.

Автор і упорядник близько 200 наукових праць (зокрема, 7 монографій, 11 колективних монографій, 9 навчальних посібників та методичних рекомендацій, близько 100 наукових статей).

Дослідники історії Південної України
Публікації про Ю.В. Котляра та рецензії на його праці:

- Шкварець В.П. Повстансько-партизанський рух селянства Півдня України у березні 1919 – січні 1920 року: нові дослідження // Південна Україна: проблеми історичних досліджень. Зб. наук. праць. – Ч. II. – Миколаїв, 1998. – С. 91-95.
- Котляр Юрій Вадимович // Лауреати обласної премії ім. М. Аркаса. Альманах. – Миколаїв: Атол, 2003. – С. 31.
- Шитюк М.М. Новий погляд на офіційну концепцію НЕПу. Рецензія на монографію Котляр Ю.В. Селянство Півдня України: доба нової економічної політики (1921-1929 рр.). – Одеса: ТОВ ВіД, 2004. – 354 с. // Гілея. Філософія. Історія. Політологія. Науковий вісник. – 2005. – № 3 (липень-вересень). – С. 230-231.
- Шкварець В.П. Про захист докторської дисертації Ю.В. Котляром в Одеському національному університеті ім. І.І. Мечникова 15 квітня 2005 року // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 35. – Вип. 20. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2005.
- Котляр Юрій Вадимович // Кращі науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів України. – Вип. III. – К.: Видавництво “Болгов Медіа Центр”, 2006. – С. 55.
- Котляр Юрій Вадимович // Лауреати обласної премії ім. М. Аркаса. Альманах. – Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2006. – С. 43.
- Добився, чого прагнув. Котляр Юрій Вадимович // Струк Й., Теслер Л. Романтики Прибузького краю. – Миколаїв: Вид-во ПП Шамрай, 2007. – С. 59-60.
- Котляр Юрій Вадимович // Українські історики. Біобібліографічний довідник. – Вип. 3. Серія “Українські історики”. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 139-140.

**Монографії, колективні монографії, навчальні посібники,
 Ю.В. Котляра, що стосуються історії Південної України:**

- **Повстанство. Селянський рух на Півдні України (1917-1925).** – Миколаїв-Одеса: ТОВ ВіД, 2003. – 196 с.
- **Повстансько-партизанський рух на Півдні України в 1917-1944 рр.** – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2003. – 340 с. (у співавторстві з С.Г. Горбуровим, М.М. Шитюком).

Бібліографічний довідник

- **Селянство Півдня України: доба нової економічної політики (1921-1929 рр.).** – Одеса: ТОВ ВіД, 2004. – 354 с.
- **Нагартав і Романівка: з історії єврейських колоній Березнегуватщини.** – Миколаїв-Березнегувате: ТОВ ВіД, 2006. – 128 с. (у співавторстві з І.С. Міроновою).
- **Повстанський рух етнічних меншин Півдня України (1917-1931).** – К.-Миколаїв: Вид-во МДГУ імені Петра Могили, 2008. – Історична бібліотека МДГУ. – Кн. 1. – 156 с.
- **Голодомори 1921-1923 рр. та 1932-1933 рр. на Півдні України: етнічний та міжнародний аспекти.** – К.-Миколаїв: Вид-во МДГУ імені Петра Могили, 2008. – Історична бібліотека МДГУ. – Кн. 2. – 204 с. (у співавторстві з І.С. Міроновою).
- **Висунська і Баштанська республіки (до 90-ї річниці проголошення).** – Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2010. – Історична бібліотека ЧДУ. – Кн. 3. – 92 с.
- **Миколаївський регіон на початку ХХ століття // Миколаївщина: літопис історичних подій.** – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2002. – С. 200-214.
- **Голодомор 1932-1933 років – останній етап війни проти південноукраїнського селянина-власника // Голод-геноцид 1932 - 1933 років на території Миколаївщини: погляди істориків, очевидців, архівні матеріали (до 70-річчя трагедії).** – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2003. – С. 68-80.
- **Миколаївщина напередодні окупації ворожими військами (червень - серпень 1941) // Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни: 1941 - 1944 (До 60-річчя визволення області від німецько-румунських окупантів).** – Миколаїв: КВІТ, 2004. – С. 38-54.
- **Баловне: Історико-красознавчий нарис / Ю.В. Котляр, Л.С. Клімова, М.О. Мельник, О.П. Хаєцький, М.М. Шитюк.** – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004. – 168 с.
- **Березнегуватщина. Нариси історії (з найдавніших часів до середини ХХ століття) / За ред. Ю.В. Котляра.** – Миколаїв-Березнегувате: ТОВ ВіД, 2004. – 108 с.
- **Єпіфан Ковтюх // Реабілітовані історією. У 27 т. Миколаївська область.** – Кн. 1. – К.-Миколаїв: Світогляд, 2005. – С.362-367.
- **Німецькі колонії Півдня України в період нової економічної політики // Німецькі поселенці в Україні: історія та сьогодення.** – К.-Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – С. 334-343.
- **Справа на “фольксдойч” Марію Генріхівну Вольф // Реабілітовані історією. У 27 т. Миколаївська область.** – Кн. 2. – К.-

Дослідники історії Південної України

Миколаїв: Світогляд, 2006. – С. 238-240 (у співавторстві з О.В. Курабцевим).

- **Репресивна політика проти жителів Миколаївської області в 50-80-х рр. ХХ століття** // Реабілітовані історією. Миколаївська область. – Кн. 3. – К. - Миколаїв: Світогляд, 2007. – С. 7-57 (у співавторстві з О.Г. Бажаном, І.С. Міроновою, І.Є. Ніколаєвим).

- **Польський фактор у повстанській боротьбі 1920-1921 рр.** // Поляки на півдні України: історія та сьогодення. У 2-х т. – Т. 1. – Жешов-Київ-Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П.Могили, 2008 (Серія “Україна: історія і сучасність”. – Вип. 4). – С. 281-287.

- **Баштанські повстанці проти репресивно-каральної системи (за матеріалами справи № 3897)** // Реабілітовані історією. Миколаївська область. – Кн. 4. – К.-Миколаїв: Світогляд, 2008. – С. 32-52.

- **Ю. Тютюнник в українському повстанському русі та Миколаївщина** // Реабілітовані історією. Миколаївська область. – Кн. 5. – К.-Миколаїв: Світогляд, 2010. – С. 7-32 (у співавторстві з І.В. Білоконем).

- **Методологічні основи термінології, пов’язаної з національними меншинами** // Миколаївщина багатонаціональна: з історії етнічних спільнот регіону / за ред. Л.С.-М. Каймаразової. – Миколаїв: Вид. Прокопчук Т.Ю., 2012. – С. 120-125.

Найважливіші статті Ю.В. Котляра, що стосуються історії Південної України:

- **Висунська народна республіка. 1919** // Український історичний журнал. – 1996. – № 1. – С. 63-68.

- **Документальні джерела про становище селянства Півдня України в роки нової економічної політики** // Записки історичного факультету. – Вип. 15. – Одеса: Астропринт, 2004. – С. 242-252.

- **Регіональні аспекти повстанського руху селян 20-х рр. ХХ ст.** // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – Вип. 13. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – С. 183-201.

- **Національні меншини в типології селянського повстанського руху Півдня України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Пресвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 168-172.

Бібліографічний довідник

- **Сакральні центри Миколаєва (до постановки питання)** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 104. – Вип. 91. Історичні науки. – Миколаїв: ЧДУ імені П.Могили, 2009. – С. 182-187.
- **Город как центр мира: к вопросу об изучении сакральной истории Николаева** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 31. – С. 134-140.
- **Національні меншини південноукраїнського села в добу непу** // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – Вип. 19. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 3-19.
- **Етнічний фактор у формуванні ментальності населення Південної України** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 11/2. – Запоріжжя, 2011. –С. 101-106.
- **Врадійська Хліборобська республіка** // Чорноморський літопис: Науковий журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 5. – С. 50-53.

(Анкета Ю.В. Котляра)

КОЧЕРГІН Ігор Олександрович (28.09.1975, м. Дніпропетровськ) – кандидат історичних наук (2003 р.), доцент (2006 р.).

У 1994 р. закінчив Дніпропетровський радіоприладобудівельний коледж. У 1994-1999 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У серпні 1999 – жовтні 2000 р. – вчитель англійської мови в США № 147 м. Дніпропетровська.

У 2000-2003 рр. – аспірант Національного гірничого університету.

У 2003 р. захистив кандидатську дисертацію “О.М. Поль і його місце в суспільно-політичному житті та економічному розвитку Півдня України другої половини XIX століття”. Науковий керівник – Г.К. Швидько.

З червня 2003 р. – асистент, з травня 2005 р. – доцент кафедри історії та політичної теорії Державного ВНЗ “Національний гірничий університет” (м. Дніпропетровськ).

У вересні 2009 – серпні 2012 р. перебував в докторантурі Національного гірничого університету.

Працює над докторською дисертацією “Соціальна трансформація катеринославського дворянства другої половини XIX ст.”. Науковий консультант – Г.К. Швидько.

Дослідники історії Південної України

3 лютого 2008 р. – секретар Дніпровського генеалогічного товариства. 3 жовтня 2008 р. – голова Дніпропетровської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. 3 січня 2012 р. – член президії правління Національної спілки краєзнавців України.

Організатор 12 регіональних і всеукраїнських краєзнавчих конференцій.

Член редколегії видань: “Історія і культура Придніпров’я: Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник”, “Січеславщина: Краєзнавчий альманах”, “Витоки: Альманах Дніпровського генеалогічного товариства”, “Фронтири міста”. Відповідальний секретар видання “Січеславський альманах: збірник наукових праць з історії українського козацтва”.

Сфери наукових інтересів: історія Придніпров’я, генеалогія, краєзнавство.

Досліджує соціальну історію півдня України кінця XVIII – початку XX ст., історію дворянських родів Катеринославської губернії.

Нагорода: почесна грамота Національної академії наук України (2009 р.).

Автор 117 наукових праць (зокрема, 3 монографій, 1 брошури, 113 статей)

E-mail: kochergin@ua.fm

Публікації про І.О. Кочергіна та рецензії на його праці:

- Ростовська О., Луняк Є.М. Книга І.О. Кочергіна “Олександр Поль: мрії, справи, спадщина” // Сіверянський літопис. – 2002. – № 6. – С. 129-130.

- Ефимов В.Б. Весь Поль на ладони... // Бизнес-Время. – 2003. – № 23. – 26 июня. – С. 6.

- Андрищенко Н. Земське самоврядування Катеринославщини // Зоря. – 2011. – № 71. – 2 липня. – С. 4.

- Чорнобай П.О. Вплив особистості на розбудову губернії. Рецензія на книгу Кочергін І.О. Катеринославська губернська земська управа в особах: Біобібліографічне видання / Упоряд. І. Голуб. – Д.: ДУОНБ, 2010. –132 с. // Історія і культура Придніпров’я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 235-236.

- Луняк Є.М. Катеринославська губернська земська управа у світлі біографій (Рецензія на монографію І.О. Кочергіна “Земське самоврядування Катеринославщини (Персоналогічний вимір):

Бібліографічний довідник

Монографія. – Д.: Герда, 2011. – 216 с. (Серія “DNIPROVIANA”) // Гуманітарний журнал. – 2011. – № 1-2. – С. 152-155.

• Лиман І.І. Рецензія. Кочергін І.О. Земське самоврядування Катеринославщини (персонологічний вимір): монографія. – Д.: Герда, 2011. – 216 с. (серія Dniproviana) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – Вип. XXX. – С. 295-296.

• Кочергін Ігор Олександрович // Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Кочергін_Ігор_Олександрович

Монографії, брошури І.О. Кочергіна, що стосуються історії Південної України:

• **Олександр Польш: мрії, справи, спадщина.** – Дніпропетровськ: Національна гірнича академія, 2002. – 222 с.

• **Нариси з історії гірничої справи на Придніпров'ї.** – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – 47 с.

• **Історія і сучасність Національного гірничого університету (1899-2009 рр.).** – Дніпропетровськ: Ліра, 2009. – 504 с. (у співавторстві з І.М. Єліновим, Д.В. Колісником, Л.О. Колісник, Г.Л. Первим, В.Ю. Пушкіним, А.В. Поухом, Г.К. Швидько).

• **Земське самоврядування Катеринославщини (персонологічний вимір).** – Дніпропетровськ: Герда, 2011. – 216 с. – (Серія “DNIPROVIANA”).

Найважливіші статті І.О. Кочергіна, що стосуються історії Південної України:

• **Козацький період в історії міста Дніпропетровська** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – Вип. 1. – С. 175-182.

• **Польш О.М.** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. Вид. 2-е доповнене і перероблене. – К.-Запоріжжя, 2006. – С. 477-478.

• **Польш Александр Николаевич** // Немцы России: энциклопедия: т. 3: П-Я / Редкол.: О. Кубицкая (пред. редкол.) и др. – М.: ЭРН, 2006. – С. 118-120 (у співавторстві з В.І. Лазебник).

Дослідники історії Південної України

- Катеринославські дворяни в культурно-просвітницькому процесі у другій половині XIX – на початку XX ст. // Краєзнавство. – 2009. – № 1-2. – С. 210-216.
- Роль дворянства у запровадженні положень судової реформи 1864 р. на Катеринославщині // Гуманітарний журнал. – 2009. – № 3-4. – С. 33-40.
- Дворянство Катеринославської губернії під час запровадження інституту земських начальників // Гуманітарний журнал. – 2010. – № 1-2. – С. 36-43.
- Дворянство у земстві: привілейована група чи органічний елемент всестанової інституції // Гуманітарний журнал. – 2012. – № 1. – С. 26-31.
- Дворянство Катеринославської губернії у складі інституту мирових посередників // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 9. – Дніпропетровськ: НГУ, 2012. – С. 147-172.
- Дворяни і навчальні заклади Катеринославської губернії у другій половині XIX ст. // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: зб. наук. праць / ред. кол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Вип. 10. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2012. – С. 38-55.
- Дворянство пореформеної доби: особливості трансформації (на прикладі Катеринославської губернії) // Український історичний журнал. – 2012. – № 6. – С. 74-84.

(Анкета І.О. Кочергіна)

КРАЙНІК Роман Миколайович (22.01.1983, с. Новоданилівка Казанківського р-ну Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 2000 р. закінчив Новоданилівську загальноосвітню школу. У 2000-2006 рр. навчався на історичному факультеті Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Отримав диплом зі спеціальності “Магістр, викладач історії”.

У 2008 р. вступив до аспірантури Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського, яку в 2010 р. достроково закінчив у зв'язку із захистом кандидатської дисертації “Репресії проти працівників промисловості та залізничників Півдня України в 30-х роках XX століття”. Науковий керівник – М.М. Шитюк.

Бібліографічний довідник

З лютого 2010 р. – викладач, з вересня 2010 р. – старший викладач, з лютого 2011 р. – доцент кафедри Історії України Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Сфери наукових інтересів: історія тоталітаризму в УРСР, історіографія культурно-освітнього життя України ХХ ст.

Співавтор 2 монографій, автор 25 наукових статей.

Монографії Р.М. Крайнікі, що стосуються історії Південної України:

• **Тоталітарний режим і працівники промисловості та залізничного транспорту Півдня України в 30-х роках ХХ століття.** – Миколаїв: Видавництво Ірини Гудим, 2010. – 208 с. (у співавторстві з М.М. Шитюком).

• **Политические репрессии против рабочих Юга Украины в 30-е гг. ХХ ст.** – Saarbrucken: Palmarium Academic Publishing, 2012. – 321 с. (у співавторстві з М.М. Шитюком).

Найважливіші статті Р.М. Крайнікі, що стосуються історії Південної України:

• **Терор на суднобудівних заводах Миколаєва** // Гуманітарно-економічні дослідження: матеріали науково-практичної конференції. – Миколаїв: Видавничий відділ МННІ ОНУ імені І.І. Мечникова, 2009. – С. 160-162.

• **Чистки на промислових підприємствах та залізничному транспорті Півдня України в 1937 році** // Сумська старовина. – 2009. – № XXVIII-XXIX. – С. 59-63.

• **Репресії проти південноукраїнських робітників під час голодомору 1932-1933 рр.** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса, 2010. – Вип. 19. – С. 61-68.

• **Страйковий рух робітників Півдня України в першій половині 1930-х років** // Мандрівець. – 2010. – № 3. – С. 25-27.

• **Чистки на промислових підприємствах і залізничному транспорті Південно-східного регіону України (1933 р.)** // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвідомчий збірник наукових праць. – Вип. 19: В 2 ч. – Ч. 2. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 178-182.

Дослідники історії Південної України

• **Терор проти технічної інтелігенції Південної України (1930 р.)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – Вип. 23. – С. 96-101.

• **Особенности политических репрессий против рабочих промышленности Юга УССР в 1938 году** // Проблемы истории массовых политических репрессий в СССР. К 70-летию Всесоюзной переписи населения 1939 года: материалы VI Международной научной конференции. – Краснодар: Экоинвест, 2010. – С. 213-222.

• **Повоєнний терор проти працівників освіти на сторінках науково-документальної серії книг “Реабілітовані історією. Миколаївська область”** // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.32: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2012. – С. 238-243.

Олександр Акунін

КРИГІНА (ВАСИК) Ольга Валеріївна (15.04.1985, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 2002 р. закінчила загальноосвітню школу № 61 м. Маріуполя. У 2002-2007 рр. навчалася на історичному факультеті Маріупольського державного гуманітарного університету, отримавши диплом за спеціальністю “Історія” та здобувши кваліфікацію магістра з історії.

У грудні 2007 – грудні 2010 р. навчалася в аспірантурі Донецького національного університету.

У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію “Метричні книги як джерело з історії Донбасу другої половини ХІХ – початку ХХ століття”. Науковий керівник – А.В.Гедьо. З вересня 2011 р. – старший викладач кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету.

Сфери наукових інтересів: метричні книги, акти громадянського стану, генеалогічні джерела, церковні документи, джерелознавство, етноконфесійна історія населення Донбасу.

Автор 25 наукових статей.

E-mail: vasik.olga@rambler.ru

Найважливіші статті О.В. Кригіної (Васик), що стосуються історії Південної України:

Бібліографічний довідник

- **Метричні книги Держархіву Донецької області як джерело з історії Південно-Східної України** // Зб. матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих науковців “Українська державність: історія і сучасність” / Під заг. ред. К.В. Балабанова. (Маріуполь, 30 листопада 2007 р.): У 2 ч. – Ч. 1. – Маріуполь, 2007. – С. 49-52.
- **Метричні книги євреїв міста Маріуполя (за матеріалами державного архіву Донецької області)** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – 2008. – № 1/2 (37/38). – С. 184-189.
- **Метричні книги греків та євреїв Донбасу: порівняльно-типологічний аспект дослідження** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 17/18 / Гол. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, ДонНУ, 2009. – С. 340-348 (у співавторстві з А.В. Гедьо).
- **Метричні книги як джерело інформації з історії німців Донбасу** // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – Вип. 160/161 / Гол. ред. А.І. Кузьмінський. – Черкаси, 2009. – С. 54-60.
- **Демографічна характеристика населення грецьких селищ Сартана та Старий Крим (за матеріалами метричних книг Державного архіву Донецької області)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – С. 104-112.
- **Використання інформації метричних книг для генеалогічного пошуку (за матеріалами Державного архіву Донецької області)** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – 2010. – № 1/2 (43/44). – С. 80-86.
- **Традиції та звичаї представників різних конфесій на території Донбасу (за даними метричних книг Державного архіву Донецької області)** // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія. Культурологія. Соціологія. – Маріуполь, 2011. – С. 45-49.
- **Реконструкція демографічних показників представників німецькомовного населення Донбасу (за матеріалами метричних книг)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2011. – № 1-2 (47/48). – С. 229-234.
- **Особливості формулярів метричних книг представників різних віросповідань Донбасу (за матеріалами метричних книг Державного архіву Донецької області)** // Актуальні питання історії України. Україна і світ. Зб. Матеріалів третьої Регіональної наукової конференції. – Острог. – 2012. – Вип. 2. – С. 292-300.

Дослідники історії Південної України

- **Джерела вивчення інформаційного потенціалу метричних книг** // Історичні і політологічні дослідження. – 2012. – № 1 (49). – С. 92-98.

(Анкета О.В. Кригіної)

КРИЛОВ Микола Володимирович (8.03.1953, м. Шостка) – кандидат географічних наук (1986 р.), доцент (1991 р.).

У 1970 р. закінчив середню школу № 20 м. Мелітополя. У 1970-1975 рр. навчався на природничо-географічному факультеті Мелітопольського державного педагогічного інституту, отримавши диплом зі спеціальності “Вчитель географії та біології середньої школи”.

У 1975-1977 рр. працював вчителем Губівської СШ на Кіровоградщині. У 1977-1978 рр. – другий секретар Компаніївського РК ЛКСМУ. У 1978-1979 рр. служив у лавах Радянської Армії.

У листопаді 1979 – грудні 1981 р. навчався в аспірантурі Ленінградського державного педагогічного інституту імені О.І. Герцена.

У 1986 р. захистив кандидатську дисертацію “Історико-географічний аналіз територіальної диференціації природокористування в межах середньо- та південностепової підзони лівобережної України”. Науковий керівник – В.С. Жекулін.

З грудня 1981 р. – викладач (асистент, старший викладач, доцент) Мелітопольського державного педагогічного інституту (з 2001 р. університету).

Завідувач міжкафедральної лабораторії комплексного краєзнавства. Доцент кафедри географії України та краєзнавства Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

У вересні 1991 – вересні 1993 р. перебував у докторантурі Ленінградського державного педагогічного інституту імені О.І. Герцена.

Дійсний член, співзасновник Запорізького наукового товариства імені Я. Новицького. З 2012 р. – член Спільки краєзнавців Мелітопольщини.

У якості міжнародного експерта залучався до виконання теми “Бачення дельти Дунаю” (Всесвітній Фонд Дикої Природи, 2002 р.) та “Підтримка традиційного природокористування” (Світовий Банк Реконструкції та Розвитку, 2002-2003 рр.).

Бібліографічний довідник

Сфери наукових інтересів: історична географія Степової України, джерелознавство, краєзнавство. Досліджує соціально-економічну історію Запорізької області: процеси заселення її території, роль різних етнічних груп в формуванні сітки розселення, розвиток сільського господарства, промисловості, соціальної сфери.

Нагороди: медаль “За розвиток Запорізького краю” (2008 р.), орден “За вагомий внесок у розвиток міста Мелітополя” (2013 р.)

Автор і упорядник понад 130 наукових праць (зокрема, 10 монографій, близько 120 наукових статей).

E-mail: krylov303@yandex.ru

Публікації про М.В. Крилова:

- Крылов Николай Владимирович // Кто есть кто на Мелитопольщине: информационно-биографический сборник. – Х.: Факт, 2004. – С. 167.

- Исмаилов В. Крылов Николай Владимирович // От короны до трезубца: история города Мелитополя и уезда. – Мелитополь: 2006. – С. 196.

- Крилов Микола Володимирович // Географи Мелітопольського державного педагогічного інституту. Історичний нарис. – Мелітополь: ТОВ “Видавничий будинок ММД”, 2010. – С. 58-59.

- Крилов Микола Володимирович // Знаменні та пам’ятні дати Запоріжжя на 2013 рік: Календар і короткі довідки з бібліографічними списками. – Запоріжжя: АА Тандем, 2012. – С. 36-38.

Книги М.В. Крилова, що стосуються історії Південної України:

- **Мелитопольський район: прошлое и настоящее. 70 лет.** – Мелитополь: Мелитополь, 2000. – 39 с. (у співавторстві з С.В. Воловником, А.М. Криловою).

- **Пам’ять втрачених сіл (Зниклі ойконіми Запоріжжя: 1945-2000). Довідник.** – Мелітополь: Мелітополь, 2002. – 76 с.

- **Очерки по истории города Мелитополя. 1814-1917 гг.** – Запоріжжя: РА Тандем-У, 2008. – 344 с.

- **Северная Таврия на почтовых открытках XX века.** – К.: КВИЦ, 2010. – 340 с. (у співавторстві з В.І. Резником, О.Г. Харченком, Ю.А. Фірсовим, О.М. Алексєєвим, С.В. Воловником, С.Г. Криловим).

- **Улицы Мелитополя: историко-географический словарь.** – Мелитополь: ООО “Издательский дом МГТ”, 2011. – 72 с.

Дослідники історії Південної України

• **История Мелитополя в датах: 2013 год. Календарь и краткие справки** / Составители Н.В. Крылов и А.Н. Крылова. – Мелитополь: Мелитополь, 2012. – 36 с.

**Найважливіші статті М.В. Крилова, що стосуються історії
Південної України:**

• **Этапы формирования и развития Запорожской областной сети расселения** // Географический анализ природных и социально-экономических образований. – Казань: б.и., 1986. – С. 34-35 (у співавторстві з В.І. Криловою, Н.П. Боганець).

• **Административно-территориальное устройство Запорожской области: 1917-1999 гг.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VIII. – С. 95-103.

• **Развитие промышленности в Молочанских меннонитских колониях в дореволюционный период** // Історична наука: проблеми розвитку. – Луганськ, 2002. – С. 55-58 (у співавторстві з А.М. Криловою).

• **Основні тенденції та особливості етноісторичного розвитку Запорізького Приазов'я** // Етнокультурний ландшафт Північного Приазов'я. – Сімферополь: Таврія, 2004. – С. 35-47 (у співавторстві з О.С. Арабаджі).

• **Трансформація розселення менонітів та німців у Молочанському регіоні в дорадянський період** // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. – Херсон, 2005. – С. 184-188.

• **Армяне Мелитополя** // Державна етнопонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. – Запоріжжя: 2005. – С. 99-102 (у співавторстві з С.В. Москальовим).

• **Об экспедиционных исследованиях меннонитов в 2000-2006 гг.** // Русские немцы. – № 2. – М., 2007. – С. 9-13.

• **Парадоксы русификации и украинизации населения города Мелитополя** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 199-201.

• **Духобори** // Енциклопедія Сучасної України. – Том 8. Дл.-Дя. – К., 2008. – С. 555.

• **Караимы Мелитополя: численность, расселение, занятость (исторический аспект)** // Культурно-духовные основы исторической

Бібліографічний довідник

судьбы крымских караимов: традиции и современность. – Мелітополь: Издательский дом МГТ, 2012. – С. 97-104.

(Анкета М.В. Крилова)

КРИЛОВА Алла Миколаївна (09.10.1983, м. Мелітополь) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 2005 р. закінчила природничо-географічний факультет Мелітопольського державного педагогічного університету за спеціальністю “географія-історія”, у 2006 р. – магістратуру за спеціальністю “географія”. З 2009 р. по теперішній час – співробітник кафедри історії та правознавства та Лабораторії комплексного краєзнавства Мелітопольського державного педагогічного університету.

У 2006-2009 рр. – аспірант Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію “Описово-статистичні джерела дослідження землеволодіння та землекористування в Північному Приазов’ї (друга пол. XIX – поч. XX ст.)”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

Сфери наукових інтересів: краєзнавство, джерелознавство, регіоналістика, аграрна історія Південної України.

Автор більше 40 наукових публікацій.

E-mail: allakr2006@yandex.ru

Публікація про А.М. Крилову:

- Крилова Алла Миколаївна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 221-225.

Найважливіші статті А.М. Крилової, що стосуються історії Південної України:

- **Реалізація ліквідаційних законів російського уряду 1915-1917 років на Запоріжжі** // Матеріали I Всеукраїнської наукової конференції [“Актуальні проблеми вітчизняної і всесвітньої історії”] (Луганськ, 8-9 2001 р.). – Луганськ: СНУ, 2001. – С. 89-91.

- **К вопросу создания банка землевладельцев** // Матеріали общественно-научной конференции с международным участием [“Северо-Западная Россия и Белоруссия: вопросы экологической,

Дослідники історії Південної України

исторической и общественной географии”] (Псков, 27-28 ноября 2003 г.). – Псков: Издательство ПГПИ при содействии издательства ОЦНТ, 2003. – С. 244-246.

- **Молочанские немцы, меннониты и окружающий социум: особенности земельных отношений** // Материалы XI международной научной конференции [“Российское государство, общество и этнические немцы: основные этапы и характер взаимоотношений (XVII-XXI вв.)”] (Москва, 1-3 ноября 2006 г.) / под ред. А.А. Германа. – М.: “МСНК-пресс”, 2007. – С. 72-79.

- **Описово-статистичні джерела Спеціального межуряддя для дослідження землеволодіння Північного Приазов'я** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 7-15.

- **Поземельні переписи 1877, 1887 та 1905 років: історія проведення та первинні описово-статистичні документи** // Культура народів Причорномор'я. – № 145. – 2008. – С. 69-75.

- **Описово-статистичні документи державних установ земельної позики як джерело дослідження землеволодіння та землекористування Північного Приазов'я** // Культура народів Причорномор'я. – № 162. – 2009. – С. 118-125.

- **Документи Таврійської губернської креслярні: звітність про польову роботу землемірів Спеціального межуряддя (1861-1917)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19. Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”. – Кн. 2. – К., 2009. – С. 168-180.

- **Описово-статистичні документи земських переписів як джерело дослідження землеволодіння та землекористування Північного Приазов'я** // Матеріали III та IV міжнародної конференції молодих науковців [“Історична наука на початку XXI століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”] (Херсон, 25-26 березня 2009 р.). – Херсон, 2009. – С. 153-157.

- **До питання про вірогідність статистики землеволодіння у “Матеріалах до оцінки земель Олександрівського повіту Катеринославської губернії”** // Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України. Теорія. Методика. Практика: Міжвуз. зб. наук. праць / Відп. ред. А.Г. Болебрух. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2009. – С. 88-103.

(Анкета А.М. Крилової)

Бібліографічний довідник

КУШНІР Людмила Володимирівна (05.02.1981, м. Красний Лиман) – кандидат історичних наук (2009 р.).

У 1998 р. закінчила середню школу № 2 м. Красний Лиман. У 1998-2003 рр. навчалася на історичному факультеті Донецького національного університету, отримавши в 2002 р. ступінь бакалавра з історії, диплом зі спеціальності “Історія” з відзнакою, а у 2003 р. – ступінь магістра з історії, диплом зі спеціальності “Історія” з відзнакою.

У 2003-2006 рр. навчалася в денній аспірантурі Донецького національного університету.

У 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Діяльність жіночих рад Донбасу (1920-1933 рр.)”. Науковий керівник – М.С. Безпалов.

У 2001-2003 рр. – викладач історії в загальноосвітніх школах м. Донецька. З 2006 р. – викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецької філії Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі.

Сфери наукових інтересів: історія жіночого руху в Донбасі та в Україні, гендерна освіта, історія повсякденності, реформа вищої школи України в контексті Болонського процесу.

Автор 16 наукових статей та тез.

E-mail: lud-liman@yandex.ru

Найважливіші статті Л.В. Кушнір, що стосуються історії Південної України:

• **“Женский вопрос” в Донбассе 20-х годов XX в. (по материалам периодической печати) // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 10 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – С. 187-193.**

• **Діяльність жінвідділів Донбасу у справі ліквідації неписьменності жінок у 1920-і рр. // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 11 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – С. 137-144.**

• **Жіноча професійна освіта у Донбасі в 20-ті – 30-ті рр. XX ст. // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – № 4 (22). – С. 96-101.**

• **Діяльність жіночих рад по поліпшенню побутових умов населення Донбасу в 20-30-ті рр. XX ст. // Наукові праці Донецької філії Українського державного університету економіки і фінансів / За**

Дослідники історії Південної України

ред. к.е.н. О.І. Ястремського. – Вип. 1-2. – Донецьк: ДФ УДУЕФ, 2006. – С. 30-43.

- **Створення партійно-державних органів для роботи серед жінок Донбасу (1920-1934 рр.)** // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. – Т. 12. – Донецьк: Український культурологічний центр, 2006. – С. 137-144.

- **Роль жінвідділів у залученні жінок до виробництва у 1921-1933 рр.** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – С. 83-93.

- **Вплив жіночих рад Донбасу на рішення морально-етичних проблем родинних стосунків (1920 – поч. 1930-х рр. XX ст.)** // Матеріали звітної конференції “Жіночому руху в Донбасі – 90”, 10 квітня 2009 р. – Донецьк, 2009. – С. 3-10.

- **Сучасні жіночі організації Донбасу: основні напрямки діяльності** // Матеріали регіональної конференції викладачів і аспірантів “Модернізація українського суспільства: стан, проблеми, перспективи”, 17 квітня 2013 р. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. – С. 39-42.

(Анкета Л.В. Кушнір)

ЛЕВЧЕНКО Валерій Валерійович (24.02.1971, м. Одеса) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1988 р. закінчив середню школу № 15 м. Одеси. У 1989-1990 рр. працював листоношею в міському відділенні зв'язку № 25. У 1990 р. вступив на підготовче відділення Одеського державного університету імені І.І. Мечникова. У 1991-1996 рр. навчався на історичному факультеті того ж університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 1997-2000 рр. навчався на комерційному факультеті Одеського державного економічного університету, отримавши диплом магістра зі спеціальності “Економіка підприємства”. У 2000 р. захистив магістерську роботу “Становлення і розвиток менеджменту в Україні” та отримав звання магістра економічних наук. Науковий керівник – Г.М. Козлова.

У 1998-2003 рр. – здобувач кафедри нової та новітньої історії історичного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2009 р. захистив кандидатську дисертацію “Історія Одеського інституту народної освіти (1920-1930 рр.)”. Науковий керівник – Т.М. Попова.

Бібліографічний довідник

З 1 вересня 2008 р. – асистент, з вересня 2010 р. – старший викладач, з вересня 2013 р. – доцент кафедри українознавства Одеського національного морського університету.

З 2007 р. – науковий співробітник Одеського академічного центру Міжнародної академії наук та мистецтв, де працює над реалізацією державної програми з підготовки науково-документальної серії книг “Реабілітовані історією”. Член авторського колективу видання “Реабілітовані історією. Одеська область” (2010 р.).

Член робочої групи при Державному архіві Одеської області з підготовки видання “Книга пам’яті. Голодомор 1932-1933 рр. Одеська область” (2009-2010 рр.). Член робочої групи з підготовки путівника “Документи з історії та культури євреїв в архівах Півдня України” (2010-2011 рр.), діючого в рамках міжнародного дослідницького проекту “Документи з історії та культури євреїв в архівах Росії, України та Білорусі”. Учасник проекту “Через традиції добросусідства – до міжетнічної толерантності” (2011 р.), реалізованого Одеською обласною організацією ВГО “Комітет виборців України” спільно з історичним факультетом Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. 2012-2013 рр. – член авторського колективу з підготовки видання, присвяченого 150-річчю Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Член редакційної колегії серії “Праці Державного архіву Одеської області” (2011-2013 рр.).

Сфери наукових інтересів: історія вищої школи та науки на Півдні України в др. пол. XIX – пер. пол. XX ст., історія церкви в Одесі в др. пол. XIX – пер. пол. XX ст., розвиток краєзнавства на Півдні України в 20-40 рр. XX ст., історія відносин наукової інтелігенції та влади в умовах тоталітарного режиму 20-40-х рр. XX ст., метричні книги як джерело з історії Південної України др. пол. XIX – поч. XX ст., розвиток історіографії, біографістики та інтелектуальної біографії на Півдні України.

Досліджує інтелектуальну історію Півдня України др. пол. XIX – пер. пол. XX ст.; займається пошуком та введенням до наукового обігу джерел з історії вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ, церков, діячів культури.

Нагороди: нагороджувався грамотами і подяками керівництва ОНМУ.

Автор понад 120 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 1 брошури, понад 120 наукових статей).

E-mail: levchenkolav@yandex.ua

**Дослідники історії Південної України
Рецензії на праці В.В. Левченка:**

- Болебрух А.Г. Нові здобутки одеських істориків (Рец. на кн.: Записки історичного факультету Одеського державного університету. – 1995-1999. – Вип. 1-5, 7-10) // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Вип. 2. – Дніпропетровськ, 2001. – С. 668.

- Гусев В. Рецензія на книгу Левченка В.В. Історія Одеського інституту народної освіти (1920-1930 рр.): позитивний досвід невдалого експерименту. – Одеса: ТЕС, 2010. – 428 с. // Університет: науковий історико-філософський журнал. – № 2 (40). – К., 2011. – С. 114-117.

- Петровський Е. У горнилі освітянських експериментів: Рец. на кн.: Левченко В.В. Історія Одеського інституту народної освіти (1920-1930 рр.): позитивний досвід невдалого експерименту. – Одеса: ТЕС, 2010. – 428 с. // Краєзнавство. – 2011. – № 4. – С. 294-297.

- Урсу Д. Апологія отрицання или поиски истины (рецензия на монографию: Левченко В.В. Історія Одеського інституту народної освіти (1920-1930 рр.): позитивний досвід невдалого експерименту. – Одеса: ТЕС, 2010. – 428 с.) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Вип. 13. – Одеса: Друкарський дім, 2012. – С. 273-277.

- Соколов В.Н. Из истории образования в Украине // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – № 9 (161). – Одеса, 2012. – С. 177-179.

**Монографія та брошура В.В. Левченка, що стосуються історії
Південної України:**

- **Історія Одеського інституту народної освіти (1920-1930 рр.): позитивний досвід невдалого експерименту.** – Одеса: ТЕС, 2010. – 428 с.

- **Влада і система вищої освіти в Україні в 1917-1930-х рр.: документи і матеріали.** – Одеса: Вид-во ОНМУ, 2010. – 45 с.

**Найважливіші статті В.В. Левченка, що стосуються історії
Південної України:**

Бібліографічний довідник

- **Александро-Невская церковь Императорского Новороссийского университета: история и судьба** // Проблемы славяноведения: сб. научных статей и материалов. – Брянск: РИО БГУ, 2010. – Вып. 12. – С. 144-157 (у співавторстві з Г.С. Левченко).
- **Краєзнавство в Одеському інституті народної освіти (1920-1930 рр.): становлення, напрями, традиції** // Краєзнавство. – 2011. – № 2. – С. 14-24.
- **Церкви при навчальних закладах Одеси: історико-теоретичний та інформаційно-статистичний огляди** // Одеські архіви. Інформаційний бюлетень Державного архіву Одеської області. – Вип. XVI (№ 1-3). – Одеса, 2012. – С. 49-56 (у співавторстві з С.А. Желясковим і Г.С. Левченко).
- **Біоісторіографічні дослідження в українській історіографії на зламі XX-XXI століть: регіональний аспект** // Історіографічні дослідження в Україні / Ред. кол.: В.А. Смолій (гол.), О.А. Удод (відп. ред.), Д.С. Вирський, І.Н. Войцехівська, В.М. Даниленко, М.Ф. Дмитрієнко, Я.С. Калакура, В.Ф. Колесник, І.І. Колесник, В.В. Кравченко, С.В. Кульчицький, В.В. Масненко, Ю.А. Пінчук, О.П. Реєнт, О.В. Ясь (відп. секр.). – Вип. 22. – К.: Ін-т іст. України, 2012. – С. 443-462 (у співавторстві з Г.С. Левченко).
- **Вчені-історики Одеси в міжнародній науковій комунікації в 1917-1930-х рр.** // Університет: науковий історико-філософський журнал. – № 3 (47). – К., 2012. – С. 11-22.
- **“Музей изящного искусства” Императорского Новороссийского университета: фонды, персонал, судьба** // Вопросы музеологии. – СПб., 2012. – № 2 (6). – С. 105-113 (у співавторстві з Г.С. Левченко).
- **Из истории исторической науки в Одессе: научные семьи историков вт. пол. XIX – пер. пол. XX вв. (периодизация, типология, представители)** // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Вип. 13. – Одеса: Друкарський дім, 2012. – С. 80-89.
- **Наукова комунікація в Одесі 1917-1944 рр.: ресурс розвитку освіти та науки** // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Вип. 15. – Одеса: Друкарський дім, 2013. – С. 87-105.
- **Одесские ученые – пассажиры “философского парохода”** // Былые годы. Российский исторический журнал. – Сочи, 2013. – № 1 (27). – С. 111-119.

Дослідники історії Південної України

• **Еврейское высшее образование в Одессе (1917-1930-е гг.): история, опыт, традиции** // Иудаика в Одессе: сборн. статей по итогам работы прогр. по иудаике и израилеведению Одес. нац. ун-та им. И.И. Мечникова / ред. кол.: Голубович И.В., Довгополова О.А., Мартынюк Э.И., Петриковская Е.С. – Вып. 2. – Одесса: Фенікс, 2013. – 218 с. – С. 6-27.

Едуард Петровський

ЛИКОВА Вікторія Вікторівна (23.02.1984, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 2006 р. закінчила Запорізький національний університет за спеціальністю “Архівознавство”. У 2006-2009 рр. – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Державні селяни Південної України в першій половині XIX ст.”. Науковий керівник – А.В. Бойко, Г.М. Васильчук.

Методист деканату історичного факультету Запорізького національного університету.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

У жовтні-грудні 2010 р. проходила стипендіальне стажування в Інституті міждисциплінарних досліджень “Artes Liberales” Варшавського університету.

Сфери наукових інтересів: соціальна історія Південної України кінця XVIII – першої половини XIX ст., етнологія Південної України, історична регіоналістика, усна історія.

Автор 20 наукових публікацій.

E-mail: viktorianika@list.ru

Публікація про В.В. Ликову:

• Ликова Вікторія Вікторівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 226-229.

Найважливіші статті В.В. Ликової, що стосуються історії Південної України:

Бібліографічний довідник

- **Ревізькі сказки як джерело до соціально-економічної історії Південної України першої половини XIX століття (1795-1835 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 345-351.
- **Усні джерела в дослідженнях з гендерної історії** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 23-30.
- **Земельна відомість державних селян** // Культура народів Причорномор'я. – № 144. – 2008. – С. 85-92.
- **Поміщики та державні селяни: імперська традиція та місцева реальність** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19. Кн.1. – К., 2009. – С. 532-539.
- **Представление о грехе у украинских крестьян Степной Украины в XIX веке (на материалах устного нарратива рассказов Я.П. Новицкого)** // Stratum plus. 2005-2009. №. 6. Причерноморские этюды. – СПб.-Кишинев-Одесса-Бухарест, 2009. – С. 166-173.
- **Групи державних селян Південної України в першій половині XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XXVII. – С. 33-44.
- **Переселення малоросійських козаків на землі Чорноморського війська на початку XIX ст.** // Чорноморська минувшина. – Одеса, 2010. – Вип. 5. – С. 27-33.
- **“Багатоземельність” Південної України в першій половині XIX ст.: бажане та дійсне** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 22. – К., 2011. – С. 161-168.
- **Крестьянский надел на юге Украины в первой половине XIX века** // Ежегодник по аграрной истории Восточной Европы. 2012 год. – М.-Брянск: РИО Брянского государственного университета, 2012. – С. 230-237.
- **Матеріали Державного архіву Херсонської області як джерело з історії державних селян Південної України в першій половині XIX ст.** // Гуманітарний журнал. – 2012. – № 2-3. – С. 62-67.

(Анкета В.В. Ликової)

Дослідники історії Південної України

ЛИМАН Ігор Ігорович (23.08.1971, м. Бердянськ) – доктор історичних наук (2006 р.), професор (2006 р.), Заслужений працівник освіти України (2009 р.).

У 1988 р. із золотою медаллю закінчив СШ № 5 м. Бердянська. У 1993 р. з дипломом з відзнакою закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. У серпні - жовтні 1993 р. – асистент кафедри історії України Запорізького державного університету.

З листопада 1993 по червень 1996 р. – аспірант кафедри історії України Запорізького державного університету.

У червні 1996 р. захистив кандидатську дисертацію “Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775 рр.)”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

3 серпня 1996 р. – старший викладач кафедри історичних та економічних дисциплін Бердянського державного педагогічного інституту. З 1997 р. – доцент кафедри історичних та економічних дисциплін (історії; історії України) Бердянського державного педагогічного інституту (університету). У 1999 р. обраний за конкурсом завідувачем кафедри історії Бердянського державного педагогічного інституту.

У листопаді 2002 – жовтні 2005 р. перебував у докторантурі Запорізького державного (національного) університету.

У листопаді 2005 р. захистив докторську дисертацію “Православна церква на півдні України (1775-1861 рр.)”. Науковий консультант – А.В. Бойко.

У 2005 р. повернувся на попереднє місце роботи, очолюючи донині кафедру історії України Бердянського державного педагогічного університету. У березні 2007 – грудні 2010 р. – проректор з міжнародних зв'язків Бердянського державного педагогічного університету.

Голова Бердянського регіонального відділення Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. Член Міжнародної Асоціації Гуманітаріїв, Асоціації істориків релігії. Співробітник науково-дослідного інституту Історичної урбаністики.

Сфери наукових інтересів: історія Церкви, історія запорозького козацтва, історична регіоналістика, усна історія.

Нагороди: “Відмінник освіти України” (2005 р.); знак “Василь Сухомлинський” (2009 р.); почесне звання “Заслужений працівник освіти України” (2009 р.) та ін.

Бібліографічний довідник

Є науковим керівником п'ятьох аспірантів. Має досвід наукового керівництва дисертаціями, які пройшли успішний захист.

Автор 282 наукових публікацій (зокрема, 26 монографій і археографічних видань).

Сторінки в Internet:

<http://www.bdpu.org/Lyman.html>

<http://www.i-lyman.name/>

<http://ri-urbanhistory.org.ua/component/content/article/11-personalni-storinki/7-liman-igor-igorovich>

E-mail: Lyman@ukr.net

Публікації про І.І. Лимана та рецензії на його публікації:

- Лиман Ігор Ігорович // Українські історики ХХ століття. Бібліографічний довідник. Серія “Українські історики”. – Вип. 2, частина 1. – Київ; Львів, 2003. – С. 187.

- Лиман Ігор Ігорович // Запорізький національний університет. Історія і сучасність (1930-2005). Ювілейна книга. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006. – С. 214-215.

- Ігор Лиман // Обо всем начистоту. Открытая трибуна “Південної зорі”. Випуск второй. – Бердянск: Південна зоря, 2010. – С. 389-394.

- Лиман Ігор Ігорович // Славетні запоріжці [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6394&lang=ukr

- Лиман Ігор Ігорович // Соціально-гуманітарний факультет Бердянського державного педагогічного університету: бібліографія. – Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2011. – С. 37-58.

- Лыман Игорь Игоревич // Энциклопедия Бердянска: в 2 т. – Мелитополь: ООО “Издательский дом Мелитопольской городской типографии”, 2013. – Т. 1: А-Л. – С. 851-852.

- Войцехівський Ю.В. [Рец.] І.І. Лиман. Церква в духовному світі запорозького козацтва // Український Історичний Журнал. – 1999. – № 6 – С. 136-137.

- Шандра В. [Рец.] Баханов К.А., Лыман И.И. Бердянск в дневниках титулярного советника В.К.Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники. – Запорожье: Просвіта, 2002. – 218 с., ил. // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 8/9. – Т. 11/12. – К.-Нью-Йорк, 2004. – С. 755-758.

Дослідники історії Південної України

- Андреев В.М. [Рец.] Сучасні дослідження історії російської православної церкви на півдні України: Лиман І.І. Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с. // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2005. – Вип. XIX. – С. 220-222.
- Мільчев В. [Рец.] Лиман І.І. Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 400 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 420-421.
- Діанова Н. [Рец.] Дослідження розвитку православної церкви на півдні України [Рец.: Православна церква на півдні України (1775-1781) / Упорядник: І. Лиман // Джерела з історії Південної України. Том 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с.] // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2006. – Вип. 1. – С. 131-134.
- Лепявко С.А. [Рец.] Лиман І.І. Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. XX. – С. 471-473.
- Мільчев В. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 265-266.
- Андреев В.М., Михайленко Г.М. [Рец.] Фундаментальне дослідження з історії російської православної церкви на півдні України: Рецензія на монографію І.І. Лимана “Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття” // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – Вип. XXVII. – С. 222-227.
- Войцехівський Ю., Руда Ю., Балута В. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники:

Бібліографічний довідник

В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 13. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – С. 304-305.

- Дерман И.П. [Рец.] Комплексное исследование истории высшего учебного заведения // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 132-135.

- Михайлюк В.П. Рецензія на книги: Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.; Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.; Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с. // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 23. – Ч. 1. – Луганськ, 2009. – С. 224-225.

- Макаренко Т.П. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Я. Ісаєвич та ін. – Вип. XIII. – Дрогобич: Коло, 2009. – С. 397-399.

- Кривошея І. [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Історико-педагогічний альманах. – Вип. 2. – Умань, 2009. – С. 95.

Дослідники історії Південної України

- Золотар Л. Рецензія на археографічне видання “Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету” / Zolotar L. Recenzja publikacji “Materialy z historii Berdianskiego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu” // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis. – 1(3)2010. – Rzeszów. – S. 241-246.
- Кочергін І.О. Історія Бердянського державного педагогічного університету в документах (Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. В 3-х томах. К., 2006, т. 1; 2007, т. 2; 2008, т. 3) // Історія і культура Придніпров’я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 225-230.
- Грибовський В.В. [Рец.] Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К.: Освіта України, 2006-2008 // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 247-251.
- Полторак В. Від гімназії до університету: історія одного навчального закладу... [Рец.: Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К., 2006-2008] / В. Полторак // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2010. – Вип. 5. – С. 164-165.
- Мартиненко Ю. Рецензія на археографічні видання “Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника”” // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis. – 2(4)2010. – Rzeszów. – S. 211-218.
- Прес-служба МОНМС України інформує. Славетні ювілеї // Вища школа. – 4/2012. – С. 3.
- Венцева Н. Вовлечение студентов в исследование истории их alma mater как современная тенденция в образовательном процессе: опыт написания истории Бердянского государственного педагогического университета // New trends in education: research and development. – Gori: Gori Teaching University, 2011. – P. 81-84.
- Ковальская С. Рецензия на многотомное археографическое издание “Материалы по истории Бердянского государственного педагогического университета” // Археография жене деректану улттык орталыгынын хабарлары (Известия национального центра археографии и источниковедения) / Министерство культуры и

Бібліографічний довідник

информации республики Казахстан. Комитет информации и архивов. – 2012. – № 1. – С. 116-119.

- Швидько Г.К. Наукові здобутки дослідника півдня України професора А.В. Бойка та його учнів. Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок. Запоріжжя: Тандем, 2011, 374 с. // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 9. – Дніпропетровськ: НГУ, 2012. – С. 194-195.

- Денисов Е.С. Даже часы истории имеют своих часовщиков // Денисов Е.С. Оглянуться в прошлое. – Мелитополь: Издательский дом Мелитопольской городской типографии, 2013. – С. 107-108. – Рецензія на видання: Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.

- Денисов Е.С. Очередной рубеж // Денисов Е.С. Оглянуться в прошлое. – Мелитополь: Издательский дом Мелитопольской городской типографии, 2013. – С. 109-111. – Рецензія на видання: Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

- Денисов Е.С. У истории нет конца... // Денисов Е.С. Оглянуться в прошлое. – Мелитополь: Издательский дом Мелитопольской городской типографии, 2013. – С. 111-112. – Рецензія на видання: Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с.

Книги І.І. Лимана, що стосуються історії Південної України:

- **Церква в духовному світі запорозького козацтва.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 61 с.

- **Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 180 с.

- **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві)

Дослідники історії Південної України

з А. Бойком, Т. Грушовою, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Л. Рощиною (Маленко), Р. Шияном).

- **Бердянск в дневниках титулярного советника В.К. Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники.** – Запорожье: Просвіта, 2002. – 218 с., ил. (в соавторстве с К.А. Бахановым).

- **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: Тандем-У, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп'явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівенком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

- **Начала истории Бердянска.** – Запорожье, б.и., 2002. – 132 с. (в соавторстве с И. Бастрыгой).

- **Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 400 с.

- **Православна церква на півдні України (1775-1781) /** Упорядник: І. Лиман // Джерела з історії Південної України. Том 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с.

- **Російська православна церква на півдні України останньої чверті ХVІІІ – середини ХІХ століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с.

- **Бердянська чоловіча гімназія (остання третина ХІХ століття) /** Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том І. – К.: “Освіта України”, 2006. – 528 с.

- **Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) /** Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том ІІ. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.

- **“Бердянський літописець” Василь Крижанівський //** Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова. – Бердянськ-К.-Едмонтон: РА “Тандем-У”, 2007. – 300 с.

- **“Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 478 с. (у співавторстві з В. Чопом).

- **“Кращий порт Азовського моря”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-**

Бібліографічний довідник

1875 pp.) // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Таганрог: РА “Тандем-У”, 2007. – 402 с.

• **“Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 pp.)** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Невинномиськ: РА “Тандем-У”, 2007. – 380 с.

• **“Юне місто”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1827-1860 pp.)** // Упорядники: І.І. Лиман, А.М. Піменов. – Бердянськ-Ростов-на-Дону: РА “Тандем-У”, 2007. – 358 с.

• **Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: “Освіта України”, 2008. – 569 с.

• **Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки)** / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

• **Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Запорізька обл.** / Ред. рада вид.: В.Г. Кремень (гол.) [та ін.]; Редкол. тому: І.П. Аносов (гол.) [та ін.]. – К.: Знання України, 2009. – 431 с. (у складі авторського колективу).

• **Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї. Бердянський вимір** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Запоріжжя: “АА Тандем”, 2009. – 302 с.

• **Трансформації релігійності в умовах полікультурного регіону (матеріали археографічних експедицій Північним Приазов'ям)** / Упорядник І.І. Лиман. – Запоріжжя: АА Тандем, 2011. – 360 с.

• **Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок** / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – 376 с., іл.

• **Історична освіта в Бердянську: від чоловічої гімназії до соціально-гуманітарного факультету БДПУ** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ: БДПУ, 2012. – 253 с.

• **Бердянський державний педагогічний університет. Історія. Сьогодення** / Авт.: В.А. Зарва, В.М. Константинова, І.І. Лиман та ін. – Бердянськ: БДПУ, 2012. – 286 с.: іл. (Колективна монографія).

Дослідники історії Південної України

• **Путем Апостола Андрея. Очерки истории Православия в Запорожском крае. К 20-летию Запорожской и Мелитопольской епархии** / Лыман И.И., Грибовский В.В., Стойчев В.М. и др. / Под ред. Высокопреосвященнейшего Луки, архиепископа Запорожского и Мелитопольского. – Запорожье, 2012. – 524 с.

• **Бердянський (Осипенківський) державний педагогічний інститут (1953-1991 роки)** / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том V. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 638 с.

Найважливіші статті І.І. Лимана, що стосуються історії Південної України:

• **Запорозьке козацтво в ставленні до церков і духовенства** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 57-68.

• **Документи о судьбе имущества Сечевой Покровской церкви после ликвидации Вольностей Войска Запорожского** // Гуманитарная мысль Юга России. – 2006. – № 1. – С. 79-93.

• **Історіографія Церкви: відомча наука чи респектабельна дисципліна на порозі модернізації?** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 2. – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – Ч. 1. – С. 485-496.

• **Південна Україна: місіонерська діяльність православної церкви в контексті загальноімперської конфесійної політики і заходів щодо “залюднення Південного краю” (1775-1861 рр.)** // Наддніпрянська Україна. Історичні процеси, події, постаті. Збірник наукових праць. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: вид-во ДНУ, 2006. – С. 130-137.

• **Історія Північного Приазов'я як складова історичної регіоналістики** // Північне Приазов'я / За ред. В.В. Крижка, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. – С. 68-73.

• **Релігійний аспект суспільно-політичних процесів у Російській імперії останньої чверті XVIII – середини XIX ст.: впливи на церковне життя Південної України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. –

Бібліографічний довідник

Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIV: Соціальні та національні чинники революцій і реформ в Україні: проблеми взаємовпливів. – С. 54-61.

• **Усноісторичне дослідження трансформації релігійності населення Північного Приазов'я** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о.Юрія Мищика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 514-524.

• **Конфессиональная история южной Украины XVIII – первой трети XX в. в контексте европейских религиозных традиций** // Сравнительное изучение религиозных традиций: Россия, Восточная Европа, постсоветское пространство: сб. авторских программ и материалов учебных курсов / сост. К.Г. Кацадзе, И.Н. Кодина. – Иваново: Иван. гос. ун-т, 2010. – С. 71-80.

• **Историческая урбанистика и городское краеведение: соотношение понятий и историография** // Рудный каласынын 55-жылдыгына арналган аймактык гылыми-практикалык конференция еңбектеринін жинагы. – Рудный: Рудный индустриалдык институты, 2012. – С. 40-51 (у співавторстві з В. Константиною).

• **Organizing and conducting oral historical expeditions as an innovation in education (experience of Berdyansk State Pedagogical University)** // The fifth international conference “Education and Innovation”. Gori State Teaching University, Georgia. – GORI, 2012. – P. 39-43 (у співавторстві з В. Константиною).

Вікторія Константинова

ЛИСАК (ПАВЛУХІНА) Вікторія Феофанівна (01.04.1966, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (1999 р.), доцент (2004 р.).

У 1983 р. закінчила середню школу № 9 м. Маріуполь. У 1983-1988 рр. навчалась на історичному факультеті Донецького державного університету, отримавши диплом “Історик. Викладач історії та суспільствознавства”. У 1988-1994 рр. – вчитель історії у загальноосвітній школі № 9 м. Маріуполь.

У 1998 р. закінчила аспірантуру Донецького національного університету.

У 1999 р. захистила кандидатську дисертацію “Історичне краєзнавство Донецької області в 50-90-ті роки XX ст.”. Науковий керівник – Р.Д. Лях.

Дослідники історії Південної України

З серпня 1994 р. – старший викладач, з вересня 2002 р. – доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського гуманітарного інституту (згодом – Маріупольського державного університету).

Працює над докторською дисертацією “Повсякденне життя українських селян у 1950-1960 рр.”. Науковий консультант – В.М. Даниленко.

З 2002 р. – член наукового товариства ім. Шевченка (осередок НТШ в Донецьку, історично-філософська секція, історична комісія).

Сфери наукових інтересів: повсякденне життя українських селян, історичне краєзнавство Донецької області.

Досліджує соціально-економічне життя аграрного населення Півдня України, вивчає традиційні цінності (духовне життя, свята, розваги), можливості задоволення культурно-освітніх потреб селян.

Автор 50 наукових статей.

Найважливіші статті В.Ф. Лисак (Павлухіної), що стосуються історії Південної України:

- **Окремі аспекти історичного краєзнавства на Донеччині в 20-90-ті роки ХХ століття** // Новые страницы в истории Донбасса: Збірник статей. – Кн. 5. / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 1997. – С. 164-171.

- **Актуальні проблеми історичного краєзнавства Донеччини** // Вісник Донецького університету. Серія Б. Гуманітарні науки. – 1998. – № 2. – С. 66-75.

- **Історичне краєзнавство Донеччини** // Краєзнавство. – 2001. – № 1-4. – С. 25-30 (у співавторстві з Р.Д. Ляхом).

- **Історія Донеччини на всеукраїнських наукових конференціях з історичного краєзнавства** // Матеріали IV підсумкової (2001 р.) наук.-практ. конференції викладачів МГІ, м Маріуполь, лют. 2002 р.: зб. наук. пр. / за ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь, 2002. – С. 48-50.

- **Донецька організація Всеукраїнської спілки краєзнавців** // Мариуполь: история и перспективы: Сборник трудов научно-практической конференции: в 2 т. – Мариуполь: ПГТУ, 2002. – Т 2. – С. 63-66.

- **Спосіб життя аграрного населення Донеччини у першій половині 1950-х років** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник

Бібліографічний довідник

статей. – Кн. 17-18 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 2009. – С. 281-290.

Наталія Шупік

ЛОМАКА Олександр Анатолійович (03.11.1986, м. Кіровоград) – кандидат історичних наук (2013 р.).

У 2004 р. закінчив середню школу № 10 смт. Нове. У 2004-2009 рр. навчався на факультеті історії та права Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, отримавши диплом з відзнакою магістра педагогічної освіти та здобувши кваліфікацію “Викладач історії”.

У жовтні 2010 – квітні 2013 р. навчався в аспірантурі кафедри всесвітньої історії Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

У 2013 р. захистив кандидатську дисертацію “Етнічні процеси в Центральньо-українському регіоні в кінці 40-х – початку 90-х років ХХ ст. (на матеріалах Кіровоградської області)”. Науковий керівник – С.С. Парсамов.

У 2010-2013 рр. – учасник усноісторичних і етнографічних експедицій по районах Кіровоградської області.

Сфери наукових інтересів: динаміка чисельності населення та етнотенденції, міжетнічні шлюби, етномовна ситуація на Кіровоградщині у другій половині ХХ століття та умови, за яких відбувалося становлення українськомовної й російськомовної груп.

Автор більше 10 наукових статей.

E-mail: skorpion-istfak@rambler.ru

Найважливіші статті О.А. Ломаки, що стосуються історії Південної України:

• **Етнографічні та лінгвістичні дослідження населення Олександрівського району Кіровоградської області (за результатами етнографічної експедиції 2011 року) // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Збірка наукових праць / Відп. ред. Г.В. Боряк. – К.: НАН України, Інститут історії України, 2011. – Число 18. – С. 130-135.**

• **Розвиток етносоціальних процесів в Кіровоградській області у 1959-1989 роках // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць. – Вип. 36. – К.: УНІСЕРВ, 2011. – С. 91-97.**

Дослідники історії Південної України

- **Передумови появи штундизму в південноукраїнських землях у кінці XVIII – протягом XIX століття** // Наукові записки. Серія: Історичні науки. – Вип. 14. – Кіровоград, 2011. – С. 46-54.

- **Дослідження демографічної та мовної ситуації Олександрівського району Кіровоградської області (за результатами етнографічної експедиції 2011 року)** // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.32: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2012. – С. 36-43.

- **Етномовна ситуація в промисловій та сільськогосподарській сферах Кіровоградської області в другій половині XX століття** // Наукові записки. Серія: Історичні науки. – Вип. 17. – Кіровоград, 2012. – С. 11-21.

- **Межэтнические браки Кировоградской области второй половины XX века** // Альманах современной науки и образования. – Тамбов: Грамота, 2012. – № 12 (67): в 2-х ч. Ч. 2. – С. 98-101.

- **Динаміка чисельності та особливості територіального розміщення населення Кіровоградської області в другій половині XX ст.** // Матеріали I всеукраїнської науково-практичної конференції “Історико-філософські читання молодих учених” (12 квітня 2012). – Суми, 2012. – С. 190-194.

- **Стан міжетнічних шлюбів в Кіровоградській області у 60-ті роки XX ст.** // Аркасівські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (27 квітня 2012). – Миколаїв, 2012. – С. 277-280.

(Анкета О.А. Ломаки)

ЛУЧКА Людмила Миколаївна (03.07.1964, м. Дніпропетровськ) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 1981 р. закінчила середню школу № 75 м. Дніпропетровська.

З 1981 р. працює в бібліотеці Дніпропетровського державного (національного) університету.

У 1982-1987 рр. навчалась на бібліотечному факультеті Харківського державного інституту культури, отримала диплом зі спеціальності “бібліотекознавство та бібліографія”.

З вересня 2004 р. – здобувач кафедри історії України Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Бібліографічний довідник

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Бібліотеки у культурно-освітньому просторі Катеринославщини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.”. Науковий керівник – С.І. Світленко.

З 2011 р. – заступник директора Наукової бібліотеки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

З вересня 2012 р. – доцент кафедри української історії та етнополітики Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

З 2012 р. – член правління Дніпропетровської Бібліотечної Асоціації, член Національної спілки краєзнавців України, постійний учасник засідань Наукового Товариства ім. Т.Шевченка у Дніпропетровську.

Сфери наукових інтересів: історія бібліотечної справи України ХІХ – початку ХХ ст., історія Катеринославської губернії ХVІІІ – початку ХХ ст.

Досліджує формування та розвиток бібліотечної мережі України, зокрема, історію і діяльність катеринославських бібліотек різного підпорядкування у ХІХ – на початку ХХ ст., їх внесок в розвиток культурно-освітнього простору Півдня України.

Автор понад 30 наукових статей.

Найважливіші статті Л.М. Лучки, що стосуються історії Південної України:

- **Катеринославські бібліотеки пореформеної доби** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 14. – № 6. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2006. – С. 31-38.

- **Бібліотека катеринославського дворянина Г.П. Алексєєва: історія приватної колекції** // Придніпров’я: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007. – Вип. 4. – С. 63-71.

- **Діяльність бібліотечної комісії Катеринославської “Просвіти” на початку ХХ ст.** // Вісник Львівського університету. Сер. книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів: ЛНУ, 2009. – Вип. 4. – С. 86-92.

- **Д.І. Яворницький і бібліотечний простір України та Росії другої половини ХІХ – початку ХХ ст.** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: зб. наук. праць. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2010. – С. 57-63.

- **Розвиток катеринославських бібліотек у другій половині ХІХ – початку ХХ ст. за матеріалами М.Д. Хмирова**

Дослідники історії Південної України

“Екатеринославская губерния” // Сіверщина в історії України: зб. наук. праць. – К.-Глухів: Центр пам’яткознавства НАН України і УТОPIK, 2011. – Вип. 4. – С. 305-309.

- **Обслуговування читачів у бібліотеках навчальних закладів дореволюційного Катеринослава** // Гуманітарний журнал. – 2011. – № 1-2. – С. 142-146.

- **Власні книжкові зібрання громадських та культурно-освітніх діячів Катеринослава другої половини XIX – початку XX ст.** // Записки осередку Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Дніпропетровську: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: Вид-во. ІМА-ПРЕС, 2011. – С. 48-58.

- **Роль бібліотечних осередків у розвитку медичної освіти Катеринославщини в другій половині XIX – на початку XX ст.** // Наддніпрянська Україна: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2012. – Вип. 10. – С. 55-64.

- **Книжкові зібрання громадських та приватних бібліотек Катеринославської губернії другої половини XIX – початку XX ст.** // Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України. Книга в історії і культурі: міжвуз. зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2012. – С. 315-324.

(Анкета Л.М. Лучки)

МАЛЕНКО Людмила Михайлівна (01.02.1965, с. Сміле Куйбишевського р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (1998 р.), доцент (2000 р.).

У 1989 р. закінчила історичний факультет Запорізького державного університету. З 1990 р. – асистент кафедри історії України Запорізького державного університету. У 1995-1997 рр. – аспірант Запорізького державного університету.

У 1997 р. захистила кандидатську дисертацію “Азовське козацьке військо. 1828-1866 рр.”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

З 2000 р. – доцент кафедри історії України Запорізького національного університету. Згодом – провідний фахівець навчально-наукової лабораторії археологічних досліджень Запорізького національного університету.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфери наукових інтересів: історія козацьких військ у системі політичних, соціально-економічних і культурних відносин Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття.

Бібліографічний довідник

Автор більш ніж 150 наукових публікацій.
 Автор сайту “Козацтво XV-XXI століття”
 (<http://www.cossackdom.com>).
 E-mail: L_malenko@ukr.net
malenko@cossackdom.com

Публікації про Л.М. Маленко:

- Маленко Людмила Михайлівна // Козацтво XV-XXI століття [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.cossackdom.com/avtoru.html>
- Маленко Людмила Михайлівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 230-242.

Книги Л.М. Маленко, що стосуються історії Південної України:

- **Матеріали до історії Азовського козачого війська.** – Запоріжжя, 1995. – 220 с. (у співавторстві з А.В. Бойком).
- **Козацтво Південної України в першій половині XIX століття: Азовське козацьке військо.** Навчальний посібник до спецкурсу: “Українське козацтво в 1775-1869 роках” для студентів I-III курсів історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – 75 с.
- **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Р. Шияном).
- **Азовське козацьке військо (1828-1866).** – Запоріжжя, 2000. – 514 с.
- **Йосип Гладкий та Окреме Запорозьке (Азовське) козацьке військо в матеріалах і документах / Автор-упорядник Людмила Маленко.** – Запоріжжя: ВАТ “Мотор-Січ”, 2010. – 196 с.: іл., карти.

Найважливіші статті Л.М. Маленко, що стосуються історії Південної України:

- **Військова служба Азовського козачого війська //** Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 118-126.

Дослідники історії Південної України

• **Переселення колишніх “некрасівців” на землі Азовського козачого війська в 30-х роках XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 115-124.

• **Йосип Гладкий: людина і діяч** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 240-251.

• **Азовське козацьке військо. 1828-1865 рр.** // Козацтво на Півдні України. Кінець XVIII-XIX століття. – Одеса: Друк, 2000. – С. 138-172.

• **До причин створення та ліквідації південноукраїнських козацьких військ в останній чверті XVIII-XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 172-185.

• **Джерела з історії південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII-XIX століття в архівосховищах Одеської області** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 210-236.

• **Участие южноукраинских казачьих войск в Восточной войне (1853-1856)** // Мир казачества. Сборник научных трудов. – Вип. 1. – Краснодар: ООО РИЦ “Мир Кубани”, 2006. – С. 54-66.

• **Військово-адміністративний устрій південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII століття та система управління ними** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 130-147.

• **Історія козацьких формувань постсічового періоду в доробку південноукраїнських наукових осередків XIX – початку XX століття** // Київська старовина. – К., 2010. – № 2: березень. – С. 103-123.

• **Чорноморське козацьке військо в документах і матеріалах українських архівних та музейних установ** // Кубань-Украина: вопросы историко-культурного взаимодействия. Выпуск 4 /Сост. А.М. Авраменко. – Краснодар-Киев: ЭДВИ, 2010. – С. 200-208.

Вікторія Константінова

Бібліографічний довідник

МАЛЯРЧУК Наталя Григорівна (12.06.1975, м. Донецьк) – кандидат історичних наук (2006 р.).

У 1990 р. закінчила неповну середню школу № 50 м. Донецька. З 1990 по 1993 р. навчалася у Донецькому економічному технікумі. У 1993-1998 рр. навчалася на історичному факультеті Донецького державного університету, отримала кваліфікацію “Історик, викладач історії”. У 1997-2002 рр. – викладач історії у загальноосвітній школі № 41 м. Донецька, з січня по грудень 2002 р. – викладач соціально-економічних дисциплін у Донецькому педагогічному коледжі.

У 2002-2005 рр. навчалася в аспірантурі Донецького національного університету.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Росіяни в Донбасі (20-30-ті рр. ХХ ст.)”. Науковий керівник – В.М. Нікольський.

З грудня 2005 р. – викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецької філії Українського державного університету економіки і фінансів. З 2007 р. – завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецької філії Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі.

Сфера наукових інтересів: історія національних меншин Донбасу в ХХ ст.

Автор 1 монографії та 14 наукових статей.

E-mail: malnat11@ukr.net

Монографія Н.Г. Малярчук, що стосується історії Південної України:

- **Росіяни в Донбасі (20-30 роки ХХ ст.).** – Донецьк: ПП Чернецька Н.А., 2011. – 296 с.

Найважливіші статті Н.Г. Малярчук, що стосуються історії Південної України:

- **Росіяни в сільських поселеннях Донецької губернії (за матеріалами перепису 1923 року)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2003. – № 2. – С. 191-196.

- **Ставлення російського населення Донбасу до політики українізації (1923-1932 рр.)** // Вісник Донецького університету. Серія Б. Гуманітарні науки. – 2003. – № 2. – С. 93-103.

Дослідники історії Південної України

- **Росіяни в суспільно-політичному, економічному та культурному житті Донбасу на початку проведення політики українізації** // Історичні і політологічні дослідження. – 2003. – № 5/6. – С. 93-99.
- **Динаміка етнічного складу партійної організації Донбасу (20-30-ті рр. XX ст.)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2006. – № 3/4. – С. 186-193.
- **Створення російських національних адміністративно-територіальних одиниць у Донбасі в 20 – на поч. 30-х рр. XX ст.** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 13/14. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – С. 274-291.
- **Політичні репресії щодо російського населення Донеччини (20-30-і рр. XX ст.)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2007. – № 3/4. – С. 252-258.
- **Голодомор 1932-1933 рр. в російських національних районах Донбасу** // Історичні і політологічні дослідження. – 2008. – № 1/2. – С. 296-303.
- **Особливості мовної ситуації в Донбасі в 20-ті рр. XX ст.** // Історичні і політологічні дослідження. – 2009. – № 2. – С. 93-99.
- **Забезпечення національно-культурних, мовних та освітніх потреб російського населення Донбасу під час українізації (20-ті – поч. 30-х рр. XX ст.)** // Історичні записки: Збірник наукових праць. Вип. 27. – Ч. 2. – Луганськ, 2010. – С. 84-91.
- **Російське населення Донбасу під час голодувань першої половини 20-х рр. XX ст.** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 21. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – С. 178-186.

Людмила Кушнір

МАРЧЕНКО Олена Миколаївна (29.02.1968, м. Нижній Новгород, Росія) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2011 р.).

У 1985 р. закінчила середню школу № 1 м. Первомайська Миколаївської обл. У 1985-1990 рр. навчалася на історичному факультеті Миколаївського державного педагогічного інституту. Впродовж 1990-1998 рр. працювала вчителем у ЗОШ № 3 та № 4 м. Первомайська. З січня 1999 р. викладала історичні дисципліни у Первомайському інституті Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Бібліографічний довідник

У жовтні 2000 – жовтні 2004 р. навчалася в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію “Сільське населення Степового Побужжя кінця XVIII – початку XX ст.”. Науковий керівник – О.А. Прігарін.

Впродовж 2000-2010 рр. – організатор етнографічних експедицій Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова на півдні України.

З 2006 р. – завідувач лабораторії етнології та археології України Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

3 грудня 2006 р. – завідувач кафедри історії і загальних дисциплін Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

З 2012 р. – член Миколаївської обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів: історія та етнографія Степової України кінця XVIII – початку XX ст.

Всебічно досліджує форми, фактори та механізми етнокультурного розвитку населення району Степового Побужжя останньої чверті XVIII – початку XX ст. як складової Південної України, у якому відігравали особливу роль об’єктивні обставини – природно-географічні, історичний розвиток, геополітичне положення територій.

Автор і упорядник 38 наукових праць (зокрема, 2 брошур, 4 науково-методичних праць, 32 наукових статей).

Брошури О.М. Марченко, що стосуються історії Південної України:

- **Сільські поселення і житло Степового Побужжя.** – Первомайськ, 2003. – 56 с. (у співавторстві з О.А. Прігарініним).
- **Обрядовість Первомайщини.** – Первомайськ, 2002. – 32 с. (у співавторстві з В.З. Куруняном, В.І. Ройбул).

Найважливіші статті О.М. Марченко, що стосуються історії Південної України:

- **Культурно-побутові особливості військових поселень Херсонської губернії // Записки історичного факультету.** – Вип. 12. – Одеса, 2002. – С. 125-132.

Дослідники історії Південної України

- **Матеріали до характеристики традиційного громадського побуту населення Степового Побужжя** // Записки історичного факультету. – Вип. 14. – Одеса, 2004. – С. 151-160.
- **Формування соціального складу сільського населення Миколаївщини (кінець XVIII ст. – 1861 р.)** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 62. Вип. 49. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. – С. 103-108.
- **Традиційна селянська сім'я етнічних груп Степового Побужжя** // Культура народів Причорномор'я. – № 145. – 2008. – С. 76-79.
- **Історико-етнографічне вивчення Степового Побужжя як складової півдня України** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 96. Вип. 83. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, Ca'Foscari, 2008. – С. 124-13 (у співавторстві з О.А. Прігарінім).
- **Відомості про заштатні міста і містечка Херсонської губернії та їх населення на сторінках статистичних видань** // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 3 (81). – С. 161-170
- **До проблеми визначення історико-етнографічних районів: Степове Побужжя** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса: Астропринт, 2009. – Вип. 16. – С. 210-218.
- **Релігія як чинник соціокультурного розвитку етноконфесійних груп Південної України у кінці XVIII – на початку XX ст.** // Наукові записки. Серія “Культурологія”. – Острог: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2010. – Вип. 5. – С. 486-494.
- **Економічний розвиток заштатних міст і містечок Херсонської губернії в другій половині XIX – на початку XX ст.** // Наукові записки. Серія: Історичні науки. – Вип. 16. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – С. 108-114 (у співавторстві з К.О. Носко).

(Анкета О.М. Марченко)

МИХАЙЛУЦА Микола Іванович (28.10.1959, с. Михайлівка Саратського р-ну Одеської обл.) – доктор історичних наук (2009 р.), професор (2012 р.).

Бібліографічний довідник

У 1976 р. закінчив Михайлівську середню школу. У 1977-1979 рр. служив у лавах Збройних сил СРСР. У 1979 р. вступив на підготовчі курси Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Впродовж 1980-1985 рр. навчався на історичному факультеті цього університету. У 1985 р. отримав диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У 1990 р. захистив кандидатську дисертацію, присвячену патріотичному рухові на допомогу фронту в роки Великої Вітчизняної війни (на матеріалах Півдня України). Науковий керівник – О.І. Красюк.

З 1985 р. працює на гуманітарних кафедрах (Політичної історії ХХ ст.; Історії і політології; Українознавства; Українознавства та іноземних мов) (з весни 2004 р. – завідувач кафедри) Одеського національного морського університету.

У 2004-2009 рр. перебував у докторантурі відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії НАН України.

Докторську дисертацію “Православна церква на Півдні України в період Другої світової війни у контексті політики радянського і румунського режимів” захистив 2009 р. Науковий консультант – О.Є. Лисенко.

З 2004 р. брав участь у реалізації державної програми з підготовки науково-документальної серії книг “Реабілітовані історією”. Упродовж 2005-2008 рр. – у спільному проєкті Інституту історії НАН України і Головного архівного управління України “Архіви окупації. 1941-1944 рр.”; у 2009-2011 рр. – у двотомному науковому проєкті “Україна у Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття”. Член редакційної колегії історико-краєзнавчого наукового альманаху “Південний-Захід. Одесика” (м. Одеса, Україна) та “Danubius” (м. Галац, Румунія). Співпрацює у міжнародних проєктах, публікується у виданнях Російської Федерації, Румунії, Молдови.

Організатор проведення в стінах Одеського національного морського університету 2-х Всеукраїнських та 4-х (з 2007 р.) Міжнародних наукових конференцій “Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри”.

Сфери наукових інтересів: історія Другої світової війни, історія церкви та історії православ'я на Півдні України в умовах тоталітарного режиму 20-40-х рр. ХХ ст., проблеми тоталітаризму, взаємини держави і церкви.

У численних публікаціях, основаних на донедавна невідомих архівних джерелах, подає ґрунтовну характеристику релігійної політики і релігійної ситуації на окупованих румунами

Дослідники історії Південної України

південноукраїнських теренах (Південній Бессарабії і “Трансністрії”). Досліджує питання організаційних та церковно-адміністративних технологій і методів реалізації румунської політики “місіонерства” через діяльність Румунської православної місії в губернаторстві “Трансністрія”, а також стосовно існування Православної церкви та кліру на Півдні України за часів сталінського тоталітарного режиму.

Нагороди: “Відмінник освіти України” (2008 р.), грамоти Міністра освіти і науки України, відомчі відзнаки, “Почесний працівник Одеського національного морського університету”.

Автор і упорядник близько 200 наукових праць (зокрема, 4 монографій, 3 брошур, близько 200 наукових статей).

Рецензії на праці М.І. Михайлуци:

- Кязимова Г.Х. “Церква... як остання надія”. Рецензія на монографію М.І. Михайлуци “Релігійна політика румунської окупаційної влади в Південній Бессарабії і Трансністрії (кінець 1930-х – 1944 рр.)” // Південний-Захід. Одесика: істор.-краєзн. наук. альманах. – Вип. 3. – Одеса: Optimum, 2007. – С. 279-282.

- Верба І.В. Рецензія на монографію: Микола Михайлуца Православна церква на Півдні України в роки Другої світової війни (1939-1945) // Український історичний журнал. – 2008. – № 5 (482). – С. 225-227.

Книги М.І. Михайлуци, що стосуються історії Південної України:

- **Население юга Украины фронта и фронтовикам в период 1941-1945 гг.** – Одесса : [Б.и.], 2005. – 170 с.

- **Долі на історичних шляхах.** – Одеса: [Б.в.], 2005. – 54 с. (у співавторстві з Г.Х. Кязимовою).

- **Релігійна політика румунської окупаційної влади в Південній Бессарабії і Трансністрії (кінець 1930-1944 рр.).** – Одеса: Optimum, 2006. – 237 с., іл.

- **Православна церква на Півдні України в роки Другої світової війни (1939-1945).** – Одеса: ВМВ, 2008. – 392 с.

- **Влада і Православна церква на Півдні України у період сталінщини: документи і матеріали. Розділ “Війна 1939-1945 рр.”:** метод. матер. – Одеса: Одес. нац. мор. ун-т, 2009. – 56 с. (у співавторстві з Г.Х. Кязимовою).

- **Очерки истории обороны Одессы (август – сентябрь**

Бібліографічний довідник

1941 г.) / Авт. колектив: Н.И. Михайлуца, В.А. Савченко, Д.П. Уреу, А.А. Филипенко. – Одесса: Изд-во “Optimum”, 2011. – 227 с. (у співавторстві).

**Найважливіші статті М.І. Михайлуци, що стосуються історії
Південної України:**

• **Здійснення органами ДПУ-НКВС України репресій проти Православної церкви на Одещині (1930-1940-ві рр.)** // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 2004. – № 1-2. – С. 429-450.

• **Діяльність Румунської православної місії в “Трансністрії” 1941-1943 рр. (на основі румуномовних джерел)** // Сторінки воєнної історії України: зб. наук. статей / [відп. ред. В.А. Смолій] / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2005. – Вип. 9. – Част. 2. – С. 259-265.

• **Репресії духовенства на Одещині в першій половині 40-х років ХХ ст.** // Одеський мартиролог: Дані про репресованих Одеси і Одеської області за роки радянської влади: іст.-мемор. вид. [у 4 т.] / [уклад.: Л.В. Ковальчук, Г.О. Разумов]. – Одеса: ОКФА, 1997-2006. – Т. 3. – 2005. – С. 870-887.

• **Соціально-економічні аспекти буденного життя православного кліру в Трансністрії** // Сторінки воєнної історії України: зб. наук. статей / [відп. ред. В.А. Смолій] / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2006. – Вип. 10. Част. 1. – С. 413-425.

• **Румунське православ'я і сектантство в Південній Бессарабії і “Трансністрії” (кінець 1930-х-1944 рр.)** // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: міжвід. зб. наук. праць. – Вип. 16 / (На пошану С.В. Кульчицького з нагоди 70-річчя від дня народження та 50-річчя наукової праці) / [відп. ред. В.А. Смолій]: в 2 ч. – Ч. 1. – К.: НАН України, Ін-т історії, 2007. – С. 350-359.

• **Represiunea clerului ortodox din sudul Basarabiei (1940-1941 și 1944-1945), reflectată în documente din Arhiva Serviciului Ucrainean de Securitate din Regiunea Odessa** // Arhivele Securității: (Consiliului National pentru Studierea Arhivelor Securității). [Vol.] 4 / Silviu Moldovan. – București: Editura Enciclopedică. – 2008. – P. 217-230.

• **Відображення процесу формування і участі у боях “Русской освободительной армии” (РОА) на сторінках трансністрійської преси** // Сторінки воєнної історії України: зб. наук. статей / [відп. ред. В.А. Смолій] / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2010. – Вип. 13. – С. 100-106.

Дослідники історії Південної України

- **Окупаційний режим у губернаторстві “Трансністрія”** // Україна у Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси / НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2010. – Кн. I. – С. 413-446 (у співавторстві з Т. Вінчковським, Г. Кязимовою, В. Щетніковим).
- **Організація релігійного життя в губернаторстві Трансністрія (1941-1944 рр.)** // Український історичний журнал. – 2011. – № 2 (497). – С. 80-90.
- **“Одесская группа ИПЦ” 1935 г.: трагисценарий советских спецслужб** // Былые годы. Росийский исторический журнал. – Сочи, 2012. – № 4 (26). – С. 48-56.

Олег Бажан, Валерій Левченко

МІЛЬЧЕВ Володимир Іванович (22.04.1972, м. Запоріжжя) – доктор історичних наук (2011 р.), професор (2013 р.).

У 1994 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. У 1996-1999 рр. – аспірант кафедри історії України Запорізького державного університету. З 1999 р. – асистент кафедри історії України ЗДУ. З 2000 р. – старший викладач, а з 2001 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗДУ.

У 2000 р. захистив кандидатську дисертацію “Болгарське населення Південної України у XVIII столітті”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

У 2002-2005 рр. докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного (національного) університету

З 2011 р. – завідувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Докторську дисертацію “Джерела з соціальної історії запорозького козацтва XVIII століття” захистив 28 квітня 2011 р. Науковий консультант – А.В. Бойко.

Старший науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (Запорізьке відділення), член правління Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Бібліографічний довідник

Сфери наукових інтересів: історія парамілітарних спільнот Східної та Центральної Європи (козаки, гайдуки, граничари та ін.) у XVII-XVIII ст.

Під науковим керівництвом В.І. Мільчева упродовж 2007-2010 рр. успішно захищено 3 кандидатські дисертації (Р.Л. Молдавський (2007); Ю.О. Іріюглу (2009), О.П. Мірущенко (2010)). Нині є науковим керівником п'ятьох аспірантів і пошукачів.

Автор і упорядник близько 140 наукових публікацій.

E-mail: vladmilchev@ukr.net

Статті про В.І. Мільчева та рецензії на його публікації:

- Милчев Владимир Иванов // Български историци: биографично-библиографски справочник. 3-о издание. Съст. Петър Чолов. – София: Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – С. 198.

- [Без автора]. Ново за българските преселници в Украйна [Рец.: Болгарські переселенці на півдні України. 1724 – 1800 рр. – Київ-Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2001. – 198 с.] // Български хоризонти. Списание на научно дружество на българистите в Република Молдова. – № 1. – Кишинев, 2001. – С. 18.

- Лалић Средоје. Рец.: Канцелярія Новосербського корпусу / Упорядники: В. Мільчев, О. Посулько / Передмови: С. Гаврилович, С. Лалич, В. Мільчев, О. Посулько // Джерела з історії Південної України. Том 7. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 442 с.// Зборник Матице српске за историју. – Бр. 75-76. – Нови Сад, 2007. – С. 237-238.

- Лиман І. Рец. на кн.: Мільчев В. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с., іл. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 263-265.

- Пригарін О. Соціальний потенціал джерел динамічної меншини [Рец.: Мільчев В. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с., іл.] // Записки історичного факультету. – Вип. 20. – Одеса: ОНУ, 2009. – С. 400-402.

- Васильчук Г.М. Рец. на монографію: Мільчев В.І. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII-XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА “Тандем”, 2008. – 369 с., іл. 400 прим. // Історія української науки на межі тисячоліть: Зб. наук

Дослідники історії Південної України

праць / Відп. редактор О.Я. Пилипчук. Вип. 46. – К., 2010. – С. 249-252.

- Івченко Богдан. Рец.: Запорозжці на Військовому Кордоні Австрійської імперії. 1785 – 1790 рр. (дослідження та матеріали). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 172 с., іл. // Критика. – № 9-10. – 2010.

- Сень Д.В. Новое исследование по истории казачества. [Рец. Мільчев В. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с., іл. – Тираж 400 екз.] // Культурная жизнь Юга России. – 2011. – № 1. – С. 112-113.

- Мільчев Володимир Іванович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 150-165.

Монографії, археографічні видання, брошури В.І. Мільчева, що стосуються історії Південної України:

- **Матеріали до історії болгарського населення України XVIII століття.** – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – 236 с.

- **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, Л. Рощиною (Маленко), Р. Шияном).

- **Болгарські переселенці на півдні України. 1724-1800 рр.** – Київ-Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2001. – 198 с. + V карт.

- **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

- **Кордони Війська Запорозького та діяльність російсько-турецької межової комісії 1705 р.** – Запоріжжя: ВАТ “Мотор-Січ”, 2004. – 80 с.

- **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Упорядники: А. Бойко, В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко // Джерела з історії Південної України. Том 1. Видання

Бібліографічний довідник

2-е, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 528 с. + XLI с.

- **Канцелярія Новосербського корпусу** / Упорядники: В. Мільчев, О. Посулько / Передмови: С. Гаврилович, С. Лалич, В. Мільчев, О. Посулько // Джерела з історії Південної України. Том 7. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 442 с.

- **Джерела з історії Південної України. Том 9** // Мемуари та щоденники. Частина 2 / Упорядники: А. Бойко, В. Мільчев. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – 632 с.

- **Документи та матеріали до історії призовських албанців** // Старожитності Південної України. Вип. 18 / Упорядники: А. Бойко, Л. Браціло, І. Козлова, В. Мільчев, О. Тедеев. – Запоріжжя, 2006. – 168 с.; іл.

- **Запорожці на Військовому Кордоні Австрійської імперії. 1785-1790 рр. (дослідження та матеріали).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 172 с., іл.

- **Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII-XVIII ст. (джерелознавчий аналіз).** – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с.

- **Усна історія: теорія та практика** / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 100 с. (у співавторстві з А. Бойком, С. Білівненком, Ю. Головка, Н. Суревою, Н. Швайбою).

- **Нариси з історії запорозького козацтва XVIII століття (спроба історичної реконструкції на основі писемних джерел).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2009. – 108 с.

- **Петро Калнишевський та його доба. Документи та матеріали** / Упорядники: В. Грибовський, В. Мільчев, І. Синяк. – К., 2009. – 432 с.

- **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

- **Шматов Микола. Це було під Великою Лепетихою (грудень 1943-січень 1944 рр.)** / Упорядник В. Мільчев / Воєнні мемуари. Вип. 2. – Запоріжжя, 2010. – 92 с.

- **Архімандрит Леонтій (Лука Яценко-Зеленський). Подорожі на Запорозьку Січ у 1749-1750 і 1751 рр.** / Упорядники: В. Грибовський, В. Мільчев. – К., 2012. – 100 с.

**Найважливіші статті В.І. Мільчева, що стосуються історії
Південної України:**

Дослідники історії Південної України

- **Болгарська еміграція до України у XVIII столітті** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 3. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1998. – С. 114-122.
- **Болгарський і Македонський гусарські полки в системі урядової військової колонізації на півдні України (1759-1762/63 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 45-57.
- **Початок переселення болгар на Україну: діяльність комісії І. Албанеза та створення Сербського гусарського полку (1723-1730 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VI. – С. 26-38.
- **Джерела з історії формування балканських діаспор в Україні XVIII століття у фонді Київської губернської канцелярії ЦДІА України (м. Київ)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 122-141.
- **Два хусарски полка с българско участие в системата на държавната военна колонизация в Южна Украйна (1759-1762/63 г.)** // Исторически преглед. – № 5-6. – София, 2002. – С. 154-165.
- **Проект реформування устрою Запорозжя генерал-майора Карла Штофельна (1765 р.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2003. – С. 35-55 (у співавторстві з Ю.П. Князьковим).
- **Заснування, організаційне оформлення та перші кроки Сербського гусарського полку (1724-1734 рр.)** // Сеоба срба у Руско царство половином 18 века. Зборник радова са међународног научног скупа у Новом Саду 7-9 маја 2003 године. – Нови Сад: ПАН-ПАПИР, 2005. – С. 164-182.
- **Мемуари та щоденники селян Південної України в археографічному вимірі** // Мемуари та щоденники. Частина 1. / Упорядники: А. Бойко, С. Плохій / Передмови: С. Плохій, А. Бойко, В. Чоп, В. Мільчев // Джерела з історії Південної України. Том 5. Книга 1. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – С. 74-96.
- **Матеріали фіскального, поліцейного та церковного обліку як джерело з соціальної історії запорозького козацтва XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 20. – К., 2010. – С. 68-82.

Бібліографічний довідник

• У витоків наукового дослідження історії Запорозжя: вітчизняні та зарубіжні автори XVIII ст. // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 24. – К., 2012. – С. 199-209.

Вікторія Константінова

МІРУЩЕНКО Олександр Павлович (22.10.1973, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2010).

З 1990 р. розпочав трудову діяльність у Запорізькому обласному краєзнавчому музеї. Обіймав посади слюсаря, агента з постачання, інженера. З 1996 року був переведений на посаду молодшого наукового співробітника. З 1998 р. – старший науковий співробітник.

1997 р. закінчив Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю "Історія".

У 2005 р. був переведений до Національного заповідника "Хортиця" на посаду завідувача відділом Музею історії запорозького козацтва.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію "Економічна політика російського уряду на Запорозжі періоду Нової Січі (1734-1775 рр.)". Науковий керівник – В.І. Мільчев.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, член ІСОМ (міжнародної ради музеїв).

Сфери наукових інтересів: історія запорозького козацтва, музейна справа, економічна історія, усна історія.

Автор і упорядник більше 50 наукових публікацій.

E-mail: opalmira@ukr.net

Публікації про О.П. Мірущенка:

• Мірущенко Олександр Павлович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 243-248.

Найважливіші статті О.П. Мірущенка, що стосуються історії Південної України:

• Висвітлення в архіві Коша Нової Запорозької Січі російсько-кримських відносин наприкінці 50-х – на початку 60-х рр. XVIII ст. // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя,

Дослідники історії Південної України

2-4 жовтня 1997 р.). – Секція І, П. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 196-201.

• **Виплата жалування запорозьким козакам в період Нової Січі** // Південна Україна XVIII-XIX століття: Записки науково-дослідної лабораторії ЗДУ. – Запоріжжя: РА Тандем-У, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 124-133.

• **Вирішення Кошем економічних питань під час відправлення запорозьких депутатів до Петербурга** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 80-97.

• **Козацькі сокири з колекції Запорізького обласного краєзнавчого музею** // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – Вип. 8. – К., 1999. – С. 98-199.

• **Економічна політика Коша в останнє десятиліття існування Запорозьких Вольностей** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 3. – Запоріжжя, 2003. – С. 48-67.

• **Російський уряд та територіальна політика на південних та східних кордонах Вольностей у середині XVIII ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 4. – Запоріжжя, 2004. – С. 70-76.

• **Вплив геополітичного становища Нової Січі на економічний розвиток Запорозьких Вольностей** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗДУ, 2005. – Вип. XIX. – С. 44-55.

• **Економічний розвиток Війська Запорозького в роки російсько-турецької війни 1768-1774 рр.** // Київська старовина. – К., 2005. – № 3. – С. 128-143.

• **Найбільший острів на Дніпрі** // Заповідна Хортиця. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006 – С. 11-33 (у співавторстві з М.А. Остапенком).

• **Висвітлення історії запорозького козацтва XVIII ст. на виставці “Запорозькі Вольності в часи Нової Січі та Петра Калнишевського”** // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції “Запорозьке козацтво в пам'ятках та музейній практиці”. – Запоріжжя, 2008. – С. 254-261.

Вікторія Константінова

Бібліографічний довідник

МІХЄЄВА Оксана Костянтинівна (11.09.1971, м. Кіровоград) – доктор історичних наук (2012 р.), доцент (2003 р.).

У 1998 р. закінчила з відзнакою середню школу № 32 м. Донецька. У 1993 р. закінчила історичний факультет Донецького державного університету. У 1997-1998 рр. – старший викладач кафедри історії України Донецького державного університету. У 1995-1999 рр. – аспірант кафедри історії України Донецького державного університету.

У 1999 р. захистила кандидатську дисертацію “Кримінальна злочинність і боротьба з нею в Донбасі (1921-1928)”. Науковий керівник – В.М. Нікольський.

У 1999-2000 рр. – старший викладач кафедри філософії та релігієзнавства Донецького державного інституту штучного інтелекту. З 2000 р. – доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецької державної академії управління. З 2005 р. – доцент, завідувач соціологічної лабораторії при кафедрі соціології управління Донецького державного університету управління.

У 2009-2011 рр. – докторант кафедри історії України Донецького національного університету.

З 2011 р. – професор кафедри соціології управління Донецького державного університету управління.

У 2012 р. захистила докторську дисертацію “Правоохоронні органи УСРР у роки непу: історичні аспекти формування та діяльності”. Науковий консультант – В.М. Нікольський.

З 2004 р. – член Донецького відділення НТШ, з 2005 р. – член Соціологічної асоціації України, з 2010 р. – член суспільної організації “Нова доба”.

Стажувалася в ряді літніх/зимових наукових шкіл: “Нові підходи і вирішення в сучасних історичних дослідженнях: методологія, історіографія, культура наукового дослідження” (Літня школа при Товаристві дослідників Центрально-Східної Європи, 26 червня – 6 липня 2000 р.); “Teaching Sociology Unconventionally” (Зимова школа, соціологічний факультет Харківського національного університету ім. В. Каразіна, 29 січня – 1 лютого 2003 р.); “Teaching Sociology Unconventionally: Communication in classroom” (Зимова школа, соціологічний факультет Харківського національного університету ім. В. Каразіна, 29 січня – 1 лютого 2004 р.). Брала участь у Tempus Project № 23250-2002. Приймаюча інституція: Політехнічний університет Каталонії (Politecníc University of Catalonia) (Барселона, жовтень 2004 р.). Учасниця HESP Regional Seminars for Excellence in

Дослідники історії Південної України

Teaching (ReSET) “Rethinking Social Time and Space: National, Regional and (G)local Paradigms in Teaching Eastern and Central Europe” (2007-2009 pp.), “Cultural history” (2010-2013 pp.). Отримала стипендію ім. Жана Моне (“The European social policy and models of social partnership”).

У 2000-2012 рр. – організатор і співорганізатор семінарів, тренінгів, шкіл, конференцій, зокрема: серії “Молодіжних шкіл лідерства” для студентської молоді, наукових конференцій “Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління”, круглого столу “Європейська соціальна політика і моделі соціального партнерства”, а також ряду фахових загальноукраїнських соціологічних опитувань.

Сфери наукових інтересів: соціальна історія, специфіка соціальної комунікації та культурної мотивації в транзитивних суспільствах, девіантна поведінка за умов транзитивних історичних періодів, кримінальна злочинність та діяльність правоохоронних органів в Україні у 1920-ті роки.

Автор (співавтор) більше 100 наукових публікацій (зокрема, 3 монографій і 3 брошури).

Монографія О.К. Міхєєвої, що стосується історії Південної України:

• **Кримінальна злочинність і боротьба з нею в Донбасі (1919-1929).** – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 248 с.

Найважливіші статті О.К. Міхєєвої, що стосуються історії Південної України:

• **Уголовная преступность и борьба с ней в Донбассе (начало 1920-х гг.)** // Новые страницы в истории Донбасса / Гол. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, 1995. – Кн. 4. – С. 87-96 (у співавторстві з В. Нікольським).

• **Вирішення організаційного питання в міліції Донбасу протягом років непу** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – Вип. VIII. – С. 54-60.

• **Побудова та правоохоронна діяльність НК-ДПУ в Донбасі (1918-1925 рр.)** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 7 / Гол. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, 1999. – С. 34-44.

Бібліографічний довідник

• **Становлення радянської судової системи в Донбасі** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 8 / Гол. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк, 2000. – Кн. 8. – С. 109-122.

• **Форми та методи боротьби з кримінальною злочинністю в Донбасі (1919-1929): досвід перехідних історичних періодів** // Історичні та політологічні дослідження. Науковий журнал. Видання Донецького національного університету, історичного факультету. – 2002. – № 9. – С. 72-83.

• **Здобутки та прорахунки на шляху боротьби зі злочинністю в роки непу (на матеріалах Донбасу)** // Національний університет Києво-Могилянська академія. Миколаївська філія. Наукові праці // Науково-методичний журнал. – Вип. 2. – Історичні науки. – Миколаїв, 2002. – С. 115-121.

• **Протиправна поведінка мешканців Донбасу в умовах непу (за даними моральної статистики)** // Історичні і політологічні дослідження. – 2004. – № 2 (20). – С. 106-110.

• **Державна ідеологія та конструювання спільної пам'яті про минуле: організоване забуття та феномен пригадування (на прикладі пам'ятників Донецька)** // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. Матеріали другої наукової конференції (Донецьк, 14 квітня 2006 р.) – Донецьк: ДонДУУ, 2006. – С. 175-184.

• **Нова економічна політика 1920-х років у промисловості: на матеріалах Донбасу** // Історичні і політологічні дослідження. – 2008. – № 1-2 (37-38). – С. 265-270.

• **Випробування владою: посадова злочинність радянської номенклатури великих міст в Україні часів непу (за матеріалами херсонської справи)** // Схід-Захід: Іст.-культурол. зб. – Вип. 15. Спеціальне видання: Проблеми історичної урбаністики / За редакції Володимира Кравченка та Гелінади Грінченко. – Харків: ТОВ “НТМТ”, 2011. – С. 243-263.

(Анкета О.К. Міхеевої)

МОІССЕНКО Лариса Миколаївна (23.08.1971, с. Червоний Яр Красноармійського р-ну Донецької обл.) – кандидат історичних наук (2009 р.)

У 1988 р. закінчила Новгородівську середню школу № 7 м. Селидового. У 1989-1991 рр. навчалася в Артемівському педагогічному училищі по спеціальності дошкільне виховання. У 1993-1997 рр. навчалася в Донецькому національному університеті за

Дослідники історії Південної України

спеціальністю “історія” та здобула кваліфікацію історика, викладача історії. У 1995-2007 рр. працювала вчителем історії та правознавства в загальноосвітній школі І-ІІІ ступеней № 6 м. Селидового.

У 2001 р. рішенням Вченої ради Донецького національного університету була прикріплена до кафедри Історії слов'ян в якості здобувача.

У 2007-2009 рр. працювала методистом відділу освіти Селидівської міської ради.

У 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Християнські конфесії Донбасу (1880-1914 рр.)”. Науковий керівник – С.М. Нестерцова.

З вересня 2009 р. – старший викладач, з квітня 2010 – доцент кафедри суспільно-гуманітарної підготовки Красноармійського індустріального інституту державного вищого навчального закладу ДонНТУ.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України ХІХ-ХХ ст., історія релігії, філософія релігії.

Брала участь у написанні навчального посібника для учнів 9 класу “Історія рідного краю (Донеччина з кінця ХVІІІ до кінця ХІХ ст.)” (авт. кол С.М. Нестерцова, О.В. Щербініна, Н.І. Ольхіна, І.М. Рибак).

Автор близько 30 наукових статей з історії Південно-східної України.

E-mail: moiseenkolarisa@rambler.ru

**Найважливіші статті Л.М. Моїсєнко, що стосуються історії
Південної України:**

• **Освітня діяльність православної церкви в Донбасі (ХІХ-ХХ ст.)** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 18. – К.-Донецьк, 2001. – С. 280-286.

• **Місіонерська діяльність православної церкви (на прикладі Катеринославської єпархії)** // Історичні та політологічні дослідження. Видання Донецького національного університету, історичний факультет. – № 5/6 (17/18) 2003, грудень. – 2003 – С. 25-32.

• **Релігійні конфесії Донбасу в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.: історіографія проблеми** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 2. – Донецьк: Видавництво ІПШ “Наука і освіта”, 2006. – С. 41-51.

• **Кадровий склад духовенства різних релігійних конфесій Донбасу в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.** // Історичні та політологічні дослідження. Видання Донецького національного

Бібліографічний довідник

університету, історичний факультет. – №1/2 (27/28), червень. – 2006 – С. 66-75.

• **Церковні споруди південно-східної України в кінці XIX – на початку XX ст.** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 1. – Донецьк: Видавництво ІПШ “Наука і освіта”, 2010. – С. 122-129 (у співавторстві з І.В. Стародубцевою).

• **Православна духовна інтелігенція Південно-східної України в кінці XIX – на початку XX ст** // Матеріали міжнародної конференції: Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Кн. 1. – Львів: Логос, 2010. – С. 407-415 (у співавторстві з І.В. Стародубцевою).

• **Господарська діяльність християнських конфесій в Південно-східній Україні в кінці XIX – на початку XX ст.** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 3. – Донецьк: Видавництво ІПШ “Наука і освіта”, 2011. – С. 98-108.

• **Єврейські благодійні організації в Катеринославській губернії (кінець XIX – початок XX ст.)** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 4. – Донецьк: Видавництво ІПШ “Наука і освіта”, 2011. – С. 145-155.

• **Становлення та розвиток єврейської початкової освіти на Катеринославщині на межі XIX-XX століття** // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции “Современные направления теоретических и прикладных исследований”. – Т. 30. – Одесса, 2011. – С. 91-91.

• **Православні секти духовного християнства в Південно-східній Україні (кінець XVIII – початок XX ст.)** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 3. – Донецьк: Видавництво ІПШ “Наука і освіта”, 2012. – С.15-24.

(Анкета Л.М. Моїсєнко)

МОЛДАВСЬКА (ЛЕЩЕНКО) Тетяна Іванівна (21.08.1983, смт Кушугум Запорізького р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 2005 р. закінчила Запорізький національний університет за спеціальністю “Історія”.

З 2005 р. – молодший науковий співробітник лабораторії біографічних та генеалогічних досліджень Запорізького національного університету, з 2008 р. – молодший науковий співробітник з держбюджетної теми “Історична пам’ять

Дослідники історії Південної України

етносоціальних груп як складова формування толератного суспільства Степової України”. Науковий співробітник Інституту української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Обласні Ради депутатів у системі владних відносин радянського суспільства у 1947-1990 рр. (на прикладі південних областей УРСР)”. Науковий керівник – Г.М. Васильчук.

Сфери наукових інтересів: історія місцевої влади та регіональних еліт ХХ ст., історія повсякдення.

E-mail: Leschenkot@ukr.net

Публікація про Т.І. Молдавську:

- Молдавська Тетяна Іванівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 249-250.

Книги Т.І. Молдавської, що стосуються історії Південної України:

- “Знаю, что помнишь и ждешь”: письма семьи Золотаревых (1942-1946 гг.) / Упорядники В. Ткаченко, Т. Молдавська / “Забытые дневники”. Вип. 6. – Запоріжжя, 2012. – 100 с.

- Запорожцы на фронтах войны / Упорядники В. Ткаченко, Т. Молдавська, М. Мордовской / “Забытые дневники”. Вип. 7. – Запоріжжя: Інтер-М, 2012. – 76 с.

Найважливіші статті Т.І. Молдавської, що стосуються історії Південної України:

- Адміністративний статус населених пунктів у 1917-1991 рр.: етапи та причини змін (на прикладі Запорізької області) // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – С. 184-188.

- Якісний склад радянських регіональних представницьких органів влади (на прикладі Запорізької області) // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 358-375.

- Законодавче регулювання діяльності обласних рад Української РСР (друга половина ХХ ст.) // Гуманітарний журнал. – 2007. – №. 33-34. – С. 175-181.

Бібліографічний довідник

• **Перші повоєнні вибори до місцевих Рад та території Запорізької області (аналіз джерел)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 365-370.

• **Виконавчо-управлінські структури обласних Рад УРСР у другій половині ХХ ст.: тенденції змін (на прикладі Запорізької області)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIV. Тематичний випуск: Соціальні та національні чинники революцій і реформ в Україні: проблеми взаємовпливів (до 90-річчя УНР). – С. 205-211.

• **Радянська адміністративна влада в усних спогадах жителів Запорізької області** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 162-169.

• **Агітаційно-масова робота в Запорізькій області під час перших повосних виборів 1945-1947 рр.** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 6. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – С. 195-202.

Вікторія Константінова

МОЛДАВСЬКИЙ Роман Леонідович (11.06.1980, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 2003 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 2003 р. – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету. З 2005 р. – асистент, з 2008 р. – старший викладач, з 2011 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2007 р. захистив кандидатську дисертацію “Джерела з історії Нової Дніпровської лінії (1770-1791 рр.)”. Науковий керівник – В.І. Мільчев.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Член редколегій видань “Забуті щоденники”, “Усна історія Степової України”.

Сфери наукових інтересів: укріплені лінії Південної України, історична регіоналістика, усна історія.

Дослідники історії Південної України

Автор і упорядник 24 наукових публікацій (1 монографія, 1 археографічне видання, 22 наукові статті).

E-mail: mold1@ukr.net

Публікація про Р.Л. Молдавського:

• Молдавський Роман Леонідович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 251-258.

Монографія та археографічне видання Р.Л. Молдавського, що стосуються історії Південної України:

• **Нова Дніпровська лінія укріплень (1770-1791 рр.)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред. Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 85 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 16).

• **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

• **Новицький Яків. Твори у 5-ти томах** / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упорядн. А. Бойко, Р. Молдавський / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Боряк Г. та ін. – Т. 4. – Ч. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 401 с.

Найважливіші статті Р.Л. Молдавського, що стосуються історії Південної України:

• **Джерела з історії Нової Дніпровської лінії у фонді 52 Російського державного військово-історичного архіву** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 251-258.

• **Історія Петровської фортеці Нової Дніпровської лінії (1770-1781)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького

Бібліографічний довідник

державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 80-85.

- **Картографічні джерела з історії Нової Дніпровської лінії укріплень** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 237-250.

- **Малодосліджені проблеми історії Олександрівської фортеці** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – С. 38-47.

- **Проектування Нової Дніпровської лінії укріплень** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 177-190.

- **Фортеці Дніпровської лінії** // Пам'ятки України: історія та культура. – № 2. – К., 2007. – С. 52-57.

- **Картографування Запорізького краю періоду будівництва Дніпровської лінії укріплень** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXV. – С. 166-177.

- **Боротьба запорозьких козаків за збереження своїх вольностей напередодні ліквідації Запорізької Січі (1770-1775 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 196-200.

- **Будівництво Дніпровської лінії укріплень** // Військово-історичний альманах. – Ч. 20. – К.: Музей збройних сил України, 2010. – С. 96-105.

- **Історіографічна традиція дослідження Нової Дніпровської лінії укріплень** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 23. – К., 2011. – С. 105-123.

(Анкета Р.Л. Молдавського)

МОЛОЧКО Євгенія Валентинівна (06.07.1987, м. Джанкой) – кандидат історичних наук (2013 р.).

У 2004 р. закінчила середню школу № 1 м. Джанкоя. У 2004-2009 рр. навчалася на історичному факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, отримавши диплом зі спеціальності “Історія”.

У листопаді 2009 – жовтні 2012 р. навчалася в аспірантурі Центру пам'яткознавства НАН України.

Дослідники історії Південної України

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Популяризація культурної спадщини Криму (XIX – початок XX століття)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

З 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України XVIII-XX ст., джерелознавство, охорона культурної спадщини.

Досліджує вивчення та охорону культурної спадщини Криму в XVIII-XX ст.; займається пошуком та введенням до наукового обігу джерел з історії регіону, джерелознавчими студіями.

Автор і упорядник близько 30 наукових статей.

**Найважливіші статті Є.В. Молочко, що стосуються історії
Південної України:**

- **Вивчення, популяризація та охорона пам’яток історії та культури Севастополя: екскурсійна діяльність у другій половині XIX – на початку XX століття** // Краєзнавство. – 2010. – № 1/2. – С. 149-154.

- **Популяризація пам’яток історії та культури Криму у творчому наробку В.Х. Кондаракі** // Чорноморський літопис. – 2010. – Вип. 2. – С. 128-131.

- **Екскурсії як форма вивчення й охорони пам’яток історії та культури Криму (друга половина XIX – початок XX ст.)** // Праці Центру пам’яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПК. – К., 2010. – Вип. 17. – С. 245-260.

- **Путеводители второй половины XIX – начала XX века как форма популяризации памятников истории и культуры Крыма** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2010. – Т. 23 (62). – № 1. – С. 133-138.

- **Пещерные города Крыма как объект изучения историко-культурного наследия (по запискам Е.Л. Маркова)** // Таврійські студії. – 2011. – № 1. – С. 114-121.

- **Питання охорони історико-культурної спадщини Криму в роботах краєзнавців-популяризаторів** // Праці Центру пам’яткознавства : зб. наук. праць / НАН України; УТОПК. – К., 2011. – Вип. 19. – С. 199-210.

- **Популяризація культурної спадщини Криму (1834-1920): до історії вивчення питання** // Чорноморський літопис. – 2011. – Вип. 4. – С. 123-131.

Бібліографічний довідник

- **Фіксація стану пам'яток Криму в путівниках XIX – початку XX століття** // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПІК. – К., 2011. – Вип. 20. – С. 214-226.
- **Довідкові видання для мандрівників першої половини XIX століття як історичне джерело з вивчення пам'яток історії та культури: на прикладі Криму** // Історичний архів: наук. студії / Чорноморський держ. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2012. – Вип. 8. – С. 137-144.
- **Пам'яткоохоронна справа в Криму у другій половині XIX – на початку XX ст. як складова екскурсійної діяльності наукових товариств** // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини: зб. наук. праць з містечковознавства, архітектурознавства і культурології / Ін-т проблем сучасного мистецтва Нац. академії мистецтв України. – К., 2010. – Вип. 7. – С. 123-135.

(Анкета Є.В. Молочко)

МУЗИЧКО Олександр Євгенович (16.06.1977, м. Одеса) – кандидат історичних наук (2004 р.), доцент (2007 р.).

У 1994 р. закінчив середню школу № 47 м. Одеси. У 1995-2000 рр. навчався на історичному факультеті Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 2000-2003 рр. навчався в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2004 році захистив кандидатську дисертацію “Історик Федір Іванович Леонтович (1833-1910): життя та наукова діяльність”. Науковий керівник – В.М. Хмарський.

У дисертації проаналізовано адміністративну та педагогічну діяльність Ф.І. Леонтовича на півдні України в Новоросійському університеті, його роль у громадському житті Одеси, становлення та еволюцію історичних поглядів. Розкрито особливості теоретико-методологічних та концептуальних поглядів історика.

З 2002 р. по теперішній час О.Є. Музичко викладає на кафедрі історії України історичного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2008-2010 рр. – провідний науковий співробітник Одеської філії Національного інституту стратегічних досліджень.

Дослідники історії Південної України

З 2011 р. – голова одеського осередку Науково-ідеологічного центру ім. Дмитра Донцова.

Співорганізатор 10 міжнародних і всеукраїнських конференцій, конгресів, семінарів, круглих столів.

Член редколегій низки збірників, присвячених історії Південної України.

Сфери наукових інтересів: історія Південної України другої половини XIX-XX ст., джерелознавство, історіографія Південної України.

Дослідив багато маловідомих сторінок історії українського національного руху на території Південної України, що дозволило глибше осягнути українську культурну приналежність цих земель. Вдалося продемонструвати тісний зв'язок між науковою та громадською діяльністю, національними позиціями науковців. Запропонував розробки щодо поглиблення вивчення міжнаціональних взаємин в Одеському регіоні, зокрема, вперше розкривши тему “Грузини в Одесі”.

Нагороди: грамота Всеукраїнського товариства “Просвіта” (2005 р.), почесна грамота Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації (2010 р.), подяка від Генерального консульства Грузії в Одесі (2011 р.).

Автор і упорядник близько 200 наукових праць (зокрема, 6 монографій, 1 археографічного видання, близько 190 наукових статей).

E-mail: sandro06@ukr.net

Публікації про О.Є. Музичка та рецензії на його праці:

- Синявська О.О. Рец. на: Музичко О.Є. Історик Федір Іванович Леонтович (1833-1910): життя та наукова діяльність. – Одеса, 2005 // Лукомор'я. – Вип. 1. – 2007. – С. 309-312.

- Червяцов Е. Рец. на: Музичко О.Є. Історик Федір Іванович Леонтович (1833-1910): життя та наукова діяльність. – Одеса, 2005 // Евразийские исследования (Казань). – 2010. – № 3. – С. 110-113.

- Єгорова О.В. Юридична освіта в університетах України XIX – початку XX ст. (етапи та особливості розвитку). – Автореф. дис. ... к.і.н. – 07.00.01. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 7.

- Копилов С.А. Проблеми історії слов'янських країн в історичній думці України (остання третина 17 – початок 20 ст.). Монографія. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 11, 357.

Бібліографічний довідник

- Гетьман О.М. Теоретико-методологічні проблеми історико-правової науки в працях українських вчених ХІХ – початку ХХ сторіччя. – Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – 12. 00. 01. – Одеса, 2006. – С. 3.

Книги О.Є. Музичка, що стосуються історії Південної України:

- **Історик Федір Іванович Леонтович (1833-1910): життя та наукова діяльність.** – Одеса, 2005. – 208 с.
- **Грузини в Одесі: історія і сучасність.** – Одеса, 2010. – 362 с.
- **Історичні традиції добросусідства Одещини.** – Одеса, 2011 – 280 с. (у співавторстві з І. Бриношем, В. Левченком, Е. Петровським, Ф. Стояновим, В. Хмарським та ін.).
- **Чорноморська хвиля Української революції. Провідники національного руху в Одесі у 1917-1920 роках.** – Одеса, 2011. – 562 с. (у співавторстві з Т. Вінцовським, Т. Гончаруком, А. Мисечком, В. Хмарським).
- **Засновник Одеського інституту народного господарства професор Олексій Якович Шпаков (1868-1927): біографічний нарис.** – Одеса, 2011. – 224 с.
- **Стрижевський А.І. Світлої пам'яті Івана Митрофановича Луценка [републікація спогадів 1922 року] / упорядник, автор передмови, вступних статей та коментарів Олександр Музичко.** – Одеса, 2011. – 100 с.
- **Іван Митрофанович Луценко (1863-1919): український нацистворець.** – К., 2013. – 352 с. (у співавторстві з Т. Вінцовським).

Найважливіші статті О.Є. Музичка, що стосуються історії Південної України:

- **Історична пам'ять етнічних українців Півдня України в контексті їх самоідентифікації // Проблеми національно-культурної самоідентифікації українців на Півдні і Сході України в контексті етнополітики Європейського союзу.** – Одеса, 2007. – С. 18-24.
- **Приватні та наукові контакти між західноукраїнськими та південноукраїнськими істориками у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. // Регіональна історія України.** – Вип. 2. – К., 2008. – С. 25-40.
- **Історик как мифотворец: миф о “еврее-эксплуататоре” и “украинце-погромщике” в исторической мысли ХІХ – начала**

Дослідники історії Південної України

XX века // История – миф – фольклор в еврейской и славянской культурной традиции / Отв. ред. О.В. Белова. – М., 2009. – С. 195-203.

• **Південноукраїнські історики та російська академічна еліта: етапи та напрямки співпраці у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Історіографічні дослідження в Україні. – К., 2011. – Вип. 21. – С. 56-86.

• **Рід Смоленських в історії української культури: популяризатори, методологи, козакознавці** // Чорноморська минаущина. – Одеса, 2011. – Вип. 6. – С. 66-79.

• **Володимир Валеріанович Данілов: наукова діяльність на перетині історії, етнографії, літературознавства та мовознавства** // Человек в истории и культуре. – Одесса, 2012. – С. 598-606.

• **Еміграції та депортації науковців з території Південної України у першій половині XX ст.: етапи, склад, долі** // Вісник Центрального державного архіву зарубіжної україніки: наукове видання / Гол. ред. В.Г. Берковський. Ред. кол.: А.Є. Атаманенко, В.М. Воронін, М.Г. Палієнко, Л.В. Пекарська, В.В. Яценківський. Державна архівна служба України; Центральний державний архів зарубіжної україніки. – Вип. 1. – Кам'янець-Подільський: Видавець ТОВ “Друкарня “Рута”, 2012. – С. 126-169.

• **Вклад одесской профессуры в развитие библиографии и книговедения в конце XIX – первой трети XX в.** // Труды Международного библиографического конгресса (Санкт-Петербург, 21-23 сент. 2010 г.). Ч. 3: Библиографические исследования в гуманитарных науках. Источниковедение в библиографии. Библиографические аспекты изучения книжной культуры. История библиографии / Рос. нац. б-ка (РНБ). – СПб., 2012. – С. 369-376.

• **Взаимодействие московского и одесского центров развития исторической науки в XIX- начале XX в.** // Труды Государственного Исторического музея. – Выпуск 190. Забелинские научные чтения – 2010. Исторический музей-энциклопедия отечественной истории и культуры. Отв. ред. кандидат исторических наук А.Д. Яновский. – М., 2012. – С. 419-430.

• **Південноукраїнська візантологія у 1920-х роках: підтримка вигасаючої традиції** // Древнее Причерноморье. – Одеса, 2013. – С. 438-444.

(Анкета О.Є. Музичка)

Бібліографічний довідник

НЕПОМНЯЩИЙ Андрій Анатолійович (24.03.1969, м. Бобруйськ) – доктор історичних наук (2002 р.), професор (2004 р.), Заслужений діяч науки і техніки Автономної Республіки Крим (2007).

У 1986 р. закінчив середню школу № 20 ім. П.Л. Войкова м. Керчі. У 1986-1991 рр. навчався на історичному факультеті Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”. Почав трудову діяльність з серпня 1991 р. асистентом кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе.

У листопаді 1991 – травні 1994 р. навчався в аспірантурі Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе.

У 1994 р. захистив кандидатську дисертацію “Розвиток історичного краєзнавства в Криму в 2-ій пол. XIX – на початку XX століття”. Науковий керівник – В.Ф. Шарапа.

З серпня 1994 р. – асистент, з вересня 1997 р. – доцент кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін (з 2010 р. – кафедри історії України) Сімферопольського державного університету ім. М.В. Фрунзе (з 1999 р. – Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського).

У 2002 р. захистив докторську дисертацію “Бібліографічна спадщина історико-етнографічних досліджень Криму в кінці XVIII – на початку XX століть”.

З 2006 р. – керівник Кримського відділення Центру пам’яткознавства НАН України. З 2007 р. – голова Кримської республіканської організації Національної спілки краєзнавців України.

Головний редактор часопису “Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия “Исторические науки””, наукової книжкової серії “Бібліографія кримознавства” (на 2013 р. вийшло 18 випусків), член редколегій більш ніж 15 наукових фахових видань України.

Сфери наукових інтересів: історіографія історії Криму, історія кримознавства, біобібліографія істориків півдня України, просопографія.

Запровадив новий напрямок у бібліографознавстві – поєднання у бібліографічних списках друкованих праць й рукописів вчених, що дозволило на прикладі дослідників півдня України більш об’єктивно висвітлювати їхню творчість. Створив перший у практичній

Дослідники історії Південної України

бібліографії корпус історико-етнографічних документів щодо Криму за дорадянської доби. Вперше в історіографії відтворив історію історико-етнографічного вивчення Криму з часів включення півострову до складу Російської імперії й до Великої Вітчизняної війни. Заснував наукову школу із вивчення історії кримознавства.

Нагороди: “Відмінник освіти України” (2005 р.), премія Автономної Республіки Крим в номінації “Наука та науково-технічна діяльність” (2008 р.); премія імені В.І. Вернадського (2005, 2012 рр.); грамота Верховної Ради України (2008 р.); почесна грамота Кабінету Міністрів України (2010 р.); медаль “За вагомий внесок у дослідження, популяризацію та збереження культурної спадщини” (2012 р.).

Офіційний науковий керівник вісімнадцяти захищених кандидатських дисертацій.

Автор більш ніж 350 наукових праць (зокрема, 9 монографій, 2 бібліографічних довідників, близько 350 наукових статей).

Публікації про А.А. Непомняшого:

- Гаврилюк Н.О. Вітчизняне кримознавство // Археологія. – К., 2012. – № 1. – С. 128-135.

- Непомнящий Андрей Анатольевич // Историки России XX века: библиографический словарь: в 2 т. – Саратов, 2005. – Т. 2. – С. 111-112.

- Непомнящий Андрей Анатольевич // Кто есть кто в Крыму, 2002-2003: Персоналии, структуры. – Симферополь, 2003. – С. 236.

- Маньковська Р., Дмитрук В. Краєзнавча школа в Криму: Досвід і перспективи // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика / Ін-т історії Країни НАН України. – К., 2007. – Вип. 12: Збірник статей на пошану професора П.П. Гузенка. – С. 495-500.

- Непомнящий Андрей Анатольевич // Профессора Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – [2-е изд.]. – К.: Либідь, 2007. – С. 97-98.

- Непомнящий Андрей Анатольевич // Сходознавство і візантологія в Україні в іменах: Біобібліографічний словник / Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України. – К., 2011. – С. 160-161.

- Таврический университет: Времена и люди: 90 лет служения науке. – К.: Либідь, 2001. – С. 115-116, 254-255.

Бібліографічний довідник

- Непомнящий Андрій Анатолійович // Українські бібліографи: Бібліографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія / Нац. Парламентська б-ка України: у 2 вип. – К., 2008-2010. – Вип. 2. – С. 64-67.
- Ковальчук О. Непомнящий Андрій Анатолійович // Українські історики ХХ століття: Біобібліографічний довідник / Ін-т історії України НАН України. – Київ, 2006. – Вип. 2, ч. 3. – (Серія: “Українські історики”). – С. 158-160.
- Непомнящий Андрій Анатолійович // Центр пам’яткознавства (1991-2010): бібліографічний покажчик. – Ніжин, 2011. – (Серія: “Біобібліографічні покажчики; Вип. 1”). – С. 14-19, 93-107, 159.

Монографії та бібліографічні студії А.А. Непомнящого, що стосуються історії Південної України, з рецензіями на них:

• **Историческое краеведение в Крыму (2 пол. XIX – нач. XX веков): библиографический указатель / Симферопольский государственный университет. – Симферополь, 1995. – 64 с.**

• **Развитие исторического краеведения в Крыму в XIX – начале XX века. – Симферополь: Таврия, 1995. – 105 с.**

• **Очерки развития исторического краеведения Крыма в XIX – начале XX века. – Симферополь: Таврида, 1998. – 208 с.**

Рец.: Гордієнко Л.М. [Рец.] // Український історичний журнал. – 1999. – № 4. – С. 133-135; Дивний І. Краєзнавча історія Криму: В пошуках синтетичності // Студії з архівної справи та документознавства=Study on the archives and records sciences. – К., 1998. – Т. 3. – С. 185-187; Савчук В.С. [Рец.] // Культура народів Причорномор’я. – № 3. – 1998. – С. 425-427; Ярмошик І.І. [Рец.] // Бібліотечний вісник. – К., 2000. – № 1. – С. 60.

• **Записки путешественников и путеводители в развитии исторического краеведения Крыма (последняя треть XVIII – начало XX века). – К., 1999. – 212 с. – (Серія: “Научно-справочные издания по истории Украины”; Вып. 46).**

Рец.: Андрієнко А. Всі шляхи ведуть до Криму // Краєзнавство. – К., 2000. – № 1/2. – С. 256-257; Ищенко Я., Співак О. Джерела інформації для краєзнавців // Бібліотечний вісник. – К., 1999. – № 5. – С. 56; Кулешов С.Г. Цінне бібліографічне дослідження з історії краєзнавству Криму // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий збірник наукових праць. – К., 2000. – Вип. 2. – С. 262-265; Раковский М.Е., Попова Т.Н. [Рец.] // Записки

Дослідники історії Південної України

історичного факультету. – Вип. 10. – Одеса, 2000. – С. 291-293; Савчук В.С. Новое историко-библиографическое исследование // Библиотечное дело и краеведение: Сб. научн. трудов. – К.-Симферополь: Крымучпедгиз, 1999. – Вип. 1. – С. 156-160; Урсу Д.П. Ценный труд по библиографии крымоведения // Библиотечное дело и краеведение: Сб. научн. трудов. – К.-Симферополь: Крымучпедгиз, 1999. – Вип. 1. – С. 160-162.

• **Музейное дело в Крыму и его старатели (XIX – начало XX века): Биобиблиографическое исследование** / Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского. – Симферополь, 2000. – 360 с.

Рец.: Острой О.С. Историко-библиографическое исследование в области крымоведения // Библиография. – М., 2001. – № 1. – С. 125-126; Подгаецкий В.В. История музейного дела в Крыму и один из ее современных старателей // Культура народов Причерноморья. – № 14. – 2000. – С. 160-162; Раковський М.Ю., Попова Т.М. [Рец.] // Записки історичного факультету. – Вип. 11. – Одеса, 2001. – С. 395-397.

• **История и этнография народов Крыма: Библиография и архивы (конец XVIII – начало XX века)** / Отв. ред. Л.А. Дубровина; Вступ. ст. В.Ф. Шарапы. – Симферополь: Доля, 2001. – 816 с.

Рец.: Горбик В.О. [Рец.] // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 137-139; Матяш І.Б. Цінне видання регіональної бібліографії // Культура народов Причерноморья. – № 25. – 2001. – С. 184-185; Паславский Т.Б. Новейшее библиографическое исследование в области истории и этнографии Крыма А.А. Непомнящего – важный этап развития исторического краеведения и библиографоведения // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: История. – 2001. – Т. 14 (53). – № 1. – С. 80-83; Раздорский А.И. Крым: история в библиографии // Мир библиографии. – М., 2003. – № 1. – С. 61-62; Пучков А.О. Загальне і дрібниці кримознавчої бібліографії // Мова та історія: Періодичний збірник наукових праць. – К., 2003. – Вип. 66: Спеціальний ювілейний випуск з нагоди десятиліття збірника: Праці з української та східних мов. – С. 14-119; Пучков А.А. Общее и подробности крымоведаческой библиографии: Новые книги А.А. Непомнящего // Пучков А.А. Архитектуроведение и культурология: Избранные статьи. – К.: Издательский дом А.С.С., 2005. – С. 632-640; Спірова В.І. Вагомий внесок у розвиток кримознавства // Бібліотечний вісник. – К., 2002. – № 3. – С. 61-62; Урсу Д.П. Крымоведение за 140 лет // Библиография. – М., 2002. –

Бібліографічний довідник

№ 2. – С. 89-91; Швидько Г.К. Бібліографія і культура Криму // Гуманітарний журнал. – 2001. – № 1/2 (9/10). – С. 179-181; Strojny A. [Recenzja] // Studia historyczne / Polska Akademia nauk; oddział w Krakowie; komisja historyczna. – Krakow, 2005. – R. XLVIII, z. 2 (190). – S. 246-248.

• **Історичне кримознавство (кінець XVIII – початок XX століття): Бібліографічне дослідження.** – Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2003. – 456 с., іл.

Рец.: Горбик В.О. Енциклопедія вивчення Криму // Український селянин: Зб. наук. праць. – Черкаси, 2003. – Вип. 7. – С. 175; Гребцова И.С. Интересное исследование в области регионалистики // Культура народов Причерноморья. – № 43. – 2003. – С. 294-296; То же // Там же. – № 50, т. 2. – 2004. – С. 158-160; Дубровіна Л.А. Розвиток історичного кримознавства: Енциклопедичне бібліографічне дослідження А.А. Непомнящого // Бібліотечний вісник. – К., 2004. – № 1. – С. 50; Пучков А.О. Загальне і дрібниці кримознавчої бібліографії // Мова та історія: Періодичний збірник наукових праць. – К., 2003. – Вип. 6: Спеціальний ювілейний випуск з нагоди десятиліття збірника: Праці з української та східних мов. – С. 114-119; Пучков А.А. Общее и подробности крымоведаческой библиографии: Новые книги А.А. Непомнящого // Пучков А.А. Архитектуроведение и культурология: Избранные статьи. – К.: Издательский дом А.С.С., 2005. – С. 632-640; Швидько Г.К. Кримознавчі історичні студії // Гуманітарний журнал. – 2003. – № 3 (19). – С. 130-134.

• **Арсеній Маркевич: сторони історії кримського краєзнавства.** – Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2005. – 432 с., іл. – (Серія: “Биобиблиография крымоведаения”; Вип. 3).

Рец.: Бездрабко В.В. “Вони приносять смертні сліди відлинух богів у темряву світової ночі...” або ремінісценції замість рецензії // Боспорские исследования=Bosporos Studies / Крымское отделение Ин-та востоковедения им. А.Е. Крымского НАН Украины. – Сімферополь; Керчь, 2006. – Вип. 11. – С. 387-393; Горбик В.А. Биография с человеческим лицом // Историческое наследие Крыма. – Сімферополь, 2005. – № 11. – С. 202-204; Матвеева Л.В. [Рецензия] // Східний світ. – К., 2006. – № 1. – С. 188-189; Мельник Н. Арсеній Іванович Маркевич – “кримознавець номер Один” // Бібліотечний вісник. – К., 2005. – № 5. – С. 56-57; Нейжмак А. Достойне поповнення скарбниці кримського краєзнавства // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики / Львівська наук. б-ка ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – Вип. 14. – С. 540-543; Пінчук Ю.,

Дослідники історії Південної України

Горак В. Життєвий і творчий шлях А.І. Маркевича в контексті історії кримського краєзнавства // Історичний журнал. – К., 2005. – № 5. – С. 124-125; Пучков А. Науковий життєпис Арсенія Маркевича // Мова та історія. – К., 2005. – Вип. 84. – С. 162-166; Пучков А.А. Бытоописание А.И. Маркевича в русле истории крмоведения // Библиография. – М., 2006. – № 6. – С. 64-67; Фокеев В.А. Классику-крмоведу посвящается // Мир библиографии. – М., 2006. – № 1. – С. 89-90; Хмарський В.М. Шлях історика на тлі доби // Записки історичного факультету. – Вип. 17: Присвячується ювілею професора кафедри нової та новітньої історії, доктора історичних наук Дмитра Павловича Урсу. – Одеса, 2006. – С. 418-422; Швидько Г.К. Крмознавство і наш край // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 231-233; Шичко С. “Оторвавшись от ветки родимой...” // Нёман. – Минск, 2010. – № 11. – С. 218-221.

• **Подвижники крмоведения.** – Симферополь: Изд-во “СГТ”, 2006. – Т. 1. – 324 с., ил. – (Серия “Биобиблиография крмоведения”; Вип. 7).

Рец.: Зозуля С.Ю. Sturm und Drang у сучасному крмознавстві // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПІК. – К., 2008. – Вип. 14. – С. 277-282; Ковалевська О. Персоніфікована історія наукового Криму // Історичний журнал. – К., 2008. – № 1. – С. 113-114; Пучков А.А. Многовекторье крмской историографии // Художня культура: Актуальні проблеми: Науковий вісник / Ін-т проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. – К., 2007. – Вип. 4. – С. 697-711; Пучков А.А. “Биобиблиография крмоведения”: Многовекторье одной безбрежной темы // Питання історії науки і техніки. – К., 2008. – № 1. – С. 53-60; Рудый Г.Я. Важный вклад в историю региональных исследований // Историческое наследие Крыма. – Симферополь, 2007. – № 17. – С. 248-250; Титова О.М. Галерея портретів крмознавців // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПІК. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 307-311; Тункина И.В. Фундаментальные исследования по истории науки // Питання історії науки і техніки. – К., 2009. – № 2. – С. 65-67.

• **Подвижники крмоведения. Т. 2: TAURICA ORIENTALIA** / Респ. комитет АРК по охране культурного наследия. – Симферополь, 2008. – 600 с. – (Серия: “Биобиблиография крмоведения”; Вип. 12).

Рец.: Дубровіна Л. Нове просопографічне видання з серії “Биобиблиография крмознавства” // Бібліотечний вісник. – К., 2009. – № 3. – С. 59-60; Кочубей Ю. Персоніфікована історія дослідження Криму // Народна творчість та етнографія. – К., 2009. – № 2. – С. 79-

Бібліографічний довідник

81; Ластовський В.В. Сучасний епос кримської історії // Соціальна історія: Науковий збірник / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2010. – Вип. 6. – С. 130-131; Орел Л.В. [Рецензия] // Письменные памятники Востока. – М., 2012. – № 1(16). – С. 281-283; Пучков А.А. Крымоведческая историография в ориентальном измерении: К новой книге Андрея Непомнящего // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини: Збірник наукових праць з мистецтвознавства, архітектурознавства, і культурології / Ін-т проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. – К.: Вид. дім А+С, 2009. – Вип. 6. – С. 491-504; Пучков А.А. Ориентальные ориентации крымской историографии // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; Українське т-во охорони пам'яток історії та культури. – К., 2009. – Вип. 16. – С. 282-294; Реєнт О. Нове ґрунтове дослідження з історії кримознавства // Історичний журнал. – К., 2009. – № 3. – С. 125-126; Тункина И.В. Фундаментальные исследования по истории науки // Питання історії науки і техніки. – К., 2009. – № 2. – С. 65-67; Урсу Д.П. Енциклопедія кримознавства // Краєзнавство. – К., 2009. – № 1/2. – С. 236-238; Цыганкова Э.Г. [Рецензия] // Східний світ. – К., 2009. – № 2. – С. 173-175; Цыганкова Е.Г. Орієнталістика в Україні в контексті історії науки // Схід і діалог цивілізацій: до ювілею Ю.М. Кочубея: збірник наукових статей / Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України. – К., 2012. – С. 414-430.

• **Профессор Николай Эрнст: Страницы истории крымского краеведения.** – К.: Стилос, 2012. – 464 с. – (Серия: “Библиография крымоведения”; Вып. 15).

Рец.: Василюк О.Д. Нове ґрунтове дослідження про видатного сходознавця // Східний світ. – К., 2012. – № 4. – С. 189-191; Сминтина О.В. Портрет кримського краєзнавця перших радянських десятиріч // Праці Центру пам'яткознавства: збірник наукових праць / НАН України; Українське т-во охорони пам'яток історії та культури. – К., 2012. – Вип. 22. – С. 315-318; Тункина И. Відкриваючи невідомі сторінки історії кримознавства // Краєзнавство. – К., 2012. – № 3. – С. 203-205.

Найважливіші статті А.А. Непомнящего, що стосуються історії Південної України:

• **Найстаріше історико-краєзнавче товариство в Криму // Пам'ять століть.** – К., 1998. – № 6. – С. 66-71.

Дослідники історії Південної України

- **Новые источники о развитии исторического краеведения Крыма** // Отечественные архивы. – М., 1998. – № 4. – С. 25-28.
- **Бібліографічний аспект історико-краєзнавчих досліджень в Одесі у XIX ст.** // Бібліотечний вісник. – К., 2000. – № 5. – С. 35-41.
- **Из истории изучения Крыма в Петербурге в XIX веке** // Невский архив: Историко-краеведческий сборник. – СПб.: Лики России, 2001. – Вып. 5. – С. 186-212.
- **Крымская краеведческая библиография: важные вехи** // Библиография. – М., 2001. – № 4. – С. 75-80.
- **Востоковедческие исследования в крымской библиографической литературе в XIX – начале XX века** // Східний світ. – К., 2002. – № 2. – С. 5-15.
- **Роль духовних осіб у розвитку історичного краєзнавства в Криму: Друга половина XIX – початок XX ст.** // Український історичний журнал. – 2003. – № 4. – С. 123-133.
- **Арсений Маркевич – библиограф-крымовед** // Мир библиографии. – М., 2005. – № 4. – С. 32-37.
- **Архивные документы свидетельствуют...** // Мир библиографии. – М., 2006. – № 4. – С. 71-75.
- **Академік Г.Ю. Крачковський і кримські орієнталісти: За матеріалами епістолярію** // Східний світ. – К., 2008. – № 1. – С. 194-209; № 2. – С. 148-157.

(Анкета А.А. Непомнящого)

НОВІКОВА Людмила Володимирівна (26.03.1970, м. Білгород-Дністровський Одеської обл.) – кандидат історичних наук (2004), доцент (2007).

У 1987 р. закінчила середню школу № 56 м. Одеси. У 1987-1992 рр. навчалася на історичному факультеті Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

У 1992-1997 рр. працювала бібліографом з історичних наук у Науковій бібліотеці Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова.

У 1996 р. була пошукачем, у жовтні 1997 – жовтні 2000 р. навчалася в стаціонарній аспірантурі Одеського державного (національного) університету ім. І.І. Мечникова. Під час перебування в аспірантурі продовжувала працювати в Науковій бібліотеці ОНУ як сумісник.

Бібліографічний довідник

У лютому 2004 р. захистила кандидатську дисертацію “Внесок А.О. Скальковського (1808-1898) у дослідження історії Південної України”. Науковий керівник – В.М. Хмарський.

З жовтня 2000 р. – асистент, з вересня 2004 р. – доцент кафедри історії України Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Входить до одеського осередку Українського історичного товариства, член Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України.

Член редколегії видання Відділу історії козацтва на півдні України “Чорноморська минувшина” (вип. 1-7).

Працює в межах кафедральної теми кафедри історії України Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова “Українське Причорномор’я в історичному та історіографічному контекстах” (науковий керівник теми – В.М. Хмарський).

Сфери наукових інтересів: історіографія історії Південної України, історія історичної науки в регіоні, історіографія історії козацтва (переважно запорозького), історія козацтва та м. Одеси.

Вивчаючи постать відомого історика та статистика півдня України А.О. Скальковського (1808-1898), запропонувала розгляд його історіографічної спадщини з погляду відображених у ній концепцій та персональної ідентичності дослідника.

Автор та упорядник близько 50 наукових праць, у тому числі 1 персональної та 1 колективної монографій, двох бібліографічних покажчиків, більше 40 статей.

E-mail: lyudmilanovikova@hotmail.com

Рецензія на працю Л.В. Новікової:

• Шкварець В.П. Рецензія на монографію к. іст. н., доц. кафедри історії України Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова Новікової Людмили Володимирівни “Місцева історія в Російській імперії: результат централізації чи саморозвитку?: погляд історика півдня України А.О. Скальковського (1808-1898)”¹ // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім.

¹ Це — попередня назва монографії, з якою автор рецензії ознайомився у рукописі. При рекомендації монографії до видання назва була змінена на: ““Історіограф” Аполлон Скальковський: інтелектуальна апологія імперської політики та регіональної історичної самотності”.

Дослідники історії Південної України

В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Миколаїв, 2012. – Вип. 3.32: Історичні науки. – С. 342-345. – Режим доступу до рецензії: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmd/Ist/2012_3_32/recenziy.pdf

Книги Л.В. Новікової, що стосуються історії Південної України:

• **Свободные экономические зоны. Порто-франко: Библиогр. указ.** / Сост. Новикова Л.В., Кириченко С.М.; Одесский государственный университет им. И.И. Мечникова. Науч. б-ка. – Одесса, 1993. – 33 с.

• **Анатолій Діомидович Бачинський** / ОДУ. Наук. б-ка / Упорядник Новікова Л.В. – Одеса: МП Гермес, 1994. – 101 с. – (Сер.: Біобібліографія учених університету; Вип.: Історики).

• **Анатолій Діомидович Бачинський: До 75-річчя з дня народження (біографічні матеріали)** / Упорядники: Бачинська О.А., Левченко Г.С., Новікова Л.В., Хмарський В.М. – Одеса: Сміл, 2008. – 216 с.

• **Одеса козацька: Наукові нариси.** – 2-е вид., випр. і доп. – Одеса: Фенікс, 2008. – Розділ 6: З історії дослідження українського козацтва в Одесі. XIX – кінець XX ст. – С. 127-150.

• **“Історіограф” Аполлон Скальковський: інтелектуальна апологія імперської політики та регіональної історичної самобутності.** – Одеса: Одеський національний університет, 2012. – 463 с.

Найважливіші статті Л.В. Новікової, що стосуються історії Південної України:

• **З літератури про російське населення Одеської області // Історичне краєзнавство Одещини.** – Одеса, 1995. – С. 59-67.

• **Персональний фонд Аполлона Скальковського в Державному архіві Одеської області: втрати і знахідки // Архів. Документ. Історія. Сучасність: Збірка наукових статей та матеріалів / Праці Державного архіву Одеської області; Державного Комітету архівів України.** – Одеса: Друк, 2001. – С. 281-284.

• **Аполлон Скальковський // Історіографічні дослідження в Україні.** – К.: НАН України. Інститут історії України, 2003. – Вип. 12. – С. 52-73 (у співавторстві з В.М. Хмарським).

Бібліографічний довідник

• **Проблеми історичної методології у науковому доробку Одеського товариства історії і старожитностей** // Матеріали VI Міжнародного конгресу українців. Історія. Політологія. – К., 2007. – Кн. 3, ч. 1. – С. 16-27.

• **Козацька тематика в працях А.Д. Бачинського. Реєстр праць** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса: Фенікс, 2008. – Вип. 3. – С. 118-128.

• **Персональна ідентичність та історичне дослідження у XIX ст.: на прикладі досвіду історика А.О. Скальковського** // Пам'ять століть. – 2011. – № 3-4. – С. 118-128.

• **Дослідження історії Південної України у першій третині XIX ст. (до кінця 1830-х рр.)** // Народний Рух України: місце в історії та політиці: Мат. VIII Всеукр. наук. конф., присвяч. 20-річчю Незалежності України, 25-26 травня 2011 р., м. Одеса. – Одеса: Астропринт, 2011. – С. 309-315.

• **Питання походження, сутності та історії козацтва в працях російського історика С.М. Соловйова** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2011. – Вип. 6. – С. 79-96.

• **Право на гіпотезу у дослідженні історії козацтва: на прикладі досвіду М.Є. Слабченка (1882-1962)** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2012. – Вип. 7. – С. 101-118.

• **“Хронотоп” України в добу існування козацтва: уявлення “чужих” та “своїх” (на основі джерел XVI – початку XVIII ст.)** // Південна Україна: козацька та післякозацька доба (XVI-XX ст.): Матеріали Міжнародних наук. читань, 26-27 трав. 2012 р.: Присвячені пам'яті видатного історика А.Д. Бачинського (1933-1995 рр.) / Інститут історії України НАН України та ін. – Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. – С. 5-12.

(Анкета Л.В. Новікової)

Дослідники історії Південної України

НОВІКОВА Світлана Віталіївна (27.12.1973, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2011 р.).

У 1991 р. закінчила середню школу № 27 м. Маріуполя. У 1991-1996 рр. навчалася на історичному факультеті Маріупольського гуманітарного інституту Донецького державного університету, отримала диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії та новогрецької мови”.

У 1995-1998 рр. – лаборант кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту Донецького державного університету.

У 1997-2001 рр. навчалася у заочній аспірантурі Інституту історії України НАН України.

У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію “Внесок греків в економічний розвиток Північного Приазов’я (середина XIX – початок XX ст.)”. Науковий керівник – Н.О. Терентьєва.

З вересня 1999 р. – старший викладач кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту Донецького державного (національного) університету, з вересня 2006 р. – на посаді доцента кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного гуманітарного університету, з травня 2011 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету.

У 2008-2011 рр. брала участь у науково-дослідному проєкті кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету “Історія грецьких сіл Приазов’я (середина XIX – початок XX ст.)”, у 2009-2010 рр. – у міжнародному науково-дослідному проєкті “The economic and social development of the Azov ports and the Greeks in the 19th century”, організованому Іонійським університетом (Корфу) та організацією the Hellenic National Foundation (Афіни).

З 2013 р. працює у науково-дослідному проєкті кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету “Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1923 рр.)” та у дослідницькій програмі “The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy”, що фінансується ЄС та Міністерством освіти Греції.

Впродовж 2009-2012 рр. брала участь в організації та проведенні всеукраїнської конференції молодих вчених “Українська державність: історія і сучасність” та круглих столів “Історія грецьких сіл Приазов’я”, які проводилися історичним факультетом Маріупольського державного університету.

Бібліографічний довідник

Сфера наукових інтересів: торгівля та підприємництво на півдні України у XIX – на початку XX ст.

Досліджує особливості соціально-економічного розвитку Північного Приазов'я у другій половині XIX – на початку XX ст., роль різних етнічних спільнот та іноземців в економіці краю, відстоює ідею про значний вплив іноземних підприємців на економічний розвиток регіону.

Автор близько 40 наукових праць.

Найважливіші статті С.В. Новікової, що стосуються історії Південної України:

• **Особенности развития сельского хозяйства в Мариупольском уезде в XIX в.** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 7. – К.: Рідний край, 1999. – С. 39-44.

• **Особливості землекористування грецьких сільських громад Північного Приазов'я (II половина XIX ст.)** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 18. – К.-Донецьк: Рідний край, 2001. – С. 7-13

• **Роль грецьких підприємців у розвитку торгівлі у Північному Приазов'ї (друга половина XIX – початок XX ст.)** // Література та культура Полісся. – Ніжин: Вид. НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – Вип. 28: Сторінки історії і культури Полісся та України в сучасному висвітленні. – С. 68-72.

• **Російсько-грецькі торгові відносини у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Історичні і політологічні дослідження / Головний редактор П.В. Добров. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – № 1-2 (37-38). – С. 434-439.

• **Особливості землеволодіння у греків Маріупольського повіту (60-90-і рр. XIX ст.)** // Вісник Черкаського університету. Серія Історичні науки. – Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2009. – Вип. 160-161. – С. 124-128.

• **Основні напрями діяльності грецьких торгових домів у Північному Приазов'ї у XIX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 40-46.

Дослідники історії Південної України

• **Головні види промислів і кустарного виробництва греків Маріупольського повіту в другій половині XIX ст.** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Вип. 108. Т. 121. Історія. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – С. 11-16.

• **Побут греків Маріупольського повіту за відомостями Маріупольського повітового земства та звітами вчителів Одеського учбового округу** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2010. – Вип. 42. – С. 40-46.

• **Розвиток сільського господарства в селах Маріупольського грецького округу у середині XIX ст.** // Історичні та політологічні дослідження. – 2012. – № 1 (49). – С. 149-154.

• **Родина Хараджасвих у Маріуполі** // Грецьке підприємництво і торгівля у Північному Причорномор'ї XVIII-XIX ст. Збірник наукових статей / Ред. кол.: Боряк Г.В. (голова), Реєнт О.П., Варварцев М.М., Віднянський С.В. та ін. – К.: Інститут історії України НАН України, 2012. – С.125-132.

Марія Подгайко

ОЛЕНЕНКО Анна Геннадіївна (29.04.1985, м. Кам'янка-Дніпровська Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2013 р.).

У 2002 р. закінчила Кам'янсько-Дніпровську середню школу № 1. У 2002-2007 рр. навчалась на історичному факультеті Запорізького національного університету, отримавши диплом магістра та кваліфікацію історика, архівознавця, викладача історії.

У 2007-2013 рр навчалась в аспірантурі Запорізького національного університету.

З вересня 2007 р по січень 2013 р. – науковий співробітник бібліотеки Запорізького національного університету. З грудня 2007 р. по червень 2008 р. – асистент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. З 2012 р. – старший викладач Запорізького факультету Київського національного університету культури і мистецтв.

У 2013 р. захистила кандидатську дисертацію “Документація Азовської губернської канцелярії: проблеми формування, повноти та інформативності (1775-1784 рр.)”. Науковий керівник – Ю.І. Головка.

Бібліографічний довідник

Сфери наукових інтересів: історія Степової України XVIII ст., джерелознавство, усна історія Степової України, екологічна історія.

Автор і упорядник 15 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 1 археографічного видання (у співавторстві), 13 наукових статей та повідомлень).

E-mail: olenenkoag@ukr.net

Публікація про А.Г. Олененко:

- Олененко Анна Геннадіївна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 328-329.

Археографічне видання та монографія А.Г. Олененко, що стосуються історії Південної України:

- **Азовське намісництво: нереалізований проект** / Упорядн., передм. О.С. Панкєєв, А.Г. Олененко. – Запоріжжя, 2011. – 98 с.
- **Азовська губернська канцелярія (1775-1784): історія установи та її документації.** – Запоріжжя, 2013. – 304 с.

Найважливіші статті А.Г. Олененко, що стосуються історії Південної України:

- **Археографічні публікації документів Азовської губернської канцелярії** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – С. 121-132.
- **Використання документів Азовської губернської канцелярії у дослідженні історії Південної України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – Вип. XXVII. – С. 323-331.
- **Нереалізований проект заснування військового училища у Катеринославі** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 6. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – С. 110-116.
- **Організація поштової служби в Азовській губернії** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 30-39.
- **Уніфікація військових звань козаків після зруйнування Запорозької Січі (на матеріалах Азовської губернської**

Дослідники історії Південної України

канцелярії) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 114-117.

- **Регламентация діяльності Азовської губернської канцелярії: аналіз нормативно-правових актів** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 21. – К., 2010. – С. 14-26.

- **Азовська губернська канцелярія: структура, функції, штат (1775-1784)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 177-184.

- **Формулярні списки як джерело з історії чиновництва Азовської губернії** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 22. – К., 2011. – С. 97-106.

- **Документація Азовської губернської канцелярії як джерело з історії злочинності в Азовській губернії (1775-1783)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 23. – К., 2011. – С. 66-80.

- **Особливості адміністративно-територіального устрою Азовської губернії** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 12. – Запоріжжя, 2012. – С. 95-101.

(Анкета А.Г. Оленко)

ОЛІЙНИК Олександр Леонтійович (14.02.1960, м. Дніпродзержинськ) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 1977 р. закінчив середню школу № 65 м. Запоріжжя. Працював столяром меблевої фабрики ВО “Запоріждерев”. У 1978-1980 рр. служив у підрозділах морської піхоти Чорноморського флоту.

У 1981-1986 рр. навчався на історичному факультеті Сімферопольського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

З 1987 р. – науковий співробітник Запорізького обласного краєзнавчого музею; у 1988-1992 рр. – старший науковий співробітник Експедиції підводних археологічних робіт (ЕПАР). Співавтор наукових програм “Малі річки Південної України”, “Шляхами козацької слави”, “Дорогами із варяг в греки”. Учасник кількох наукових експедицій, в тому числі і міжнародних.

З 1992 р. – викладач історії та заступник директора з науково-методичної роботи гімназії № 107 м. Запоріжжя.

Бібліографічний довідник

З 1999 р. – менеджер Запорізького регіонального представництва ЗАТ “Оболонь”.

У 2005-2009 рр. – голова Запорізької районної державної адміністрації.

У 2008 р. захистив кандидатську дисертацію “Зимівник в соціально-економічному розвитку Запорізьких Вольностей (1734-1775 рр.)”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

У 2008 р. закінчив факультет вищих керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України, здобувши кваліфікацію магістра управління суспільним розвитком.

У 2010-2012 рр. – докторант Національної академії державного управління при Президентові України.

З 2010 р. – доцент кафедри державного управління і менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України (м. Київ).

Працює над докторською дисертацією “Традиції врядування в Україні другої половини XVII-XVIII століття”. Науковий консультант – С.О. Борисевич

Нині – професор кафедри державного управління та земельного кадастру Класичного приватного університету (м. Запоріжжя).

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького з дня його заснування.

Сфери наукових інтересів: археологія, історія запорозького козацтва, історія державного управління, усна історія.

Автор більш ніж 120 наукових публікацій (зокрема, 2 монографій та 1 брошури).

E-mail: zap.oliynyk@gmail.com

Публікації про О.Л. Олійника та рецензії на його праці:

• Олійник О.Л. // Бібліографічний покажчик публікацій <http://sites.znu.edu.ua/ZNU/fakultety/ist/dzher/olijnyk.pdf>

• Авраменко А.М. Исследование о запорожском зимовнике // Культурная жизнь юга России. – № 3 (17) – 2006. – С. 76-79.

• Олійник Олександр Леонтьович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 259-264.

Монографії та брошура О.Л. Олійника, що стосуються історії Південної України:

Дослідники історії Південної України

- **Запорозький зимівник.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 62 с.
- **Запорозький зимівник часів Нової Січі (1734-1775).** – Запоріжжя: Дике Поле, 2005. – 255 с.
- **Врядування в Україні княжої та козацької доби.** – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. – 320 с.

Найважливіші статті О.Л. Олійника, що стосуються історії Південної України:

- **До причин ліквідації Запорозької Січі** // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 33-39.
- **Місце зимівника в територіально-адміністративному устрої Запорозьких Вольностей. Південна Україна XVIII-XIX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 52-56.
- **Проблема землеволодіння в Запорозьких Вольностях** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. 2. – Запоріжжя. РА “Тандем-У”, 1997. – С. 15-18.
- **Соціальний склад мешканців зимівників** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 96-104.
- **Продуктивність зимівничого господарства часів Нової Січі** // Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, 1999. – № 5. – С. 72-80.
- **Зимівник в колонізаційних процесах Південної України періоду Нової Січі** // Запорозька Старовина. – Вип. II. – Київ-Запоріжжя, 2002. – С. 122-130.
- **Кількість та типологія запорозьких зимівників за часів Нової Січі** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 64-75.
- **Деякі світоглядно-есхатологічні особливості в середовищі запорожців часів Нової Січі** // Кубань-Україна. Питання історико-культурної взаємодії. – Вип. IV. – Краснодар-Київ: ЭДВИ, 2010. – С. 154-166.
- **Формування демократичних традицій врядування в запорозькому товаристві** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 79-90.

Бібліографічний довідник

• **Гене́за інститу́ту влади Запорозьких Вольностей за Нової Січі (1734-1775)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К.: ВІР УАН, 2011. – Вип. 52 (спецвипуск). – С. 159-165.

(Анкета О.Л. Олійника)

ОРЕХОВА Світлана Євгенівна (10.07.1968, м. Рівне) – кандидат історичних наук (2006 р.).

У 1985 р. закінчила середню школу № 78 м. Донецька. Працювала оператором поштового зв'язку у Донецькому поштамті. У 1993 р. закінчила Московській технічний університет зв'язку та інформатизації за спеціальністю “інженер-економіст зв'язку”. У 2003 р. закінчила Донецьку державну академію управління за спеціальністю “магістр з маркетингу”.

У листопаді 2003 – січні 2006 р. навчалася в аспірантурі Донецького національного університету.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Історія розвитку поштового зв'язку у Донецькій області XIX-XXI ст.”. Науковий керівник – П.В. Добров.

З вересня 2006 р. – старший викладач кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету за сумісництвом, з вересня 2007 р. – доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету за сумісництвом.

Сфери наукових інтересів: історія Степової України XVIII-XIX ст., джерелознавство, історія поштової справи, філателії та марковидання.

Автор і упорядник 38 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 1 колективної монографії, 1 монографії у співавторстві, 4 навчально-методичних посібників, 1 каталогу випусків балонної пошти України, 28 наукових статей).

Книги С.Є. Орехової, що стосуються історії Південної України:

• **История Донецкой области на почтовых выпусках.** – Донецьк: Норд-Пресс, 2006. – 64 с.

• **Історія розвитку поштового зв'язку у Донецькій області XIX – XXI ст.** – Донецьк: Норд-Пресс, 2013. – 558 с. (у співавторстві з І.М. Грідіною).

Дослідники історії Південної України
**Найважливіші статті С.Є. Орехової, що стосуються історії
 Південної України:**

• **Почтовая связь Донбасса в годы Великой Отечественной войны** // Історичні і політологічні дослідження. – Донецьк: ДонНУ, 2003. - № 3/4 (15/16). - С. 174-181 (у співавторстві з П.В. Добровим).

• **Земська пошта Маріупольського і Бахмутського повітів Катеринославської губернії наприкінці XIX – початку XX ст.** // Історичні і політологічні дослідження. – Донецьк: ДонНУ, 2003. - № 5/6 (17/18). - С. 32-42.

• **Розвиток поштової справи на Маріупольщині (кінець XVIII-XX ст.)** // Розвиток елінізму в Україні у XVIII-XXI ст.: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 21-23 трав. 2007 р. – Маріуполь: МДГУ, 2007. – С. 190-192.

• **До проблеми зміни назв населених пунктів як нової хвилі в ліквідації символів та назв СРСР в Україні: регіональний аспект** // Історичні і політологічні дослідження. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – № 1/2 (31/32). – С. 108-113.

• **Почтовые миниатюры о юбилеях Донецкой области** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2012. – Вип. 64 (№ 9). – С. 112-119.

• **Розвиток поштового зв'язку на Донеччині (XIX – початок XXI ст.): історіографія проблеми** // Грані: наук.-теорет. і громадсько-політ. альм. – Дніпропетровськ, 2012. – № 8 (88). – С. 12-18.

• **Відбудова галузі зв'язку у Донецькій області після Великої Вітчизняної війни та плановий розвиток за часів СРСР** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2012. – Вип. 66 (№ 11). – С. 190-198.

(Анкета С.Є. Орехової)

ПАНЬОНКО Ігор Михайлович (19.06.1957, с. Бортники Тлумачського р-ну Івано-Франківської обл.) – кандидат юридичних наук (2000 р.), доцент (2005 р.).

У 1974 році закінчив середню школу № 16 м. Івано-Франківська, був переможцем Івано-Франківської обласної олімпіади з історії. У 1974-1979 рр. навчався у Івано-Франківському інституті нафти і газу, де отримав спеціальність інженер-механік.

Бібліографічний довідник

Після закінчення інституту працював інженером-конструктором відділу автоматизації і механізації ВО “Прикарпатпромартатура” (м. Львів).

З 1984 р. на службі в органах внутрішніх справ на посадах начальницького складу.

У 1988-1993 рр. навчався в Українській академії внутрішніх справ України.

З 1996 р. на викладацькій роботі в Львівському державному університеті внутрішніх справ. Працював на посадах старшого викладача, доцента, начальника відділу, заступника начальника факультету, начальника кафедри. Полковник міліції у відставці.

Викладав на заочному факультеті Національного університету харчових технологій (м. Львів), Галицькому відділенні МАУП, Львівському університеті бізнесу і права, на кафедрі господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ, в Інституті права та психології Національного університету “Львівська політехніка”.

З серпня 2012 р. – завідувач кафедри цивільного права та процесу Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету “Львівська політехніка”.

У 2000 р. захистив кандидатську дисертацію “Апарат управління Запорізької Січі (середина XVI ст. – 1775 р.)”. Науковий керівник – В.С. Кульчицький.

Сфери наукових інтересів: організація діяльності Запорізької Січі, становлення та розвиток трудового права в Україні.

Автор і упорядник більше 40 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 6 навчальних посібників, 30 наукових статей).

Публікації про І.М. Паньонка:

• Терлюк І.Я. Історія держави і права України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2011. – С. 906.

• Фігурний Ю.С. Історичні витоки українського лицарства: Нариси про зародження і розвиток козацької традиційної культури та національне військове мистецтво в українознавчому вимірі. – К.: Видавничий дім “Стилос”, 2004. – С. 298.

• Паньонко Ігор Михайлович // Ротарі-клуб “Львів-Леополіс”. – Львів: ТзОВ “Афіша”, 2010. – С. 124-133.

• Ігор Паньонко // Гуцульщина у Львові: Документально-довідкове видання. – Львів: Тиса, 2012. – С. 187.

*Дослідники історії Південної України***Монографія І.М. Паньонка, що стосується історії Південної України:**

- **Органи влади Запорізької Січі.** – Львів: Афіша, 2006. – 144 с.

Найважливіші статті І.М. Паньонка, що стосуються історії Південної України:

- **Судові органи Запорізької Січі** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Секція III, IV, V. – Запоріжжя, 1997. – С. 79-83.

- **Центральні органи влади і управління Запорізької Січі** // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – Львів, 1998. – Вип. 7. – С. 215-221.

- **Кримінальне право козацької доби** // Життя і право. – № 6-7. – 2005. – С. 24-29.

- **Злочини та покарання козацької доби** // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – Вип. 5: [зб. наук. пр./ гол. ред. Л.А. Янковська]. – Львів: ЛУБП, 2010. – С. 158-163.

- **Суворість покарань у запорізьких козаків** // Проблеми теорії та історії держави і права: збірник статей/ за ред. Ю.С. Шемшученка, О.К. Маріна, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. – К.-Львів: ЛьвДУВС, 2011. – С. 141-144.

- **Лицарство на Запорізькій Січі та лицарство Європи** // Державотворення та правотворення в Україні крізь призму дотримання прав людини: ретроспектива, сучасні проблеми та наукове прогнозування: тези доповідей III Всеукраїнського круглого столу. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – С. 195-199.

(Анкета І.М. Паньонка)

ПАРХОМЕНКО Владислав Анатолійович (10.03.1974, м. Миколаїв) – кандидат історичних наук (2001 р.), доцент (2005 р.).

У 1991 р. закінчив середню школу № 50 м. Миколаєва. У 1996 р. закінчив історичний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту. У 1996-1999 рр. навчався в аспірантурі Миколаївського державного педагогічного інституту.

Бібліографічний довідник

У 2001 р. захистив кандидатську дисертацію “Українські національні військові формування на Півдні України у 1917 – на поч. 1919 рр.”. Науковий керівник – П.М. Тригуб.

З 2001 р. – завідувач наукового відділу Миколаївського державного університету.

З 2003 р. і по теперішній час працює на кафедрі історії України Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського. У 2006-2008 рр. виконував обов’язки завідувача кафедри історії України. З 2008 р. – вчений секретар спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій. Відповідальний секретар фахового видання “Науковий вісник Миколаївського національного університету. Серія: Історичні науки”.

Сфери наукових інтересів: Перша світова війна, Українська національно-демократична революція 1917-1921 рр., історичне краєзнавство.

Нагороди: почесна грамота Державного комітету України у справах сім’ї та молоді (2001 р.).

Офіційний науковий керівник однієї захищеної кандидатської дисертації.

Автор 1 книги та більше 60 наукових статей.

Публікація про В.А. Пархоменка та рецензія на його працю:

- Баковецька О.О. Пархоменко Владислав Анатолійович // Навчально-науковий інститут історії та права (1974-2010). – Миколаїв, 2011. – С. 328-330.

- Дегтярьов С.І. [Рецензія на книгу] Пархоменко В.А. У войны забытое лицо... Малоизвестные страницы Первой мировой. – Николаев, 2011. – 180 с. // Сумський історико-архівний журнал. – 2012. – № XVI-XVII. – С. 228-229.

Найважливіші статті В.А. Пархоменка, що стосуються історії Південної України:

- **Українські національні формування доби Центральної Ради на Херсонщині** // Південна Україна: проблеми історичного дослідження: Збірник наукових праць. В 2-х ч. – Ч. 2. – Миколаїв, 1998. – С. 95-99.

Дослідники історії Південної України

• **Військові формування Центральної Ради в Одесі у 1917-1918 рр.** // Наукові праці. – Т. 2. Історичні науки. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 1999. – С. 39-42.

• **Формування гетьманських військових частин в Одесі у 1918 році** // Наукові праці. – Т. 5. Історичні науки. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 2000. – С. 66-69.

• **Військові формування Центральної Ради та Гетьманату у Миколаєві (1917-1918)** // Воєнна історія. – 2004. – № 1-3. – С. 18-27.

• **Військові лазарети Миколаєва у 1914-1916 рр.** // Гуманітарно-економічні дослідження. – Т. 1. – Миколаїв-Одеса: ТОВ Від, 2005. – С. 75-77.

• **Українізація в гарнізонах Одеси, Миколаєва та Херсону (квітень – грудень 1917 р.)** // Науковий вісник МДУ. – Вип. 11. Історичні науки. – Миколаїв, 2005. – С. 157-164.

• **Миколаївське товариство допомоги родинам запасних в роки Першої світової війни** // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць. – Вип. 3.28: Історичні науки. – Миколаїв, 2010. – С. 278-283.

(Анкета В.А. Пархоменка)

ПАЧЕВ Сергій Іванович (04.09.1969, м. Мелітополь) – кандидат історичних наук (1996 р.), доцент (2001 р.).

У 1993 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 1993 р. – аспірант кафедри історичного краєзнавства Запорізького державного університету.

У 1996 р. захистив кандидатську дисертацію “Болгарські колонії Північного Приазов’я (1861-1917): комплексне дослідження”. Науковий керівник – А.І. Карагодін.

З 1996 р. – асистент, з 1997 р. – старший викладач кафедри культурології та історії Мелітопольського державного педагогічного інституту. З 2001 р. – доцент кафедри історії (згодом – кафедри історії та правознавства) Мелітопольського державного педагогічного університету.

З 2008 р. очолює центр болгаристики Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

У 2009-2012 рр. – докторант Запорізького національного університету. Науковий консультант – А.В. Бойко, з 2011 р. – Г.М. Васильчук.

Бібліографічний довідник

Працює над докторською дисертацією “Українська історична болгаристика XIX – початку XXI ст.”.

Нагороди: почесна грамота Міністерства освіти і науки України (1998 р.), “Відмінник освіти України” (2009 р.).

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Відповідальний редактор наукової серії “Болгари Північного Приазов’я: історія, мова та культура”.

Сфери наукових інтересів: історія та етнографія болгар Степової України, історія міжнаціональних відносин у розрізі Степової України, історіографія історичної болгаристики, історична регіоналістика, усна історія.

Автор і упорядник 71 наукової публікації.

E-mail: psergej69@ukr.net

Публікації про С.І. Пачева:

• Пачев Сергей Иванович // Хто є хто на Мелітопольщині: інформаційно-біографічна збірка. – Харків: Факт, 2004. – С. 372-373.

• Пачев Сергей Иванович // Български историци. Биографично-библиографски справочник. Трето преработено и допълнено издание. – София: Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – С. 245.

• Пачев Сергій Іванович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 265-271.

Видання С.І. Пачева, що стосуються історії Південної України:

• **Народи Північного Приазов’я: етнічний склад та особливості побутової культури.** – Запоріжжя: Просвіта, 1997. – 176 с. (у співавторстві з Б.М. Кочергою, Л.В. Афанасьєвою, Г.І. Александровою та ін.).

• **Повсякденний світ народів та феномен національного в ньому** // Етнокультурний ландшафт Північного Приазов’я / Монографія. – Сімферополь: Таврія, 2004. – С. 76-125 (у співавторстві з І.В. Букреєвою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем, В.М. Пачевою, А.М. Криловою).

• **Національна самобутність у повсякденному вимірі** // Етносоціальне буття народів Запорізького Приазов’я в геокультурному контексті / Монографія. 2-ге видання, доповнене. –

Дослідники історії Південної України

Запоріжжя-Мелітополь-Сімферополь: Таврія, 2005. – С. 96-145 (у співавторстві з І.В. Букреєвою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем, В.М. Пачевою, А.М. Криловою).

• **Народна творчість та національна самобутність як модель повсякденного світорозуміння** // Етносфера народів Північної Таврії у світоглядно-ментальному вимірі та народній творчості / Монографія. 3-тє видання, перероблене та доповнене. – Запоріжжя-Мелітополь, 2006. – С.110-175 (у співавторстві з І.В. Букреєвою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем, В.М. Пачевою, А.М. Криловою).

• **Возникновение болгарских сел в Северном Приазовье (1861-1863).** – Мелітополь: МГПУ, 2007. – 88 с.

Найважливіші статті С.І. Пачева, що стосуються історії Південної України:

• **Болгары в Запорожском крае** // Вестник краеведа. Краеведческая секция научной конференции ЗГУ. – № 2. – Запорожье, 1991. – С. 48 (у співавторстві з А.І. Карагодінім).

• **Поземельні відносини у приазовських болгар в другій половині XIX – на початку XX ст.** // Наукові записки. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. – Т. 5. – К., 1999. – С. 196-209.

• **Освіта та рівень письменності приазовських болгар у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 205-209.

• **Приазовський район. Пам'ятки історії** // Пам'ятки історії та культури Запорізької області. – Вип. 3 (Приазовський, Приморський, Чернігівський, Якимівський райони). – Запоріжжя, 2001. – С. 14-37 (у співавторстві з В.Г. Ткаченком та В. Олександровим).

• **Количество болгарских сел в Северном Приазовье: историография вопроса** // Българите в Северното Причерноморие. Изследования и материали. – Т. 9. – Одеса: Друк, 2006. – С. 109-115.

• **Міграції болгар і гагаузів у Таврійській губернії після російсько-турецької війни 1877-1878 рр.** // Дриновський збірник. – Т. III. – Харків-Софія: Академічне вид-во ім. проф. Марина Дринова, 2009. – С. 276-285.

• **Висвітлення процесу болгарської колонізації Північного Причорномор'я в історико-етнографічних студіях**

Бібліографічний довідник

М.С. Державіна // Дриновський збірник. – Т. IV. – Харків-Софія: Академічне вид-во ім. проф. Марина Дринова, 2010. – С. 565-571.

• **Развитие на българистиката в научните центрове на Запорожкия край в края на ХХ – началото на ХХІ в.** // Списание на българската академия на науките. – София: Печатница на Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – Кн. 6. – С. 20-25 (у співавторстві з В. Пачевою та В. Мільчевим).

• **Болгарський переселенський рух до Приазов'я: підсумки півторастолітнього вивчення** // Болгари: 150 років у Приазовському краї / Наукова серія “Болгари Північного Приазов'я: історія, мова та культура”, Книга 5. – Велико-Тирново – Мелітополь, Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2012. – С. 11-51.

(Анкета С.І. Пачева)

ПЕТРОВСЬКИЙ Едуард Петрович (14.03.1980, м. Джанкой АР Крим) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (2013 р.).

У 1997 р. закінчив із срібною медаллю загальноосвітню школу І-ІІІ ступенів с. Северинівка Іванівського району Одеської області. У 1997-2002 рр. навчався на історичному факультеті Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, диплом “магістра” з відзнакою зі спеціальності “Історія”. Стипендіат Верховної Ради України.

У 2002-2003 навчальному році працював вчителем історії та правознавства Северинівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Іванівського району Одеської області.

У листопаді 2002 – жовтні 2005 р. навчався в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію “Архівно-слідчі справи як джерело вивчення історії репресій в Україні у 1937-1938 роках”. Науковий керівник – В.М. Хмарський.

Територіальні межі дисертаційного дослідження визначаються специфікою архівно-слідчих справ, які знаходяться у фонді “П” архіву УСБУ в Одеській області. Головним чином вони охоплюють територію сучасної Одеської області, крім Південної Бессарабії (до 1940 р. вона перебувала у складі Румунії). Це зумовлено також специфікою адміністративно-територіального поділу, зміни якого були типовою ситуацією в ХХ столітті, і особливо в 1930-ті рр. Визначаючи територіальні межі роботи терміном “Одещина”, автор враховує ті радикальні реформування, що відбулися впродовж 1937-1938 рр. з площею області, чисельністю її районів, існуванням

Дослідники історії Південної України

національних районів та сільських рад. Враховується, що частина сучасних районів входили до Молдавської АРСР.

З вересня 2006 р. – співробітник кафедри історії України Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, з квітня 2007 р. – на посаді доцента цієї кафедри.

Впродовж трудової діяльності працював за сумісництвом в Одеському технікумі залізничного транспорту, Одеській гімназії № 1 імені А.П. Бистріної, Одеській національній академії зв'язку імені О.С. Попова.

Впродовж 2002-2013 рр. – член громадських організацій Одеський академічний центр МАН та Академічний центр “Наука та освіта”, колектив яких брав участь у виконанні Всеукраїнської державної програми видання багатотомної науково-документальної серії книг “Реабілітовані історією”. Співупорядник першої книги “Реабілітовані історією. Одеська область”. Член робочої групи та авторського колективу з підготовки науково-меморіального видання “Одеський мартиролог”. Член робочої групи при Державному архіві Одеської області з підготовки до видання “Книга пам'яті. Голодомор 1932-1933 рр. Одеська область”. Автор проекту “Через традиції добросусідства – до міжетнічної толерантності”. Член авторського колективу з підготовки видання до 150-річчя історії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Один з ініціаторів і керівник комплексної міжфакультетської науково-дослідної теми в ОНУ імені І.І. Мечникова “Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання”.

Сфери наукових інтересів: вивчення історії радянських репресій в Україні в ХХ столітті, джерелознавчий аспект цієї проблематики, розвиток освіти в 1920-1930-х роках (зокрема вищої школи), проблеми голодоморів 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 рр. на півдні України, історична персоналістика (просопографія).

Нагороди: багаторазово нагороджувався грамотами і подяками навчальних закладів, керівництвом Одеської залізниці та органів місцевої влади Одеської області.

Автор і упорядник понад 60 наукових праць (зокрема, 4 монографій, 5 навчально-методичних посібників, 55 наукових статей).

E-mail: Petrovskij_Ed@ukr.net

Публікації про Е.П. Петровського та рецензії на його праці:

- Кирязов В.П. Новая книга о трагических судьбах учителей Одесщины // Слава і честь. – 2006. – 4 листопада (№ 44). – С. 9.

Бібліографічний довідник

• DIVISION. Съдба българска, мошава, кървава – 1930-е. Трагедии в Катаржино, Благоево и далее везде... // Болгары в диаспорах всего мира. – 2006. – № 5. – С. 48-49.

• Парієнко Г. Кривавий відгомін 1930-х років. Рецензія на книгу І.В. Бриноша, Е.П. Петровського “Біль минулого: Нариси з історії репресій 1930-х років серед освітян Одеської області (Іванівський район)” // Юго-Запад. Одессика. Историко-краеведческий научный альманах. – Вып. 3. – Одесса: Изд-во “Optimum”, 2007. – С. 283-286.

• Хмарський В.М. Голодний хліб: який він на смак? (Рецензія на книгу Голодний хліб. Голод 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 років в контексті історії репресій. Овідіопольський район / Автори-укладачі С.С. Аргатюк, Л.В. Ковальчук, Е.П. Петровський. – Одеса: СМІЛ, 2008.) // Юго-Запад. Одессика. Историко-краеведческий научный альманах. – Вып. 7. – Одесса: Изд-во “Optimum”, 2009. – С. 267-271.

Монографії, брошури Е.П. Петровського, що стосуються історії Південної України:

• **Біль минулого: Нариси з історії репресій 1930-х років серед освітян Одеської області (Іванівський район)** / Ред. кол.: Л.В. Ковальчук та ін. – Одеса: СМІЛ, 2006. – 224 с., іл. 16 с. (у співавторстві з І.В. Бриношем).

• **Голодний хліб. Голод 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 років в контексті історії репресій. Овідіопольський район** / Автори-укладачі С.С. Аргатюк, Л.В. Ковальчук, Е.П. Петровський. – Одеса: СМІЛ, 2008. – 400 с., 80 с. іл.

• **Реабілітовані історією. Одеська область:** Книга перша / Упорядники Л.В. Ковальчук, Е.П. Петровський. – Одеса: АТ “ПЛАСКЕ”, 2010. – 800 с., вкл. 64 с.

• **Історичні традиції добросусідства Одещини** / Одеська обласна організація ВГО “Комітет виборців України”. – Упоряд.: І.В. Бринош, Е.П. Петровський. – Одеса, 2011. – 280 с., іл.

Найважливіші статті Е.П. Петровського, що стосуються історії Південної України:

• **З історії історичного факультету Одеського університету у 1930-ті роки: декан Ізраїль Давидович Сєроглазов** // Записки історичного факультету. – Вип. 15. – Одеса: Астропринт, 2004. – С. 509-520.

Дослідники історії Південної України

• **Кадрова ситуація на історичному факультеті Одеського державного університету в 1930-х роках** // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідомчий збірник наукових праць. – К.: Інститут історії України НАН України, 2004. – Вип. 13. – С. 260-273.

• **Одеський обласний відділ народної освіти в період масових репресій 1930-х років: невідомі сторінки історії** // Одеський мартиролог: Дані про репресованих Одеси і Одеської області за роки радянської влади. – Т. 3 / Уклад.: Л.В. Ковальчук, Г.О. Разумов. – Одеса: ОКФА, 2005. – С. 827-842.

• **Заручники системи: Справа контрреволюційної організації болгарських політемігрантів** // Одеський мартиролог: Дані про репресованих Одеси і Одеської області за роки радянської влади. – Т. 3 / Уклад.: Л.В. Ковальчук, Г.О. Разумов. – Одеса: ОКФА, 2005. – С. 843-869 (у співавторстві з І.В. Бриношем).

• **“Арештувати як українського есера...” (до біографії професора філософії та педагогіки Одеського державного університету Михайла Гордієвського)** // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 2008. – № 1/2. – С. 415-432 (у співавторстві з В.В. Левченком).

• **Відродження історичного факультету в Одеському державному університеті (1934-1941 роки)** // Записки історичного факультету. – Вип. 19. – Одеса, 2008. – С. 233-245 (у співавторстві з Д.П. Урсу).

• **Документи архівно-слідчих справ як джерело вивчення методів провадження слідства органами НКВС на Одещині в період “великого терору” 1937-1938 рр.** // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 2008. – № 3. – С. 172-188.

• **Національна трагедія в Україні: гірка правда Голодомору на Одещині** // Національна Книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Одеська область. Частина I. Редакційна колегія (співголови – М.Д. Сердюк і М.Л. Скорик), автори-упорядники Л.І. Білоусова (керівник), М.Г. Батуріна, А.Є. Бух, О.В. Мартиненко, Г.М. Паніван. – Одеса: Астропринт, 2008. – С. 6-11 (у співавторстві з В.Г. Кушніром).

• **Репресії періоду “Великого терору” 1937-1938 рр. на Одещині: “Польська лінія”** // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: зб. наук. праць II Міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 квітня 2009 р., Одеса / Відп. ред. М.І. Михайлуца. – Одеса: ВМВ, 2009. – С. 254-260.

Бібліографічний довідник

• **Исай Павлович Шмидт (1895-1975): первый ректор Одесского государственного университета** // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Вип. 14. – Одеса: Друкарський дім, 2012. – С. 266-290 (у співавторстві з В.В. Левченком).

Галина Левченко

ПІДЧЕНКО Світлана Анатоліївна (13.10.1966, м. Луганськ) – кандидат історичних (2009 р.), доцент (2011 р.).

У 1984 р. закінчила середню школу № 40 м. Луганська. Працювала бібліотекарем бібліотеки Ворошиловградського медичного інституту. У 1991-1993 рр. – бібліотекар Луганської обласної наукової медичної бібліотеки. У 1993-1997 рр. працювала бібліотекарем бібліотеки Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля.

У 1997-2003 рр. навчалась на факультеті історії і політології Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, отримавши диплом зі спеціальності “Архівознавство”. У 2004-2005 рр. навчалась в магістратурі Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля за напрямом “Педагогіка вищої школи” і отримала ступінь магістра за спеціальністю “Педагогіка інтелектуальної властивості”.

З вересня 2005 р. – асистент, з березня 2010 р. – старший викладач, з вересня 2010 р. – доцент кафедри архівознавства Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля.

У 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Місце Російської Православної Церкви в культурному та економічному житті Донбасу у 20-ті рр. ХХ ст.”. Науковий керівник – І.В. Довжук.

Сфера наукових інтересів: історія Російської Православної Церкви першої половини ХХ ст.

Автор 16 наукових праць (зокрема, 1 монографії).

Монографія С.А. Підченко, що стосується історії Південної України:

• **Російська православна церква в культурному та економічному житті Донбасу у 20-х рр. ХХ ст.** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – 132 с. (у співавторстві зі І.В. Довжуком).

Найважливіші статті С.А. Підченко, що стосуються історії Південної України:

Дослідники історії Південної України

- **Політика влади з питань релігії у період становлення радянської держави (за матеріалами Луганського державного архіву) // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 12. – Ч. 2. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – С. 232-238.**
- **Православна церква в економічному розвитку українського суспільства у 20-ті рр. ХХ ст. (за матеріалами державного архіву Луганської області) // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 15. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – С. 147-152.**
- **Православна церква у системі духовних цінностей 20-х рр. ХХ ст. // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 16. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – С. 124-128.**
- **Парафія як одиниця вивчення релігійного життя православного населення Донбасу у 20-х рр. ХХ ст. // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 21. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – С. 142-147.**
- **Прояви релігійності у буденному житті мешканців Донбасу у 20-х рр. ХХ ст. // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 25. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – С. 170-174.**
- **Дослідження історії Російської Православної Церкви у 20-х рр. ХХ ст. На регіональному рівні (за матеріалами Донбасу) // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 26. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – С. 142-146.**
- **Звітна документація окружних та районних виконавчих комітетів Донбасу як джерело вивчення історії Руської Православної Церкви у 20-х рр. ХХ ст. // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 28. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – С. 109-113.**
- **Формування міської інфраструктури в Луганську наприкінці ХІХ – початку ХХ століття // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 30. – Луганськ, 2011. – С. 142-146 (у співавторстві з Т. Харітоною).**

(Анкета С.А. Підченко)

ПІРКО Василь Олексійович (24.02.1935, с. Волошинове Львівської обл. – 16.07.2012, м. Донецьк) – доктор історичних наук (1996 р.), професор (1996 р.), Почесний краєзнавець Донеччини (2008 р.), Заслужений професор Донецького національного університету (2010 р.).

Бібліографічний довідник

У 1942 р. розпочав навчання в сільській семирічній школі. По закінченні здобував освіту у Самборському педучилищі, потім вступив до Дрогобицького педінституту, який 1956 р. включили до Львівського держуніверситету.

Після завершення здобуття вищої освіти працював учителем історії в школі-інтернаті у Старосамбірському районі.

У 1963 р. вступив до аспірантури Львівського державного університету. По її закінченні був направлений на роботу до Донецького державного університету. Тут В.О. Пірко пройшов шлях від асистента до професора.

У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію “Помісне господарство Перемишльської землі в першій половині XVIII ст.”. Науковий керівник – Л. Похилевич.

Працював на кафедрі історії СРСР, а з 1973 р. його професійне життя було пов’язане з кафедрою історіографії, джерелознавства, археології та методики викладання історії Донецького державного (згодом – національного) університету. У 1980-1985 рр. та 1992-2009 рр. був її завідувачем.

У 1996 р. захистив докторську дисертацію “Освоєння Півдня України в XVI-XVIII ст.”.

Очоловав Донецьке відділення Науково-дослідного інституту історії козацтва при Інституті Історії України НАН України. У 1994-2008 рр. керував історико-краєзнавчою секцією МАН Донецької області. З 1997 р. – член Наукового товариства ім. Шевченка (Донецьке відділення), з 2005 р. – дійсний член НТШ.

Член редколегій наукових видань “Вісник Донецького університету”, “Записки Донецького відділення НТШ”, “Історичні та політологічні дослідження”, “Нові сторінки в історії Донбасу”, “Схід” тощо.

Сфери наукових інтересів: заселення та освоєння Степової України в XVI-XVIII ст., історія Донбасу XVI-XIX ст., заснування міст Південної України, історичне джерелознавство.

Запровадив у науковий обіг потужний шар документів щодо заселення Південної України, участі в цьому процесі запорозького козацтва, формування населення тощо.

Нагороди: “Отличник высшей школы СССР” (1985 р.), “Відмінник освіти України” (2000 р.), грамоти Президента України (2003 р.), Міністерства освіти і науки України (2000 р.), Всеукраїнської спілки краєзнавців (2003, 2005 рр.), знак “За наукові досягнення” (2007 р.). Лауреат конкурсів “Книга Донбасу” (1998, 2003, 2004 рр.).

Дослідники історії Південної України

Під його керівництвом захищені чотирнадцять кандидатських і одна докторська дисертації.

Творчий доробок становлять близько 250 наукових, навчальних та публіцистичних праць.

**Монографії, археографічні видання, навчальні посібники,
брошури В.О. Пірка, що стосуються історії Південної України:**

- **Техника и технология солеварения в Торе и Бахмуте в XVII-XVIII вв.** – Донецьк, 1979: Рукоп. деп. в Укр. НДИНТ, 1979. – № 16-23. – 36 с.
- **Торская засечная черта:** Рукоп. деп. в ИНИОН СССР. – 1982. – № 9. – 20 с.
- **Украинская линия.** – 1985: Рукоп. деп. в ИНИОН СССР, 1985. – № 20 966. – 144 с.
- **Оборонительные сооружения и их роль в освоении Северного Приазовья в XVII-XVIII вв.** – Донецьк, 1988: Рукопись деп. в ИНИОН СССР. – 1988. – № 35900. – 36 с.
- **Северное Приазовье в XVI-XVIII вв.** – К.: УМК ВО, 1988. – 134 с.
- **Військово-землеробські поселення на півдні України у XVIII ст.** Тексти лекцій для студентів спеціальності 2008. – Донецьк: ДонДУ, 1993. – 64 с.
- **Козацтво Донецького краю. Бібліографічний покажчик /** Вступна стаття і наукова редакція В.О. Пірка. – Донецьк: ДОНБ, 1995. – 50 с. (у співавторстві).
- **Заселення Степової України в XVI-XVIII ст.** – Донецьк: Укр. центр, 1998. – 124 с.
- **История родного края. 6-9 кл.** – Кн. 1. – Донецьк: Кардинал, 1998. – 320 с. (у співавторстві з О.В. Колесником, С.М. Нестерцовою).
- **Східностепові українські говірки. Науково-навчальний посібник /** Авт.: Омельченко З., Фроляк Л., Познанська В., Пірко В., Клименко Н., Дроботенко В.; Заг. ред.: А.П.Загнітко. – Донецьк: ДонДУ, 1998. – 114 с. (у співавторстві).
- **Джерела до історії населених пунктів Донеччини XVI-XVIII ст.** / Укладач В.О. Пірко. – Донецьк, 2001. – 103 с.
- **Заселення Донеччини у XVI-XVIII ст. (короткий історичний нарис і уривки з джерел) /** Український культурологічний центр. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2003. – 180 с.

Бібліографічний довідник

- **Заселення і господарське освоєння Степової України в XVI-XVIII ст.** – Донецьк, 2004. – 223 с.
- **Соляні промисли Донеччини в XVII-XVIII ст.** – Донецьк, 2005. – 136 с. (у співавторстві з М. Литвиновською).
- **Оборонні споруди межиріччя Дніпра і Сіверського Дінця (2-а пол. XVII-XVIII ст.).** – Донецьк, 2007. – 176 с.

**Найважливіші статті В.О. Пірка, що стосуються історії
Південної України:**

- **До питання про заснування міста Слов'янська** // Український історичний журнал. – 1976. – № 9. – С. 114-117.
- **250-річчя з часу спорудження Української лінії** // Український історичний журнал. – 1986. – № 8. – С. 139-142.
- **Географія збуту донецької солі в XVII-XVIII ст.** // Історико-географічні дослідження в Україні. – К.: Інститут історії України НАН України, 1988. – С. 73-78.
- **Оборонні споруди XVII-XVIII ст. та їх значення в заселенні Південно-Східної України** // Історико-географічні дослідження в Україні. – № 1. – К.: Інститут історії України НАН України, 1990. – С. 95-109.
- **Українська ландміліція** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1996. – С. 47-51.
- **Про час заснування м. Бахмута** // Український історичний журнал. – 1996. – № 6. – С. 147-148.
- **Запорозька Січ у творчості О. Рігельмана** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Секція I, II. – Запоріжжя, 1997. – С. 210-214.
- **До питання про адміністративний устрій східних окраїн Нової Січі** // Козацька спадщина: Альманах Інституту суспільних досліджень. – № 2. – Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 85-88.

Надія Темірова

Дослідники історії Південної України

ПОДГАЙКО (КУХАРЕЧКО) Марія Костянтинівна (07.10.1977, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (20011 р.).

У 1994 р. закінчила школу-гімназію № 1 м. Маріуполя. У 1995-2000 рр. навчалась на історичному факультеті Маріупольського гуманітарного інституту Донецького державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії та новогорьцької мови”.

У листопаді 2002 – жовтні 2005 р. навчалась в аспірантурі Інституту історії України НАН України.

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Самоврядування грецьких громад в Україні (середина XVII – 70-ті рр. XIX ст.)”. Науковий керівник – А.В. Гедьо.

Географічні рамки дослідження охоплюють територію міста Ніжина, де існувала юридично оформлена чисельна грецька громада, а також Північне Приазов’я, де наприкінці 70-х рр. XVIII ст. були поселені кримські християни, переважну більшість з яких становили греки.

З серпня 2002 р. – асистент кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту Донецького національного університету, з вересня 2006 р. старший викладач, з вересня 2007 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного гуманітарного університету, з травня 2011 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету.

У 2003-2006 рр. брала участь у наукових програмах Інституту історії України НАН України, які розробляв відділ “Кабінет українсько-грецьких відносин НАН України”: “Грецькі громади України: культурний, просвітницький та релігійний розвиток (XVII-XIX ст.)” і “Грецька діаспора в Україні (XVIII-XX ст.)”. У 2008-2011 рр. брала участь у науково-дослідному проекті кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету “Історія грецьких сіл Приазов’я (середина XIX – початок XX ст.)”.

З 2013 р. працює у науково-дослідному проекті кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету “Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1923 рр.)”.

Сфери наукових інтересів: самоврядування грецької громади Північного Приазов’я, процеси децентралізації державного управління в Російській імперії, розширення прав і компетенції місцевих територіальних громад Півдня України у II половині XIX – на початку XX ст., роль різних етнічних спільнот та іноземців в цьому процесі.

Бібліографічний довідник

Найважливіші статті М.К. Подгайко (Кухаречко), що стосуються історії Південної України:

- **Соціальний розвиток Маріупольщини (кінець XVIII-XIX ст.)** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 18. – К.-Донецьк: Рідний край, 2001. – С. 3-7.
- **Социально-политическое и духовное сосуществование различных этнических групп Северного Приазовья** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 1. – Донецьк, 2002. – С. 178-182.
- **Формування національного складу населення м. Маріуполя наприкінці XVII – 60-х рр. XIX ст.** // Мариуполь: история и перспективы. Научно-практическая конференция. (Сборник трудов). Т. 2. – Мариуполь, 2002. – С. 27-29.
- **“Грецький проект” в політиці Російської імперії в останній чверті XVIII ст.** // Вісник Східноукраїнського університету ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2005. – № 4 (86). – С. 89-96.
- **Вивчення самоврядування грецьких національних громад України другої половини XVII – середини XIX ст. російською історичною наукою** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2010. – Вип. 42. – С. 144-151.
- **Самоорганізація грецької громади Північного Приазов'я (кінець XVIII – 70-ті рр. XIX ст.): історіографія питання** // Збірник наукових праць Харківського державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди. Серія “Історія та географія”. Вип. 40. – 2010. – С. 133-137.
- **Утворення грецького осередку у Північному Приазов'ї наприкінці XVIII ст.** // Київська старовина. – К., 2010. – № 5 (345): вересень-жовтень. – С. 171-179.
- **Вивчення самоврядування грецьких національних громад України другої половини XVII – середини XIX ст. російською історичною наукою** // Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ. (Збірник наукових праць) / За редакцією К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2011. – С. 110-112.
- **Ліквідація Маріупольського грецького суду у другій половині XIX ст.** // Схід. – № 6 (119) листопад-грудень. – 2012. – С. 131-137.
- **Вивчення самоврядування Приазовської грецької громади російською історичною наукою XIX – поч. XX ст.** //

Дослідники історії Південної України

Українська державність: історія і сучасність (Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції) / Під заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь, 2012. – С. 319-321.

Світлана Новікова

ПОНОМАРЬОВА Ірина Семенівна (26.01.1958, м. Жданов (Маріуполь)) – доктор історичних наук (2008).

У 1985-1990 рр. навчалася у Донецькому державному університеті за спеціальністю “Історія”.

З 1994 р. – старший викладач кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту.

У 1997 р. захистила кандидатську дисертацію “Етнічна специфіка духовної культури греків Українського Приазов’я”. Науковий керівник – А.В. Орлов.

З 1998 р. – доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту.

У 1998-2001, 2005-2012 рр. – декан історичного факультету Маріупольського гуманітарного інституту (згодом – державного університету).

У 2001-2004 рр. перебувала у докторантурі Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

У 2007 р. захистила докторську дисертацію “Греки Приазов’я: етнонаціональні процеси в аспекті трансформації традиційної культури”. Науковий консультант – В.К. Борисенко.

З 2008 р. – професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету.

Запрошений професор у Міжнародному елліністичному університеті (International Hellenic University, Грецька республіка, м. Салоніки).

Впродовж 1996-2011 рр. – організатор етнографічних експедицій на півдні України. Керівник міжнародного етнографічного проекту “Греки Приазов’я” (2006). Учасник програми “Thalis” “The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy”. Учасник наукового фундаментального дослідження “Етнонаціональний аспект формування громадянського суспільства в Україні (за матеріалами Північного Азов’я)”.

Сфери наукових інтересів: історія та етнографія греків Південної України, етнічні та міграційні процеси у Причорномор’ї, антропологія міста Маріуполь.

Бібліографічний довідник

Нагороди: переможець конкурсу “Маріуполець року” (2000 р.), “Відмінник освіти України” (2006 р.), лауреат конкурсу “Маріуполець року” в номінації “За вагомий внесок у розвиток науки. Академічна наука” (2007 р.), переможець міського конкурсу “Жінка року” в номінації “Жінка – науковець року” (2008 р.).

Офіційний науковий консультант шести дисертантів – здобувачів наукового ступеню кандидата наук (1 – захищений).

Автор і упорядник близько 90 наукових праць (зокрема, 1 монографії, 6 брошур, близько 80 наукових статей).

E-mail: irini2003@rambler.ru

Сторінка в Інтернет: www.ponomaryova.org/

Публікації про І.С. Пономарьову та рецензії на її праці:

- Романцов В.М. Етнічна історія греків Приазов'я (кінець XVIII – початок XXI ст.). Історико-етнографічне дослідження. – К.: Реферат, 2006. – 300 с. // Схід. – 2007. – № 1 (79). – С. 104.

- Бушаков В.А. Етнічна історія греків Приазов'я (кінець XVIII – початок XXI ст.). Історико-етнографічне дослідження. – К.: Реферат, 2006. – 300 с. // Східний світ. – 2007. – № 3. – С. 124-134.

- Коноп-Ляшко В.И. Етнічна історія греків Приазов'я // Элліны України. – 2007. – № 8-9. – С. 7.

- Моро К. Енциклопедія греків Приазов'я // Форум націй. – 2007. – №10 /65. – С. 8.

Книги І.С. Пономарьової, що стосуються історії Південної України:

- **Етнічна історія греків Приазов'я (кінець XVIII – початок XXI ст.).** Історико-етнографічне дослідження. – К.: Реферат, 2006. – 300 с.

- **Етнонаціональний аспект формування громадянського суспільства в Україні (за матеріалами Північного Азов'я) /** Балабанов К.В., Дегтеренко А.М., Булик М.В., Пахоменко С.П., Пономарьова І.С. / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: Новый мир, 2011. – 344 с.

- **Етнонаціональний аспект формування громадянського суспільства в Україні (за матеріалами Північного Азов'я): Громадянське суспільство в Україні: етнонаціональний аспект. Словник-довідник /** Балабанов К.В., Дегтеренко А.М., Булик М.В.,

Дослідники історії Південної України

Пахоменко С.П., Пономарева І.С. / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: Новий мир, 2011. – 120 с.

• **Етнонаціональний аспект формування громадянського суспільства в Україні (за матеріалами Північного Азов'я): Розвиток територіальних громад Українського Північного Азов'я. Статистичний довідник** / Балабанов К.В., Дегтеренко А.М., Булик М.В., Пахоменко С.П., Пономарьова І.С. / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: Новий мир, 2011. – 41 с.

• **The Azov greeks: ethnography Black Sea.** – Thessaloniki-Mariupol, 2011. – 38 p.

• **The Crimean tatars: ethnography Black Sea.** – Thessaloniki-Mariupol, 2011. – 37 p.

• **The Russians of the Black Sea.** – Thessaloniki-Mariupol, 2011. – 44 p.

Найважливіші статті І.С. Пономарьової, що стосуються історії Південної України:

• **Мова греків Приазов'я у зв'язку з проблемами їхнього етногенезу** // Університет. – 2006. – № 6 (14). – С. 58-69.

• **Особливості поселень греків Приазов'я** // Етнічна історія народів Європи: зб. наук. пр. – 2007. – № 22. – С. 17-22.

• **Посуд греків Приазов'я в аспекті трансформації традиційної культури** // Східний світ. – 2007. – № 1. – С. 38-43.

• **Сучасні напрями етнологічних досліджень греків Північного Приазов'я** // Схід. – 2007. – № 1. – С. 61-63.

• **Традиційна весняна обрядовість приазовських греків** // Схід. – 2007. – № 1. – С. 61-63.

• **Трансформація у часі та сучасне функціонування мови греків-тюркофонів Приазов'я** // Сходознавство. – 2007. – № 3. – С. 163-180.

• **Місто Маріуполь та грецька спільнота (кін. XVIII-XIX ст.)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 34-39.

• **Джерела з етнокультурної історії греків Північного Приазов'я** // Елліністичні студії: зб. спогадів та наук. пр. пам'яті Наталії Олексіївни Терентьєвої / відп. ред. О.П. Реєнт; упоряд.: Н.І. Бацак, В.В. Томазов. – К.: НАН України, 2010. – С. 299-307.

• **The Greeks of Mariupol: the Urums and the Roomies** // III.Uluslararası Ukrayna'da Türkçe Konuşan Halklar Sempozyumu

Бібліографічний довідник

düzenlendi. Sempozyumda ayrıca “Türk Sanatı Karma Sergisi”. – 2012. – P. 94-98.

• **Ідентичність етнічних груп греків Приазов'я** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2013. – Вип. 69. – С. 691-695.

Надія Качинська

ПОПЛАВСЬКИЙ Олег Олександрович (27.06.1964, м. Баку Азербайджанської РСР) – кандидат історичних наук.

У 1981 р. закінчив середню школу № 59 м. Баку. У 1981-1985 рр. навчався в Ленінградському вищому військово-політичному училищі ППО ім. Ю.В. Андропова.

У 1985-2002 рр. проходив дійсну військову службу на офіцерських посадах в Збройних Силах СРСР, Збройних Силах України.

З вересня 2004 р. – викладач кафедри військової підготовки Дніпропетровського національного університету ім. Олеса Гончара.

З вересня 2008 р. – старший викладач кафедри філософії, соціології та історії, з вересня 2012 р. – доцент кафедри філософії, соціології та історії Дніпропетровського державного аграрного університету.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію “Донецько-Криворізька радянська республіка: історико-політичний аспект”. Науковий керівник – В.В. Іваненко.

Сфери наукових інтересів: суспільно-політична історія України першої чверті ХХ ст., історія українського націотворення, історія південноукраїнського регіону.

Автор 12 наукових статей, що стосуються історії Південної України.

Найважливіші статті О.О. Поплавського, що стосуються історії Південної України:

• **Формування органів влади та управління у Донецько-Криворізькій радянській республіці** // Грані. – 2007. – № 5. – С. 25-28.

• **Селянство Донецько-Криворізького басейну на етапі встановлення радянської влади (кінець 1917 р. – березень 1918 р.)** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 11. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 63-67.

Дослідники історії Південної України

• **Утворення Донецько-Криворізької радянської республіки: ілюзія прагматики чи сила риторики?** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наукових праць. – Вип. 3. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 171-179.

• **Селянство Донецько-Криворізького басейну на етапі встановлення радянської влади (кінець 1917 – березень 1918 рр.)** // Питання аграрної історії України та Росії (Матеріали сьомих наукових питань, присвячених пам'яті Д.П. Пойди). – Дніпропетровськ, 2008 – С. 134-141.

• **Перші кроки уряду Донецько-Криворізької радянської республіки в культурно-освітньому будівництві** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наукових праць. – Вип. 6. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 111-118.

• **Тема Донецько-Криворізької республіки як основа політичної концепції сучасних ідеологів федералізації України** // Сучасна українська політика. – К: Вид-во “Центр соціальних комунікацій”, 2012. – Вип. 27. – С. 114-123.

• **Радянські республіки Півдня України як знаряддя централістичної політики більшовиків на початку 1918 р.** // Проблеми політичної історії України: зб. наукових праць. – Вип. 7. – Дніпропетровськ, 2012. – С. 99-106.

• **Історичний розвиток та сучасний стан ідей федералізації України** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Філософія, соціологія, політологія”). – Вип. 9/2. – Дніпропетровськ, 2012. – С. 167-172.

• **Репресії і терор як основа більшовицької влади в новостворених радянських республіках Півдня України на початку 1918 р.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXIII. – С. 80-86.

(Анкета О.О. Поплавського)

ПОПОВ Олексій Дмитрович (08.05.1979, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2004 р.).

У 1996 р. закінчив гімназію № 1 м. Сімферополя. Під час навчання у гімназії двічі ставав призером фінального етапу Всеукраїнських олімпіад юних істориків: 1 місце – в 1995 р. (м. Миколаїв), 3 місце – в 1996 р. (м. Тернопіль). У 1996-2001 рр. навчався на історичному

Бібліографічний довідник

факультеті Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, отримавши диплом з відзнакою за спеціальністю “Історик, викладач історії”.

У квітні-жовтні 2001 р. працював учителем історії та суспільних дисциплін гімназії № 1 м. Сімферополя.

У 2001-2004 рр. – аспірант кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію “Розвиток туризму та екскурсійної справи у Криму (1923-1941)”. Науковий керівник – А.Г. Кожекін.

З листопада 2004 р. – старший викладач, з 2005 р. – доцент кафедри гуманітарних дисциплін Кримського інституту бізнесу.

З вересня 2008 р. – доцент кафедри суспільних наук Кримського економічного інституту ДВНЗ “Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана”.

Працює над докторською дисертацією “Міжнародні туристські зв’язки Криму в умовах трансформації радянського суспільства (середина 1950-х – кінець 1980-х рр.)”.

Керівник Сімферопольського відділення фахового наукового часопису “Гілея: науковий вісник” (м. Київ).

Сфери наукових інтересів: історія туризму, рекреаційної діяльності та екскурсійної справи на півдні Російської імперії та Радянського Союзу, міжнародні туристські зв’язки СРСР періоду Холодної війни.

Нагороди: почесна грамота Міністерства освіти та науки Автономної Республіки Крим (2006 р.), подяка Ради Міністрів Автономної Республіки Крим (2008 р.), грант молодим вченим Криму Верховної Ради Автономної Республіки Крим (2011 р.).

Автор близько 90 наукових статей.

E-mail: hist_tour@mail.ru

Інтернет-сторінка: <http://ceikneu.academia.edu/OleksiyPopov>

Публікація про О.Д. Попова:

- Popov Oleksiy // Sonderprogramm zur Förderung des Historikernachwuchses in Russland, der Ukraine, Moldawien und Weißrussland. Abschlusspublikation / Gerda Henkel Stiftung. – Münster, 2012. – S. 91.

**Найважливіші статті О.Д. Попова, що стосуються історії
Південної України:**

Дослідники історії Південної України

- **Туризм и экскурсии в Крыму во время Первой мировой войны** // Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 2002. – Вип. 4. – С. 374-385.
- **Деятельность в Крыму Всесоюзного добровольного общества пролетарского туризма и экскурсий (1930-1936 гг.)** // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: История. – 2003. – Т. 16. – № 2. – С. 54-63.
- **Туристско-экскурсионная литература о Крымской АССР (1921-1941 гг.): Библиографический указатель** // Библиотечное дело и краеведение: Сб. науч. трудов. – К.; Симферополь, 2004. – Вып. 5. – С. 167-178.
- **Туризм и экскурсии в учебных заведениях Таврической губернии на рубеже XIX-XX вв.** // Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 2007. – Вип. 7. – С. 243-255.
- **Край древних развалин и новых санаториев: деятельность “Интуриста” в Крымской АССР (1931-1941 гг.)** // Вестник Московского государственного университета сервиса. Серия “Гуманитарные науки”. – М., 2007. – № 2. – С. 111-115.
- **Реформування діяльності туристсько-екскурсійних установ Криму за часів “перебудови” (1985-1991 рр.)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2009. – Вип. 21. – С. 91-96.
- **Эволюция советской модели туристского сервиса в послевоенный период (на материале Крыма)** // Туризм и сервис в панораме тысячелетий. Вып. 2. – М.: ГОУ ВПО “РГУТиС”, 2010. – С. 80-99.
- **Развитие инфраструктуры иностранного туризма в Крыму во второй половине 1950-х – 1980-е гг.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2010. – Вип. XXIX. – С. 222-227.
- **Блеск и нищета “Всесоюзной Здравницы”** // Родина. – М., 2012. – № 5. – С. 117-121.
- **“Мы ищем то, чего не теряли”: советские “дикари” в поисках места под солнцем** // Ab Imperio. – 2012. – № 2. – С. 261-298.

(Анкета О.Д. Попова)

ПРИЙМАК Олег Миколайович (27.04.1975, м. Марганець Дніпропетровської обл.) – кандидат історичних наук (2003 р.), доцент (2007 р.).

Бібліографічний довідник

У 1998 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 1998 р. – аспірант кафедри історичного краєзнавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету. З 2001 р. – викладач кафедри політології та теорії управління факультету соціології та управління Запорізького державного університету. З 2002 р. – старший викладач тієї ж кафедри. З 2003 р. – доцент кафедри теорії та практики управління Запорізького державного (національного) університету.

У 2002 р. захистив кандидатську дисертацію “Столипінська аграрна реформа на Півдні України (1906-1917 рр.)”. Науковий керівник – А.І. Карагодін.

У 2009-2012 рр. – докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. Науковий консультант – А.В. Бойко, згодом – Г.М. Васильчук.

На 30.09.2013 р. призначений захист докторської дисертації “Соціальна історія селянства Півдня України кінця XIX – початку XX століть”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфери наукових інтересів: соціальна історія України, історія соціальної роботи в Україні, історія вітчизняної соціально-управлінської думки.

E-mail: Oleg_priimak@mail.ru

Публікація про О.М. Приймака та рецензії на його праці:

- Приймак Олег Миколайович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 272-275.

- Ігнатуша О.М. Рецензія на монографію Приймака О.М. Селянство Південної України: соціальна історія кінця XIX – початку XX століть. – Запоріжжя: Запорізь. нац. ун-т, 2012. – 458 с. // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Просвіта, 2013. – Вип. 30. – С. 228-229.

- Космина В.Г. Рецензія на монографію Приймака О.М. Селянство Південної України: соціальна історія кінця XIX – початку XX століть. – Запоріжжя: Запорізь. нац. ун-т, 2012. – 458 с. // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2013. – Вип. 68. – С. 732-735.

Дослідники історії Південної України

• Якименко М.А. Рецензія на монографію Приймака О.М. Селянство Південної України: соціальна історія кінця ХІХ – початку ХХ століть. – Запоріжжя: Запоріз. нац. ун-т, 2012. – 458 с. // Грані. – 2013. – № 2 (94). – С. 128-129.

Книги О.М. Приймака, що стосуються історії Південної України:

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, В. Чопом).

• **Столипінська аграрна реформа на Півдні України (1906-1917).** Монографія. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 187 с.

• **Селянство Південної України: соціальна історія кінця ХІХ – початку ХХ століть.** – Запоріжжя: Запоріз. нац. ун-т, 2012. – 458 с.

Найважливіші статті О.М. Приймака, що стосуються історії Південної України:

• **Діяльність комітетів “Особливої наради про потреби сільськогосподарської промисловості” на Півдні України (1902-1903)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 1999. – Вип. VI. – С. 210-222.

• **Створення хуторських та відрубних господарств на Півдні України під час Столипінської аграрної реформи Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століть** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 178-190.

• **Столипінська аграрна реформа на Півдні України: історіографія проблеми** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 62-69.

• **Діяльність південноукраїнських відділень селянського поземельного банку в роки Столипінської реформи** // Нова

Бібліографічний довідник

парадигма. Альманах наукових праць. – Запоріжжя: Запорізький ЦНТІ, 2002. – С. 99-112.

• **Соціальна поліструктурність сільського населення Півдня України кінця XIX – початку XX ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – С. 132-147.

• **Соціальна стратифікація південноукраїнського селянства на початку XX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 280-292.

• **Соціально-демографічна ситуація у південноукраїнському селі наприкінці XIX – початку XX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2009. – Вип. 26. – С. 35-45.

• **Соціальні паралелі реалізації аграрної політики на Півдні України в період ринково-капіталістичної трансформації** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 166-177.

• **Асоціативні ринково-капіталістичні форми самоорганізації селянства Степової України** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 1. – Донецьк, 2011. – С. 81-88.

• **Місце та роль селянства в соціальному просторі Півдня України кінця XIX – початку XX ст.** // Київська старовина. – К., 2011. – № 1. – С. 56-68.

Вікторія Константінова

РОМАНЕЦЬ **Наталія Радомирівна** (29.12.1969, м. Кривий Ріг) – кандидат історичних наук (1995 р.), доцент (2002 р.).

У 1987 р. закінчила середню школу № 9 м. Кривий Ріг. У 1987-1992 рр. навчалася на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1992 – серпні 1995 р. навчалася в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

У 1995 р. захистила кандидатську дисертацію “Селянство і радянська влада у 1928-1933 роках: проблема взаємовідносин (на матеріалах Дніпропетровської області)”. Науковий керівник – В.В. Іваненко.

З лютого по червень 1996 р. – старший викладач кафедри історії Криворізького державного педагогічного університету.

З вересня 1997 р. – старший викладач, з вересня 1999 р. – доцент кафедри фундаментальних та соціально-економічних дисциплін

Дослідники історії Південної України

Криворізького факультету Національної металургійної академії України.

У 2009-2012 рр. навчалася у докторантурі на кафедрі російської історії Дніпропетровського національного університету ім. Олеса Гончара.

З вересня 2012 р. – доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Криворізького металургійного інституту Державного вищого навчального закладу “Криворізький національний університет”.

Сфери наукових інтересів: аграрна історія України 20-30 рр. ХХ ст., репресивна політика радянської влади в українському селі (1920-1930-ті рр.).

Автор і співавтор понад 80 наукових праць (зокрема, 1 монографії та 2 науково-популярних видань).

Книги Н.Р. Романець, що стосуються історії Південної України:

• **Народна трагедія. Документи і матеріали про голод 1932-1933 років на Дніпропетровщині:** Навч. посібник / Упорядники А.І. Голуб, Ю.А. Мицик, Н.Р. Романець / Редкол.: В.В. Іваненко, О.А. Удод та ін. – Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1993. – 84 с.

• **Система хлібозаготівель 1931-1933 рр. – предтеча Голодомору на Дніпропетровщині** // Лиха коса голодомору: 1932-1933. Монографія. – К., 2008. – С. 43-54 (у співавторстві з В.В. Іваненком).

• **Голодомор 1932-1933 років на Дніпропетровщині та Запоріжчині.** – К., 2008. – 64 с. (у співавторстві з В.В. Іваненком).

• **Сталінський терор голодом на Дніпропетровщині: анатомія злочину в регіональному вимірі** // Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Дніпропетровська область. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 7-30 (у співавторстві з В.В. Іваненком).

• **Дніпропетровщина і “великий перелом” на селі кінця 1920 – початку 30-х років.** – Дніпропетровськ: АРТ ПРЕС, 2009. – 256 с. – (Серія “Реабілітовані історією”) (у співавторстві з В.В. Іваненком).

• **Опір селян насильницькій колективізації та Голодомору. Дніпропетровщина.** – К., 2009. – 64 с. (у співавторстві з В.В. Іваненком).

Найважливіші статті Н.Р. Романець, що стосуються історії Південної України:

Бібліографічний довідник

- **“Оріхівська справа”: правда і вигадки** // Борисфен. – 1996. – № 7. – С. 23-27 (у співавторстві з В.В. Ченцовим).
- **Покарання за хліб: репресії проти селянства Дніпропетровщини** // Борисфен. – 1998. – № 1. – С. 8-9; № 2. – С. 15-16; № 3. – С. 9-11; № 4. – С. 10-13 (у співавторстві з В.В. Ченцовим).
- **Колгоспний рух на Дніпропетровщині в період непу: особливості й суперечності становлення** // Придніпров’я: Історико-краєзнавчі дослідження: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2004. – С. 143-152.
- **Опір селянства адміністративному тиску держапарату під час хлібозаготівельних кампаній 1927-1929 рр. (за матеріалами Дніпропетровської області)** // Гуржівські історичні читання. Зб. наукових праць. – Черкаси, 2007. – С. 430-434.
- **Демографічні та соціально-економічні наслідки голодомору 1932-1933 рр. у Дніпропетровській області** // Придніпров’я: історико-краєзнавчі дослідження: Зб. наук. пр. – Вип. 5. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 90-97.
- **Роль місцевого партійно-державного апарату у здійсненні політики колективізації на Дніпропетровщині** // Придніпров’я: історико-краєзнавчі дослідження: Зб. наук. праць / редкол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2009. – С. 77-87 (у співавторстві з В.В. Іваненком).
- **Роль репресій у ліквідації одноосібного сектора (за матеріалами Дніпропетровської області)** // Збірник наукових праць. Серія “Історія та географія” / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Харків: Майдан, 2011. – Вип. 41. – С. 210-215.
- **Сільськогосподарське переселення на Дніпропетровщину і репресії (1933-1934 рр.)** // Придніпров’я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. / редкол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2011. – Вип. 9. – С. 187-198.
- **Роль репресій у здійсненні хлібозаготівельної кампанії 1934 р.: до питання про причини голоду 1934-1935 рр. на Дніпропетровщині** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 19. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2011. – С. 87-99.
- **Контрреволюційне підпілля в українському селі в період непу: правда і вигадки (за матеріалами однієї кримінальної справи)** // Бористен. – 2011. – № 11. – С. 20-22.

(Анкета Н.Р. Романець)

Дослідники історії Південної України

САВЧЕНКО Ірина Володимирівна (21.07.1975, м. Харцизьк Донецької обл.) – кандидат історичних наук (2004 р.), доцент.

У 1997 р. закінчила Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 2004 р. – викладач, з 2005 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію “Адміністративно-територіальний устрій Південної України (1775-1822 рр.)”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфери наукових інтересів: історія повсякдення, установознавство, історична регіоналістика, усна історія.

Автор і упорядник близько 50 наукових публікацій.

Публікація про І.В. Савченко:

• Савченко Ірина Володимирівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 276-281.

Книги І.В. Савченко, що стосуються історії Південної України:

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, В. Константіною (Циберт), В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

• **Адміністративний устрій Південної України (середина ХVІІІ – перша половина ХІХ століття)** / Упорядники: А. Бойко, В. Козирєв, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко // Джерела з історії Південної України. Том 1. Видання 2-е, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 528 с. + ХІІ с.

Найважливіші статті І.В. Савченко, що стосуються історії Південної України:

Бібліографічний довідник

- **Діяльність комісії з розгляду зловживань у Таврійській губернії (1816-1819 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: “Тандем-У”, 1999. – С. 230-232.
- **Місцеві органи управління Новоросійської та Азовської губернії** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 6. – Запоріжжя: Тандем-У, 2001. – С. 244-249.
- **Організація управління іноземними колоністами Південної України (початок – 30-ті рр. XIX ст.)** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 94-98.
- **Адміністративно-територіальний устрій Катеринославського намісництва (1783-1791 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 7. – Запоріжжя: “Тандем-У”, 2003. – С. 192-209.
- **Територіальний устрій Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – Вип. XX. – С. 56-61.
- **Введення “Установлень з управління губерніями 1775 р.” в Степовій Україні (за матеріалами РДАДА)** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2007. – Вип. XXV. – С. 95-99.
- **До історії державних установ Катеринославської губернії (1800-1825 рр.)** // Історія та культура Придніпров'я: Невідомі і маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет., 2007. – Вип. 4. – С. 131-136.
- **Запорізька спадщина в діяльності місцевих установ Азовської та Новоросійської губерній** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 204-209.
- **Виховання дітей в українських селянських родинх Запорізького краю в 20-30-х рр. XX ст. (за усними джерелами)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 142-145.
- **Виховання дітей в умовах невеликих міст в 20-х – поч. 30-х рр. XX ст. (до історії міської повсякденності)** // Південний архів:

Дослідники історії Південної України

Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2010. – Вип. XXV. – С. 231-236.

Вікторія Константінова

САРАЄВА Ольга Віталіївна (17.02.1984, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 2001 р. закінчила середню школу № 53 м. Маріуполя. У 2001-2006 рр. навчалась на історичному факультеті Маріупольського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історія”. У 2006-2007 рр. працювала учителем історії і права загальноосвітньої школи № 28 м. Маріуполя. У 2007-2008 рр. викладала історію України в Маріупольському міському ліцеї.

У 2009-2011 рр. навчалась в аспірантурі Донецького національного університету.

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Земства Донбасу: взаємодія з владними структурами і суспільством”. Науковий керівник – А.В. Гедьо.

З грудня 2012 р. – асистент, з 2013 р. – старший викладач кафедри українознавства Приазовського державного технічного університету (м. Маріуполь).

Сфери наукових інтересів: діяльність органів місцевого самоврядування півдня України, джерелознавство, видатні діячі освіти і культури Південної України. Досліджує соціально-економічну і культурну історію півдня України кінця XIX – початку XX ст.

Автор 37 наукових статей.

**Найважливіші статті О.В. Сараєвої, що стосуються історії
Південної України:**

• **Медична діяльність органів місцевого самоврядування Маріупольського повіту (кінець XIX – початок XX ст.)** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – 2008. – № 1/2 (37-38). – С. 243-248.

• **Роль Маріупольського повітового земства у розвитку освіти (кінець XIX – початок XX ст.)** // Творча співпраця науки з виробництвом. III Регіональна науково-практична конференція аспірантів ПДТУ (15 жовтня 2008 року) / Гол. ред. І.А. Ленцов. – Маріуполь: ПДТУ, 2008. – С. 80-83.

Бібліографічний довідник

• **Доброчинна та культурно-просвітницька діяльність земств Донбасу наприкінці XIX – початку XX ст.** // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. – Донецьк, 2009. – № 4 (95). – С. 73-76.

• **Повітові земства Катеринославської губернії кінця XIX – початку XX ст.: структура, склад, аналіз діяльності** // Наукові праці. Науково-методичний журнал. – Вип. 91. Історичні науки / Гол. ред. Л.П. Клименко. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Т. 104. – С. 51-56.

• **Соціальний і майновий склад земського представництва Донбасу (кінець XIX - початок XX ст.)** // Творча співпраця науки з виробництвом. Четверта регіональна науково-практична конференція аспірантів ПДТУ (15 жовтня 2009 року) / Гол. ред. І.А. Ленцов. – Маріуполь: ПДТУ, 2009. – С. 86-88.

• **Взаємодія земств Донбасу з органами центральної влади і місцевою адміністрацією наприкінці XIX – початку XX ст. (за матеріалами Російського державного історичного архіву)** // Література та культура Полісся / Гол. ред. Г.В. Самойленко. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2011. – Вип. 64: Сучасні теоретико-методологічні дослідження соціальної історії і культури Полісся та України. – С. 224-236.

• **Взаємодія Маріупольського повітового земства із суспільством у процесі реалізації медичних заходів (кінець XIX – початок XX ст.)** // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. – Донецьк, 2012. – № 3 (117). – С. 111-115.

• **Взаємодія Слов'яносербського повітового земства і суспільства в контексті реалізації культурно-просвітницьких ініціатив** // Актуальні питання історії України. Україна і світ. Збірник матеріалів Третьої Регіональної наукової конференції. – Острого: Видавництво Національного університету Острозька академія, 2012. – Вип. 2. – С. 70-79.

• **Громадська і культурно-просвітницька діяльність М.О. Корфа в земських установах Катеринославської губернії** // Українська державність: історія і сучасність: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (жовтень 2012 р.) / Під заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь, 2012. – С. 100-104.

• **Земства и борьба за трезвость в Донбассе (конец XIX – начало XX вв.)** // VIA EVRASIA. – София: Изд-во Софийского ун-та им. Св. Климента Охридского, 2013. – С. 4-13.

(Анкета О.В. Сарасвої)

Дослідники історії Південної України

СЕВАСТЬЯНОВ Олександр Валерійович (19.12.1984, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2011).

У 2002 р. закінчив сімферопольську гімназію № 1. Переможець Всеукраїнських шкільних олімпіад з історії. З 2002 р. – студент історичного факультету Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, у червні 2006 р. отримав диплом кваліфікаційного рівня “бакалавр”. У червні 2007 р. закінчив навчання в університеті з дипломом з відзнакою і отримав кваліфікацію “магістра історії”.

З 2007 р. – аспірант кафедри історії України та допоміжних історичних дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Стипендіат Президента України (2008-2009 рр.).

З лютого 2008 по червень 2011 р. – старший науковий співробітник КРУ “Науковий центр історико-краєзнавчих досліджень і зводу пам’яток України по АРК”.

У 2011 р. захистив кандидатську дисертацію “Внесок Російського товариства з вивчення Криму у розвиток історико-краєзнавчих досліджень (1922-1932)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

З вересня 2011 р. – доцент РВНЗ “Кримський університет культури, мистецтв і туризму”.

З 2006 р. – член Національної спілки журналістів України.

З 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Двічі лауреат Міжнародного творчого конкурсу журналістів “Срібне перо” (2006, 2012 рр.) у номінаціях “Нові імена”, “Журналістська майстерність”

Сфери наукових інтересів: історіографія, джерелознавство, історія науки, наукового вивчення Криму та краєзнавчого руху, історія суспільних рухів, інтелігенції та громадських інституцій.

Автор понад 30 публікацій з історії краєзнавчого руху в Криму в 20-30-і рр. XX ст.

E-mail: spu_crimea@mail.ru

Рецензії на працю О.В. Севастьянова:

• Пінчук Ю.А. Синкретична історія кримознавства 20-х рр. XX ст.: спроба незаідеологізованого аналізу // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. –Сер.: Исторические науки. – 2011. – Т. 24 (63). – № 1. – С. 90-92.

Бібліографічний довідник

- Ресент О.П. Путівник із кримського краєзнавства 20-х років минулого століття // Краєзнавство. – 2011. – № 2. – С. 338-339.
- Гаврилюк Н.О. Колективний портрет краєзнавців на тлі суворой епохи // Праці Центру пам'яткознавства: Зб. наук. пр. / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. – Вип. 19. – К., 2011. – С. 295-298.
- Ківшар Т. Їх зараз чотирнадцять, або Розповідь про те, як зробити зразкову книжкову серію // Вісник Книжкової палати. – К., 2011. – № 11. – С. 10-14.

Монографія О.В. Севастьянова, що стосується історії Південної України:

- Десять лет на службе краеведения: Российское общество по изучению Крыма (1922-1932) / под ред. А.А. Непомнящего; Центр памятниковедения НАН Украины и УТОПІК. – К.; Симферополь, 2010. – 255 с. – (Серия: Библиография крымовеждения; вып. 13).

Найважливіші статті О.В. Севастьянова, що стосуються історії Південної України:

- “...Работа Российского общества по изучению Крыма является в интересах Крыма крайне желательной...”: Документы архивов свидетельствуют // Историческое наследие Крыма. – 2006. – № 12/13. – С. 128-152.
- Свидетельство дочери, или Еще раз о судьбе личной библиотеки Арсения Маркевича // Историческое наследие Крыма. – 2007. – № 17. – С. 228-235.
- Журнал “Крым” як джерело з питань організації наукового кримознавства в 20-ті рр. ХХ ст. // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідом. Десятої Всеукр. наук.-теор. конф., Львів, 30-31 жовт. 2008 р. / Львівська наук. б-ка ім. В. Стефаника. – Львів, 2008. – С. 328-336.
- Питання вивчення середньовічної історії Криму у науковій спадщині Російського товариства з вивчення Криму (1922-1932 рр.) // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Сер.: Исторические науки. – 2008. – Т. 21 (60). – № 1. – С. 124-132.
- Статути Російського товариства з вивчення Криму – джерела з історії інституалізації краєзнавчого руху в Кримській АСРР в

Дослідники історії Південної України

20-ті роки XX ст. // Питання історії науки і техніки. – 2008. – № 2. – С. 12-17.

• **Десять років на службі краєзнавству: Російське товариство з вивчення Криму (1922-1932 рр.)** // Краєзнавство. – 2009. – № 3/4. – С. 96-102.

• **О научном наследии Российского общества по изучению Крыма (1922-1932 гг.): Историографический аспект** // Крымский архив. – 2009. – № 11. – С. 251-264.

• **“На переломе”: Российское общество по изучению Крыма в 1926-1928 гг.: цели, мероприятия, результаты** // Историческое наследие Крыма. – 2009. – № 25. – С. 185-203.

• **“Ваши берега богаты промыслами. Ваша земля подлинная житница, у вас под землей несметные богатства...”**: Керченское отделение Российского общества по изучению Крыма (1922-1932) // Боспорские исследования. – Керчь, 2012. – Т. XXVI. – С. 462-478.

• **Исследования быта и культуры народов Крыма в научном наследии Российского общества по изучению Крыма (1922-1932) : Историографический аспект** // Таврические студии. – 2012. – № 2: история. – С. 112-122.

(Анкета О.В. Севастьянова)

СЕРГІЄНКО Ганна Сергіївна (4.02.1983, м. Кіровськ Луганської обл.) – кандидат історичних наук (2009 р.).

У 2000 р. закінчила багатoproфільну гімназію м. Кіровська. Вступила на навчання до Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. У 2005 р. отримала диплом з відзнакою зі спеціальності “Архівознавство”. У серпні – листопаді 2005 р. працювала старшим лаборантом кафедри архівознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

У 2005-2008 рр. навчалася в аспірантурі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

З грудня 2006 р. – асистент кафедри архівознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

У жовтні 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Творча інтелігенція Донбасу в період контрольованого лібералізму (середина 50-х – середина 60-х рр. XX ст.)”. Науковий керівник – І.В. Довжук.

Бібліографічний довідник

3 грудня 2009 р. – старший викладач, з вересня 2010 р. – доцент кафедри архівознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

З 2012 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: історія Донбасу другої половини ХХ ст., історія релігії України доби незалежності.

Автор і упорядник понад 20 наукових праць (зокрема, 1 монографії).

Монографія Г.С. Сергієнко, що стосується історії Південної України:

- **Творча інтелігенція Донбасу в 50-60-х рр. ХХ ст.** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – 122 с. – (у співавторстві з І.В. Довжуком).

Найважливіші статті Г.С. Сергієнко, що стосуються історії Південної України:

- **Трансформація суспільно-політичних поглядів Миколи Руденка** // Історичні записки: Зб. наук. праць. Вип. 12. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – С. 186-191.

- **Національне питання в Україні в період “відлиги”** // Український селянин: Зб. наук. праць. – Вип. 11. – Черкаси: Вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – С. 178-181.

- **Мистецький конформізм і його витoki в середовищі творчої інтелігенції Донбасу в 1953-1964 рр.** // Історичні записки: Зб. наук. праць. – Вип. 21. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – С. 161-165.

- **Творча інтелігенція України в контексті вивчення радянською історіографією періоду Хрущовської “відлиги”** // Історичні записки: Зб. наук. праць. – Вип. 23. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – С. 172-178.

- **Особливості державного регулювання в сфері кіномистецтва України в період контрольованого лібералізму** // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – № 11 (165). – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – С. 158-162.

Ігор Довжук

Дослідники історії Південної України

СИМОНЕНКО Ірина Віталіївна (26.09.1983, м. Луганськ) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 2001 р. закінчила середню школу № 8 м. Луганська. У 2001-2006 рр. навчалася на факультеті історії і політології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, отримала повну вищу освіту за спеціальністю “Історія” та здобула кваліфікацію історика, викладача історії.

У вересні 2006 – листопаді 2007 р. працювала викладачем комісії суспільних дисциплін у коледжі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

У 2007-2010 рр. навчалася в аспірантурі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію “Інженерно-технічна інтелігенція в розвитку важкої промисловості Півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.)”. Науковий керівник – В.П. Михайлюк.

3 грудня 2010 р. – асистент кафедри всесвітньої історії Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, з червня 2011 р. – старший викладач, з вересня 2012 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

З 2012 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів охоплює широке коло актуальних питань історії України, всесвітньої історії та історії науки і техніки. Основний напрямок наукової діяльності полягає у дослідженні історії інтелігенції Півдня України другої половини XIX – початку XX ст.

Автор близько 60 наукових праць (зокрема, 2 монографій).

Монографії І.В. Симоненко, що стосуються історії Південної України:

• **Нариси соціальної історії України (друга половина XIX-XX ст.).** – Луганськ: Елтон-2, 2011. – 252 с. (у співавторстві з В.П. Михайлюком, О.О. Кривулею, Г.І. Корольовою, В.А. Бельдюгіним, Ю.А. Кравцем, О.М. Сапицькою, Т.О. Дорощ).

• **Інженерно-технічна інтелігенція в розвитку важкої промисловості Півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.).** – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 122 с. (у співавторстві з І.В. Довжуком).

Бібліографічний довідник

**Найважливіші статті І.В. Симоненко, що стосуються історії
Південної України:**

- **Кальміуська паланка** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 7. – Луганськ, 2005. – С. 200-205.
- **Роль інженерно-технічної інтелігенції Наддніпрянщини у розвитку металургійного виробництва (друга половина XIX – початок XX ст.)** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 19. – Ч. 1. – Луганськ, 2008. – С. 171-180.
- **Формування промислового Півдня у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 35. – С. 55-62.
- **Підготовка інженерно-технічних кадрів для промисловості Півдня України у пореформений період** // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Вип. 26. – Луганськ, 2010. – С. 191-195.
- **Науково-технічні товариства в модернізації промисловості Півдня України** // Історія української науки на межі тисячоліть: 36. наук. праць / Відп. редактор О.Я. Пилипчук. – Вип.46. – К., 2010. – С. 200-209.
- **Інженерно-технічна інтелігенція в розвитку важкої промисловості Півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.): радянська історіографія проблеми** // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – № 11 (165). Ч. 1. – Луганськ, 2011. – С. 186-194.
- **Роль М.О. Павлова в розвитку металургійної промисловості Півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.)** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2012. – Вип. 60. – С. 43-46.

Ігор Довжук

СЛИВЕНКО Вячеслав Альбертович (21.08.1963, м. Морозовськ Ростовської обл., Росія) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1980 р. закінчив середню школу № 47 м. Морозовська. У 1985 р. закінчив Харківське вище військове авіаційне інженерне училище за спеціальністю “Конструкція літальних апаратів та двигунів”. У 2000 р. закінчив юридичний факультет Дніпропетровського національного університету за спеціальністю “Правознавство”.

Проходив військову службу на посадах:

Дослідники історії Південної України

08.1980 – 06.1985 р. – курсант Харківського ВВАіКУ;
 06.1985 – 09.1988 р. – авіаційний технік літака авіаційного полку;
 09.1988 – 06.1991 р. – помічник начальника авіаційного
 ремонтного підприємства по матеріально-технічному забезпеченню;
 06.1991 – 12.1994 р. – інженер відділу авіаційного ремонтного
 підприємства;

12.1994 – 10.1995 р. – викладач кафедри військової підготовки
 ДДУ;

10.1995 – 04.1996 р. – старший інженер – помічник начальника
 навчальної частини кафедри військової підготовки ДДУ;

04.1996 – 09.2001 р. – начальник предметно-методичної групи –
 старший викладач кафедри військової підготовки ДНУ;

09.2001 – 31.08.2006 р. – заступник начальника навчальної частини
 кафедри військової підготовки ДНУ;

31.08.2006 – 31.08.2007 р. – начальник навчального відділу
 кафедри військової підготовки ДНУ.

3 01.11.2005 р. – підполковник запасу Збройних Сил України.

3 вересня 2007 р. – старший викладач кафедри менеджменту ДНУ.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію “Державна політика у
 сфері боротьби з кримінальною злочинністю на Півдні України в
 1921-1928 рр.”. Науковий керівник – В.В. Іваненко.

3 квітня 2011 р. – доцент кафедри міжнародних відносин
 Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара,
 з вересня 2012 р. – доцент кафедри менеджменту та туризму
 Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

З 2007 р. – виконував обов’язки заступника декана факультету
 міжнародної економіки з організаційно-виховної роботи.

З квітня 2013 р. виконує обов’язки декана факультету міжнародної
 економіки Дніпропетровського національного університету імені
 Олеся Гончара.

Сфери наукових інтересів: історія боротьби з кримінальною
 злочинністю на Півдні України в 1921-1928 рр., історія
 Катеринославщини.

Автор близько 40 наукових праць.

**Публікації В.А. Сливенка, що стосуються історії Південної
 України:**

• **Тенденції розвитку кримінальної злочинності на
 Катеринославщині в 1920-ті роки**// Грані. – 2005. – № 2 (40). – С. 19-
 24.

Бібліографічний довідник

- **Посадові правопорушення та соціально-психологічна атмосфера в Україні 1920-х рр.** (за матеріалами Катеринославської губернії) // Грані. – 2006. – № 2 (46). – С. 18-22 (у співавторстві з В.І. Саричевим).
- **Соціально-демографічна характеристика криміналітету Катеринославщини 1921-1928 рр.** // Грані. – 2007. – № 6 (56). – С. 20-24 (у співавторстві з В.І. Саричевим).
- **Криміналізація українського села під час голоду 1921-1922 рр.** // Питання аграрної історії України та Росії: Матеріали шостих наукових читань, присвячених пам'яті професора Д.П. Пойди. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2007. – С. 116-122.
- **Історичні передумови співпраці правоохоронних органів УСРР та Туреччини у боротьбі з поширенням контрабанди в Чорноморському басейні в 1920-ті рр.** // Українсько-Турецькі відносини. Стан та перспективи розвитку: Матеріали міжнародного науково-практичного семінару. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2007. – С. 24-25.
- **Порівняльний аналіз статистики міської та сільської злочинності УСРР періоду непу** (за матеріалами Півдня України) // Питання аграрної історії України та Росії: Матеріали сьомих наукових читань, присвячених пам'яті професора Д.П. Пойди. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2008. – С. 116-122.
- **Злочинність у повсякденному житті Катеринослава в роки непу** // Бористен. – 2008. – № 6 (56). – С. 20-24.
- **Шляхи тінізації економіки УСРР в роки непу** // Гуманітарний журнал. – 2009. – С. 24-29.

(Анкета В.А. Сливенка)

СТЕЛЬМАХ Ірина Федорівна (19.06.1965, Херсонська обл.) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 1982 р. закінчила середню школу №3 смт. Гвардійське Сімферопольського району Кримської області. У 1983-1988 рр. навчалася на історичному факультеті Сімферопольського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

З 1989 р. – науковий співробітник відділу охорони пам'яток Кримського республіканського краєзнавчого музею, з 1994 р. – співробітник історико-археологічного відділу музею. Січень 1999 р. – березень 2002 р. – завідувача історико-археологічним відділом.

Дослідники історії Південної України

З листопада 2003 р. – завідувача відділом музеєзнавства Центрального музею Тавриди.

У березні 2009 – жовтні 2012 р. перебувала здобувачем Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПК.

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Розвиток громадського музейництва в Автономній Республіці Крим (1991-2011)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

З 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів: основні закономірності, напрями, етапи, форми, методи й тенденції у розвитку громадських музеїв АРК.

Послідовно обстоювала ідею ґрунтового багатоаспектного вивчення музейної мережі Автономної Республіки Крим.

Автор 18 наукових статей.

**Найважливіші статті І.Ф. Стельмах, що стосуються історії
Південної України:**

• **Громадські музеї в історичній ретроспективі** // Праці Центру пам'яткознавства: [зб. наук. праць] / НАН України; УТОПК. – К., 2009. – Вип 16. – С. 102-110.

• **Краєзнавча діяльність громадських музеїв Криму** // Краєзнавство. – 2009. – № 1/2. – С. 72-75.

• **Кримські музеї природничо-історичного профілю (кінець XIX – початок XXI ст.)** // Краєзнавство. – 2010. – № 1/2. – С. 172-177.

• **Мережа громадських музеїв Криму напередодні розвалу СРСР** // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПК. – К., 2010. – Вип. 17. – С. 156-168.

• **Громадські музеї в Криму (80-ті роки XX століття): мережа та тематика фондкових колекцій** // Краєзнавство. – 2011. – № 4. – С. 183-190.

• **Громадські музеї з позицій музеєзнавства: на матеріалах музеїв АР Крим** // Сіверщина в історії України : зб. наук. праць / Нац. запов. “Глухів”; Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК. – К.-Глухів, 2011. – Вип. 4. – С. 458-461.

• **Музейная сеть Автономной Республики Крым** // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. праць / НАН України; УТОПК. – К., 2011. – Вип. 20. – С. 126-137.

• **Социокультурный феномен общественного музея: на примере Крыма** // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: матер. III Міжнар. наук. конф.,

Бібліографічний довідник

присв. 70-й річ. героїчної оборони Одеси (м. Одеса, 15-16 квіт. 2011 р.) / Одеський нац. морський ун-т. – Одеса, 2011. – С. 297-301.

(Анкета І.Ф. Стельмах)

СТЬОПЧЕНКО (ЄРМОЛАСВА) Елла Миколаївна (12.08.1976, м. Торез Донецької обл.) – кандидат історичних наук (2011 р.).

У 1991 р. закінчила з відзнакою загальноосвітню школу № 17 м. Слов'янська. У 1991-1995 рр. навчалася в Артемівському педагогічному училищі Донецької області, після закінчення якого отримала диплом з відзнакою за спеціальністю “Вихователь та організатор музичної діяльності дітей дошкільного віку”. У 1995-2000 рр. навчалася на історичному факультеті Маріупольського гуманітарного інституту Донецького державного університету, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності “Історія”, кваліфікація “Історик, викладач історії і новогрецької мови”.

З 2001 р. працює у відділі пам'яток духовної культури Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. У 2001-2004 рр. навчалася в аспірантурі Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. З 2008 р. переведена на посаду молодшого наукового співробітника, з 2013 р. працює на посаді наукового співробітника відділу пам'яток духовної культури Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Історіографія історії німецького населення Півдня України (кінець XVIII – початок XXI ст.)”. Науковий керівник – В.І. Наулко.

Брала участь у підготовці та проведенні Міжнародної наукової конференції “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація” (Київ, 29-30 вересня 2009 р.) в якості члена Оргкомітету та секретаря секції конференції.

З 2010 р. – член Міжнародної асоціації дослідників історії та культури російських німців (Москва, Росія).

Сфера наукових інтересів: проблеми історіографії історії і культури етнічних спільнот Півдня України; етнокультурна історія населення України; історія вивчення української національної культури.

Автор 20 наукових публікацій.

Дослідники історії Південної України
Найважливіші статті Е.М. Стьопченко (Єрмолаєвої), що стосуються історії Південної України:

• **До питання про роль козацтва у заселенні Українського Приазов'я в XVI-XVIII столітті** // Наукові записки: зб. праць молодих вчених та аспірантів. – К.: Ін-т укр. археогр. та джерелозн. ім. М.С. Грушевського НАН України, 2001. – Т. 6. – С. 105-109.

• **Історіографія XIX – початку XX століття щодо освоєння Українського Приазов'я німецькими переселенцями** // Студії з архівної справи та документознавства / [редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.) та ін.] – К.: Держкомархівів України; Український наук.-дослід. ін-т архів. справи та документозн. (УНДІАСД), 2003. – Т. 10. – С. 58-62.

• **Національно-культурний розвиток німців Півдня України у 20-ті роки XX століття** // Етнічна історія народів Європи: [зб. наук. праць / ред. Слюсаренко А.Г. та ін.]. – К.: УНІСЕРВ, 2004. – Вип. 16: Німці в етнокультурному просторі України. – С. 153-159.

• **Німці-колоністи та “сусіди”-цигани в поліетнічному оточенні Півдня України наприкінці XVIII-XIX століття** // Наукові записки. Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 15: Тематич. вип.: [“Роми України: із минулого в майбутнє (до Ромської Декади Європи 2005-2015)”]. – К., 2008. – С. 402-418.

• **Німецькі колонії Півдня України в сучасній українській історіографії** // Університет: [історико-філософський журнал / гол. ред. Алексеев Ю.М. та ін.]. – К.: Київський славістичний ун-т. – 2008. – № 5 (25). – Вересень-жовтень. – С. 80-90.

• **Дослідження німецького населення Півдня України: регіональний аспект сучасної української історіографії** // Університет: [історико-філософський журнал / гол. ред. Алексеев Ю.М. та ін.]. – К.: Київський славістичний ун-т. – 2009. – № 6. – Листопад-грудень. – С. 60-72.

• **Джерела особового походження перших дослідників історії німецькомовних колоністів Півдня України** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19: Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”. – Кн. 2. – Ч. 1. – К., 2009. – С. 191-208.

• **Образ німця-колоніста Півдня України в дослідженнях періоду Першої світової війни** // Актуальні проблеми вітчизняної та світової історії: зб. наук. статей учасників Третіх всеукр. Драгоманівських читань молодих істориків, Київ, 12 березня 2010 р. /

Бібліографічний довідник

відп. ред. О.В. Потильчак. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. – С. 444-457.

• **Соціокультурний розвиток німців Півдня України в історичних дослідженнях 1920-1930-х рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 23. – К., 2011. – С. 310-324.

• **Історіографія історії досліджень німецького населення Півдня України (кінець XVIII – початок XXI ст.)** // Україна в етнокультурному вимірі століть: зб. наук. праць / Відп. ред. П.М. Чернега. – Вип. 2. – К.: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, 2012. – С. 58-70.

(Анкета Е.М. Стьопченко)

СУРЕВА Наталія Вікторівна (23.06.1976, м. Болград Одеської обл.) – кандидат історичних наук (2004 р.).

Впродовж 2001-2009 рр. – асистент, старший викладач, доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Згодом – докторант Інституту української археографії та джерелознавства НАН України ім. М.С. Грушевського.

У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію “Джерела з історії дворянства Південної України останньої чверті XVIII століття – першої чверті XIX ст.”. Науковий керівник – А.В. Бойко, згодом – Т.Б. Кригунська.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфери наукових інтересів: соціальна історія окраїн Російської імперії XVIII-XIX ст., усна історія.

Автор і упорядник більше 50 наукових публікацій.

E-mail: nsureva@ukr.net

Публікація про Н.В. Суреву:

• Сурева Наталія Вікторівна // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 282-287.

Книги Н.В. Суревої, що стосуються історії Південної України:

Дослідники історії Південної України

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

• **Епістолярна спадщина родини Нечасвих (кінець ХVIII – перша половина ХХ століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Дніпропетровський державний історичний музей ім. Д.І. Яворницького; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упорядники: С. Абросимова, І. Анцишкін, Н. Сурева та ін. / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 488 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 3).

• **Адміністративний устрій Південної України (середина ХVIII – перша половина ХІХ століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко (наук. ред.), В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко. – Видання друге, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 528 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

• **Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Н. Сурева / Ред.: Андреев В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2008. – 336 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 6).

• **Усна історія: теорія та практика** / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 100 с. (у співавторстві з А. Бойком, С. Білівненком, Ю. Головка, В. Мільчевим, Н. Швайбою).

**Найважливіші статті Н.В. Суревої, що стосуються історії
Південної України:**

Бібліографічний довідник

• **Джерела з історії дворянства Південної України кінця XVIII – початку XIX століття в Центральному державному архіві Автономної республіки Крим** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 251-255.

• **Питання про законодавчу регламентацію поміщицького землеволодіння на півдні України на початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 1999. – Вип. VI. – С. 38-44.

• **Повітові і губернські дворянські предводителі на півдні України (остання чверть XVIII ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. VII. – С. 81-87.

• **Поміщицька колонізація Південної України в останню чверть XVIII – першу чверть XIX ст.: рух фондоутворення документів** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 83-94.

• **До історії генерального межування Південної України (джерелознавчий аспект)** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 27-34.

• **Матеріали до історії дворянських зборів Південної України (остання чверть XVIII – перша чверть XIX ст.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 15-35.

• **Накази депутатам Законодавчої Комісії 1767-1768 рр. від Новоросійської губернії** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 55-89.

• **“Дачи безпрепятственно отводитъ по самой сушей справедливости не захватывая чужих...”. Акти російського уряду щодо поміщицьких земель Південної України в кінці XVIII – першій чверті XIX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету:

Дослідники історії Південної України

Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 17-50.

• **Два покоління – два світи. Перспективи аналізу усних спогадів селянського населення Південної України // Усна історія в науковому дослідженні: теорія та практика.** – Запоріжжя: Поліграфічна дільниця ЗНТН, 2008. – С. 15-27.

Вікторія Константінова

СУСОРОВ Віктор Дмитрович (12.11.1938, м. Тамбов, Росія) – доктор історичних наук (1992 р.), професор (1994 р.).

У 1957 р. закінчив Борозенську середню школу Великоолександрівського району Херсонської області. Працював робітником Великоолександрівського районного відділення “Сільхозпостач”. У 1957-1960 рр. служив у лавах Радянської Армії. У 1960-1971 рр. працював учителем історії та іноземної мови Бобровокутської восьмирічної школи Великоолександрівського району Херсонської області. У 1961-1964 рр. навчався на історико-філологічному факультеті (заочне відділення) Кримського педагогічного інституту ім. М.В. Фрунзе. У 1964-1967 рр. продовжив навчання на історичному факультеті (заочне відділення) Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова, отримав диплом зі спеціальності: “Історик, учитель історії і суспільствознавства”.

З листопада 1969 по листопад 1973 р. заочно навчався в аспірантурі Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова.

З грудня 1971 р. – асистент кафедри марксизму-ленінізму Херсонського філіалу Одеського технологічного інституту харчової промисловості ім. М.В. Ломоносова, з березня 1977 р. – старший викладач, з вересня 1979 р. – доцент кафедри.

У 1979 р. захистив кандидатську дисертацію: “Боротьба більшовиків Півдня України за союз робітничого класу і селянства напередодні і в період Першої російської революції”. Науковий керівник – М.О. Скрипник.

У 1992 р. захистив докторську дисертацію “Діяльність соціал-демократичних партій серед робітників і селян України у міжреволюційний період (червень 1907 – лютий 1917 рр.)”. Науковий консультант – П.М. Шморгун.

З вересня 1994 р. – завідувач кафедри українознавства Херсонського державного технічного університету. З першого березня 2011 р. – завідувач кафедри історії України і культури професійного спілкування Херсонського національного технічного університету.

Бібліографічний довідник

Впродовж 1997-2013 рр. – член редколегії наукового журналу “Вестник Херсонского национального технического университета”. У 1999-2009 рр. – член редколегії Херсонського наукового збірника праць “Південний архів”. У 2010-2011 рр – член спеціалізованої вченої ради К 38.053.02 у Чорноморському державному університеті ім. Петра Могили (м. Миколаїв).

Сфери наукових інтересів: історія Херсонського краю та Південної України.”

Досліджує різні проблеми історії Херсонського краю від глибокої давнини до сучасності, а також соціально-економічні та політичні проблеми Південної України.

Офіційний науковий керівник восьми захищених кандидатських дисертацій.

Автор і упорядник близько 135 наукових праць (зокрема, 10 монографій, 6 археографічних видань, 7 брошур, близько 110 наукових статей).

Публікації про В.Д. Сусорова:

- Сусоров Віктор Дмитрович // Науково-інтелектуальна еліта Херсонщини / Головний редактор та укладач: М. Оленковський / Херсонське обласне відділення конгресу української інтелігенції. – Херсон, 2003. – С. 26-28.

- Сусоров Віктор Дмитрович. Бібліографічний покажчик. – Упорядник Л.М. Чиркова. – Херсон:ХДТУ, 2001. – 45 с.

Книги В.Д. Сусорова, що стосуються історії Південної України:

- **Культурное строительство на Херсонщине (1917-1987 гг.). Сборн. док. и матер.** – Составители: Л.В. Виноградова, Е.С. Каминская, В.Д. Сусоров. – Симферополь: Таврия, 1988. – 271 с.

- **Визволення Херсонщини від німецько-фашистських загарбників (1943-1944 рр.).** – Херсон: ПКФ “Сервіс-центр”, 1997. – 31 с.

- **Молодежное движение на Херсонщине в начале XX в.** – Херсон: ХГТУ, 1997. – 26 с.

- **Молодежь Херсонщины в период революции и Гражданской войны (1917-1920 гг.).** – Херсон: ХГТУ, 1997. – 31 с. (у співавторстві з А. Вирlichem).

Дослідники історії Південної України

• **Молодежь Херсонщины в годы восстановления народного хозяйства (1921-1925 гг.).** – Херсон: ХГТУ, 1998. – 41 с. (у співавторстві з А. Луганською).

• **Оборонительные бои на Херсонщине в начальный период Великой Отечественной войны (июнь-сентябрь 1941 гг.).** – Херсон: ХГТУ, 1998. – 37 с. (у співавторстві з В. Новиковим).

• **Деятельность социал-демократов Юга Украины среди солдат и матросов (1905 – март 1917 гг.).** – Херсон: Олди-плюс, 2005. – 147 с.

• **Репресивні заходи царизму на Півдні України в 1905-1907 роках.** – Херсон: Олди-плюс, 2005. – 115 с.

• **Пусть время расскажет, какими мы были. Из истории комсомола Херсонщины (1900-1990 гг.).** – Херсон: Штрих, 2006. – 476 с.

• **Бобровий Кут. Історичний нарис. 1807-1970 рр.** – Херсон: Айлант, 2007. – 240 с.

• **Революційні події та визвольна боротьба трудящих Херсонщини у 1917-1920 роках.** – Херсон: Айлант, 2008. – 416 с.

• **Революційні події 1905-1907 років на Херсонщині.** – Херсон: Айлант, 2009. – 346 с.

• **Херсонщина в період Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.).** – Херсон: Айлант, 2010. – 724 с.

• **Херсонський край – моя земля!** – Херсон: Айлант, 2011. – 187 с.

• **Працею уславлені – Вітчизною відзначені.** – Херсон: Айлант, 2012. – 124 с. (у співавторстві з Л. Комишан).

Найважливіші статті В.Д. Сусорова, що стосуються історії Південної України:

• **Пропаганда ідеї союзу робітників і селян у листівках більшовицьких організацій Півдня України (1905 р.)** // Український історичний журнал. – 1974. – № 12. – С. 46-53.

• **Агітаційно-пропагандистська діяльність більшовиків Півдня України серед селянства (1906-1907 рр.)** // Український історичний журнал. – 1976. – № 9. – С. 65-74.

• **70-річчя Херсонського повстання проти австро-німецьких окупантів** // Український історичний журнал. – 1988. – № 3. – С. 139-143 (у співавторстві з С.В. Сусоровим).

• **Репресії на Херсонщині** // Константи. – 1996. – № 2 (5). – С. 41-46 (у співавторстві з С.В. Сусоровим).

Бібліографічний довідник

• **Трагічна доля одного з багатьох** // Останній сталінський удар / Нариси. Спогади. Оповідання. – Херсон: ВАТ “Херсонська міська друкарня”, 1977. – С. 60-68.

• **Чорнобайвська розвідувально-диверсійна школа: вигадки чи реальність?** // Останній сталінський удар / Нариси. Спогади. Оповідання. – Херсон: ВАТ “Херсонська міська друкарня”, 1997. – С. 69-77.

• **Архітектурні та історичні пам’ятки Херсонщини** // Гуманітарно-історичні дослідження. Збірник наукових праць. – Миколаїв-Одеса. – Т. 4. – 2007. – С. 77-93.

• **Нелегальні видання 1906 р. у Миколаєві (За матеріалами Миколаївського обласного державного архіву)** // Гуржіївські історичні читання. – Черкаси, 2011. – Вип. 4. – С. 59-61.

• **Розповсюдження нелегальних видань у Миколаєві в 1905 р. (За матеріалами Миколаївського обласного державного архіву)** // Історичний архів. – Миколаїв. – 2011. – № 7. – С. 174-180.

Вікторія Добровольська

ТАТАРЧЕНКО Олександр Борисович (01.11.1980, с. Червоний Чабан Каланчацького р-ну Херсонської обл.) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 1998 р. закінчив загальноосвітню школу № 4 м. Цюрупинська Херсонської обл. У 2003-2008 рр. навчався на історичному факультеті Херсонського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія” та здобувши кваліфікацію викладача історії, вчителя правознавства.

У листопаді 2005 – жовтні 2008 р. навчався в аспірантурі Херсонського національного технічного університету.

У 2010 р. захистив кандидатську дисертацію “Херсонська і Одеська єпархія в умовах становлення тоталітарної системи (1918-1939 рр.)”. Науковий керівник – В.Д. Сусоров.

З вересня 2003 р. – інженер, з листопада 2003 р. – асистент кафедри філософії та соціології Херсонського національного технічного університету. З вересня 2004 р. по жовтень 2005 р. – асистент кафедри українознавства Херсонського національного технічного університету.

З грудня 2008 р. – асистент, з березня 2011 р. – старший викладач, а з вересня 2011 р. – доцент кафедри українознавства Херсонського національного технічного університету.

Дослідники історії Південної України

Працює над докторську дисертацією “Особливості реалізації радянської державної політики щодо Руської православної церкви на Півдні України в 1943-1965 рр.”. Науковий консультант – О.П. Тригуб.

Є членом Національної спілки краєзнавців України.

Сфери наукових інтересів: історія православної церкви, краєзнавство.

Досліджує державну церковну політику Радянського Союзу, внутрішньоцерковне життя та діяльність православної громади Південної України в 1920-1960 рр.

Автор близько 30 наукових праць (співавтор монографії та автор близько 30 наукових статей).

Найважливіші статті О.Б. Татарченка, що стосуються історії Південної України:

• Газета “Красный Николаев” (“Шлях індустріалізації”) як джерело дослідження релігійної державної політики у 1920-1930-ті роки // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2007. – Вип. XXV. – С. 105-108.

• Розгортання атеїстичної роботи на підприємствах Півдня України у 20-ті – 30-ті рр. XX ст. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 214-217.

• Особливості фіскальної політики радянської держави по відношенню до Церкви у 1917-1939 рр. (на прикладі Півдня України) // Сторінки історії: Збірник наукових праць. – Вип. 27. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка””, 2008. – С. 177-184.

• Кампанія зняття церковних дзвонів на території Херсонської та Одеської єпархії у другій половині 20-х років XX ст. // Історичний архів. Наукові студії: Збірник наукових праць. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – Вип. 2. – С. 73-76.

• Становище православної церкви на Херсонщині у другій половині 1940-х рр. // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 65: Соціальні аспекти регіонального та загальноукраїнського історико-культурного розвитку. – С. 262-268.

• Репресивна політика радянської влади проти церковників-“контрреволюціонерів” в 1920-1930-х рр. (на прикладі Південної України) // Наукові праці історичного факультету Запорізького

Бібліографічний довідник

національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXIV. – С. 166-169.

Віктор Сусоров

ТЕМІРОВА Надія Романівна (7.11.1964, с. Перелесне Слов'янського р-ну Донецької обл.) – доктор історичних наук (2003 р.), професор (2005 р.).

У 1981 р. закінчила середню школу № 70 м. Донецька і вступила на історичний факультет Донецького державного університету. По завершенні навчання в 1986 р. отримала диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”. Після цього працювала вчителем історії в одній із середніх шкіл м. Донецька. У грудні 1990 – лютому 1993 р. навчався в аспірантурі на кафедрі історії України Донецького державного університету.

У 1993 р. захистила кандидатську дисертацію “Поміщицьке господарство Півдня України на початку ХХ ст.”. Науковий керівник – В.Ф. Бурносів.

З грудня 1992 р. – старший викладач, з 1998 р. – доцент кафедри історіографії, джерелознавства, археології та методики викладання історії Донецького національного університету.

У 2000-2003 рр. перебувала в докторантурі на кафедрі новітньої історії України Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

У 2003 р. захистила докторську дисертацію “Соціально-економічна еволюція поміщництва України в 1861-1917 рр.”. Науковий консультант – В.М. Литвин.

Завідувач кафедри історіографії, джерелознавства, археології та методики викладання історії Донецького національного університету. Заступник голови Донецької обласної спілки краєзнавців. Член редколегій збірок статей “Історичні та політологічні дослідження”, “Нові сторінки в історії Донбасу”, “Історичний архів” тощо.

Сфери наукових інтересів: історія великих землевласників України, соціальна історія України другої половини ХІХ – початку ХХ ст., українська історіографія.

Об'єктом наукових зацікавлень виступає формування та соціально-економічна еволюція в пореформену добу великих землеволодінь Південної України. Досліджуються зміни в землеволодінні регіону в умовах поширення ринкових відносин, організація господарства, підприємницька діяльність великих аграріїв,

Дослідники історії Південної України

їхня доброчинність. У полі зору перебувають постаті великих землевласників.

Нагороди: “Відмінник освіти України”, знак “Петро Могила”.

Офіційний науковий керівник семи захищених кандидатських дисертацій.

Автор понад 100 праць (зокрема, 1 монографії, 6 підручників для загальноосвітньої школи, понад 80 наукових статей).

Монографія Н.Р. Темірової, що стосується історії Південної України:

• **Поміщики України в 1861-1917 рр.: соціально-економічна еволюція.** – Донецьк: ДонДУ, 2003. – 319 с.

Найважливіші статті Н.Р. Темірової, що стосуються історії Південної України:

• **Масток Ак-Мечеть на початку ХХ ст.** // Питання історії СРСР. – Вип. 36. – Харків, 1991. – С. 117-123.

• **Поміщицьке землеволодіння та землекористування на півдні України у пореформений період** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 3. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – С. 135-142.

• **Робітники поміщицьких маєтків півдня України на початку ХХ століття** // Вісник Донецького університету. Серія Б. Гуманітарні науки. – 1998. – № 2. – С. 16-21.

• **Зміни в поміщицькому землеволодінні Наддніпрянської України в II половині ХІХ – на початку ХХ ст.** // Вісник Донецького університету. Серія Б. Гуманітарні науки. – 2000. – № 2. – С. 182-189.

• **Маєтки графині Є.А. Воронцової-Дашкової на Півдні України** // Гуманітарний журнал. – 2000. – № 1 (5). – С. 48-53.

• **Поміщицьке господарство на території Донбасу (1861-1917 рр.)** // Вісник Донецького університету. Серія Б. Гуманітарні науки. – 2001. – № 1. – С. 174-182.

• **Поміщицьке господарство Херсонської губернії в II половині ХІХ – на початку ХХ ст.** // Наукові праці МФ НУКМА. Істор. науки. – Т. 10. – Миколаїв: ВЦ МФ НаУКМА. – С. 49-54.

Бібліографічний довідник

- **Виробниче підприємництво поміщиків Донеччини в II половині XIX – на початку XX ст.** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 18. – К.-Донецьк, 2001. – С. 13-19.
- **Документи Херсонського земського банку про поміщицьке землеволодіння Південної України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА”Тандем-У”, 2001. – С. 95-104.
- **Поміщики Бантиші у Донбасі** // Нові сторінки історії. Донбасу. – Кн. 10. – Донецьк, 2003. – С. 106-112.

(Анкета Н.Р. Темірової)

ТУРЧЕНКО Галина Федорівна (03.12.1971, с. Недригайлів Недригайлівського р-ну Сумської обл.) – доктор історичних наук (2007 р.), професор (2010 р.).

У 1989 р. закінчила середню школу № 23 м. Запоріжжя. У 1989-1994 рр. навчалася на історичному факультеті Запорізького державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії та суспільствознавства”.

У листопаді 1994 – травні 1997 р. навчалася в аспірантурі Запорізького державного університету.

У 1997 р. захистила кандидатську дисертацію “Етносоціальна база Української революції (березень 1917 – лютий 1918 рр.)”. Наукові керівники – С.Р. Лях, О.П. Реєнт.

З серпня 1997 р. – асистент, з вересня 1998 р. – старший викладач, з березня 2000 р. – доцент кафедри історії України Запорізького державного університету.

У вересні 2005 – вересні 2006 р. перебувала у докторантурі Запорізького національного університету. Продовжувала працювати за сумісництвом на посаді доцента кафедри історії України Запорізького національного університету.

Докторську дисертацію “Південна Україна в контексті формування модерної української нації (XIX – початок 20-х рр. XX ст.)” захистила у 2006 р. Науковий консультант – С.М. Тимченко.

З вересня 2007 р. – професор кафедри історії України Запорізького національного університету.

У 2006 р. за підсумками конкурсу для молодих учених за кращі наукові роботи Г.Ф. Турченко присуджена Премія НАН України (за монографію “Південна Україна на зламі епох (1914-1922 рр.)”).

Дослідники історії Південної України

Бере участь у виконанні держбюджетних науково-дослідницьких тем.

Член спеціалізованої вченої ради Запорізького національного університету по захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 07.00.01 – історія України.

Сфера наукових інтересів: історія південноукраїнського регіону ХІХ – початку ХХ ст, проблеми українського визвольного руху та українського націогенезу.

Офіційний науковий керівник п'яти захищених кандидатських дисертацій.

Автор і упорядник близько 130 наукових праць (зокрема, 2 монографій, 4 навчальних посібників (1 з грифом МОН), 115 наукових статей).

Публікації про Г.Ф. Турченко та рецензії на її праці:

- Турченко Галина Федорівна // Бібліографічний покажчик наукових праць співробітників історичного факультету ЗДУ / Укладачі: Г. Тощев, Р. Шиханов / Запорізький державний університет; історичний факультет. – Запоріжжя, 1997. – С. 9-10.

- Турченко Галина Федорівна // Історичний факультет Запорізького державного університету. 30 років (1971-2001): Ювілейна книга. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – С. 67-70.

- Турченко Галина Федорівна // Запорізький національний університет. Історія і сучасність (1930-2010). Ювілейна книга. – Запоріжжя: Дике Поле, 2010. – С. 308-309.

- Турченко Галина Федорівна [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sites.znu.edu.ua/ZNU/fakultety/ist/istukr/turchenkoG.pdf>

- Турченко Галина Федорівна // Славетні запоріжці [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/news_details/news_id=7375&lang=ukr

- Голуб А., Грачевська Т. Історія Півдня України у монографії запорізьких дослідників // Бористен. – 2004. – № 4. – С. 10.

- Velychenko S. Ukrainians rethink their Revolutions // *Ab Imperio*. Исследования по новой имперской истории и национализму в постсоветском пространстве. – Казань: Центр исследования национализма и империи, 2004. – № 4. – С. 640-656.

- Зборовський А. Коли Південь об'єднав Україну // Незборима нація. – 2005. – Грудень (Число 12). – С. 3.

Бібліографічний довідник

- Голуб А. Переломна доба українського Півдня очима науковця // Бористен. – 2006. – № 6. – С. 21.
- Сінкевич Є. Південна Україна – новий погляд на нашу минушину // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – Вип. XXII. – С. 329-332.

Видання Г.Ф. Турченко, що стосуються історії Південної України:

- **Південна Україна: модернізація, світова війна, революція (кін. XIX ст. – 1921 р.).** – К.: Генеза, 2003. – 304 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком).
- **Південна Україна на зламі епох (1914-1922 рр.).** – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – 324 с.
- **Історія рідного краю (Запорізька область): 1914-1939 рр.** / Під ред. Турченка Ф.Г.: Підручник для 10 класу середньої загальноосвітньої школи. – Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – 160 с.; (2001, 2003, 2006) (у співавторстві з В.Г. Ткаченком, О.М. Ігнатушою).
- **Південноукраїнський регіон у контексті формування модерної української нації (XIX – перша чверть XX ст.).** – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. – 342 с.

Найважливіші статті Г.Ф. Турченко, що стосуються історії Південної України:

- **Південь України і радянські плани європейської революції (перша половина 1919 р.)** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – Вип. 10. – С. 42-53.
- **Південноукраїнське селянство і крах денікінського фронту** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – Вип. 11. – С. 42-50.
- **Спроба дезінтеграції України у 1917-1918 роках (на матеріалах Півдня України)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – Вип. XVI. – С. 146-164.
- **Вплив воєнно-стратегічної обстановки на Півдні України навесні – влітку 1919 року на зовнішньополітичний курс Радянської Росії** // Історична пам'ять. – Полтава: АСМІ, 2004. – Вип. 1. – С. 52-72

Дослідники історії Південної України

• **Південь України як історичний регіон** // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. – Т. 12. – С. 368-377.

• **Вітчизняна регіоналістика і проблеми вивчення історії Південної України** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя: Прем'єр, 2004. – Вип. 13. – С. 48-55

• **Південноукраїнський фактор у Першій світовій війні** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVII. – С. 54-81

• **Південноукраїнський регіон і формування загальнонаціонального територіального комплексу (кінець XIX ст. – 1922 р.)** // Сумська старовина. – 2005. – № XVI-XVII. – С. 69-76.

• **Розгортання процесів націотворення у південноукраїнському регіоні (березень – жовтень 1917 р.)** // Вісник Дніпропетровського університету (Серія “Історія та археологія”). – Вип. 16. – № 1/1. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 68-76.

• **Історичний вибір: Південна Україна чи Новоросія** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 77-87.

(Анкета Г.Ф. Турченко)

ТУХВАТУЛЛІНА Олена Салаватівна (29.11.1978, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 1996 р. закінчила середню школу № 52 м. Маріуполя. У 1996-2001 рр. навчалася на історичному факультеті Маріупольського гуманітарного інституту Донецького державного (національного) університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії”.

З 2003 р. здобувач наукової ступіні кандидата історичних наук кафедри історії України Донецького національного університету.

З 2002 р. – асистент кафедри історичних дисциплін Маріупольського гуманітарного інституту за сумісництвом, з 2005 р. – асистент, з 2006 р. – старший викладач кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного гуманітарного університету (2010 р. – Маріупольського державного університету).

Бібліографічний довідник

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію “Духовно-релігійний розвиток етнічних громад Північного Приазов’я наприкінці XVIII – початку XX ст.”. Науковий керівник – А.В. Гедьо.

Сфери наукових інтересів: краєзнавство, джерелознавство, релігійно-духовне життя етнічних громад Північного Приазов’я наприкінці XVIII – початку XX ст.

Автор 21 наукової публікації.

Найважливіші статті О.С. Тухватуліної, що стосуються історії Південної України:

• **Метричні книги як джерело з історії православної церкви Північного Приазов’я** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2007. – № 3/4 (33/34). – Т. 1. – С. 22-26.

• **Архівні джерела з історії релігійно-духовного життя греків Північного Приазов’я (остання чверть ХУІІІ – початок ХХ ст.)** // Розвиток елінізму в Україні у ХУІІІ-ХХІ ст.: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (21-23 травня 2007 р.). / Під заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь, 2007. – С. 211-213.

• **Релігійно-обрядові традиції населення Північного Приазов’я** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2008. – № 3-4 (39-40). – С. 34-41.

• **Політика царського уряду щодо церковного життя іноземних колоністів Північного Приазов’я** // Гілея: (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 54-62.

• **Традиційна культура іноземних колоністів Північного Приазов’я (кінець ХУІІІ – початок ХХ ст.)** // Антропологічні та інформаційні виміри культури: Збірник матеріалів міжрегіональної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (8 жовтня 2010 р.). – Луганськ: Вид-во СНУ ім. Даля, 2010. – С. 33-37.

• **Релігійне життя єврейських колоністів Північного Приазов’я (ХІХ – початок ХХ ст.)** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Вип. 142. – Т. 154. Історія. / Гол. ред. П.М. Тригуб. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 102-107.

• **Релігійне життя єврейських колоній Північного Приазов’я у ХІХ ст.** // Література та культура Полісся / Відп. ред. Г.В. Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2011. – Вип. 65: Соціальні аспекти

Дослідники історії Південної України

регіонального та загальноукраїнського історико-культурного розвитку. – С. 217-229.

• **Релігійні традиції євреїв Північного Приазов'я (кінець XVIII – початок XX ст.)** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк, 2011. – № 1-2 (47-48). – С. 205-211.

(Анкета О.С.Тухватулліної)

ФЕДОРЧЕНКО Олег Володимирович (29.03.1981, смт. Нижні Сірогози Херсонської обл.) – кандидат історичних наук (2012 р.).

У 1998 р. закінчив Нижньосірогозьку середню школу. 1999-2000 рр. – служба у Збройних силах України. У 2001-2007 рр. навчався на історичному факультеті (заочне відділення) Херсонського державного університету, отримавши диплом магістра за спеціальністю “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія” та здобув кваліфікацію викладача історії. У 2001-2007 рр. працював вчителем історії та правознавства Жданівської ЗОШ (смт. Нижні Сірогози).

У грудні 2007 – листопаді 2010 р. – аспірант кафедри українознавства Херсонського національного технічного університету.

У 2011 р. захистив кандидатську дисертацію “Розвиток поштового зв'язку в Таврійській і Херсонській губерніях наприкінці XIX – на початку XX ст.”. Науковий керівник – В.Д. Сусоров.

З грудня 2010 р. – ст. викладач, з березня 2012 р. – в.о. доцента кафедри теорії держави і права, філософії та гуманітарних дисциплін Міжнародного університету бізнесу і права (м. Херсон).

Сфери наукових інтересів: історія комунікацій Південної України XIX – XX ст., соціальна історія.

Дослідив місце комунікаційних мереж Таврійської і Херсонської губерній наприкінці XIX – на початку XX ст. у комунікаційних магістралях Російської імперії. Особливу увагу приділяв екзистенціональній складовій в історії зв'язку.

Автор 13 наукових статей.

E-mail: fedorchenko_ov@ukr.net

Найважливіші статті О.В. Федорченка, що стосуються історії Південної України:

• **Кадрова політика в державних поштових і поштово-телеграфних установах Півдня України на початку XX століття (1900-1914 рр.)** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 96.

Бібліографічний довідник

Вип. 83. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – С. 221-225.

• **Служба жінок в установах Одеського поштово-телеграфного округу під час Першої світової війни (1914-1917 рр.)** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2009. – Вип. XXX. – С. 128-135.

• **Кадрова політика в державних осілих поштових і поштово-телеграфних установах Півдня України у 1914-1917 рр.** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса: Астропринт, 2009. – Вип. 16. – С. 66-74.

• **Вплив подій 1905-1907 рр. на діяльність поштової служби у Херсонській губернії** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 137-141.

• **Матеріальне становище поштово-телеграфних службовців наприкінці XIX – на початку XX ст. (за матеріалами Таврійської і Херсонської губерній)** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2010. – Вип. XXXI-XXXII. – С. 318-327.

• **Нелегальні прибутки поштово-телеграфних службовців наприкінці XIX – на початку XX ст. (на матеріалах Таврійської і Херсонської губерній)** // Сторінки історії. – Вип. 30. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2010. – С. 42-52.

• **Діяльність військової цензури при установах Одеського поштово-телеграфного округу в 1914-1917 рр.** // Сторінки історії. – Вип. 31. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2010. – С. 76-85.

• **Професійна підготовка поштово-телеграфних службовців наприкінці XIX – на початку XX ст. в Одеському поштово-телеграфному окрузі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXIV. – С. 62-65.

• **Поштово-телеграфні ощадні каси Одеського поштово-телеграфного округу наприкінці XIX – на початку XX ст.** // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Історичні науки. – 2013. – № 1 (260). – Ч II. – С. 159-165.

(Анкета О.В. Федорченка)

Дослідники історії Південної України

ФІЛАС Віктор Миколайович (10.01.1976, с. Олександрівка Михайлівського р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 2002 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. У 2002-2005 рр. – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2008 р. захистив кандидатську дисертацію “Журнал Министерства государственных имуществ” як джерело з соціально-економічної історії Південної України”. Науковий керівник – Л.Г. Злобіна.

У 2004-2011 рр. – викладач кафедри теорії та історії держави і права Запорізького юридичного інституту ДДУВС. З 2011 р. – директор Комунального закладу “Василівський історико-архітектурний музей-заповідник “Садиба Попова”” Запорізької обласної ради.

Сфери наукових інтересів: візуальна історія, історія Південної України XVIII-XIX ст., морська історія.

Автор і упорядник більше 20 наукових публікацій (зокрема, 1 монографії, 20 статей та повідомлень).

E-mail: viktor.filas@yahoo.com, filasvn@mail.ru

Публікація про В.М. Філаса:

• Філас Віктор Миколайович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 288-293.

Монографія В.М. Філаса, що стосуються історії Південної України:

• Південна Україна на сторінках “Журнала Министерства государственных имуществ” / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Ред.: Андрєєв В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2009. – 150 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 22.)

Бібліографічний довідник

**Найважливіші статті В.М. Філаса, що стосуються історії
Південної України:**

• **Стан виноградарства та виноробства Криму у 40-х-70-х роках XIX ст. (за матеріалами “Журнала Министерства государственных имуществ”)** // Наука і вища освіта. Тези доповідей учасників XII Всеукраїнської наукової конференції (Запоріжжя, 20 травня 2004 р.). – Запоріжжя: ГУ ЗІГМУ, 2004. – С. 105-106.

• **Рибальство на Нижньому Дніпрі за матеріалами “Отчета Высочайшей утвержденной комиссии для исследования рыбаловства на Азовском и Черном морях”** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України : Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 215-216.

• **Заселення Таврійської губернії кінця 50-х початку 60-х рр. XIX ст. за матеріалами “Журнала Министерства государственных имуществ”** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених і аспірантів. – Т. 13. – Київ: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 2006. – С. 347-368.

• **Зарождение и становление Черноморского флота: историографические и археографические аспекты** // Причерноморье: история, политика, культура. Серия Новая и новейшая история. – Севастополь: Филиал Московского государственного университета, 2009. – С. 34-40.

• **О достоверности сведений отчетов таврического губернатора** // Материалы научной конференции “Ломоносовские чтения” 2010 года и Международной научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых “Ломоносов-2010” / под ред. В.А. Трифонова, В.А. Иванова, В.И. Кузицина, Н.Н. Миленко, В.В. Хапаева. – Севастополь: Филиал МГУ в г. Севастополе, 2010. – С. 130-132.

• **“Гибель турецкого флота” Я.Ф. Хаккерта как исторический источник** // Материалы Научной конференции МГУ “Ломоносовские чтения” 2011 года и Международной научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых “Ломоносов-2011” / под ред. В.А. Трифонова, В.А. Иванова, В.И. Кузицина, Н.Н. Миленко, В.В. Хапаева. – Севастополь: Филиал МГУ в г. Севастополе, 2011. – С. 102-104.

Дослідники історії Південної України

• **Роль Чорноморського флоту у забезпеченні охорони державного кордону біля кримського узбережжя у 80-ті роки XVIII ст.** // Права держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: Всеукраїнська науково-практична конференція, 22 квітня 2011 р., Запоріжжя. Матеріали: у 2 ч. – Запоріжжя: ЗЮИ ДДУВС, 2011. – Ч. 2. – С. 26-28.

• **Підготовка к Чесменскому бою: воспоминания русских офицеров в интерпретации художника Я.Ф. Хаккерта** // Тезисы докладов Международной научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых “Ломоносов-2012” / под ред. М.Э. Соколова, Г.А. Голубева, В.И. Кузицина, В.А. Иванова, Н.Н. Миленко, В.В. Хапаева. – Севастополь, 2012. – С. 103-104.

(Анкета В.М. Філаса)

ХЛІВНЮК Олександр Віталійович (15.02.1965, м. Сімферополь) – кандидат історичних наук (2009 р.).

У 1982 р. закінчив середню школу № 1 м. Сімферополя. У 1983-1991 рр. навчався на історичному факультеті Сімферопольського державного університету, після закінчення якого отримав диплом зі спеціальності “Історія”.

У листопаді 1991 – серпні 1993 р. – молодший науковий співробітник відділу обліку і охорони пам’яток Кримського краєзнавчого музею, м. Сімферополь, у 1993-1999 рр. – провідний спеціаліст відділу методики обліку і охорони пам’яток Державного комітету з охорони і використання пам’яток історії та культури Ради Міністрів Криму.

У 1999-2008 рр. – керівник Робочої групи Зводу пам’яток історії та культури України по Автономній Республіці Крим.

У 2009 р. захистив кандидатську дисертацію “Охорона культурної спадщини в Криму (1887-1941 рр.)”. Науковий керівник – А.А. Непомнящий.

3 грудня 2008 р. – директор Кримської Республіканської установи “Науковий центр історико-краєзнавчих досліджень і Зводу пам’яток України по Автономній Республіці Крим”, з вересня 2011 р. – директор Кримської республіканської установи “Науково-дослідний центр пам’яткоохоронних досліджень Автономної Республіки Крим”.

З 2012 р. – член Українського національного комітету ICOMOS, із травня 2012 р. – заступник голови Кримської республіканської організації Українського товариства охорони пам’яток історії та культури.

Бібліографічний довідник

Організує проведення наукової роботи з виявлення, попереднього обстеження пам'яток історії та культури, паспортизації об'єктів культурної спадщини, здійснює моніторинг стану об'єктів культурної спадщини Криму, проводить науково-дослідницьку роботу з виявлення документів, пов'язаних із пам'ятками, фотофіксації та створення фотоархіву пам'яток історії та архітектури, керує підготовкою Зводу пам'яток історії і культури України в Автономній Республіці Крим.

Сфери наукових інтересів: становлення та розвиток системи охорони культурної спадщини, історія пам'яткоохоронної роботи в Криму в XIX-XX ст. Досліджуються форми і методи роботи офіційних установ та громадських товариств, внесок науково-громадських осередків, окремих дослідників у вивчення і збереження старожитностей регіону.

Автор 14 наукових праць (зокрема, 1 монографії і 13 наукових статей).

Рецензія на працю О.В. Хлівнюка:

• Горбик В.О. У Криму ретельно вивчають досвід і традиції попередників // Праці центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПК. – К., 2009. – № 16. – С. 279-282.

Монографія О.В. Хлівнюка, що стосується історії Південної України:

• **Охорона та вивчення пам'яток історії та культури в Кримській АРСР: Дослідження та документи /** За ред. А.А. Непомнящого. – Сімферополь: ВАТ “Сімферопольська міська друкарня” (СГТ), 2008. – 240 с. – (Бібліографія кримознавства; Вип. 11).

Найважливіші статті О.В. Хлівнюка, що стосуються історії Південної України:

• **З історії становлення пам'яткоохоронної роботи в Криму на початку 20-х рр. XX ст.** // Український історичний збірник / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – Вип. 8. – С. 219-224.

• **Олександр Полканов – організатор музейної справи та охорони культурної спадщини Криму** // Праці Центру

Дослідники історії Південної України

пам'яткознавства / НАН України; УТОПК. – К., 2006. – Вип. 9. – С. 102-112.

• **Охорона і вивчення культурної спадщини кримських татар (20-30-і роки XX ст.)** // Праці центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПК. – К., 2006. – № 10. – С. 82-93.

• **Кримські пам'яткоохоронці та дослідження кримськотатарського землеволодіння в XIX столітті** // Український селянин: Зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України. – Черкаси, 2006. – Вип. 10. – С. 107-109.

• **3 історії пам'яткоохоронної роботи в Криму в 20-х – на початку 30-х років XX століття** // Праці Центру пам'яткознавства / НАН України; УТОПК. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 237-266.

• **Основні напрямки роботи з охорони культурної спадщини в Криму в 20-і рр. XX ст.** // Історико-географічні дослідження в Україні: Зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України. – К., 2006. – № 9. – С. 400-408.

• **Кримський відділ у справах музеїв і охорони пам'яток мистецтва, старовини, природи й народного побуту та пам'яткоохоронна робота (1920-1927)** // Питання історії науки і техніки. – 2007. – № 3/4. – С. 47-62.

• **Налогодження справи охорони кримськотатарських пам'яток у Криму в 20-х – на початку 30-х рр. XX ст.** // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні / НАН України; УТОПК – К., 2007. – Вип. 16. – С. 458-467.

(Анкета О.В. Хлівнюка)

ХМАРСЬКИЙ Вадим Михайлович (17.05.1967, м. Донецьк) – доктор історичних наук (2004 р.), професор (2006 р.).

У 1984 р. закінчив середню школу № 7 м. Батумі (Грузія). У 1984-1989 рр. навчався на історичному факультеті Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У квітні - червні 1989 р. лаборант, у вересні 1989 – серпні 1990 р. – старший лаборант кафедри історії Української РСР, історіографії та джерелознавства.

З вересня 1990 р. – асистент кафедри історії Української РСР, історіографії та джерелознавства (з 1991 р. – історії України) Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, з вересня

Бібліографічний довідник

1991 р. – старший викладач, а з травня 1995 р. – доцент кафедри історії України.

У 1994 р. захистив кандидатську дисертацію “А.О. Скальковський (1808-1898). Археографічна діяльність”. Науковий керівник – А.Д. Бачинський.

З липня 1994 р. по серпень 1999 р. – заступник декана історичного факультету з навчальної роботи. У жовтні 2000 – липні 2003 р. перебував у докторантурі ОДУ.

У вересні – листопаді 1999 р. виконуючий обов’язки, а з листопада 1999 р. по вересень 2000 р. та з липня 2003 р. – завідувач кафедри історії України. З червня 2013 р. – виконуючий обов’язки проректора з науково-педагогічної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Докторську дисертацію “Археографічна діяльність наукових установ на півдні України у XIX – на початку XX ст.” захистив у 2004 р. Науковий консультант – П.С. Сохань.

У 1992-1999 рр. – секретар Одеського товариства краєзнавців. З 1999 р. – голова одеського осередку Українського історичного товариства.

Нагороди: відзнака міського голови м. Одеси “Подяка” (2010).

Офіційний науковий консультант однієї захищеної докторської дисертації, офіційний науковий керівник восьми захищених кандидатських дисертацій.

Сфери наукових інтересів: історія історичної науки на півдні України у XIX-XX ст., установознавство, біографістика.

В.М. Хмарський є автором першої за обсягом та повнотою відображення наукової реконструкції біографії А.О. Скальковського та його діяльності у галузі археографії. Також вчений вперше комплексно дослідив значення археографічного напрямку у діяльності Одеського товариства історії і старожитностей, розкрив внесок у його розвиток як установи в цілому, так і окремих персоналій-учасників товариства, виявив значення видавничої діяльності ОТИС. Запропонував власну концепцію становлення й розвитку археографії на півдні України у XIX – на початку XX ст.

Автор і упорядник близько 150 наукових праць (зокрема, 5 монографій, 2 археографічних видань, 5 брошюр, близько 140 наукових статей).

E-mail: khmarskyi@ukr.net

Публікації про В.М. Хмарського та рецензії на його праці:

Дослідники історії Південної України

- Хмарський Вадим Михайлович // Українські історики ХХ століття. Біобібліографічний довідник. Серія “Українські історики”. – Вип. 2, частина 1. – К.; Львів, 2003. – С. 338.
- Хмарський Вадим Михайлович // Професори Одеського (Новоросійського) університету. Біографічний словник. – Т. 4. – Вид. 2-е, доп. – Одеса: Астропринт, 2005. – С. 350-352.
- Хмарський Вадим Михайлович // Видные ученые Одессы. Ч. I. Доктора наук и профессора: Биографическая энциклопедия. – Одесса, 2005. – С. 300.
- Мищик Ю.А. Хмарський В.М. З історії розвитку археографії на Півдні України: Аполлон Скальковський // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 277-280.
- Бурносов В.Ф., Стуканов Є.М. Цінне дослідження й корисний навчальний посібник // Архіви України. – 1998. – № 1-6. – С. 152-159.
- Бутич І. Записки історичного факультету // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Т. ССXXXVIII. Праці Історично-філософської секції. – Львів, 1999. – С. 591-596.
- Журба О.І. Два підходи до вивчення історії української регіональної археографії // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Вип. 2. – Дніпропетровськ, 2001. – С. 679-685.
- Болебрух А., Журба О. Історія археографії як предмет історіографічного дослідження. З приводу нової книги В.М. Хмарського // Бористен. – 2003. – № 9. – С. 28.
- Непомнящий А.А. Книга, на яку давно чекали // Библиотечное дело и краеведение: Сб. научн. трудов / Национальная б-ка Украины им. В.И. Вернадского НАН Украины. – К.; Симферополь, 2003. – Вып. 5. – С. 185-187.
- Ковальський М., Атаманенко А. Хмарський В.М. Археографічна діяльність Одеського товариства історії і старожитностей. Одеса: Астропринт, 2002. 400 с. // Український історик. – 2003. – № 1-4. – С. 561-562.

Книги В.М. Хмарського, що стосуються історії Південної України:

- А.О. Скальковський – археограф. – К.: ІУА, 1994. – 32 с.

Бібліографічний довідник

• **З історії розвитку археографії на Півдні України: Аполлон Скальковський** // Записки історичного факультету (Одеса). – Одеса, 1998. – Вип. 6. – 318 с.

• **Історія Одеського університету (1865-2000)**. – Одеса: Астропринт, 2000. – 226 с. (у співавторстві з Л.О. Ануфрієвим, С.О. Аппатовим, Ю.О. Амброз та ін.).

• **Історія Одеси** / Колектив авторів. Голов. ред. В.Н. Станко. – Одеса: Друк, 2002. – 560 с. (у співавторстві з В.П. Ващенко, О.В. Гонтарем, І.С. Гребцовою та ін.).

• **Археографічна діяльність Одеського товариства історії і старожитностей**. – Одеса: Астропринт, 2002. – 400 с.

• **Василь Терентійович Галяс (біографічні матеріали до 85-річчя з дня народження)** / Упорядник В.М. Хмарський. – Одеса: Гермес, 2006. – 84 с.

• **Анатолій Дюмидович Бачинський (1933-1995). До 75-річчя від дня народження (біографічні матеріали)** / Відп. ред. В.М. Хмарський. Упорядники Бачинська О.А., Левченко Г.С., Новікова Л.В., Хмарський В.М. – Одеса: Сміл, 2008. – 216 с.

• **Одеському національному університету імені І.І. Мечникова – 145: Лібрето напередодні славного ювілею: [науково-популярний нарис]**. – Одеса: Астропринт, 2010. – 48 с. (у співавторстві з О.Б. Дьомінім).

• **Історичний факультет. 2005-2010**. – [Б.м., б.р.] – 29 с. (у співавторстві з В.Г. Кушніром, О.Б. Дьомінім, І.В. Немченко та ін.).

• **Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917-1920 рр.**: Монографія. – Одеса: ТЕС, 2011. – 586 с. (у співавторстві з Т.С. Вінцьковським, Т.Г. Гончаруком, А.І. Мисечком, О.Є. Музичком).

Найважливіші статті В.М. Хмарського, що стосуються історії Південної України:

• **Про участь М.Є. Слабченка у підготовці до видання архіву Коша Нової Запорозької Січі** // Академік Михайло Єлисейович Слабченко: наукова спадщина і життєвий шлях. Збірник статей. – Одеса, 1995. – С. 115-123.

• **М.С. Грушевський і одеські науковці** // Архіви України. – 1996. – № 1-3. – С. 61-68 (у співавторстві з Л.Г. Білоусовою).

• **Листи А.О. Скальковського до Ф.Г. Лебединцева** // Київська старовина. – 1997. – № 5. – С. 102-110.

Дослідники історії Південної України

• **Володимир Антонович і Одеське товариство історії та старожитностей: три нові штрихи** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 252-256.

• **Аполлон Скальковський** // Історіографічні дослідження в Україні / Відп. Ред. Ю.А. Пінчук. – К.: НАН України. Ін-т історії України, 2002. – Вип. 12: Визначні постаті української історіографії XIX-XX ст. – С. 52-74 (у співавторстві з Л.В. Новіковою).

• **Листування Івана Линниченка та Михайла Грушевського** // Український історик. Журнал українського історичного товариства. – Нью-Йорк.-К.-Л.-Торонто-Париж, 2002. – Т. XXXIX. – Ч. 1-4. – С. 538-547.

• **Основні тенденції розвитку археографії на Півдні України (кінець XIX – початок XX ст.)** // Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія: Збірник наукових статей. – Частина 2. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 272-275.

• **Письменник і наукова установа: до членства Ю.І. Крашевського в Одеському товаристві історії і старожитностей** // Поляки на півдні України та в Криму. – Одеса-Ополе-Вроцлав, 2007. – С. 206-211.

• **Одеські історики: хто вони?** // Одеські історики. – Т. I (початок XIX – середина XX ст.). Енциклопедичне видання. – Одеса: “Друкарський дім”, 2009. – С. 3-13.

• **Новоросійський університет за перші 50 років (1865-1915): візія Михайла Попруженка** // Південь України у вітчизняній історії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 22-23 листоп. 2012 р.): зб. наук. праць / ред. кол.: В.С. Дорофеев (голов. ред.), Є.В. Клименко, А.В. Гришин та ін. – Одеса: Астропринт, 2012. – С. 20-24.

Людмила Новікова

ЦИБУЛЕНКО Геннадій Володимирович (3.01.1963, м. Херсон) – кандидат історичних наук (1997 р.), доцент (2001 р.).

У 1980 р. закінчив середню школу № 54 м. Херсона. Працював електриком в Спеціалізованому ремонтно-будівельному управлінні. У 1981-1983 рр. служив у лавах Радянської Армії. У 1984-1989 рр. навчався на історичному факультеті Київського державного

Бібліографічний довідник

університету ім. Т.Г. Шевченка, отримавши диплом зі спеціальності “Історія (спеціалізація: археологія та музеєзнавство)”.

З вересня 1989 р. працював викладачем суспільних дисциплін Херсонського гідрометеорологічного технікума. З 1990 р. – завідувач кабінетом кафедри політичної історії Херсонського державного педагогічного інституту ім. Н.К. Крупської.

З листопада 1992 по листопад 1995 р. навчався в аспірантурі Херсонського державного педагогічного інституту.

У 1997 р. захистив кандидатську дисертацію “Кредитна кооперація на Півдні України в кінці XIX – на початку XX століття”. Науковий керівник – В.М. Дарієнко.

З листопада 1995 р. – викладач кафедри історії Херсонського державного педагогічного інституту, з вересня 1998 р. – старший викладач, з червня 1999 р. – доцент кафедри історії України Херсонського державного педагогічного університету.

З липня 2002 р. працював завідувачем кафедри історії державності України Херсонського юридичного інституту Національного університету внутрішніх справ, з вересня 2009 р. – професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ.

З вересня 2010 р. працює на посаді доцента кафедри історії України та методики викладання Херсонського державного університету.

Сфери наукових інтересів: історія селянства в Україні XIX-XX ст., історія кооперації в Україні XIX-XX ст., суспільно-політичні процеси в Україні XX ст., регіоналістика, джерелознавство.

Досліджує аграрну історію, розвиток кредитної кооперації на Півдні України в кінці XIX – на початку XX ст., репресії щодо нацменшин та розвиток сільського господарства і повсякденність життя села в умовах аграрних перетворень 1941-1947 рр.

Автор і упорядник 50 наукових праць (зокрема, 2 монографій, 1 брошури, 1 біографічного довідника, близько 30 наукових статей).

Монографії і брошури Г.В. Цибуленка, що стосуються історії Південної України:

• **Кредитна кооперація в соціально-економічному і політичному житті селянства Півдня України кінця XIX – початку XX ст.** – Херсон, Константи, 1995. – 18 с.

Дослідники історії Південної України

• **Кредитна кооперація – шлях селянства у ринок (На матеріалах Півдня України кінця XIX – початку XX століття).** – Херсон: [б.в.], 2008. – 180 с.

• **Херсонський юридичний інститут Харківського національного університету внутрішніх справ: Історія та сучасність (1973-2008 рр.).** – Херсон: Видавець Чуєв С.М., 2008. – 356 с. (у співавторстві із М.П. Пихтіним, В.В. Задорожнім, В.М. Демченком, С.Г. Водотикою, Л.А. Савенком, О.В. Шороховим).

Найважливіші статті Г.В. Цибуленка, що стосуються історії Південної України:

• **Кредитна кооперація Херсонщини в умовах перманентної зміни влади і соціально-економічних умов (1917-1922 рр.)** // Сторінки історії. – Кн. 2. – Ч. 1. – К., 1994. – С. 27-35.

• **Херсонский союз кредитных и ссудо-сберегательных товариществ в 1917-1920 гг.** // Кооперация как компонент рыночных отношений: проблемы теории и истории. Межвузовский сборник научных трудов. – Вып. 1. – Иваново: ИвГУ, 1996. – С. 87-102.

• **Спілки кредитних кооперативів Півдня України в умовах соціально-економічних і політичних зрушень 1917-1920 рр.** // Південна Україна: проблеми історичних досліджень. Зб. наук. пр. – Частина II. – Миколаїв, 1998. – С. 77-81.

• **Німецько-австрійські й українські відносини в 1917-1918 роках у ретроспективі боротьби селянської кооперації Херсонської губернії за свою економічну незалежність** // Вопросы германской истории: Сб. науч. ст. / Ред. кол.: С.И. Бобылева (отв. ред.) и др. – Днепропетровск: Изд-во Днепропетр. ун-та, 2000. – С. 261-265.

• **Роль кредитспілок Херсонської губернії у перетворенні дрібного виробника на повноправного суб'єкта ринкового простору** // Український селянин: Праці науково-дослідного інституту селянства / Інститут історії України НАН України. – Черкаси, 2001. – Вип. 3. – С. 190-194.

• **Характер діяльності кредитспілок Херсонської губернії в системі організації зернової політики 1917-1920 рр.** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – Вип. XII. – С. 199-207.

• **Організаційно-політичні заходи радянських органів влади щодо відбудови колгоспного землекористування на Херсонщині у 1944-1947 рр.** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні

Бібліографічний довідник

науки. – Херсон: Вид. ХДУ, 2009. – Вип. XXX. – С. 48-59 (у співавторстві із Л.О. Цибуленко).

• **Формат і механізми “Нового порядку” окупаційної влади на Херсонщині 1941-1944 рр.** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Вид. ХДУ, 2010. – Вип. XXXI-XXXII. – С. 252-265 (у співавторстві із Л.О. Цибуленко).

• **Друга колективізація на Херсонщині у 1944-1947 рр.** // Український селянин. Зб. Наук праць. – Вип. 12 – Черкаси, 2010. – С. 326-333.

• **Окупаційний режим за матеріалами фонду Р-1520 – сільські управи державного архіву Херсонської області** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 29. – С. 15-20.

(Анкета Г.В. Цибуленка)

ЦИБУЛЕНКО Лариса Олександрівна (25.09.1964, м. Кременчук Полтавської обл.) – кандидат історичних наук (2002 р.), доцент (2004 р.).

У 1981 р. закінчила середню школу №13 м. Кременчука. Працювала маркувальницею на Кременчуцькій взуттєвій фабриці. У 1983-1988 рр. навчалась на історичному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, отримавши диплом зі спеціальності “Історія (спеціалізація: археологія та музеєзнавство)”.

З серпня 1988 р. працювала викладачем історії Херсонського спеціалізованого професійно-технічного училища №2, з 1993 р. – завідувач кабінетом кафедри історії Херсонського державного педагогічного інституту, з 1994 р. – викладач кафедри історії Херсонського державного педагогічного інституту.

З листопада 1995 по листопад 1998 р. навчався в аспірантурі Херсонського державного педагогічного інституту.

У 2002 р. захистила кандидатську дисертацію “Діяльність органів самоврядування Одеси, Миколаєва, Херсона щодо формування і розвитку муніципальної земельної та виробничої власності в кінці ХІХ – на початку ХХ століття”. Науковий керівник – В.М. Дарієнко.

З листопада 1998 р. – викладач кафедри загальної історії та соціальних наук Херсонського державного педагогічного інституту, з листопада 2001 р. – асистент, з квітня 2002 р. – старший викладач кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного педагогічного університету.

Дослідники історії Південної України

З липня 2002 р. працювала на посаді доцента кафедри історії державності України Херсонського юридичного інституту Національного університету внутрішніх справ; з серпня 2006 р. – заступник декана, з вересня 2006 р. – декан юридичного факультету Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ.

З червня 2008 р. працює на посаді завідувача кафедри історії України та методики викладання Херсонського державного університету.

Сфери наукових інтересів: історія Півдня України XIX-XX ст., історія міського самоврядування XIX-XX ст., суспільно-політичні процеси в Україні XX ст., регіоналістика, урбаністика.

Досліджує історію міст Півдня України, розвиток муніципального виробництва і системи самоврядування в кінці XIX – на початку XX ст., соціальну політику радянського тоталітарного режиму.

Керує науковим дослідженням аспіранта.

Автор і упорядник близько 60 публікацій (зокрема, 2 монографій, 1 біографічного довідника, близько 30 наукових статей).

Монографії Л.О. Цибуленко, що стосуються історії Південної України:

- **Органи самоврядування Одеси, Миколаєва, Херсона у розбудові муніципальної земельної та виробничої власності в кінці XIX – на початку XX століття.** – Херсон: Айлант, 2003. – 160 с.

- **Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Херсонська область.** – К.: Знання України, 2010. – 447 с. (у співавторстві з В.П. Андрущенко., Ю.І.Беляєвим та ін.; разом тридцять чотири особи).

Найважливіші статті Л.О. Цибуленко, що стосуються історії Південної України:

- **Формування та розвиток муніципальної земельної власності на основі Міського положення від 16 червня 1870 р.** // Сторінки історії: 36. наук. пр. – Вип. 13. – К.: Національний технічний університет України “КПІ”, 1999. – С. 33-48.

- **Становлення муніципального скотопереробного виробництва у містах: Одесі, Миколаєві та Херсоні у кінці XIX –**

Бібліографічний довідник

на початку ХХ ст. // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон: Айлант, 1999. – Вип. I. – С. 109-117.

• **Органи самоврядування Одеси, Миколаєва і Херсона у розвитку транспортних систем Півдня України у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – Вип. VII. – С. 187-195.

• **Розвиток муніципальної земельної власності Одеси, Миколаєва та Херсона після контрреформи 1892 р.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 133-139.

• **Аграрний сектор муніципальної економіки Одеси, Миколаєвої Херсона у кінці ХІХ – на початку ХХ століття як форма поєднання громадського землеволодіння та приватного землекористування** // Український селянин: Праці Науково-дослідного інституту селянства / Інститут історії України НАН України. – Черкаси, 2001. – Вип. 3. – С. 186-190.

• **Водопостачання в системі муніципальних підприємств Півдня України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.** // Сторінки історії: Збірник наукових праць (Національний технічний університет України КПІ) / Відп. ред. Н.Ф. Гнатюк. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2003. – Вип. 17. – С. 157-170.

• **Муніципальна власність як економічна основа міського самоврядування Одеси, Миколаєва та Херсона (кінець ХІХ – початок ХХ ст.)** // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – Харків, 2003. – Вип. 24. – С. 184-189.

• **Одеса – провідник муніципального виробництва Півдня України** // Сторінки історії: Збірник наукових праць (Національний технічний університет України КПІ) / Відп. ред. Н.Ф. Гнатюк. –К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2004. – Вип. 20. – С. 194-203.

• **Фінансово-майновий фактор у системі розбудови самоврядування міської громади в кінці ХІХ – на початку ХХ століття (на матеріалах міст Херсона, Одеси, Миколаєва)** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2005. – Вип. ХХ. – С. 79-86 (у співавторстві із Г.В. Цибуленком).

• **Повсякденність та соціалізація безпритульних дітей в інтернатних закладах у 20-х роках ХХ ст. в УСРР (за матеріалами Херсонщини)** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний

Дослідники історії Південної України

щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: ЗНУ, Просвіта, 2012. – Вип. 29. – С. 35-38 (у співавторстві із Т.Б. Букреєвим).

Геннадій Цибуленко

ЦИГАНЕНКО Лілія Федорівна (01.06.1963, м. Ізмаїл Одеської обл.) – доктор історичних наук (2010 р.), професор (2013 р.).

У 1980 р. закінчила середню школу № 2 м. Ізмаїла. У 1981-1986 рр. навчалася на історичному факультеті Одеського державного університету імені І.І. Мечникова і отримала диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1988 – квітні 1993 р. навчалася в аспірантурі Одеського державного університету імені І.І. Мечникова. З 1994 р. – старший викладач кафедри історії Ізмаїльського державного педагогічного інституту.

У 1996 р. захистила кандидатську дисертацію “Українське козацтво в Північно-Західному Причорномор’ї (друга половина XVIII – середина XIX ст.)”. Науковий керівник – А.К. Тичина.

З квітня 1998 р. – доцент кафедри всесвітньої історії Ізмаїльського пединституту. З вересня 2000 р. – декан історичного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

У жовтні 2008 – вересні 2010 р. перебувала в докторантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

У 2010 р. захистила докторську дисертацію “Дворянство Півдня України (кінець XVIII – початок XX ст.)”. Науковий консультант – А.П. Коцур.

З вересня 2011 р. – декан факультету української філології та історії, професор кафедри всесвітньої історії Ізмаїльського гуманітарного університету.

З березня 1999 р. обрана почесним член-кореспондентом Української Академії історичних наук. З січня 2011 р. – член спеціалізованої вченої ради Д 27.053.01 у ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”. Член редакційних колегій, науковий редактор часописів “Проблеми історії України XIX – початку XX ст.” (Інститут історії України НАН України); “Буковинський журнал історії та культурної антропології” (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича); “Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету” (Ізмаїл); краснавчого журналу “Суворівські читання” (Ізмаїльський історичний музей

Бібліографічний довідник

О.В. Суворова). 3 2012 р. – дійсний член Національної спілки краєзнавців України.

У спектрі наукових зацікавлень домінують питання суспільно-політичної історії південноукраїнських губерній Російської імперії в XIX – на початку XX ст. Вперше в історіографії сформульовано проблему формування дворянства як регіональної соціальної еліти Південної України XVIII – початку XX ст. Аналізуючи вагомий внесок місцевих аристократів у економіку наголошує на провідній ролі цієї соціальної верстви в житті краю. Широке застосування біографічного методу дозволяє “оживити” історію, наповнити її багатьма побутовими, сімейними, повсякденними деталями. У сферу наукових інтересів також входить дослідження етнічної структури населення регіону, роботи наукових та культурно-просвітницьких товариств Бессарабії XIX – початку XX ст., життя та діяльності видатних особистостей краю – вчених, письменників, лікарів, агрономів тощо.

Нагорода: “Відмінник освіти України” (2005 р.).

Офіційний науковий керівник чотирьох аспірантів, трьох захищених кандидатських дисертацій.

Автор та упорядник понад 120 публікацій (2 монографій, 4 навчальних посібників, більше 100 наукових статей).

E-mail: profi.63@mail.ru

Публікації про Л.Ф. Циганенко та рецензії на її праці:

- Циганенко Лілія Федорівна // Бібліографічний покажчик наукових праць професорсько-викладацького складу та аспірантів ІДПШ / Укладач: О. Колесник / Ізмаїльський державний педагогічний інститут. – Ізмаїл, 2000. – С. 62-63.

- Борисенко В.Й. Рецензія на монографію Л.Ф. Циганенко “Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.)” // Часопис української історії: збірний наукових статей / За ред. докт. іст. наук, проф. А.П. Коцура. – 2010. – Вип. 18. – С. 123-126.

- Розовик Д.Ф. Рецензія на монографію Л.Ф. Циганенко “Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.)” // Університет. Історико-філософський журнал Київського славістичного університету. – 2010. – С. 114-118.

- Хмарський Вадим. Науково про “Дворянські гнізда” та “Вишневий сад” у степах України. Рецензія на книгу Л.Ф. Циганенко

Дослідники історії Південної України

“Дворянство Півдня України (друга половина XVIII ст. – 1917 р.)” // Етнічна історія народів Європи. – 2011. – № 36. – С. 117-119.

Монографії, навчальні посібники Л.Ф. Циганенко, що стосуються історії Південної України:

- **Українське Придунав'я.** – Кн. 1. – Ізмаїл, 1998 – 190 с. (у співавторстві).
- **Нариси історії України (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.).** – Одеса: Астропринт, 2004. – 270 с. (у співавторстві).
- **Українське Подунав'я: роки незалежності (історичний нарис).** – Одеса: Астропринт, 2008. – 290 с. (у співавторстві).
- **Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.).** – Ізмаїл, СМІЛ, 2009. – 384 с.
- **Південна Бессарабія з найдавніших часів до кінця XVIII ст.** Навчально-методичний посібник / під ред. Л.Ф. Циганенко. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – 246 с. (у співавторстві).
- **Південна Бессарабія (кінець XVIII – XIX ст.).** Навчально-методичний посібник / під ред. Л.Ф. Циганенко. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – 216 с. (у співавторстві).

Найважливіші статті Л.Ф. Циганенко, що стосуються історії Південної України:

- **Німецькі колонії на землях Південної України** // Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного університету. – Вип. 7. – Ізмаїл, 1999. – С. 24-34.
- **Дворянство Бессарабской губернии: территориальные, историко-правовые и социальные особенности становления (первая половина XIX века)** // Analele Universitatii “Dunarea de Jos”. – Galati. – Seria 19 Istorie. – Tom V. – Galati, 2006. – P. 111-130.
- **Вплив дворянських родин Бессарабії на економічний розвиток краю (перша половина XIX ст.)** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К.: Інститут історії України, 2008. – Вип. XV. – С. 158-174.
- **Дворяни – іноземці в освоєнні південноукраїнських земель (друга половина XVIII-XIX ст.)** // Часопис української історії: збірник наукових статей / За ред. докт. іст. наук, професора А.П. Коцура. – К., 2009. – Вип. 13. – С. 5-19.

Бібліографічний довідник

- **До питання про етнічний склад дворянства Півдня України (кінець XVIII-XIX ст.)** // Український історичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 67-83.
- **Еволюція дворянської земельної власності на Півдні України у другій половині XVIII-XIX ст. (на матеріалах Катеринославської та Херсонської губерній)** // Наукові записки з української історії: Зб. наук. ст. – Переяслав-Хмельницький, 2009. – Вип. 22. – С. 36-42.
- **Участь дворян в органах державного і місцевого управління (на матеріалах Катеринославської і Херсонської губерній)** // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2010. – Вип. 102. – С. 52-55.
- **The ethnic structure of the nobility of the South of Ukraine (end of the XVIII – the XIX century)** // Bukovynian Journal of History and Cultural Anthropology. – Chernivtsi, 2011. – № 1. – P. 26-32.
- **“Літопис Катеринославської вченої архівної комісії” як джерело з історії Катеринославського дворянства** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса, 2012. – Вип. 26. – С. 175-186.
- **Місце європейських дворян в процесі колонізації південноукраїнських земель** // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць. – К.: УНІСЕРВ, 2012. – Вип. 38. – С. 5-10.

Ліана Чорна

ЧЕРЕМИСІН Олександр Вікторович (19.05.1980, м. Херсон) – кандидат історичних наук (2007 р.).

У 1997 р. закінчив середню школу № 41 м. Херсон. У 1997-2002 рр. навчався на історичному факультеті Херсонського державного педагогічного університету, отримавши диплом зі спеціальності “ПМСО. Історія”, кваліфікація – вчитель історії та правознавства. У 2003 р. здобув диплом магістра, кваліфікація – викладач історії.

У листопаді 2003 – жовтні 2006 р. навчався в аспірантурі Херсонського державного університету.

У січні 2007 р. захистив кандидатську дисертацію “Діяльність органів міського самоврядування Херсона, Миколаєва, Одеси в 1785-1870 рр.”. Науковий керівник – Є.Г. Сінкевич.

З листопада 2006 р. – викладач кафедри історії України та методики викладання Херсонського державного університету, з

Дослідники історії Південної України

грудня 2007 р. – доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського державного аграрного університету.

З листопада 2010 р. – докторант кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету. Працює над докторською дисертацією “Міське самоврядування Півдня України в контексті адміністративного устрою регіону в кінці XVIII ст. – 1917 р.”. Науковий консультант – Ф.Г. Турченко.

З 2008 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

Сфера наукових інтересів: історія міського самоврядування Південної України.

Автор і упорядник близько 80 наукових праць.

E-mail: al.cheremisin@gmail.com

Найважливіші статті О.В. Черемісіна, що стосуються історії Південної України:

• **Міське самоврядування Південної України кінця XVIII – першої половини XIX ст.** // Краєзнавство. – К., 2009. – № 3-4. – С. 222-227.

• **Міське землеволодіння Південної України в кінці 18 – першій половині 19 ст.** // Історичний архів. Наукові студії: Збірник наукових праць. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – Вип. 4. – С 75-81.

• **Історичні умови організації місцевим самоврядуванням Херсона медичної допомоги населенню в кінці XVIII – початку XX ст.** // Краєзнавство. – К., 2011. – № 2. – С. 138-147.

• **Скарги стосовно діяльності міського самоврядування та адміністративного управління Херсонської губернії кінця 18 – початку 19 ст.** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса, 2011. – Вип. 22. – С. 65-84.

• **Методи досліджень з історії місцевого самоврядування Південної України кінця XVIII – початку XX ст.** // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2012. – Вип. 69. – С. 146-156.

• **Особливості організації адміністративного і муніципального управління Південною Україною в кінці XVIII – початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2012. – Вип. XXXII. – С. 106-111.

• **Фінанси міського самоврядування Півдня України в кінці 18 – першій половині 19 ст.** // Наукові праці історичного факультету

Бібліографічний довідник

Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2012. – Вип. XXXIII. – С. 113-121.

(Анкета О.В. Черемісіна)

ЧОП Володимир Миколайович (02.12.1971, с. Чубарівка Пологівського р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2002 р.), доцент (2006 р.).

У 1993 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. У 1993 р. – завідувач методичним кабінетом кафедри політичної історії Запорізького машинобудівного інституту. З грудня 1993 по грудень 1996 р. – аспірант, з 1997 р. – асистент, з 1999 р. – старший викладач кафедри українознавства Запорізького державного (національного) технічного університету.

У 2002 р. захистив кандидатську дисертацію “Махновський рух в Україні 1917-1921 рр.: проблеми ідеології, суспільного та військового устрою”. Науковий керівник – М.В. Дедков.

З 2006 р. – доцент кафедри українознавства Запорізького національного технічного університету.

У 2006-2009 рр. – докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету (науковий консультант – А.В. Бойко). Після навчання в докторантурі у 2010 р. повернувся на попереднє місце роботи.

Працює над докторською дисертацією “Джерела з історії повстанського руху на півдні України (1917-1923 рр.)”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфери наукових інтересів: історія повстанського руху 1917-1923 рр., історія запорозького козацтва, історична регіоналістика.

Автор більше 70 наукових публікацій.

E-mail: chopvolodimir@ukr.net

Публікація про В.М. Чопа:

• Чоп Володимир Миколайович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 294-300.

Книги В.М. Чопа, що стосуються історії Південної України:

Дослідники історії Південної України

• **Махно та махновщина: вигадки та реальність.** – Запоріжжя: Знання, 1991. – 20 с. (у співавторстві з О.І. Латуном).

• **Маруся Никифорова** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 68 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 9).

• **Нестор Іванович Махно** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 84 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 6).

• **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком).

• **Записки гуляйпільського анархіста Вольдемара Антоні** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Чоп / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 15).

• **“Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 478 с. (у співавторстві з І. Лиманом).

Найважливіші статті В.М. Чопа, що стосуються історії Південної України:

• **Українське питання в історії махновського руху // Політична і військова діяльність Нестора Махна.** – Запоріжжя, 1998. – С. 83-99.

• **Проблема місцевого самоврядування в ідеології та політичній практиці махновського руху (1917-1921 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету.** – Запоріжжя, 1999. – Вип. VIII. – С. 39-46.

Бібліографічний довідник

- **Бойове мистецтво махновських повстанців** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 124-136.
- **Нестор Іванович Махно** // Історія України. – Запоріжжя: Дике Поле, 2002. – С. 386-397.
- **Газети махновського руху** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVII. – С. 239-258.
- **Селянські рукописи Південної України як історичне джерело** // Мемуари та щоденники / Упоряд.: А. Бойко, С. Плохій / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1). – С. 47-74.
- **Стосунки махновських повстанців з болгарськими колоністами Приазов'я (1919-1921)** // Наукові записки. Праці молодих вчених та аспірантів Інституту української археографії та джерелознавства НАНУ ім. М.С. Грушевського. – Т. 11. – К., 2005. – С. 171-187.
- **Повстанське угруповання “зубківців” у подіях 1918-1919 років (маловідома сторінка історії повстанського руху на Запоріжжі та Херсонщині)** // Наукові записки. Праці молодих вчених та аспірантів Інституту української археографії та джерелознавства НАНУ ім. М.С. Грушевського. – Т. 12. – К., 2006. – С. 283-305.
- **Азовська операція Революційної Повстанської Армії України (махновців)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 5. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008. – С. 169-173 (у співавторстві з І. Лиманом).
- **Рання біографія Нестора Махна: джерела та історіографія** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 162-180.

Вікторія Константинова

ШАНДРА Ірина Олександрівна (24.04.1982, с. Павлівка Білокуракинського р-ну Луганської обл.) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент (2013 р.).

У 1999 р. закінчила середню школу № 7 м. Луганська із золотою медаллю. У 1999-2004 рр. навчалася на історичному факультеті

Дослідники історії Південної України

Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка і отримала диплом з відзнакою за спеціальністю “Історія” та здобула кваліфікацію вчителя історії та основ правознавства. У 2004 р. закінчила магістратуру цього ж університету за спеціальністю “Історія” та здобула кваліфікацію історика, викладача історії.

У вересні 2004 – липні 2007 р. навчалася в аспірантурі Луганського національного університету.

У липні 2007 р. захистила кандидатську дисертацію “З’їзди гірничопромисловців Півдня Росії в системі державних та громадських установ (1874-1918 рр.)”. Науковий керівник – А.О. Климов.

Географічні межі дисертаційного дослідження охоплюють регіон поширення впливу З’їздів гірничопромисловців, тобто Південний економічний район. За адміністративно-територіальним поділом того часу до нього входили Катеринославська, Харківська губернії, Таганрозький округ Облaсті Війська Донського, Херсонський та Олександрійський повіти Херсонської губернії, Бердичівський та Феодосійський повіти Таврійської губернії. За сучасним адміністративно-територіальним поділом це Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Запорізька, Харківська області, східна частина Миколаївської, північно-східні частини Херсонської області та Автономної Республіки Крим, західна частина Ростовської області Російської Федерації.

З вересня 2007 р. – старший викладач, з вересня 2011 р. – доцент кафедри історії України Луганського національного університету.

Працює над докторською дисертацією “Представницькі організації буржуазії пореформеного періоду”. Науковий консультант – Н.Р. Темірова.

З 2010 р. – член Національної спілки краєзнавців України.

З 2011 р. у складі авторського колективу працює над грантом “Документи українських архівів про заселення, соціально-економічний розвиток і повсякденне життя Південно-Східної України XVII-XX ст.”.

Сфери наукових інтересів: економічна історія України XIX – поч. XX ст., історія підприємництва та меценатства.

Послідовно обгрунтовує ідею вагомого впливу підприємницьких організацій на становлення Донецько-Придніпровського регіону як провідного економічного району Російської імперії впродовж другої половини XIX – поч. XX ст. Досліджує історію підприємництва, промисловості та банківсько-фінансової системи Південного економічного району пореформеної доби.

Бібліографічний довідник

Автор 31 наукової та навчально-методичної праці (зокрема, 1 монографії, 20 наукових статей, 2 посібників навчально-методичного характеру).

E-mail: irina_shandra@ukr.net

Рецензія на монографію І.О. Шандри:

• Семистяга В. “Можливість доведена справою” – створення та діяльність З’їздів гірничопромисловців Півдня Росії // Бахмутський шлях. – 2010. – № 3/4 (58/59). – С. 185-187.

Монографія І.О. Шандри, що стосується історії Південної України:

• **З’їзди гірничопромисловців Півдня Росії: створення та діяльність (1874-1918 рр.).** – Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 300 с.

Найважливіші статті І.О. Шандри, що стосуються історії Південної України:

• **Проблема залізничного будівництва в діяльності з’їздів гірничопромисловців Півдня Росії** // Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки. – 2006. – № 715. – С. 25-31.

• **Соціальна відповідальність ділових кіл України: яскраві приклади минувшини та проєкції на сьогодення** // Історія України. – № 38 (582), жовтень. – 2008. – С. 1-4.

• **З’їзди гірничопромисловців Півдня Росії як форма представництва інтересів буржуазії Донбасу та Придніпров’я** // Краєзнавство. – 2011. – № 4. – С. 230-237.

• **Класифікація підприємницьких союзів пореформеної доби** // Волинські історичні записки: Зб. наук. праць. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 43-48.

• **Біржові комітети як представницькі установи підприємців пореформеного періоду** // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: Історичні науки. – Острого: Національний університет “Острозька академія”, 2012. – Вип. 19. – С. 112-125.

Дослідники історії Південної України

• **Установи сприяння розвитку промисловості й торгівлі та їх діяльність в Україні (XIX – поч. XX ст.)** // Грані історії: зб. наук. пр. – Горлівка: Вид-во ГДПІМ, 2012. – Вип. 5. – С. 247-257.

• **Розвиток банківської справи та її організаційних форм в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXII. – С. 145-149.

• **Представницькі організації української буржуазії в агропромисловому виробництві (друга половина XIX ст. – 1914 р.)** // Слов'янський вісник: збірник наукових праць. Серія “Історичні та політичні науки”. – Вип. 14. – Рівне, 2012. – С. 122-125.

• **Формування представницьких з'їздів судновласників Чорноморсько-Азовського району на початку XX ст.** // Гуржіївські історичні читання: зб. наук. праць / Ред. кол.: В.А. Смолій, О.І. Гуржій, А.Г. Морозов та ін. Вип. 5. – Черкаси, 2012. – С. 222-225.

(Анкета І.О. Шандри)

ШВАЙБА Надія Іванівна (24.05.1980, смт. Красні Окни Одеської обл.) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 2002 р. закінчила Запорізький національний університет, отримала диплом магістра зі спеціальності “Історія”. З 2003 р. – молодший науковий співробітник Лабораторії генеалогічних та біографічних досліджень Запорізького національного університету, з 2005 р. – асистент, впродовж 2008-2011 рр. – старший викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. У 2008-2010 рр. – директор Інституту усної історії Запорізького національного університету.

У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію “Н.Д. Полонська-Василенко – дослідник історії Південної України”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

З 2004 р. – член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

З 2001 р. – учасник усно-історичних та етнографічних експедицій товариства (Запорізька, Дніпропетровська, Миколаївська обл., АР Крим).

Науковий редактор, упорядник серійного видання “Усна історія Степової України” (Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008-2010 рр.).

Бібліографічний довідник

Сфера наукових інтересів: історіографія (дослідники історії Південної України), історична регіоналістика, історія повсякдення та соціальна історія Південної України.

Мешкаючи нині у Ростові-на-Дону, досліджує і впроваджує до наукового обігу джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX ст., що зберігаються у фондах Державного архіву Ростовської області.

Автор і упорядник більше 70 наукових публікацій.

E-mail: NIShvayba@gmail.com

Видання, що стосуються історії Південної України, в яких Н.І. Швайба виступила науковим редактором або упорядником:

- **Усна історія: теорія та практика** / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 100 с. (у співавторстві з А. Бойком, С. Білівненком, Ю. Головка, В. Мільчевим, Н. Суревою).

- **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Д. Швець, Н. Швайба та ін. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 516 с.

- **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Н. Швайба та ін. – Т. 2: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 512 с.

- **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний

Дослідники історії Південної України

заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Н. Швайба та ін. – Т. 3: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 492 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам’яток історії та культури / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 4. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 474 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам’яток історії та культури / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 5. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 460 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 7. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2009. – 388 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 8. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2010. – 362 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 9. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 412 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського;

Бібліографічний довідник

Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 10. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 408 с.

• **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 11. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 434 с.

• **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головки Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

• **Вейде Б. Записки будівельника** / Упорядник Н. Швайба / Запорізьке відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2012. – 140 с.

Найважливіші статті Н.І. Швайби, що стосуються історії Південної України:

• **Катеринославська складова спадщини Н.Д. Полонської-Василенко** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії НАН України. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2006. – Вип. 2. – С. 45-58.

• **Комісія Полудневої України ВУАН (1926-1930 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 328-338.

• **“Заселення Полудневої України” Д.І. Багалія і Н.Д. Полонської-Василенко** // Багалій Дмитро Іванович. Вибрані праці. У 6 т. Т. 5. Ч. II. Заселення Полудневої України (Запорожжя й Новоросійського краю) і перші початки її господарства і культурного розвитку. З додатками Н.Д. Полонської-Василенко / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського (Харківська філія). Харк. гуманіт. ун-т “Нар. укр. кад.”, Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, Нац. бібл-ка України ім. В.І. Вернадського, Східний інститут

Дослідники історії Південної України

українознавства ім. Ковальських; [Упоряд., головний редактор В.В. Кравченко; Редкол.: В.І. Астахова та ін.] – Вид-во НУА, 2008. – С. 4-20 (у співавторстві з В.В. Кравченком).

• **Наталія Полонська-Василенко: від дослідника Новоросії до історика Південної України** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 456-471.

• **Між робітником і непманом: життя Бориса Вейде у Запоріжжі 1920-х років** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 21. – К., 2011. – С. 367-381.

• **Наукова школа професора Анатолія Васильовича Бойко: уявна, реальна, потенційна** // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя: АА Тандем, 2011. – С. 38-52.

• **Школа истории Южной Украины профессора А.В. Бойко** // Историки, научные школы и исторические сообщества Юга Российской империи, СССР и постсоветского пространства. Материалы международной научной конференции. Сборник научных статей / Под ред. С.М. Сивкова. – Краснодар: Изд-во Южного института менеджмента, 2012. – С. 239-250.

• **Межевщики Азовской губернии (1775-1784): состав и особенности службы** // Рубикон. Сборник научных работ молодых ученых. – Вып. 60. – Ростов-на-Дону: ФГАОУ ВПО “Южный федеральный университет”, 2012. – С. 11-14.

(Анкета Н.І. Швайби)

ШЕВЧЕНКО Валентина Віталіївна (15.03.1975, м. Бобринець Кіровоградської обл.) – кандидат історичних наук (2009 р.), старший науковий співробітник (2012 р.).

У 1992 р. закінчила середню школу № 1 м. Бобринця. У 1992-1997 рр. навчалася на історичному факультеті Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка, отримавши диплом зі спеціальності “Історія та народознавство”.

З червня 1997 по жовтень 2005 р. працювала у Кіровоградському державному педагогічному університеті імені В. Винниченка викладачем і заступником декана.

У 2005-2008 рр. навчалася в аспірантурі Інституту історії України НАН України.

Бібліографічний довідник

У 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Приватна банкірська діяльність на території Південної України XIX – початку XX ст.”. Науковий керівник – О.П. Реєнт.

3 листопада 2008 р. – молодший науковий, з серпня 2009 р. – науковий, з жовтня 2010 р. – старший науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України НАН України.

З 2011 р. – член організаційного комітету Міжнародної наукової школи-семінару “Історія торгівлі, податків та мита” (м. Дніпропетровськ), секретар редакційної колегії збірника наукових праць “Проблеми історії України XIX – початку XX ст.”.

Сфери наукових інтересів: соціально-економічна історія України (зокрема, південного регіону) XIX – початку XX ст., події Першої світової війни та їх вплив на господарство українських земель. Детально вивчає приватну підприємницьку діяльність у кредитно-фінансовій сфері Півдня України.

Нагороди: грамота Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (2011 р.).

Автор і співавтор близько 40 наукових і методичних праць (зокрема, 1 монографії, 16 наукових статей, 8 навчально-методичних публікацій, 8 матеріалів конференцій).

E-mail: Shev_valy@mail.ru

Монографія В.В. Шевченко, що стосуються історії Південної України:

- **Приватне банкірське підприємництво в Одесі (XIX – початок XX ст.)** / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2010. – 266 с., іл.

Найважливіші статті В.В. Шевченко, що стосуються історії Південної України

• **Соціально-правовий статус банкірів і банкірських установ Півдня України першої половини XIX ст.** // Український історичний збірник: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут історії України. – К., 2006. – Вип. 9. – С. 124-131.

• **Участь одеських банкірів єврейського походження у соціальній доброчинності (XIX – поч. XX ст.)** // Актуальні проблеми вітчизняної і всесвітньої історії: Збірник наукових праць /

Дослідники історії Південної України

Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – К., 2007. – Вип. 10. – С. 168-178.

• **Підприємницька діяльність банкірів Півдня України (XIX – поч. XX ст.): окремі аспекти** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст.: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут історії України. – К., 2008. – Вип. 14. – С. 88-97.

• **Організація функціонування банкірських установ Південної України (XIX – початок XX ст.)** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст.: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут історії України. – К., 2008. – Вип. 15. – С. 189-194.

• **Внутрішня політика Російської імперії як фактор становлення й розвитку банкірського підприємництва на Півдні України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст.: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут історії України. – К., 2011. – Вип. 19. – С. 106-116.

• **Стан та перспективи вивчення банкірського підприємництва на Півдні України в XIX – на початку XX ст.** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст.: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут історії України. – К., 2012. – Вип. 20. – С. 317-328.

(Анкета В.В. Шевченко)

ШИПІК Наталія Феофанівна (19.02.1971, м. Маріуполь) – кандидат історичних наук (2006 р.), доцент (2011 р.).

У 1988 р. закінчила середню школу № 63 м. Маріуполя. У 1988-1993 рр. навчалась на історичному факультеті Донецького державного університету, отримавши диплом “Історик. Викладач історії”. У 1993-2000 рр. – вчитель історії у загальноосвітній школі № 63 м. Маріуполя. У 2003 р. закінчила аспірантуру Донецького національного університету.

У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію “Соціально-демографічні процеси в Донбасі у 1943-1955 рр.”. Науковий керівник – Р.Д. Лях, згодом – А.О. Саржан.

З серпня 2003 р. – старший викладач, з вересня 2006 р. – доцент кафедри історичних дисциплін. Маріупольського державного університету.

Бере участь у науково-дослідницькому проекті кафедри історичних дисциплін “Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1923 рр.)”.

Бібліографічний довідник

Сфера наукових інтересів: соціально-демографічні процеси на Донеччині у післявоєнний період. Основну увагу приділяє вивченню формування народонаселення Донеччини, зокрема, таким її складовим як природний рух і міграції. Вивчає механізми державного регулювання міграційними потоками, становище окремих соціальних груп.

Автор 20 наукових статей, упорядник навчального посібника.

Найважливіші статті Н.Ф. Шипік, що стосуються історії Південної України:

• **Динаміка чисельності населення м. Маріуполь (II пол. XX ст.)** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 18. – К.-Донецьк, 2001. – С. 181-186.

• **Сільськогосподарські переселення в Донбас у повоснні роки** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн. 10 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – С. 122-137.

• **Повоснна репатріація із Франції до Донбасу** // Історичні і політологічні дослідження / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – № 3/4 (15/16). – С. 181-188.

• **Репатріанти-трудармійці у повоснному Донбасі** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 27. Вип. 14. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2003. – С. 112-118.

• **Репатріаційний спецконтингент у повоснному Донбасі** // Історичні і політологічні дослідження. / Гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – № 3/4 (15/16). – С. 84-88.

• **Фронтовики та інваліди війни у соціальній структурі Сталінської області в перші повоснні роки** // Нові сторінки історії Донбасу: Збірник статей. – Кн.17-18 / Голов. ред. З.Г. Лихолобова. – Донецьк: ДонНУ, 2009. – С. 179-192.

• **Діяльність відділу у справах репатріації Сталінського облвиконкому депутатів трудящих у 1945-1953 рр.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 121-129.

• **Динаміка чисельності населення Донбасу в 1943-1955 рр.** // Історичні і політологічні дослідження / Гол.ред. П.В. Добров. – Донецьк: ДонНУ, 2010. – № 3-4 (45-46). – С. 242-249.

• **Особливості поточної статистики населення у повоснний період на прикладі Сталінської області** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол.ред. В.М. Вашкевич. – К., 2010. –

Дослідники історії Південної України

Вип. 43. – С. 102-108.

• **Динаміка природного приросту населення Донеччини у повоєнне десятиріччя (1946-1955 рр.)** // Вісник Маріупольського державного університету. Серія Історія. Політологія, 2011, Вип.1. – С. 35-41.

Віра Волониць

ШИХАНОВ Руслан Борисович (27.04.1972, м. Ізмаїл Одеської обл.) – кандидат історичних наук (1999 р.), доцент (2002 р.), Заслужений працівник освіти України (2010 р.).

У 1989 р. закінчив середню школу № 7 м. Ізмаїл. У 1990 р. закінчив (із відзнакою) СПТУ № 9 м. Ізмаїл.

У 1990-1995 рр. навчався на історичному факультеті Запорізького державного університету, отримав диплом спеціаліста (з відзнакою) з кваліфікацією “Історик. Викладач історії”. У 1995-1998 рр. навчався в аспірантурі Запорізького державного університету. Одночасно з навчанням в університеті та аспірантурі працював: у 1994-1996 рр. – вчителем історії та права середньої школи № 95 м. Запоріжжя, у 1996-1997 рр. – науковим співробітником Інституту козацтва при Запорізькому державному університеті, у 1996-1998 рр. – науковим співробітником Науково-дослідної лабораторії історії Південної України при Запорізькому державному університеті.

З листопада 1998 р. – асистент, з вересня 1999 р. – старший викладач, з квітня 2001 р. – доцент кафедри всесвітньої історії Запорізького державного університету. З лютого 2006 – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (у 2008-2010 рр. працював на цій посаді за сумісництвом).

З серпня 2008 р. – помічник голови Запорізької облдержадміністрації, з квітня 2009 р. – начальник відділу забезпечення діяльності керівництва Запорізької облдержадміністрації.

З квітня 2010 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

У 1999 р. захистив кандидатську дисертацію “Біржі Південної України (1886-1914 рр.)”. Науковий керівник – С.Р. Лях.

У 1997-2000 рр. був членом редколегії та технічним редактором фахового наукового часопису “Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.”.

Бібліографічний довідник

З 1997 р. – член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. Як технічний редактор брав безпосередню участь у редагуванні та публікації серіальних видань Товариства: “Запорозька спадщина” та “Старожитності Південної України”.

Сфери наукових інтересів: історія становлення та розвитку інфраструктури ринку Південної України XVIII-XX ст., історія становлення та розвитку місцевого самоврядування Південної України, історична біографістика.

Автор понад 60 наукових праць, 15 статей у ЗМІ.

E-mail: arс.72@mail.ru

Публікації про Р.Б. Шиханова:

• Шиханов Руслан Борисович // Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2008 рік. – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2009. – С. 202.

• Шиханов Руслан Борисович // Кто есть кто в Запорожье [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kto.zp.ua/index.php?id=2&pid=731>

• Шиханов Руслан Борисович [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sites.znu.edu.ua/ZNU/fakultety/ist/vsesv/shyhanov.pdf>

• Шиханов Руслан Борисович // Славетні запоріжці [Електронний ресурс]. Режим доступу: sites.znu.edu.ua/news_details/news_id=7598&lang=ukr

Видання Р.Б. Шиханова, що стосуються історії Південної України:

• **Открытое акционерное общество металлургический комбинат “Запорожсталь”. 1933-1998.** – Запорожье: ПА “Тандем-У”, 1998. – 112 с.

• **Керівники міста Запоріжжя (1939-2000 рр.): Біографічний довідник.** – Запоріжжя: ПА “Тандем-У”, 2000. – 72 с.

• **Керівники Запорізької області (1939-2000 рр.): Біографічний довідник.** – Запоріжжя: ПА “Тандем-У”, 2000. – 72 с.

• **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2001 рік.** – Запоріжжя: ПА “Тандем-У”, 2002. – 68 с.

• **Запорожсталь. Симфонія метала.** – Запорожье: ПА “Тандем-У”, 2003. – 448 с. (співавтори: А. Бойко, Ю. Головка, Н. Кузьменко, Г. Лютьий, Н. Михайлов, О. Матвиенко, В. Текуч, С. Шкарупа).

Дослідники історії Південної України

- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2002 рік.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 120 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2003 рік.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 128 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2004 рік.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 118 с.
- **Керівники міста Запоріжжя (1921-1939 роки).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – 136 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2005 рік.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – 124 с.
- **Комунарський район міста Запоріжжя (1977-2007 роки): Становлення та розвиток місцевих органів влади.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 120 с.
- **Комунарському району 30 років (1977-2007).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 56 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2006 рік.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 198 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2007 рік.** – Запоріжжя: РА “Тандем Арт Студія”, 2008. – 202 с.
- **Шевченківський район міста Запоріжжя (1962-2007 роки): Становлення та розвиток місцевих органів влади.** – Запоріжжя: Мотор Січ, 2008. – 180 с.
- **Ленінський район міста Запоріжжя (1928-2008 роки): Становлення та розвиток місцевих органів влади.** – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 384 с.
- **Керівники міста Запоріжжя (1921-1939 роки).** – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2008. – 136 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2008 рік.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2009. – 212 с.
- **Керівники Запорізької області (1939-2009 роки): Біографічний довідник.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2009. – 112 с.
- **Заводський район міста Запоріжжя (1969-2009 роки): Становлення та розвиток місцевих органів влади.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2009. – 300 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2009 рік.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2010. – 230 с.
- **Жовтневий район міста Запоріжжя (1935-2010 роки): Становлення та розвиток місцевих органів влади.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2010. – 274 с.

Бібліографічний довідник

- **Керівники міста Запоріжжя (1939-2011 рр.): Біографічний довідник.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2011. – 100 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2010 рік.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2011. – 270 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2011 рік.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2012. – 274 с.
- **Хто є хто на Запоріжжі: Біографічний довідник. 2012 рік.** – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2013. – 278 с.

Найважливіші статті Р.Б. Шиханова, що стосуються історії Південної України:

- **Розвиток біржової торгівлі на півдні України наприкінці XIX – на початку XX ст.** // Підприємництво Південної України останньої чверті XVIII – першої чверті XX ст. – Запоріжжя, 1995. – С. 43-64.
- **Становлення біржової торгівлі у Південній Україні (кінець XVIII-XIX ст.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 92-94.
- **Біржі в інфраструктурі ринку Південної України XIX – початку XX ст.** // Нова парадигма. – Вип. 1. – Запоріжжя, 1996. – С. 14-17.
- **Південноукраїнські біржі в системі регулювання біржової діяльності Російської імперії** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 139-149.
- **Внесок біржових комітетів Південної України у розвиток комерційної освіти** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 1999. – Вип. V. – С. 57-64.
- **Олександрівська біржа: втрачені можливості** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. VII. – С. 199-203.
- **Нове науково-довідкове видання з історії євреїв Південної України** // Архіви України. – 2011. – № 4. – С. 236-238. – Рец. на кн.: Запорізький архів. Студії з історії євреїв Запорізького краю (XIX – 1 половина XX ст.): 36. докум. і мат-лів. – Мелітополь: ММД, 2010. – 356 с.

(Анкета Р.Б. Шиханова)

Дослідники історії Південної України

ШИЯН Роман Ігорович (09.09.1971, м. Запоріжжя) – доктор філософії (Ph.D.) (2006 р.), заступник директора з адміністративних питань та координатор Програми дослідження Східної України імені Ковальських при Канадському інституті українських студій (University of Alberta, Canada).

У 1995 році закінчив магістерську програму (MA) з історії в Арканзаському університеті (Arkansas State University, USA). У 1996 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 1996 до 1999 рр. навчався в аспірантурі Запорізького державного університету. Науковий керівник – А.В. Бойко.

З 2000 до 2006 рр. – докторант у програмі з українського фольклору Альбертського університету (Канада).

Дисертацію “Козацькі мотиви в українських народних легендах” (англ. “Cossack Motifs in Ukrainian Folk Legends”) захистив у 2006 р. Наукові консультанти – А. Нагачевський та Н. Кононенко (Альбертський університет).

Член Канадської славістичної асоціації (CAS) і Асоціації дослідників слов’янського та східноєвропейського фольклору (SEEFa).

Сфери наукових інтересів: історія; фольклор; письмова історія та усна традиція; джерелознавство; історія запорозького козацтва; ідентичність; ментальність.

Автор більше 40 наукових публікацій, зокрема, монографій з історії та фольклору, статей та рецензій, які побачили світ в Україні, Німеччині, США, Канаді та Польщі.

E-mail: rshiyana@ualberta.ca

Публікація про Р.І. Шияна та рецензія на його праці:

- Шиян Роман Ігорович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя, 2011. – С. 166-170.

- Фролов Б.Е., Чумаченко В.К. Разговор по существу // Культурная жизнь Юга России. – Краснодар, 2003. – № 4 (6). – С. 65-71.

Книги Р.І. Шияна, що стосуються історії Південної України:

- **Чорноморське військо вірних козаків в останній чверті XVIII століття.** – Запоріжжя: Тандем-У, 1996. – 28 с.

- **Козацтво Південної України останньої чверті XVIII століття** / Інститут української археографії та джерелознавства ім.

Бібліографічний довідник

М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 98 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 7).

• **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Л. Рощиною (Маленко)).

• **Козацтво Південної України: кінець XVIII-XIX ст.** / Ред. В.А. Смолій. – Одеса: Друк, 2000. – 281 с. (у співавторстві з О. Бачинською, Л. Маленко та О. Пригаріним).

• **Cossack Motifs in Ukrainian Folk Legends.** Saarsbruken: VDM Verlag Dr. Muller Aktiengesellschaft & Co. KG. 2008. 388 p.

**Найважливіші статті Р.І. Шияна, що стосуються історії
Південної України:**

• **Запорозькі козаки після зруйнування Запорозької Січі (1775-1787 рр.)** // Запорозьке козацтво в пам’ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 142-151.

• **Катеринославське козацьке військо (1787-1796 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 3. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – С. 106-115.

• **Ще раз про ситуацію на території колишніх Вольностей після ліквідації Запорозької Січі (1775 р.): чутки як історичне джерело** // Наукові доповіді аспірантів і студентів кафедри історії України на звітній конференції ЗДУ. – № 4. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – С. 39-44.

• **Кримсько-татарське козацьке військо 1784-1796 рр.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – С. 215-219.

• **Місце козацтва в українській фольклорній традиції** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 97-109.

• **Чорноморське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 543-544.

• **Nineteenth-Century Collectors of Ukrainian Folk Legends: Their Views, Objectives, Methods and Their Informants** // Folklorica. Journal

Дослідники історії Південної України

of the Slavic and East European Folklore Association, vol. XI (2006) , pp. 1-15.

• **“Історії” Південної України** // “Бердянський літописець” Василь Крижанівський / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова. – Бердянськ: РА “Тандем-У”, 2007. – С. 13-21.

• **Cossack Treasure in Ukrainian Folk Legends** // Folklorica. Journal of the Slavic and East European Folklore Association, vol. XIII (2008), pp. 75-96.

• **“Фронтир зовнішній” і “фронтир внутрішній”: концепція південноукраїнського прикордоння між 1680-ми-1750-ми роками** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2012. – Вип. XXXII. – С. 96-105.

(Анкета Р.І. Шияна)

ШПИТАЛЬОВ Геннадій Георгійович (17.03.1968, м. Гуляйполе Запорізької обл.) – кандидат історичних наук, доцент.

У 1994 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. Працював учителем історії та заступником директора гімназії у м. Вільнянську. З березня 2003 р. – старший викладач, з серпня того ж року – доцент кафедри філософії і політології Запорізького юридичного інституту МВС України. З серпня 2010 р. – доцент кафедри приватної охоронної діяльності Інституту управління і права Запорізького національного технічного університету.

У 2002 р. захистив кандидатську дисертацію “Військова служба запорозького козацтва періоду Нової Січі в російсько-турецьких війнах”. Науковий керівник – А.В. Бойко.

Сфера наукових інтересів у контексті дослідження історії Південної України: південноукраїнські землі в російсько-турецьких війнах XVIII ст.

Нагорода: “Відмінник освіти України” (2000 р.).

Автор низки наукових публікацій і навчальних посібників з історії, філософії, логіки і права. Зокрема, з історії Південної України видано 2 монографії, 1 брошура, 20 наукових і близько 100 енциклопедичних статей.

Публікація про Г.Г. Шпитальова:

Бібліографічний довідник

• Шпитальов Геннадій Георгійович // Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок / Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константінова. – Запоріжжя, 2011. – С. 310-312.

Брошура і монографії Г.Г. Шпитальова, що стосуються історії Південної України:

• **Запорозьке військо в російсько-турецькій війні 1735-1739 років.** – Запоріжжя, 2002. – 72 с.

• **Військова служба запорозького козацтва в російсько-турецьких війнах 1735-1739 та 1768-1774 років.** – Запоріжжя, 2004. – 240 с.

• **Українська ландміліція.** – К., 2013. – 152 с.

Найважливіші статті Г.Г. Шпитальова, що стосуються історії Південної України:

• **Населення Запорозьких Вольностей у воєнній організації Нової Січі. 1734-1775 рр.** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 88-94.

• **Лівобережне козацтво в російсько-турецькій війні 1768-1774 рр.** // Записки історичного факультету. – Вип. 17. – Одеса, 2006. – С. 133-139.

• **Бойові дії на території України в період “Східної кризи” (російсько-турецької війни 1710-1713 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 78-105.

• **Поштова і перевізні служби Війська Запорозького низового в період російсько-турецької війни 1768-1774 рр.** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Вип. 3. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 59-65.

• **Українське козацтво у Семилітній війні** // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – № 1. – Запоріжжя, 2009. – С. 215-224.

• **Дніпровська військова флотилія (1737-1739)** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2011. – Вип. 6. – С. 14-37.

• **Донська військова флотилія в російсько-турецькій війні 1735-1739 рр.** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії

Дослідники історії Південної України

козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2012. – Вип. 7. – С. 12-38.

- **Українська ландміліція.** – К., 2013. – 152 с., іл. + III карти.

(Анкета Г.Г. Шпитальова)

ШУМІЛОВА Ірина Федорівна (02.04.1972, м. Бердянськ) – кандидат педагогічних наук (2004 р.), доцент (2008 р.), член-кореспондент Української Академії Акмеологічних Наук (2010 р.).

У 1989 р. закінчила середню школу № 2 м. Бердянськ. У 1989-1993 рр. навчалась у Бердянському державному педагогічному інституті ім. П.Д. Осипенко, отримавши диплом зі спеціальності “Педагогіка і методика початкового навчання”. Працювала вчителем початкових класів в середній школі № 20 м. Бердянська.

У 1993-2000 рр. працювала асистентом на кафедрі педагогіки і психології Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко.

У грудні 1998 – грудні 2000 р. навчалась в аспірантурі Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. У 2000-2004 рр. – асистент кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного інституту (університету).

У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію “Розвиток земських шкіл Приазов’я другої половини XIX – початку XX ст.”. Науковий керівник – Т.С. Мандрикіна.

У вересні 2004 – січні 2008 р. – старший викладач кафедри педагогіки, з лютого 2008 р. – доцент кафедри педагогіки вищої школи та управління навчальним закладом Бердянського державного педагогічного університету.

З жовтня 2011 по жовтень 2013 р. – навчання у докторантурі Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

Тема докторської дисертації: “Теоретичні і методичні основи формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей”.

Сфери наукових інтересів: педагогічне краєзнавство Північного Приазов’я, духовні традиції в освіті Північного Приазов’я, професійна підготовка майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей та формування їх загальнокультурної компетентності.

Бібліографічний довідник

Книги І.Ф. Шумілової, що стосуються історії Південної України:

- **Розвиток земських шкіл Північного Приазов'я: історико-педагогічний аспект:** Монографія. – Донецьк: ТОВ “Юго-Восток, ЛТД”, 2008.– 206 с.
- **Наш друг. Малютка / Упорядник: І.Ф. Шумілова.** – Запоріжжя: “Просвіта”, 2010. – 18+265+115+8+38 с.
- **Педагогічне красзнавство:** Навчальний посібник. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 327 с.

Найважливіші статті І.Ф. Шумілової, що стосуються історії Південної України:

- **Освітня діяльність Бердянського земства // Збірник наукових праць. Серія “Історія та географія”.** – Харків: ОВС, 2000. – Вип. 6. – С. 101-111.
- **Особливості морального виховання в земських школах Північного Приазов'я (друга половина XIX – початок XX ст.) // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді):** Збірник наукових праць. – К.: Пед. думка, 2000. – Кн. II. – С. 141-146.
- **Професійна підготовка земських учителів Приазов'я (кінець XIX – початок XX століття) як історико-педагогічна проблема // Вісник Житомирського педагогічного університету.** – Вип. 6. – Житомир. – 2000. – С. 94-97.
- **Питання механізмів розвивального навчання в науково-методичному доробку земських учителів Приазов'я (кінець XIX – початок XX століття) // (Педагогічні і психологічні науки):** Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. – № 4. – Бердянськ: БДПІ ім. П.Д. Осипенко, 2000. – С. 20-28.
- **Поліетнічна спрямованість педагогіки земських шкіл Північного Приазов'я у другій половині XIX століття // (Педагогічні науки):** Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. – № 2. – Бердянськ: БДПУ, 2002. – С. 76-84.
- **До питання розумового розвитку учнів земських шкіл Північного Приазов'я (60-80 рр. XIX ст.) // Педагогіка і психологія**

Дослідники історії Південної України

формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Збірник наукових праць. – К.-Запоріжжя. – 2002. – Вип. 23. – С. 156-160.

• **Просвітницька діяльність повітових земств Північно-Приазовського регіону у другій половині XIX ст.** // Шлях освіти. – № 3. – 2003. – С. 47-52.

• **Національно-патріотичні ідеї педагогічної системи земських шкіл Північно-Приазовського регіону (історико-педагогічний аспект)** // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. // Редкол. Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя. – 2006. – Вип. 40. – С. 477-484.

• **Роль Приазовських земських шкіл у розвитку початкової освіти в Україні** // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. // Редкол. Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя. – 2006. – Вип. 41. – С. 374-379.

• **Школи в болгарських колоніях Бердянського уезду в середині XIX – началі XX вв.** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2007. – № 2. – С.235-238.

(Анкета І.Ф. Шумілової)

ЯКИМИНСЬКА Любов Вікторівна (5.07.1984, смт. Любашівка Одеської обл.) – кандидат історичних наук (2010 р.).

У 2001-2005 рр. навчалася у Первомайському інституті Одеського національного університету імені І.І. Мечникова на спеціальності “Історія України”. У 2006 р. закінчила магістратуру Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. У 2006-2009 рр. – аспірантка кафедри історії та етнографії України Одеського політехнічного університету.

У 2009 р. захистила кандидатську дисертацію “Актуалізація селянських та козацьких архетипів у світоглядних уявленнях українців Степового Побужжя (друга половина XIX – початок XXI ст.)”. Науковий керівник – Т.В. Тхоржевська.

Нині – доцент кафедри історії та загальних дисциплін Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Бере участь у експедиційній діяльності Первомайського інституту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, що зосереджена у регіоні Степового Побужжя.

Бібліографічний довідник

Сфера наукових інтересів: світоглядні уявлення українського народу в сучасний період.

Автор 30 опублікованих праць.

E-mail: yakim.l@mail.ru

**Збірки, що стосуються історії Південної України, упорядковані
Л.В. Якиминською:**

• **Українські прислів'я та приказки Степового Побужжя. Українські прислів'я та приказки Степового Побужжя.** Збірник. – Миколаїв, 2009. – 88 с.

• **Фольклорна спадщина села Кумарі.** Збірник / Упорядкування Т. Тхоржевської, Л. Якиминської. – Первомайськ, 2010. – 54 с.

**Найважливіші статті Л.В. Якиминської, що стосуються історії
Південної України:**

• **Смислове навантаження категорії “удача” (на матеріалах Степового Побужжя)** // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць. – Вип. 28. – К., 2009. – С. 162-170.

• **Історико-етнографічні дослідження Степового Побужжя: історіографічний аналіз** // Волинські історичні записки: Збірник наукових праць. До 90-річчя від дня заснування Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Т. 2. – Житомир: Полісся, 2009. – С. 180-186.

• **Особливості формування етнічного складу селянської верстви Степового Побужжя** // Гуржіївські історичні читання: Збірник наукових праць. – Черкаси, 2009. – С. 137-142.

• **Актуалізація індивідуалістичних потенцій українського народу за матеріалами фольклорної традиції Степового Побужжя в XIX-XXI ст.** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 120. Вип. 107. Історія. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – С. 100-105.

• **До проблеми трансформації традицій (на прикладі обряду весняного культу предків у смт. Любашівка Одеської обл.)** // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Кн. 1. – Львів, 2010. – С. 130-134.

• **Влада у світоглядних уявленнях українців (за матеріалами фольклорних текстів Степового Побужжя)** // Український селянин: Зб. наук. праць / За ред. А.Г. Морозова. – Черкаси: Черкаський

Дослідники історії Південної України

національний університет ім. Б. Хмельницького, 2010. – Вип. 12. – С. 234-236.

• **Купальська обрядовість у Степовому Побужжі** // Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу. Збірка наукових праць. Матеріали наукової конференції “Одеські етнографічні читання”. – Одеса, 2011. – С. 351-355.

• **Актуалізація ментальної категорії “праця” за матеріалами української фольклорної традиції Степового Побужжя в 19-21 ст.** // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Одеса, 2010. – С. 27-30.

(Анкета Л.В. Якиминської)

ЯКУБОВА Тетяна Анатоліївна (6.03.1969, м. Очаків Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2006 р.).

У 1986 р. закінчила Очаківську СШ № 2 імені П.П. Шмідта з срібною медаллю. У 1991 р. закінчила історичний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту імені В.Г. Белінського. У 1991-1993 рр. працювала науковим співробітником у військово-історичному музеї імені О.В. Суворова в м. Очаківі.

З 1993 р. працює в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (філія № 1, вул. Володимирська 62, м. Київ).

У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію “Місто-фортеця Очаків та його роль у російсько-українсько-турецькому протистоянні XVIII ст.”. Науковий керівник – О.М. Апанович, згодом – О.І. Гуржій.

Член наукового товариства “Україна-Туреччина”.

Сфери наукових інтересів: історія Північного Причорномор’я, російсько-турецьких війн та Чорноморського флоту у XVIII ст.; історія взаємовпливів, контактів слов’янського та тюрського світів у Північному Причорномор’ї та в Криму в XV-XVIII ст.

Автор 73 наукових статей.

E-mail: tanya.yakubova @ mail.ru

Найважливіші статті Т.А. Якубової, що стосуються історії Південної України:

• **Північне Причорномор’я та місто-фортеця Очаків в унікальних історико-культурних фондах НБУВ (XVI-XVII ст.)** //

Бібліографічний довідник

Матеріали 8-ї Всеукраїнської наукової конференції “Актуальні питання історії науки і техніки”. – К., 2009. – С. 279-282.

• **Турецько-татарське прикордоння в польських історичних джерелах історико-культурних фондів НБУВ (XVI-XVII ст.)** // Нові дослідження пам’яток козацької доби в Україні. – К., 2009. – С. 419-427.

• **Місто-фортеця Очаків у часи російсько-турецької війни 1735-1739 (За матеріалами фондів НБУВ)** // Воєнна історія Сіверщини та Слобожанщини. Науковий збірник. 15 грудня 2010. – К., 2010. – С. 93-100.

• **Библиографические, архивные материалы, фонд картографии НБУВ о крепости Очаков и Северном Причерноморье (XVIII ст.)** // Украина в системе современных цивилизаций: трансформация государства и гражданского общества. Материалы III Международной научно-практической конференции. 21-22 мая 2010. – Одесса, 2010. – С. 415-419.

• **“Записки о России” генерала Х.-Г. Манштейна щодо історії міста-фортеці Очаків та Північного Причорномор’я (XVIII ст.)**. За матеріалами франкомовного фонду Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Нові дослідження пам’яток козацької доби в Україні. – Вип. 20. Частина II. – К., 2011 – С. 116-122.

• **Источники по истории Северного Причерноморья в собраниях Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского** // Археография музейного предмета. Материалы Международной научной конференции. Москва. 16-17 мая 2012 г. – М., 2012. – С. 199-201.

• **Роль І. Мазепи, С. Понятовського, Карла XII в історії фортеці Очаків у часи Північної війни (1709 р.)** За матеріалами польського, французького фондів НБУ ім. В.І. Вернадського // Нові дослідження пам’яток козацької доби в Україні. – К., 2012. – Вип. 21. Частина II. – С. 177-185.

• **Турецкие крепости Очаков, Кибурн, о. Березань в исторических документах Института рукописей Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского** // Південь України у Вітчизняній історії. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 22-23 листопада 2012). – Одеса: Астропринт, 2012. – С. 202-205.

• **Роль женщины в науке. Исторические биографии Е. Апанович и Р. Кириченко. По материалам Института рукописей и французского фонда Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского** // Factorul feminin in istorie =

Дослідники історії Південної України

Women's factor in history = Женский фактор в истории. Сборник статей и документов. Академия Наук Молдовы. Молдавский государственный университет. Coord. St: Lilia Zabolotnaia – Ch.: CEP'USM, 2012. – С. 442-446.

(Анкета Т.А. Якубової)

Бібліографічний довідник

Адживєва Л. С.

Акунін О.С.

Андрєєва С.С.

Антошак М.М.

Арабаджи С.С.

Архірейський Д.В.

Барабаш Ю.В.

Баукова А.Ю.

Баханов А.К.

Бачинська О.А.

Бельський О.В.

Бєлікова М.В.

Дослідники історії Південної України

Білівненко С.М.

Бобков В.В.

Бобкова О.М.

Бойко А.В.

Бойко В.В.

Бойко О.В.

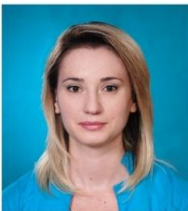
Бондаренко В.Г.

Венгер (Осташева) Н.В.

Вінчковський Т.С.

Волониць В.С.

Волошенко В.О.

Ганкевич В.Ю.

Бібліографічний довідник

Гедьо А.В.

Головко Ю.І.

Гончаров В.В.

Горюнова С.О.

Грибовський В.В.

Гузенков С.Г.

Демідов А.В.

Діанова Н.М.

Дмитрук (Волкова) С.А.

Добровольська В.А.

Довжук І.В.

Дорошенко О.М.

Дослідники історії Південної України

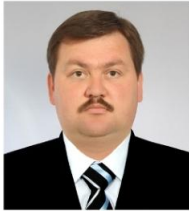
Ермолін Д.С.

Журавльова А.О.

Задерейчук А.А

Задерейчук І.П.

Захарченко Т.К.

Івлева Я.А.

Іріоглу Ю.О.

Кавун М.Е.

Каліновський В.В.

Камінська О.А.

Капарулін Ю.В.

Караульна О.М.

Бібліографічний довідник

Кармазіна Н.В.

Козирев О.С.

Козирева М.Е.

Козирев В.К.

Коник Ю.О.

Константинова (Циберг) В.М.

Коробка В.М.

Котляр Ю.В.

Кочергін І.О.

Крайнік Р.М.

Кригіна (Васик) О.В.

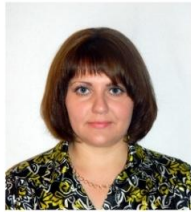
Крилов М.В.

Дослідники історії Південної України

Крылова А.М.

Кушнір Л.В.

Левченко В.В.

Ликова В.В.

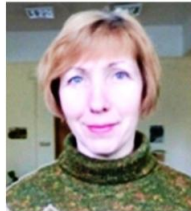
Лиман І.І.

Лисак (Павлухіна) В.Ф.

Ломака О.А.

Лучка Л.М.

Маленко Л.М.

Малярчук Н.Г.

Марченко О.М.

Михайлуца М.І.

Бібліографічний довідник

Мільчев В.І.

Мірущенко О.П.

Міхеева О.К.

Моїсеєнко Л.М.

Молдавська (Лещенко) Т.І.

Молдавський Р.Л.

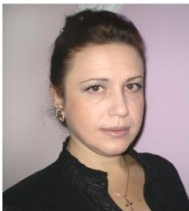
Молочко С.В.

Музичко О.С.

Непомнящий А.А.

Новікова Л.В.

Новікова С.В.

Олененко А.Г.

Дослідники історії Південної України

Олійник О.Л.

Орскова С.Е.

Паньонко І.М.

Пархоменко В.А.

Пачев С.І.

Петровський Е.П.

Підченко С.А.

Пірко В.О.

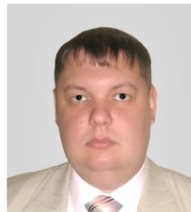
Подгайко (Кухарченко) М.К.

Пономарьова І.С.

Поплавський О.О.

Попов О.Д.

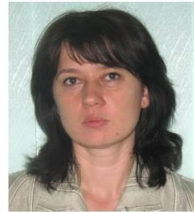

Бібліографічний довідник

Приймак О.М.

Романець Н.Р.

Савченко І.В.

Сарасва О.В.

Севаст'янов О.В.

Сергієнко Г.С.

Симоненко І.В.

Сливенко В.А.

Стельмах І.Ф.

Стюпченко (Срмоласва) Е.М.

Сурева Н.В.

Сусоров В.Д.

Дослідники історії Південної України

Татарченко О.Б.

Темірова Н.Р.

Турченко Г.Ф.

Тухватуліна О.С.

Федорченко О.В.

Філас В.М.

Хлівнюк О.В.

Хмарський В.М.

Цибуленко Г.В.

Цибуленко Л.О.

Циганенко Л.Ф.

Черемісін О.В.

Бібліографічний довідник

Чоп В.М.

Шандра І.О.

Швайба Н.І.

Шевченко В.В.

Шипік Н.Ф.

Шиханов Р.Б.

Шиян Р.І.

Шпитальов Г.Г.

Шумілова І.Ф.

Якиминська Л.В.

Якубова Т.А.

Дослідники історії Південної України

Шановні дослідники історії Південної України, інформація про яких не увійшла до цього тому!

Прошу долучитись до проекту, заповнити і надіслати мені на електронну адресу Lyman@ukr.net наступні “Відомості про науковця”:

Фотографія.

Прізвище, ім'я, по батькові.

Дата і місце народження.

Науковий ступінь (рік присвоєння), вчене звання (рік присвоєння).

Теперішнє місце роботи, посада.

Короткі відомості про навчання й попередні місця роботи.

Тема кандидатської дисертації, дата захисту (якщо дисертація ще не захищена: “Працює над кандидатською дисертацією “[Назва]”).
Науковий керівник.

Тема докторської дисертації, дата захисту (якщо дисертація ще не захищена: “Працює над докторською дисертацією “[Назва]”).
Науковий консультант.

Членство в наукових товариствах, організаціях.

Участь у наукових проектах (розробках, грантах).

Сфери наукових інтересів. Специфіка наукових зацікавлень у контексті дослідження історії Південної України.

Нагороди (найважливіші).

Кількість аспірантів, кількість захищених під керівництвом науковця кандидатських дисертацій; докторських дисертацій.

Загальна кількість публікацій (окремо зазначити кількість монографій, археографічних видань, брошур, наукових статей тощо).

E-mail (за бажанням).

Сторінка в Інтернеті (за наявності).

Список (за хронологією) публікацій про науковця та рецензій на його книги.

Бібліографічні дані про всі опубліковані науковцем монографії, археографічні видання, брошури, які стосуються історії Південної України.

Бібліографічні дані про опубліковані науковцем найважливіші статті (7-10 позицій), які стосуються історії Південної України.

Ім'я та прізвище особи, яка склала “Відомості про науковця”.

З повагою, Ігор Лиман

Бібліографічний довідник
ЗМІСТ

Лиман І. Проект “Дослідники історії Південної України: бібліографічний довідник”	3
АДЖИСВА Ленара Сейдаметівна	23
АКУНІН Олександр Сергійович	25
АНДРЕЄВА Світлана Серафимівна	27
АНТОЩАК Марина Миколаївна	30
АРАБАДЖИ Світлана Сергіївна	32
АРХІРЕЙСЬКИЙ Дмитро Володимирович	34
БАРАБАШ Юлія Василівна	35
БАУКОВА Анастасія Юріївна	37
БАХАНОВ Андрій Костянтинович	38
БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна	40
БЕЗНОСОВ Олександр Іннокентійович	44
БЕЗНОСОВА Оксана Володимирівна	47
БЕРЕСТЕНЬ Олена Євгенівна	50
БЕРЕСТЕНЬ Юрій Володимирович	51
БЄЛІКОВА Марина Володимирівна	54
БЄЛЬСЬКИЙ Олександр Володимирович	56
БІЛВНЕНКО Сергій Миколайович	58
БОБКОВ Володимир Віталійович	61
БОБКОВА Оксана Михайлівна	63
БОЙКО Анатолій Васильович	65
БОЙКО Володимир Володимирович	72
БОЙКО Олег Вікторович	74
БОНДАРЕНКО Володимир Григорович	77
ВЕНГЕР (ОСТАШЕВА) Наталія Вікторівна	79
ВІНЦОВСЬКИЙ Тарас Степанович	82
ВОЛОНИЦЬ Віра Степанівна	85
ВОЛОШЕНКО Вікторія Олександрівна	88
ГАНКЕВИЧ Віктор Юрійович	90
ГЕДЬО Анна Володимирівна	93
ГОЛОВКО Юлія Іванівна	96
ГОНЧАРОВ Володимир Володимирович	99
ГОРЛО Наталя Віталіївна	102
ГОРЮНОВА Євгенія Олександрівна	104
ГРИБОВСЬКИЙ Владислав Володимирович	105
ГУЗЕНКОВ Сергій Григорович	109
ДЕМІДОВ Андрій Васильович	112

Дослідники історії Південної України

ДІАНОВА Наталія Миколаївна	114
ДМИТРУК (ВОЛКОВА) Світлана Анатоліївна	117
ДОБРОВОЛЬСЬКА Вікторія Анатоліївна	119
ДОВЖУК Ігор Володимирович	122
ДОРОШЕНКО Оксана Миколаївна	125
ЄРМОЛІН Денис Сергійович	127
ЖУРАВЛЬОВА Алла Олександрівна	129
ЗАДЕРЕЙЧУК Алла Анатоліївна	131
ЗАДЕРЕЙЧУК Іван Панасович	133
ЗАХАРЧЕНКО Таїса Костянтинівна	134
ІВЛЄВА Яна Анатоліївна	136
ІРЮГЛУ Юрій Олександрович	139
КАВУН Максим Едуардович	141
КАЛІНОВСЬКИЙ Володимир Віталійович	145
КАМІНСЬКА (ШАРИГІНА) Олена Анатоліївна	147
КАПАРУЛІН Юрій Валерійович	149
КАРАУЛЬНА Олена Миколаївна	150
КАРМАЗІНА Наталя Валеріївна	153
КОЗИРЕВ Олег Сергійович	156
КОЗИРЕВА Марина Едуардівна	159
КОЗИРСЬКИЙ Валерій Кирилович	164
КОНИК Юлія Олександрівна	168
КОНСТАНТИНОВА (ЦИБЕРТ) Вікторія Миколаївна	170
КОРОБКА Вадим Миколайович	178
КОТЛЯР Юрій Вадимович	180
КОЧЕРГІН Ігор Олександрович	185
КРАЙНІК Роман Миколайович	188
КРИГІНА (ВАСИК) Ольга Валеріївна	190
КРИЛОВ Микола Володимирович	192
КРИЛОВА Алла Миколаївна	195
КУШНІР Людмила Володимирівна	197
ЛЕВЧЕНКО Валерій Валерійович	198
ЛИКОВА Вікторія Вікторівна	202
ЛИМАН Ігор Ігорович	204
ЛИСАК (ПАВЛУХІНА) Вікторія Феофанівна	213
ЛОМАКА Олександр Анатолійович	215
ЛУЧКА Людмила Миколаївна	216
МАЛЕНКО Людмила Михайлівна	218
МАЛЯРЧУК Наталя Григорівна	221
МАРЧЕНКО Олена Миколаївна	222
МИХАЙЛУЦА Микола Іванович	224

Бібліографічний довідник

МІЛЬЧЕВ Володимир Іванович	228
МІРУЩЕНКО Олександр Павлович	233
МІХЕЄВА Оксана Костянтинівна	235
МОІСЄЄНКО Лариса Миколаївна	237
МОЛДАВСЬКА (ЛЕЩЕНКО) Тетяна Іванівна	239
МОЛДАВСЬКИЙ Роман Леонідович	241
МОЛОЧКО Євгенія Валентинівна	243
МУЗИЧКО Олександр Євгенович	245
НЕПОМНЯЩИЙ Андрій Анатолійович	249
НОВІКОВА Людмила Володимирівна	256
НОВІКОВА Світлана Віталіївна	260
ОЛЕНЕНКО Анна Геннадіївна	262
ОЛІЙНИК Олександр Леонтійович	264
ОРЄХОВА Світлана Євгенівна	267
ПАНЬОНКО Ігор Михайлович	268
ПАРХОМЕНКО Владислав Анатолійович	270
ПАЧЕВ Сергій Іванович	272
ПЕТРОВСЬКИЙ Едуард Петрович	275
ПІДЧЕНКО Світлана Анатоліївна	279
ПІРКО Василь Олексійович	280
ПОДГАЙКО (КУХАРЄЧКО) Марія Костянтинівна	284
ПОНОМАРЬОВА Ірина Семенівна	286
ПОПЛАВСЬКИЙ Олег Олександрович	289
ПОПОВ Олексій Дмитрович	290
ПРИЙМАК Олег Миколайович	292
РОМАНЕЦЬ Наталя Радомирівна	295
САВЧЕНКО Ірина Володимирівна	298
САРАЄВА Ольга Віталіївна	300
СЕВАСТЬЯНОВ Олександр Валерійович	302
СЕРГІЄНКО Ганна Сергіївна	304
СИМОНЕНКО Ірина Віталіївна	306
СЛИВЕНКО Вячеслав Альбертович	307
СТЕЛЬМАХ Ірина Федорівна	309
СТЬОПЧЕНКО (ЄРМОЛАЄВА) Елла Миколаївна	311
СУРЕВА Наталія Вікторівна	313
СУСОРОВ Віктор Дмитрович	316
ТАТАРЧЕНКО Олександр Борисович	319
ТЕМІРОВА Надія Романівна	321
ТУРЧЕНКО Галина Федорівна	323
ТУХВАТУЛЛІНА Олена Салаватівна	326
ФЕДОРЧЕНКО Олег Володимирович	328

Дослідники історії Південної України

ФІЛАС Віктор Миколайович	330
ХЛІВНЮК Олександр Віталійович	332
ХМАРСЬКИЙ Вадим Михайлович	334
ЦИБУЛЕНКО Геннадій Володимирович	338
ЦИБУЛЕНКО Лариса Олександрівна	341
ЦИГАНЕНКО Лілія Федорівна	344
ЧЕРЕМІСІН Олександр Вікторович	347
ЧОП Володимир Миколайович	349
ШАНДРА Ірина Олександрівна	351
ШВАЙБА Надія Іванівна	354
ШЕВЧЕНКО Валентина Віталіївна	358
ШИПІК Наталія Феофанівна	360
ШИХАНОВ Руслан Борисович	362
ШИЯН Роман Ігорович	366
ШПИТАЛЬОВ Геннадій Георгійович	368
ШУМІЛОВА Ірина Федорівна	370
ЯКИМИНСЬКА Любов Вікторівна	372
ЯКУБОВА Тетяна Анатоліївна	374
Анкета “Відомості про науковця”	377

**Наукове видання
Довідкове видання**

Ігор Лиман

*Дослідники історії
Південної України :
біобібліографічний довідник*

Том 1

Комп'ютерний набір, комп'ютерна верстка
та макетування: *Ігор Лиман*
Художнє оформлення: *Арсеній Голик*
Коректори: *Людмила Золотар, Вікторія Ліпич*

Підп. до друку 15.09.2013.
Формат 60x84 1/16. Гарн. Таймс. Різографія.
Наклад 300 прим.

Інститут української археографії та джерелознавства
імені М.С. Грушевського НАН України
вул. Трьохсвятительська, 4, Київ-1, Україна, 01001